Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

OLUF BERTOLT

MICHAEL CHRISTIAN LYNGSIE

EN DANSK ARBEJDSMAND

2. OPLAG

UDGIVET AF AOFs BOGKREDS
FORLAGET FREMAD
KØBENHAVN 1944

Billedmaterialet er tilvejebragt
ved elskværdig Bistand af Dansk Arbejdsmands Forbund,
Lyngsies Familie, københavnske Dagblades Arkiver,
»Blæksprutten« o. fl.

Farvetrykket efter Maleri af Eduard Saltoft i Arbejdsmændenes Hus,
Nyropsgade 25

Klicheerne er fremstillet af
Lind Hansens Klicheanstalt

*

Dansk Andels Trykkeri

Hauerslev fot.

M. C. LYNGSIE

ved sit Skrivebord paa Dansk Arbejdsmands Forbunds Kontor

1919

FORORD

*

Denne Bog tilegner jeg min gamle Far Jens Jensen, som i min tidligste Barndom var med til at samle Arbejdsmændene i Aarhus i en Fagforening, en Aarrække var Formand for den, og som i 1896 deltog i Vardekongressen og dér stemte for Oprettelsen af Dansk Arbejdsmands Forbund.

Af hans Mund har jeg først hørt Lyngsies Navn nævne — og det blev udtalt med Ærefrygt og Begejstring.

Meget Vand er løbet i Stranden siden dengang, da en Arbejdsmands Løn laa paa to eller to en halv Krone om Dagen, og da de, som forkyndte Organisation og Sammenhold som Midlet til at forbedre Tilstandene, var udsat for Forfølgelse og Sult. Mange Tilløb blev gjort, mange Vrag markerer den vanskelige Vej. Men saa lød i 90'erne Lyngsies Røst, forjættende, ildnende som et Kampsignal. De smaa Foreninger i By og paa Land havde formeret Kæde i større Forbund, og Styrken øgedes umaadeligt, da disse sluttede op i den store Enheds-Organisation D. A. F. »Arbejdsmand, tænk dig om, husk at bagved os vi tæller tredve Tusind Arbejdsfæller«, kunde Chr. Sørensen skrive i en Kongressang nogle Aar efter Stiftelsen. Men for hver følgende Kongres maatte Linjen om de tredve Tusind rettes, først til firti Tusind, saa femti, syvti, hundredtusind Forbundsfæller, saa støt og stærkt voksede denne Bevægelse, da den først var begyndt. Og Arbejdsmændenes Kaar, ja Arbejdets Kaar i Danmark ændredes med den.

Den Mand, som mer end nogen anden var Drivkraften bag denne Rejsning, dette Folkerøre, var Michael Christian Lyngsie. Jeg har ikke staaet i noget nærmere Forhold til ham. Jeg har hørt ham tale ved flere Lejligheder, har spist en Bid Mad i hans Selskab, og i AOF's første Aar har jeg sammen med Harald Jensen nogle Gange talt med ham for at faa ham til at indse, at Arbejdsmandsforbundet godt kunde staa tilsluttet Oplysningsforbundet, selv om det var udmeldt af De Samvirkende. Og det erkendte han. Mangen, som har staaet ham personligt nærmere, vilde med større Kompetence kunne gaa i Gang med den Opgave at udarbejde en Levnedstegning af ham. Paa den anden Side har det maaske ikke skadet, at Forfatteren har haft sit Staasted i en noget større Afstand fra Genstanden, som skulde skildres. Thi Lyngsie var jo sit Liv igennem en Stri-

dens Genstand, en Kampens Mand, bedømt yderst forskelligt af sin Samtid ogsaa indenfor sine nærmeste Omgivelser. Og der er jo noget i Heibergs Ord, at »Nærheden blænder, den skiller kun ad«. Det er muligt, at Forsøget i det hele er gjort for tidligt. Men jeg mener heller ikke, de sidste Ord om Lyngsie er sagt paa de følgende Sider.

Naar der nu fremkommer en Bog om Fagforeningsmanden Lyngsie, hænger det sammen med den Interesse for Arbejderbevægelsens Historie og for dens fremtrædende Skikkelser, som har vist sig saa stærk i de senere Aar og ført til Fremkomsten af lignende Levnedstegninger af andre af dens Mænd. Ved et Par Lejligheder har jeg tidligere beskæftiget mig med Lyngsies Data og skrevet om ham (f. Eks. i Dansk biografisk Leksikon). Da der saa — endda fra flere Sider — fremkom Opfordring til at skrive mere udførligt om ham, har jeg benyttet sidste Vinters Spærretider til bag Mørklægningsgardinerne at fordybe mig i det meget interessante Stof, som D. A. F.s Skrifter, Fagblade, Kongresprotokoller o. s. v. samt Dagspressen — frembyder, og ved Siden af har jeg ikke forsømt nogen Lejlighed til at udspørge en Række af de Mennesker, som havde personligt Kendskab til og Erindringer om Lyngsie.

Desværre blev jeg, inden Manuskriptet i Foraaret var helt afsluttet og affilet, indlagt paa Hospitalet og afskaaret fra at foretage de sidste planlagte Undersøgelser og Interviews. F. Eks. har jeg ikke naaet at tids- og stedfæste alle Illustrationerne. Forhaabentlig vil Læserne ikke savne det, jeg havde tænkt yderligere at tilføje.

Den Tid, vi lever i, giver ikke Fagbevægelsen Lejlighed til at udfolde sit Væsen og sine Egenskaber paa samme Maade, som Tilfældet var i den Række Aar, da Lyngsie var en af dens Førere. Siden Begyndelsen af 1930'erne er der indtraadt en betydelig Ændring i Forholdet mellem Arbejdere, Arbejdsgivere og Stat. Fagbevægelsen er i højere Grad end tidligere blevet et anerkendt Led i Samfundets Administration. Arbejdernes Repræsentanter mødes i raadgivende og forvaltende Organer paa lige Fod med Kapitalens Mænd, deres Arbejdsgivere. »Parterne« i Arbejdsforholdet har faaet afstukket en stærkt begrænset Bane at udspille deres faglige Kampe paa. Omgangstonen er blevet mere afdæmpet, Udtryksformerne mere afslebet. De med en kort Hukommelse kunde fristes til at tro, at alt var blevet Idyl — hvis ikke den seneste Udvikling under Krig og Besættelse har aabnet deres Øjne for den barske Virkelighed, at de sociale Modsætninger stadig bestaar.

»Lyngsies Tid« ligger ikke saa langt tilbage, og dog er den fjern nok til, at en Skildring af hans Liv og Virksomhed sikkert vil faa den yngre Slægt til at besinde sig paa, hvad Begrebet »Fagforeningen« egentlig rummer, til at se den faglige Bevægelse i et større Perspektiv. Meget af det, vi hører om, vil vi med Tilfredshed henføre til »et tilbagelagt Stadium«, andet har Bud til os den Dag i Dag og paa Vejen ind i en uvis Fremtid. Det gælder frem for alt Lyngsies gamle, evigunge Evangelium, at Arbejdets Mænd maa stole paa sig selv, og kun deres Sammenhold giver dem Styrke.

Juli 1944. *O. B.*

DE UNGE AAR

Christianshavn blev Lyngsies Voksested, om ikke bogstavelig hans Fødested. Han kom nemlig til Verden paa Fødselsstiftelsen i København den 6. Juli 1864. I Kirkebogen paa Fødselsstiftelsen staar der ud for Drengens Navn, Michael Christian Lyngsie: »Moder: *Ane Margrethe Lyngsie*, Syerske, 30 Aar«. Men der oplyses ingenting om hans Far.

Det har altid heddet i Familien, og Lyngsie var selv af den Formening, at hans Far var faldet i Krigen 1864. Det kan være Tilfældet. Det kan ogsaa være en Legende som den, der er spundet om andre Fædre paa den Tid. Saa vidt det kan ses, er der ikke faldet nogen af Navnet Lyngsie i 64-Krigen. Men det er muligt, at han har staaet i Rullen og er faldet under et andet Navn, under sit egentlige Døbenavn. Lyngsie er formodentlig et Stednavn som dem, mange Soldater i ældre Tid fik føjet til deres andre Navne og som blev deres Kendingsnavn. Man kan opstille den Formodning, at han stammer fra Vendsyssel og at Navnet Lyngsie er Stednavnet Lyngshede ved Aalbæk, der paa Jysk udtales: Lyngshie. Men det er og bliver indtil videre det rene Gætteværk. Der foreligger faktisk ingen Oplysninger om Lyngsies Far. Det synes heller ikke, som om Moren har fortalt sin Søn noget videre om hans fædrene Ophav.

Moren, Syersken, blev født i Nibe den 21. November 1831. Alt hvad Lyngsie vidste om sin henfarne Slægt var, at hans Mors Forældre var en Snedker *Niels Mikkelsen* i Nibe og Hustru *Karen Marie*, født *Møldrup*. Under et Besøg i Nibe som ældre Mand søgte han at komme paa Spor efter sine Bedsteforældre, men han fik blot udpeget Huset, hvor de havde boet, og hvor altsaa hans Mor var født.

Hun var døbt *Ane Margrethe Nielsdatter,* men paa Christianshavn blev dette til Nielsen. Ved Drengens Fødsel — hun var dengang et Par og tredive Aar — antog hun Navnet paa sit Barns Far, og det skrives i de følgende Aar i Mandtalslister og lign. Steder noget forskelligt: Lyngsie, Lyngie, Lyngsche. Hun gik for at være Enke.

Hvornaar hun er kommet til Hovedstaden vides ikke. Maaske har hun været Tjenestepige først og har saa lært at sy. Da hun fik Barnet, gik hun ud at sy hos »Herskaber« og kunde ikke have Drengen hos sig. Han blev derfor sat i Pleje hos en Familie i Huset, hvor hun boede, og hvor der ogsaa var et Par andre Børn. Manden dér, hans første Plejefar, var Klokker ved den nuværende Christianskirke, som dengang kaldtes Frederikskirken eller Den tyske Kirke. Da han snart efter døde, giftede Enken sig med en Mand ved Navn *Olsen,* som havde været med i Krigen. Oprindeligt har det sikkert været Meningen, at Klokkerfamilien skulde beholde Drengen, og naar Moren kom for at se til ham — ogsaa hos Olsens — hed hun blot »Sypigen«. Men senere holdt Lyngsies Mor op at gaa ud som Sypige, hun begyndte at sy for Folk i sit eget Hjem, maaske netop for at kunne ha sin Dreng hos sig, i hvert Fald fik hun Drengen hjem og blev nu en rigtig Mor for ham. Men Michael blev ved at løbe ind og ud hos Olsens og havde her et andet Hjem. Olsen var fattig, som de alle var fattige, og endte sine Dage paa Almindeligheden. Dog blev han ved Livet igennem at komme hos Lyngsies, i hvis Hjem der endnu bevares et Stykke Arvegods efter ham, et billigt Chatol, som et kært Minde om denne faderlige Ven.

I mange Aar boede Lyngsie og hans Mor i Overgaden oven Vandet 36, senere flyttede de om i Dronningensgade lige ved Børnehustorvet i en gammel Kasse, som med utilhyllet Ironi kaldtes »Slottet«.

Hun var en flittig og stræbsom Kvinde, men det var ikke altid, der var noget at sy. Ind imellem maatte hun saa tage andet Arbejde, f. Eks. klistrede hun Etiketter paa Svovlstikæsker. Her kunde Drengen hjælpe til. Han kunde ogsaa pille Kul ved Havnen, samle Pindebrænde ved Skibsværftet, finde Flasker, Ben, Klude paa »Skidtagerpladsen« for Enden af Volden, hvad der kunde gøres i Smaapenge hos Kludekræmmeren. Og fra han var otte Aar, tjente han som Bydreng hos Blikkenslager Lamprecht i Torvegade.

Jo, han var tidligt med i Kampen for Brødet. Og han var ikke videre godt udrustet til at ta' den Kamp op. Som treaarig blev han bragt paa Hospitalet, og det var med Møje, der blev holdt Liv i ham. Lille af Vækst var han alle Dage. Og det svage Syn, som han forstærkede med de tykke Briller, var utvivlsomt en Følge af Vitaminmangel, Underernæring, rent ud Sulten i Barneaarene. Allerede da han blev sendt i Prinsessegades Skole, maatte han ha Briller for at kunne læse Lektiebøgerne. Det siger en hel Del om Moren, at hun trods sin Fattigdom sendte Drengen i en Betalingsskole. Betalingen var ikke høj, een Krone om Maaneden, men den markerede dog en Afstand fra Fattigvæsenet, en Opdrift mod noget bedre.

Lyngsie som Konfirmand, 1878.

Skolen var vel hverken værre eller bedre end andre Almueskoler dengang. Prygl og Katekismus var Hovedfagene. En af Lærerne gik saa rationelt til Værks. at han ved indtrædende Forseelser kløede hveranden Dreng hele Klassen igennem for saa at gennembanke den anden Halvdel af Drengene ved næste Lejlighed. En Gang var Michael i den Grad mishandlet paa Skolen, at Moren maatte gaa til Lægen med ham. Forøvrigt gik det ogsaa udenfor Skoletiden voldsomt til. De organiserede Slagsmaal mellem Drengebander fra forskellige Skoler eller Kvarterer, som var en fast Tradition i Voldenes Tid, grasserede ogsaa paa Christianshavn. Her stod Kampen mellem Amagerkanerne og Christianshavnerne, og Lyngsie bar hele Livet et Ar over det ene Øje som Minde om en Amagerdrengs Gærdestav.

Det var sikkert kun smaat bevendt med de Kundskaber, Lyngsie fik ud af sin Skolegang. Men der var til Gengæld uhyre meget at se og lære for de Drenge, der tumlede rundt paa Christianshavn i hans Barndom og Ungdom. Paa et forholdsvis begrænset Omraade mellem Havnen og Voldgraven raadede et myldrende Liv, en Trængsel af Mennesker paa en Mangfoldighed af Arbejdsplad-

ser. Der var surt mellem Skarnkasserne i Proletarkasernernes Baggaarde, men til Gengæld spændende at strejfe rundt i Havnen og Kanalerne, entre Skuderne, lege Røvere paa Værfter og Beddinger, skjule sig i Pakhuse og Arsenaler. Som Strandgadens »Kompagnier« og Handelshuse i 17-Hundredtallet havde været Skuepladsen for et bevæget Kapitel i dansk Foretagsomheds Historie, var et nyt Afsnit under Udfoldelse op gennem Tresserne og Halvfjerdserne med Udgangspunkt fra Engelskmandens Plads. Her havde *Baumgarten, Burmeister og Wain* begyndt den Virksomhed, som nu efterhaanden bredte sig i Overgaden, paa Wilders Plads og Refshaleøen og trak Arbejdere til i Hundredvis, senere Tusindvis, og paa mange Maader førte an i den industrielle og samfundsmæssige Omvæltning, som prægede denne Tid.

Trods al Morens Stræben kom hun aldrig ud af Fattigdommen. Hun, som antagelig var kommen til Hovedstaden som en frisk og rødmosset ung Pige, tæredes hen, fik Lungesot og døde godt et halvt Hundrede Aar gammel. Da Lyngsie var blevet den bekendte Arbejderfører, indbød Studenterforeningen ham til at tale i en Foredragsrække, som vistnok hed »Arbejderen og alle de andre«, og blandt de Barndomsminder, som han her rullede op for Studenterne (15. Nov. 1919) var ogsaa en Skildring af hans Hjem, hvor han ganske sikkert henlægger forskellige Optrin, som har udspillet sig med Aars Mellemrum, til samme Nytaarsaften — det maa ha været 1882. Men selv med Forbehold overfor visse Erindringsforskydninger, føler man sig overbevist om Sandheden i Helhedsbilledet, som man saa godt forstaar har prentet sig dybt i Drengens og den unge Mands Sind.

»Paa 1. Sal i »Slottet«, Lejlighederne ud mod Gaarden, der bor min Mor. Hun ernærer sig selv og mig ved at sy for Folk, og hun sidder rastløs og jagende ved Symaskinen. Ansigtet er blegt og Øjnene trætte og forvaagede. Grossererfruens Kjole skal være færdig inden Kl. fire, der skal være Aftenselskab hos Grossererens.

Min Mor har syet hele Natten og hele Dagen, og hun siger til mig, at nu var hun færdig, og saa gaar hun hen med Kjolen og saa faar vi Penge og varm Aftensmad, da det er Nytaarsaften. Kjolen bliver færdig, Mor ryster Ritraadene af sig og gaar med Kjolen iført sit Udgangspjus. Jeg giver mig til at rydde op og gøre festligt til Nytaarsmaaltidet, og lige i Mørkningen kommer Mor tilbage. Jeg hører hende paa Trapperne, og jeg kan høre hun er træt, for hun gaar mere langsomt end ellers. Da jeg lukker Døren op for at tage imod hende, udbryder jeg uvilkaarligt: Men Mor er du syg? Saa elendig saa hun ud. Og da jeg faar hende ind og bragt

til Sæde, lægger hun sin Arm paa Bordet og skjuler sit Ansigt i den, idet hun siger og atter og atter gentager: Jeg fik ingen Penge. Konsekvensen: og derfor faar vi ingen Nytaarsaftensmad, var den fælles Tanke.

Jeg spørger: Men hvorfor fik Mor ingen Penge, Kjolen var jo færdig og blev afleveret, var der noget i Vejen med den? Nej, siger Mor, Fruen var tværtimod glad og tilfreds med den, men hun havde travlt og sagde, at jeg kunde faa Pengene en anden Gang.

Dette Træk fra Grossererfruens Side betød ingenlunde, at hun var et slet Menneske — fremhævede Lyngsie i Foredraget — tværtimod, hun var som Overklassen ganske uforstaaende overfor Dybden af den Elendighed, som selv de flittigste Arbejdere, trods deres ærligste og solideste Flid, var nedsunket i. Hun forstod ikke, at en Syerske ikke tjente mere end til Livets Ophold Dag for Dag, og at der intet var at spise udover hvad hver Dags Fortjeneste gjorde det muligt at købe. Jeg stod i den skumle Baggaardsstue og tænkte mangt og meget, men hørte kun Mors Hulken. — —«

Lyngsie fortalte nu videre, hvordan han reddede Middagen ved at faa en Skive Flæsk og et Sigtebrød paa Klods hos Høkeren i Kælderen, men da han kom op igen, var Moren helt syg, hvorfor han styrter hen at alarmere Distriktslægen, som afviser ham barsk, men dog besinder sig og følger efter Drengen, som stormer hjemad paany. Han fortsatte: »I det korte Løb henad Dronningensgade i de faa Minutter, der gik, bed Beskaffenheden af Fattigmands Kaar sig uudslettelig dybt ind i min Barnesjæl. Da jeg kom hjem, var Lampen gaaet ud og var kold, min Mor laa nu stille og stønnede, og der sad jeg, i den mørke Stue og hørte Nytaarsbulderet fra Gaden og rundt om. Saa blev Døren pludselig revet op og Distriktslægen kom ind og forlangte Lys. Nabokonen blev hentet, og da hun kom med sin Lampe og Lægen havde kastet et kort Blik paa min Mor, sagde han: Hun er jo apopleks og skal paa Hospitalet med det samme. Og saa gik han med et Par venlige Ord til mig.

Heller ikke han var nogen ond Mand, tværtimod. Han var i sit Væsen som Datidens Forsørgelsessystem skabte en Distriktslæge, men inderst inde et hjertensgodt Menneske, der straks havde fortrudt han havde afvist mig.

Saa kom Hospitalsvognen og hentede Mor, og jeg løb bagefter den lange Vej til Frederiks Hospital, hvor jeg fik Lov at komme ind, da Mor var bragt til Sengs, for at sige God Nat, og saa stavrede jeg hjem. — Fjorten Dage efter døde hun, uden vi fik Lejlighed til at veksle et Ord, og da hun blev lagt i sin Grav paa Frelserens Kirkegaard, gav jeg mig selv det Løfte at ville arbejde og kæmpe for, at Fattigmands Kaar kunde blive bedre, end de var, og det Løfte har jeg holdt, og det har ofte mindet mig i den Gerning, som Skæbnen senere førte mig ind paa.«

Moren døde 17. Januar 1883, og Michael stod saa ene i Verden. Han var nu ikke længere en Dreng, men en ung Mand. Hos Blikkenslageren havde han haft Byplads tre—fire Aar, fik saa andre Pladser, en Overgang hos en Tobaksspinder, der var Socialist og

læste »Herolden«, men som trettenaarig fik Lyngsie 1877 Plads som Arbejdsdreng paa Hærens Laboratorium et Par Minutters Gang fra hans Hjem, og der havde han været en fem—seks Aar, da han blev ene i Verden.

Det var en Arbejdsplads af en egen Art. Laboratorium hed det, men var i Virkeligheden Hærens Gevær- og Patronfabrik. De Overordnede var Officerer fra Hærens tekniske Korps, de menige var civile Arbejdere, nogle faglærte, de fleste Arbejdsmænd eller Daglejere i alle Aldre, derunder en hel Del Børn. Det var Staten, de arbejdede for; paa et givet Tidspunkt vilde de blive fastansatte, og ude i Fremtiden vinkede saa en lille Pension. Der laa altsaa en rolig og betrygget Bane foran Michael, men det skulde dog gaa helt anderledes.

I Begyndelsen følte han næppe noget særligt ved den militære Disciplin og den Eksercerplads-Tone, som lejlighedsvis kunde lyde stærkt igennem Maskinernes Summen. Han tjente 25 Øre om Dagen, halvanden Krone om Ugen, og dem havde hans Mor stærkt Brug for. Han og hans Kammerater kunde nok finde paa at slaa til Skaglerne og muntre hinanden i Arbejdets Ensformighed ved forskellige Drengestreger. Krudtet, som de havde Adgang til og ofte arbejdede med, kunde der laves Fyrværkeri af, og et Kanonslag hjemme i Gaarden kunde sætte »Slottet« paa den anden Ende. En Vinter havde han og nogle andre Drenge fyldt en Flaske med Krudt og bragt den til at eksplodere under Isen paa Stadsgraven med et Rabalder, som gav Genlyd over hele Christianshavn. Lejlighedsvis har han krydret sine tilbageskuende Foredrag med en Historie om, hvor oprørt han var over, at de Patroner, Kardætsker o. s. v., han under Estrupiatet var med til at lave paa Laboratoriet, muligvis kunde blive brugt mod Smaafolk, mod hans egne Landsmænd, og at han derfor lumskelig i Stedet for Krudt fyldte Sand og Hestepærer i Kardætskerne. Højst sandsynligt har han dog her sat nogle Fantasiboller paa Suppen. Historien forekommer mere som Digtning end som Sandhed.

Lyngsie har ikke været ret gammel før han fik Øjet op for Samfundets Brøst og Modsætningen mellem Samfundsklasserne. Fattigdommen i hans eget Hjem, den Tilværelse som Arbejderne førte i Proletarkasernerne paa Christianshavn og de Kaar, de maatte finde sig i paa Arbejdspladserne, vakte ham tidligt til politisk Bevidsthed og gjorde ham til en Oprører mod de herskende Tilstande.

Christianshavn var et af de fattigste Kvarterer i Hovedstaden. Faa Arbejderfamilier kom igennem Vinteren uden at maatte ty til Fattigvæsenet. Understøttelsesforeninger, Mad- og Tøjuddelinger, Husvilde-Indkvarteringen paa Kvæsthuset med de forfærdeligste hygiejniske og moralske Forhold hørte med til Billedet. Til at skærpe hans Blik og hans Harme bidrog naturligvis ogsaa den spændte politiske Atmosfære, som herskede under hans Opvækst gennem Halvfjerdserne og Firserne. Maaske har han som Dreng hørt den tuberkuløse christianshavnske Cigarmager *P. C. Johnsen*, en Overgang Formand for »Internationale«, tale om den bedre Tid, der skulde komme, naar Arbejderne lærte at slutte sig sammen og stole paa sig selv. I de Aar, der fulgte, efter at han var kommet ind paa Patronfabrikken, kunde han ikke undgaa at høre og, efterhaanden som han voksede til, gribes af det Røre, der stod om Arbejdernes begyndende Samling, fagligt og politisk. Selv om Patronfabrikkens »Statsarbejdere« gennemgaaende var for disciplinerede og forkuede til at tage nogen større Del i dette Røre.

Lyngsie var dog ikke forknyt. Han meldte sig ind i en af de Arbejdsmandsforeninger, som fandtes, og ligeledes i den frisindede, d. v. s. socialdemokratiske Vælgerforening for Christianshavn. Han gik til Møder og stillede hver Dag paa Arbejdet med »Social-Demokraten« stikkende op af Lommen. Af og til læste han op for Kammeraterne i Spisepausen af den og kommenterede højlydt Dagens politiske Begivenheder for dem. Da Chefen, en Kaptajn, havde bemærket det frygtelige Blad, bad han om Lov til ogsaa at læse det, og det blev snart en daglig Regel, at Kaptajnen i Smug læste Lyngsies Avis.

Blandt de Spørgsmaal som satte Sindene i Bevægelse, i hvert Fald hos den mere vaagne Del af Arbejderne i Firsernes Begyndelse, var nogle Forslag til en billig »Alderdomsforsørgelse«, som var fremsat dels af en saakaldt »Arbejderkommission«, og dels fra anden Side, herunder navnlig Estrups Forslag, som blev forelagt Rigsdagen i Samlingerne 1883 og 85. Dette var baseret paa, at de Arbejdere, der vilde have anden Hjælp end Fattighjælp i Alderdommen, maatte forsikre sig selv og indbetale regelmæssige Indskud over en Aarrække. Lyngsie læste i »Social-Demokraten« *P. Knudsens* sønderlemmende Kritik af disse utilstrækkelige Tilløb til en Løsning af Aldersdomsforsorgen og luftede ogsaa disse Synspunkter paa Laboratoriet. Men da der nu, for at faa Sagen

til at glide, kom en Plan frem om at Statens Arbejdere skulde gaa frivillig med og tilbyde at betale fem Procent af Ugelønnen ind i Aldersdomsforsørgelseskassen, kunde han ikke nøjes med det. Han fik Arbejderne sammenkaldt til et Møde, hvor de sluttede sig til en Protestskrivelse mod ethvert Forsøg paa at beskære deres i Forvejen smaa Lønninger. Lyngsie maatte selv op til Obersten med Protesten, da ingen andre turde. Den høje Officer blev naturligvis gram i Hu over dette Udslag af Insubordination og mødte Lyngsie med et: Er De gal, Mand! Denne fremholdt, at det hele blot gik ud paa at skaffe Arbejderne af med Pengene, for de 300 Kroner, de til sin Tid vilde faa i Pension, kunde de ikke leve af og maatte derfor ty til Fattigvæsenet, og derefter vilde Pensionen blot blive inddraget — det kunde han give Eksempler paa. Hvordan man vendte og drejede det, Arbejderne fik sidde med Skidtmads.

Obersten vilde have unge Lyngsie afskediget, men en Kaptajn tog ham i Forsvar, og det endte med, at han da slap helskindet igennem det, der var hans første Tillidshverv, hans første offentlige Aktion.

Efter Morens Død omgikkes Lyngsie med Planer om at søge noget andet Arbejde, og anmodede til den Ende Laboratoriets Bestyrer om en Anbefaling, hvad denne ogsaa beredvillig gav ham. Den lød saadan:

København, den 8. Februar 1883.

Kaptajnen ved Hærens Laboratorium.

Michael Christian Lyngsie har været ansat ved Hærens Laboratorium fra 18. August 1877 til Dato. Han har hele dette Tidsrum arbejdet med stor Flid, Paalidelighed og Nøjagtighed, og hans Opførsel har stedse været udmærket, hvorfor jeg kan give ham min bedste Anbefaling.

A. Tillge.

Lyngsie kom imidlertid ikke ved denne Lejlighed bort fra Patronfabrikken. Sammen med en Arbejdskammerat havde han lejet en Lejlighed i Sundbyvester. Han holdt delvis sig selv med Kost og købte hver Dag Mælk i en Butik Dør om Dør med hans egen Bopæl. Denne Butik blev passet af en ung Pige, en kæk landlig Skønhed, og det varede ikke længe, før det kom til en Forstaaelse mellem ham og hende. Hun blev hans Kæreste. De gik i Lunden og talte om Lysning og Lejlighed.

Med det Perspektiv for Øje at blive Ægtemand og stifte Familie vendte Tankerne om at komme ud af Laboratoriets Trædemølle oftere tilbage. Lyngsie følte Manglerne ved sin Skoleuddannelse, særlig i Regning og Skrivning, og tog et Par Vintre Undervisning paa en Handelsskole. Her lærte han meget, som han senere skulde faa god Brug for, men nogen afsluttende Eksamen naaede han aldrig. Paa Laboratoriet rykkede han ogsaa op i Lønklasserne. og nu fik han 15 Kroner om Ugen. Saa giftede han og Nielsine sig i November 1885, han var 21, hun var 20 Aar.

Lyngsie som 18-aarig Laboratoriearbejder, 1882.

Nielsine Olsen var Datter af en Jordbruger og Murermester *Ole Bastian* derude i Sundbyerne, hvor han ejede det Hus paa Tingvej, som Lyngsie var flyttet ind i. Her paa Grænsen mellem Land og By havde det unge Par deres Hjem de første Aaringer. Først paa Nyvej, saa hos Røgmand Petersen paa Brigadevej, senere, indtil de 1892 flyttede til Nørrebro, i Svigerfarens Hus paa Tingvej. Hele Tiden holdt de sig tæt op til Amager Fælled. Her var frit og skønt at færdes efter Fyraften, noget helt andet end de trange Gaarde og Trapper i Christianshavn. Her var Plads for Børnene at røre sig paa — og dem kom der nogle Stykker af i disse Aar.

Den lille Løn strakte man ved Opdræt af forskelligt Smaakræ. Den ældste Søn drev en Flok Gæslinger paa Fælleden om Dagen, og Far Lyngsie sørgede for, at de blev dækket godt til for Natten i Røgmandens Udhus. Det var en forholdsvis ubekymret Tid for Familien Lyngsie.

Paa Christianshavn ligesom i Nyboderkredsen havde Befolkningen i Mands Minde valgt Søofficerer som Kredsens Repræsentanter i Folketinget. Det var en Marinekaptajn *S. J. Poulsen,* som *Chr. Hørdum* fældede ved det berømte Folketingsvalg 1884,

da de to første Socialdemokrater rykkede ind paa Rigsdagen. Men som Led i Agitationen for Forsvarssagen holdt Højre mange Møder, og ved et saadan Møde paa »Stjernekroen«, hvor selve Befæstningens Opfinder og største Kanon, Krigsminister *Bahnson*, talte, blev Lyngsie valgt til Dirigent. Selv om han røgtede dette Hverv upaaklageligt og skaffede den store Mand Talero, var det naturligvis i hans Foresattes Øjne en Formastelighed. Han maatte staa Skoleret den næste Dag og fik at vide, at sligt ikke maatte gentage sig. Han vilde gøre klogt i at melde sig ud af Fagforeningen og »Socialistforeningen«. I modsat Fald kunde man ikke bruge ham paa Hærens Laboratorium.

Samme Uheld havde Lyngsie i sin Iver for at agitere for visse Reformer blandt Kollegerne i deres Sygekasse, »den Broderlige«. Det syntes man heller ikke om paa de højere Steder. En Gang blev han kaldt op til Kaptajnen, som alvorligt advarede ham, at et Menneske, der arbejdede som Lyngsie gjorde i »den Broderlige«, ikke kunde vente stadigt Arbejde paa et Statsværksted. Han paadrog sig i det hele ved sin offentlige Virksomhed sine Overordnedes mistænksomme Opmærksomhed, men ogsaa i voksende Grad sine Kammeraters Tillid. Skønt endnu en ung Mand, var han efterhaanden blevet kendt i Arbejderkredse, og det hændte flere Gange, at han paa Møder paa Christianshavn eller Amager blev foreslaaet til Ordstyrer.

Dette skete ogsaa ved et Vælgermøde i Sundbyerne forud for Landstingsvalget i September 1890.

Siden det berømte Rigsdagsvalg 1884 med de store Arbejdersejre i Københavns 5. og 9. Kreds havde Stemningen indenfor Højre været febrilsk og ophidset. Man havde i 1885 dannet Organisationen »Arbejdernes Værn«, »for at beskytte Arbejderne mod det socialistiske Tryk«. Socialdemokratiets Agitatorer blev daglig rakket ned i den borgerlige Presse som »professionelle Levebrødspolitikere«, der »strejfer Landet rundt og lever højt paa Arbejdernes Penge«. Navnlig var de militære Politikere paa Kogepunktet over Modstanden mod Befæstnings-Provisorierne og rede til hvad som helst for at slaa de »fædrelandsløse Geseller« ned.

General *Kauffmann* havde nægtet Arbejderne Tilladelse til at benytte Artillerikasernens Ridehus til Møder, og da *Anthon Mundberg* og *G. Chr. Olsen* paa Socialdemokraternes Vegne havde appelleret dette Spørgsmaal til Krigsminister Bahnson, havde denne er-

klæret: »Ogsaa alle andre Eksercer- og Gymnastikhuse vil blive dem nægtet. De vil sejre, men vi vil bruge alle de Midler vi har, for at hindre dem i at sejre.«

Et af Midlerne var at øve Valgtryk overfor de Arbejdere, som stod i Statens Brød. 1886 var en af Orlogsværftets Arbejdere, som havde vovet at drøfte Værftets Arbejderforhold paa et Møde i hans socialdemokratiske Forening, ikke blot blevet afskediget, men ogsaa stævnet for en Krigsret og dømt til mørk Arrest. Men i Begyndelsen af 1890'erne var to Arbejdere paa Hærens Laboratorium blevet afskediget, fordi de optraadte som Stillere for Socialdemokraten Hørdum. Mens enhver Arbejder paa Laboratoriet, som paa nogen Maade var til at formaa dertil, blev presset ind i Højres Arbejder- og Vælgerforening, og der hyppigt paa Arbejdspladsen kolporteredes Skrifter, Adresser o. lign. til Højres Fordel, var det paa det strængeste forbudt Arbejderne at foretage Indsamlinger til arbejdsløse eller strejkende Kammerater. Paa Orlogsværftet var der ogsaa de sidste Aar foretaget Afskedigelser, endda af ældre, veltjente Folk, med den Motivering, at de havde været lidt for ivrige til at agitere for Socialismen.

For Arbejderne paa Orlogsværftets Laboratorium havde Marineministeriet kort i Forvejen udstedt en Dagsbefaling, hvori det blandt andet hed, at »Ministeriet gaar ud fra, at de faste Haandværkere og Værftsarbejdere ifølge deres indgaaede Troskabsforpligtelse mod Konge og Fædreland ikke kunne tilhøre den socialdemokratiske Retning«.

Og nu havde Lyngsie været Dirigent ved et socialistisk Møde. Det var Onsdag 3. September 1890.

Om Fredagen blev Lyngsie kaldt op til Bestyreren for Laboratoriet, Kaptajn *Rohmann,* der for øvrigt figurerede paa Højres Valgmandsliste til Landstingsvalget. »De har dirigeret ved et Møde!« Ja, det forholdt sig rigtig nok. »Naa, ja, nu er De færdig her fra i Morgen«. Det var al den Besked, Lyngsie fik. Saa var Audiensen forbi.

Senere søgte Lyngsie Kaptajnen for at faa en nærmere Forklaring. Han gjorde opmærksom paa, at han i 13 Aar havde arbejdet paa Laboratoriet til almindelig Tilfredshed, og at han mente, Grundloven gav ham Ret til som andre Borgere at deltage i Vælgermøder, og at han ogsaa ansaa sig for berettiget til at modtage et Hverv, som han blev udpeget til af Forsamlingen. Nu stod han

altsaa her foran Vinteren uden Arbejde, med tre Børn at forsørge og en frugtsommelig Kone. Om det virkelig kunde have sin Rigtighed? Hertil gav Kaptajn Rohmann blot det Svar: »De maa vide, at en saadan Forsamling er oppositionel, og De modarbejder, ved at deltage i den, Staten og den Institution, De arbejder i«.

En Anbefaling, som Lyngsie anmodede om, kunde Kaptajnen ikke give. Han lod forstaa, at det var ham befalet ikke at udstede nogen. Det eneste, han strakte sig til, var en saalydende Arbejdsseddel:

København, den 5te September 1890.

Kaptajnen ved Hærens Laboratorium.

Civilarbejder C. Lyngsie har haft Arbejde ved Hærens Laboratorium fra den 18de August 1877 indtil Dato. Det Arbejde, som i den Tid har været paalagt ham, har han udført tilfredsstillende.

H. Rohmann.

Det laa ikke til Lyngsies Naturel at bøje Nakken og sige Tak til. Han stured en Dag, han sturede to, som det hedder om Terje Vigen, men saa rysted han Sorgen af. Den Behandling, han havde været Genstand for, blev omtalt og kommenteret paa de af Socialdemokratiets Vælgermøder, som endnu stod tilbage inden Valget. Den følgende Søndag bragte »Social-Demokraten« en flammende Artikel om »den politiske Afskedigelse«, om »den i enhver Henseende dygtige og paalidelige Arbejder, der her paa en i høj Grad brutal og hensynsløs Maade er gjort brødløs, og gjort brødløs af det regerende Parti, der netop er sat til at haandhæve Lovene og paase deres Overholdelse.« *Wiinblad* erindrer om Straffelovens § 113, der siger, at »hver den straffes med Forbedringshus, som forhindrer nogen i at udøve sin Valgret til nogen af de lovgivende Forsamlinger eller tvinger ham til at stemme paa en vis Maade.« Det skete maatte opfattes som en Trusel mod alle Arbejdere, en Trusel for at tvinge dem til enten at stemme paa Højre eller dog undlade at stemme. »Men lad os dog ikke være Trælle! Lad Højre dog ikke kunne true os fra vor Ret. Vi møder i Tusindvis, og de, som Højre tager Brødet ud af Munden, dem slaar vi Kreds om«. Arbejderne mødte, som man vil erindre, ogsaa frem i Tusindvis, og ved dette Valg rykkede de to første Socialdemokrater, *P. Knudsen* og *C. C. Andersen,* ind i Landstinget. Lyngsie skriver selv to—tre Artikler

»I Bahnsons Brød« om Forholdene paa Hærens Laboratorium, der fremkom i »Social-Demokraten« nogle Dage senere. Han fortæller heri bl. a., at Arbejderne paa Laboratoriet blev udskældt paa det groveste, at selv gamle graahaarede Mænd maatte anmode om Tilladelse til at forrette deres naturlige Fornødenheder og melde deres Tilbagekomst, at en Arbejder, som var slaaet til Blods i Ansigtet, fik tre Ugers Karantæne, det vil sige Sult for sig og Familie, fordi han klagede til sine Overordnede over Underofficeren, der havde slaaet ham, at andre Underofficerer muntrede sig med at lade Ridepisk, Kølle eller Tamp danse paa Arbejdernes Rygstykker eller for en Afvekslings Skyld eller maaske blot for Spøg stikke et blaat Øje ud o. s. v. samt om de nærmere Omstændigheder ved hans egen Afskedigelse, som er nævnt foran. Konklusionen af Artiklerne var et Krav om andre Arbejdsvilkaar og en menneskelig Behandling af Arbejderne. Den Slags Militærdisciplin passer maaske i Tugthuset, i hvert Fald ikke et Sted som Laboratoriet, skrev han.

Lyngsie og hans Hustru med deres Førstefødte. 1886.

Det var Lyngsies første Optræden i Pressens Spalter. Han viste allerede da et betydeligt journalistisk Talent. Pennen faldt ham godt i Haanden. Den skulde blive et af hans Vaaben.

Lyngsie stod altsaa 1890 paa Gaden uden Arbejde; da de Handlende havde faaet deres Tilgodehavende af hans sidste Ugeløn ogsaa uden Midler. Det var ubetydeligt, hvad »Social-Demokraten«s Ord om at slaa Kreds om de forfulgte indbragte. Det blev en streng Vinter, han og hans Familie kom til at staa igennem. Han søgte naturligvis Arbejde, hvor der var en Chance, paa Christiansholms Fabrikker bl. a., men Arbejdsgiverne havde noteret sig Navnet Lyngsie, og det virkede ikke som nogen Anbefaling. Han søgte

ogsaa Plads, hvor han kunde bruge sine Skrive- og Regnefærdigheder. Nu og da fik han et Job som Arbejdsmand, en Bestilling som »Søndagstjener« i forskellige Restaurationer forsmaaede han heller ikke. Men i lange Perioder var han arbejdsløs. Han, som egentlig havde haft det forholdsvis trygt paa Laboratoriet — bortset fra de gentagne Trusler om at blive sat ud — han kom nu til at prøve Arbejdsmandens almindelige Kaar og usikre Eksistens.

Hen paa Foraaret fratraadte *F. Hurop* sin Stilling som Forvalter ved Arbejdernes Fællesbageri for at blive Formand for Smedene. Her haabede Lyngsie, der blev en Plads for ham. Han havde hos *Herman Trier,* som han havde stiftet Bekendskab med paa de politiske Møder, faaet et Vidnesbyrd, der lød:

»Hr. M. C. Lyngsie har jeg i flere Aar kendt som en besindig og dygtig Mand, som jeg anser for skikket selv til en Stilling, i hvilken et ikke ringe personligt Ansvar maatte blive lagt paa ham.«
24. September 1890.

Men ogsaa dette Haab brast. Der var otte Ansøgere om Pladsen, deriblandt flere kendte Partifæller, og det blev ikke Lyngsie, som blev den heldige. Han lod sig som sagt ikke kue af Modgangen. Tværtimod rejste denne Vinters Prøvelser først for Alvor hans Trods og hans Kampvilje.

AGITATOR OG ORGANISATOR

For rigtig at fatte, hvorfor Arbejdsmand Lyngsie fortjener at blive mindet som en af Danmarks store Mænd, for rigtig at forstaa Rækkevidden af hans Livs Gerning, er det nødvendigt at sidde inde med visse Forestillinger om den Tid og de Tilstande, der dannede Forudsætningen og Udgangspunktet for hans særlige Arbejde. Med den ældre Slægts Uddøen bliver der stadig færre, som i egne Oplevelser, egne Erindringer har en Maalestok for de Ændringer i Samfundsforholdene, som Lyngsie har været en af de drivende Kræfter bag.

Blandt de forholdsvis faa blandt Arbejderne, der i hans Ungdom havde fattet og fulgt Parolen: Rot jer sammen! var han selv. En Snes Aar gammel havde han meldt sig ind i en af de ny Fagforeninger, »Arbejdsmændenes Forbund af 1884«. Det var ikke noget Forbund i vor Tids Forstand. Et Arbejdsmands-Forbund, ikke blot af Navn, men ogsaa af Gavn, skulde først han selv skabe. Der laa i Betegnelsen dengang blot det fromme Ønske, at Sammenslutningen maatte blive i Stand til at samle Arbejdsmænd af alle Arter og Brancher i København indenfor sine Rammer. Og alene til dette Maal var der langt igen.

I Lyngsies Drengedage, omkring 1871—72, havde *Louis Pio* og hans Fæller rejst den første socialistiske Arbejdersammenslutning i Danmark, »Internationale«. Den var delt i faglige Sektioner, og en af dem hed »Arbejdsmændenes Sektion«, oprettet i November 1871. Da Magthaverne sendte Arbejdernes første Talsmænd i Forbedringshuset som Statsforbrydere og opløste »Internationale«, grundlagde Sektionernes trofaste Folk i den følgende Tid en hel Række Fagforeninger, deriblandt ogsaa en »Arbejdsmændenes Fagforening af 1873«. Den blev stiftet paa et Møde i Tømrerkroen

Arbejdsmændenes ældste Fane, indviet til Fagforeningen af 1874.

i Adelgade paa Initiativ af den socialistiske Agitator *Fr. A. Hertz*, og den bar, delt som den var i særlige »Sektioner« for Plads-, Mur-, Fabrik-, Jord- og Kørselsarbejdsmænd, umiskendeligt Præg af sin Nedstamning fra »Internationale«. Den var sikkert ogsaa mere en politisk Klub end en rigtig Fagforening. I de af Hertz formulerede Love siges det, at Foreningen »efter Evne og Lejlighed vil tage Del i det offentlige og politiske Liv, saaledes at Medlemmerne kunne hævde deres Plads som Borgere i Staten«. Faglige Aktioner har den næppe sat i Værk, i hvert Fald ikke, saa det har kunnet spores. Men en Fane fik den rejst, baade i figurlig og i bogstavelig Forstand. Dette Arbejdsmændenes ældste Samlingsmærke blev anskaffet 1874, og det har vajet og hilst de løsladte Socialistførere Velkommen i det Fri ved Grundlovsfesten i Dyrehaven 1875. Da Foreningen, trods *Hertz'es, V. T. Holst's* og andres ihærdige Agitation sygnede hen i Depressionsaarene op mod 1880, blev Fanen taget af sin Stang, og den sidste Formand, *J. A. Nymark*, brugte Fanedugen som Sengetæppe. Ved et Tilfælde blev

den reddet fra Forkrænkeligheden, og med sine Revner og Huller befinder den sig nu i Jord- og Betonarbejdernes Eje som et dyrebart Minde om de første Kampe.

Der havde været andre Arbejdsmandsforeninger i Tiden mellem 1873 og 1880, internationale »Sektioner« i Provinsen, der var blevet til Fagforeninger, et Par Tjenestekarleforeninger og andre, men efter Førernes Flugt var det hele visnet hen. 1880 er derimod Stiftelsesaaret for den ældste endnu bestaaende Arbejdsmandsorganisation, Murarbejdsmændenes i København, og med de bedre Tider i Aarene derefter kom flere til, i Foraaret 1884 dannedes saaledes Kularbejdernes Fagforening, en Forening af Farveriarbejdere, og endelig den, som Lyngsie meldte sig ind i, Arbejdsmændenes Forbund.

Den blev til i *Mikkel Sejersens* Stuelejlighed i Gartnergade 5 paa Nørrebro, hvor 14—15 Arbejdsmænd mødtes for at rejse en Sammenslutning i Stedet for den nu totalt hensovede »1873«. Blandt Stifterne var dennes Formand, en General uden Hær, *Nymark*, ham, der krøb i Seng under Fanen. Der indmeldte sig ved det konstituerende Møde i »Kommunekælderen«, Gothersgade 155, et lille Hundrede, mest Jord- og Betonarbejdere, men ogsaa Vognmandskuske, Fabriksarbejdere og Folk fra andre Brancher. Paa sin Højde hen i Firserne naaede den op paa ca. 750 Medlemmer. Men at den ikke fik Held med Bestræbelserne for at blive det samlende Forbund, ser man bl. a. af, at der kort efter opstod en ny Havnearbejderorganisation, Sæd- og Stykgodsarbejdernes, som fik en 800 Medlemmer, og iøvrigt kom der efterhaanden flere Organisationer til, Jernstøberiarbejdernes, Kuskenes, Koks- og Saltværksarbejdernes, Lager- og Pakhusarbejdernes f. Eks. Ogsaa i Provinsen, særlig i de østjyske Byer, blev Arbejdsmændene organiseret saa smaat fra Midten af Firserne.

Saaledes skred Udviklingen frem blandt Arbejdsmændene, samtidig med at de faglærte var traadt ind i den næste Fase, at »Organisationerne organiserede sig«. Lokalt opstod der Fællesorganisationer, nationalt opstod der Fagforbund. *P. Knudsen* og *Jens Jensen* vendte hjem fra en skandinavisk Arbejderkongres i Gøteborg og fik efter Tilskyndelse herfra oprettet »Udvalget for de samvirkende Fagforeninger« og dermed lagt Spiren til De samvirkende Fagforbund.

Men ogsaa blandt Arbejdsmændene foregik der en saadan Sam-

lingsbevægelse. Da der i København var opstaaet flere selvstændige Fagforeninger af Arbejdsmænd, som nidkært agiterede indenfor de samme Kredse og ikke var fri for at nære en vis Jalousi overfor hinanden, kom det ikke sjældent til Rivninger imellem dem. Udtryk som »Skruebrækkere« og »Hædersmænd« sprang let over Tændernes Gærde, og knyttede Næver kunde vifte i Luften. Den stærkeste Gruppe paa en Arbejdsplads krævede i Reglen, at de øvrige Kolleger, selv om de stod i en anden Fagforening, skulde optages i deres egen, betale Indskud dér o. s. v. For at komme ud af denne uholdbare og uværdige Tilstand, saa Kræfterne i Enighed kunde samles mod det vigtigere Maal at vinde nye Proselytter og bekæmpe de virkelige Skruebrækkere, blev man enig om, at de, der *var* organiserede, men stod i forskellige Fagforeninger, skulde have et Stempel i deres Bøger, som sagde, at de tilhørte »De centraliserede Arbejdsmænd« og dermed være fritaget for hverandres videre Tiltale. Der opstod ad denne Vej en ganske vist løsere Sammenslutning, hvis Tyngdepunkt fra Begyndelsen var Sæd- og Stykgodsarbejdernes Fagforening, d. v. s. Havnearbejderne, og det var deres Formand, *H. V. Willumsen,* som førte Forsædet, naar den samlede Bestyrelse, i Reglen en Gang om Ugen, mødtes hos Værtshusholder *Andersen* i Rømersgade 6. Her i »Centraludvalget« kom ret naturligt den Tanke paa Tale at søge Centraliseringen videreført til at omfatte ogsaa Provinsens Arbejdsmands-Fagforeninger, med andre Ord at stile hen imod et Landsforbund.

Samtidig var der kommen saa megen Forbindelse i Stand mellem de organiserede Arbejdsmænd i Jyllands Købstæder, at et Møde af Delegerede i Horsens 1889 oprettede et »Arbejdsmændenes Forbund for Jylland og Fyn« med Aalborgmanden *Anders Christensen* som Formand. Han efterfulgtes dog et Par Aar senere af *Chr. Jensen* fra Kolding, som kom til at spille en betydelig Rolle under Forholdenes senere Udvikling. Paa dette Møde i Horsens var man ogsaa rede til »at fremme det af de centraliserede Arbejdsmænd i København stillede Forslag om Oprettelse af en fælles Organisation for hele Danmark.«

Et Overblik over de Kræfter, som saaledes var i Bevægelse rundt omkring, kunde godt fremkalde det Indtryk, at det slet ikke stod saa daarligt til med Arbejdsmændenes Organisering. Men Skinnet bedrager. De fleste af disse Fagforeninger var smaa; det var kun en ringe Brøkdel af de paagældende Faggruppers sam-

lede Arbejdertal, som var modne nok til at forstaa Værdien af det faglige Sammenhold. Kun de færreste sad inde med saa megen Oplysning, havde den aandelige Styrke og det Mod, som i Virkeligheden skulde til for at trodse Tiden og dens Paatrykninger.

Det var risikabelt, det kunde koste Brødet at staa i en Fagforening. Arbejdsgivere, Grosserere og Forvaltere kaldte deres Folk op paa Kontoret og stillede dem Valget mellem at melde sig ud af deres Fagforening eller miste deres Arbejde.

H. V. Willumsen (1836-1927)
Havnearbejdernes og Centralforbundets mangeaarige Formand.
Fot. fra omkr. 1915.

At Arbejdernes Organisationsbestræbelser lige fra Begyndelsen i Halvfjerdserne havde mødt den voldsomste Modstand hos Borgerskabet, Arbejdsgiverne og de offentlige Myndigheder, er en kendt Sag. I de Besiddendes og Magthavernes Øjne var det nærmest en Formastelighed, det var »Oprør«, »Sammenrottelse«, »organiseret Vold«, naar Arbejderne sluttede sig sammen for i Fællesskab at værne deres Ret og tilkæmpe sig bedre Kaar. Ja, at de *faglærte*, Smedene, Snedkerne o. s. v. dannede Fagforeninger, lad gaa, naar det ikke kunde være andet. Ulykken ved det var desværre, at disse Foreninger var socialistiske og »saaede Utilfredshed blandt de lavere Klasser og Misundelse og Had overfor de bedrestillede«. Ja, det indgik ogsaa i Greuelpropagandaen, at de vilde »afkristne« Folket. Men at ogsaa Daglejerne, Arbejdsmændene, vilde lave Fagforeninger, det var uhørt, det var virkelig utilladeligt. De havde jo ikke noget Fag. Der var forøvrigt ogsaa dem blandt de faglærte Arbejdere, som saa saadan paa det. Den gode, gamle Lavstid var ikke saa langt borte. Lavsaanden og Fagstoltheden havde endnu ikke givet Plads for en mere almen, videre favnende Følelse af Klasse-Solidaritet, endsige da Landsmandskab. Det skal være forekommet, at man i de faglærte Fagforeninger har drøftet, om det nu ogsaa burde tillades Arbejdsmændene at kalde deres Sammenslutninger for Fagforeninger.

Ikke blot den fanatiske Modstand fra oven stødte Samlingstankens Talsmænd paa. Men ogsaa Arbejdsmændenes egen Ligegyldighed, Uforstand og Mistænksomhed maatte de kæmpe med. Intet Under, om de første Pionerer trættedes og gav op efter kortere eller længere Tid. Den ene efter den anden af dem, der var Fremdrift i, udvandrede til Staterne eller nedsatte sig med en lille Forretning. Enkelte af dem tog med Skam at melde mod Forfremmelse og trygge Bestillinger af deres Arbejdsgiveres Haand imod at lade deres Kammerater i Stikken. Indbyrdes Strid og manglende Skoling i demokratiske Omgangs- og Arbejdsformer har naturligvis bidraget sit.

Blandt de københavnske Arbejdsmænd var der, som vi har set, flere Organisationer, og disse havde saa smaat fundet hinanden og arbejdede i flere Henseender paa Linje. Men det gik ofte med Knirken og Knagen. Især var der et latent Modsætningsforhold tilstede mellem »Arbejdsmændenes Forbund af 84« og Sæd- og Stykgodsarbejdernes Fagforening. I Oktober 1889 antog denne Navnet »Havnearbejdernes Forbund«, mere et Modstykke end et Sidestykke til »Arbejdsmændenes Forbund«. Oktober 1890 tog det før nævnte Centraludvalg af 1888 det Skridt at proklamere Sammenslutningen som et »Centralforbund for Arbejdsmænd i Danmark«, og Formanden for Arbejdsmændenes Forbund, *E. P. Andersen*, valgtes til Formand i Centralforbundet. Han har næppe haft den haarde Hud, som Organisationsledere maa have. Træghed og Tilbagegang indenfor hans eget Forbund nedslog hans Mod. Viceformanden i Centralforbundet, Havnearbejdernes Formand, *Willumsen*, gjorde ham ogsaa Tilværelsen broget. Da han saa tilmed blev afskediget hos *Trier og Goldschmidt*, hvor han arbejdede, og boycottet paa andre Arbejdspladser, besluttede Andersen i Løbet af Vinteren at kaste Tøjlerne. Han fik sig en lille Hørkramhandel i Dannebrogsgade, hvor han var fri for Kævl og Kiv. Fra 1884 havde syv Formænd fulgt efter hinanden i Arbejdsmændenes Forbund. Men ingen havde kunnet holde Pladsen mere end et halvt eller et helt Aar. Nu vilde han heller ikke længer. Paa Generalforsamlingen i Aaret 1891 i Rømersgade 22, den lille Sal, nedlagde han sit Hverv. Nu kunde Medlemmerne se at finde et andet Offer. Han havde faaet nok.

Den, man valgte som Andersens Efterfølger i Formandsstolen, var den 27-aarige *M. C. Lyngsie*. Han var gjort af et sejere, mere

durabelt Stof. Naar man nu, længe efter hans Død, ser tilbage over, hvad han fik udrettet som Fagforeningsmand, som Organisationsleder, kommer man til at tænke paa den flotte Passage i Georg Brandes' Jubilæumsforelæsning om Odysseus, som efter sin Omflakken naar hjem og faar sin Bue i Haanden. Odysseus med Buen, siger Brandes, det er Alexander paa Bukefalos, Cæsar med sin 10. Legion, Michelangelo med sin Mejsel o. s. v. — Manden som i sin Haand har det Middel til Sejr som er hans og uden hvilket han ikke er sig selv. Lyngsies Bue, hans Middel til Sejr, faar han i Hænde ved dette Valg til Formand for en Fagforening.

Om selve Begivenheden findes der en Skildring i det Festskrift som Arbejdsmændenes Forbund udgav til 25 Aars Jubilæet 1909. Enten har Lyngsie selv skrevet den, eller han har i hvert Fald godkendt Beretningen, som lyder:

»Da Forbundets Generalforsamling den 22. April 1891 valgte M. C. Lyngsie til Formand, var der kun faa Medlemmer til Stede og hele Forbundets Medlemsantal var kun 340 Mand. I de sidst forløbne halvandet Aar var der allerede valgt ny Formand tre Gange, og Lyngsie var nu den fjerde. Der var Mismod tilstede, Skuffelsen over, at de syv foregaaende Aars ihærdige Arbejde ikke havde kunnet fastholde flere Arbejdsmænd indenfor Forbundet, havde bragt den gamle Hovedpude frem: »Hvad kan det nytte!« Største Parten af den lille Flok, der var tilbage i Forbundet, bestod dog af Folk, der ikke var til Sinds at opgive Arbejdet for at faa de københavnske Arbejdsmænd samlet til Værn om deres Erhvervsinteresser; der skulde holdes ud. »Vi skal bare have fat i en Mand der har Evner, og støt og solidt vil passe Forbundets Sager, saa maa og skal det gaa!« blev der sagt, og de, der kendte Lyngsie, mente, at han var Manden. Lyngsie stod den Gang i sin bedste Manddomskraft, han var 27 Aar og arbejdsløs, afskediget et halvt Aar i Forvejen fra Statens Arbejde ved »Hærens Laboratorium«, fordi han havde nægtet at afholde sig fra at deltage offentlig i Arbejderbevægelsen. Lyngsie tog Pladsen som Forbundets Formand, fast i den Overbevisning, at Arbejdsmændene var gjort af ligesaa godt et Stof som de faglærte Arbejdere, der alt var godt i Gang med at færdiggøre deres faglige Organisationer.

Arbejdsmændene maatte kunne overbevises om, at den faglige Organisation ogsaa for dem er det eneste Middel til at fremskaffe bedre Arbejdsvilkaar. Vi maa samle Arbejdsmændene gruppevis og se at fremkalde Fremskridt for de Grupper, der er bleven samlede. Det vil overbevise om, »at det kan nytte«. Vi maa ved større Møder i Byens forskellige Distrikter, gennem planlagte og kraftige Foredrag vække Interesse for Sagen, og vi maa ved at tilvejebringe et energisk Samarbejde med de enkelte organisationsinteresserede Kammerater, der utvivlsomt kan fremkaldes fra forskellige Pladser og Brancher, holde Liv i og udnytte de Dønninger ude

blandt Arbejdsmændene, som vore Møder skaber. Saa maa vi undgaa Dumheder, ikke vove, uden hvor vi har Udsigt til at vinde noget.

Det var Lyngsies Program og Arbejdsplan. Dette udviklede han for Bestyrelsen allerede i det andet Bestyrelsesmøde, og Bestyrelsen, der for det meste bestod af prøvede og støtte Mænd, smilte nok lidt ad den forholdsvis ny og unge Mand, men svarede i det væsentlige: »Kil bare paa, vi skal støtte dig!« Og det skal siges nu de mange Aar efter, til den daværende og senere Bestyrelsers Ros, at de holdt Ord, og Lyngsie var Mand for at arbejde med Plan og Energi mod det store Maal.«

Lyngsie tog fat fra Grunden og sparede sig ikke. Han vidste lidt om, hvad det var for en Opgave, der laa for ham. Det var Samfundets Bundklasse, han skulde se at faa vakt til Respekt om eget Værd. Selve Begrebet Arbejdsmand har siden den Tid, i Kraft af den erhvervsmæssige og tekniske Udvikling, og i Kraft af Lyngsies Virke, ændret sig betydeligt. Dengang var Arbejdsmænd først ved at fortrænge Udtryk som Sjovere, Tyende, Karle og Daglejere, der ellers var gængse Betegnelser for denne Samfundsklasse eller Klasse udenfor Samfundet. Den laveste Løn og den længste Arbejdstid var beskaaret Arbejdsmændene. I Med- og Modgangstider levede de alle paa Fattigdommens Rand. De boede i de usleste Rønner, de udgjorde Pantelaanernes, Velgørenhedsselskabernes og Ladegaardens største Kundekreds. De var en lavtstaaende, forkuet Stand, forhaanet og hundset med af de øvrige Stænder i Samfundet. Der var noget at rydde op i.

Først gik Lyngsie — trofast hjulpet af sin Hustru — i Gang med at faa Arbejdsmændene paa de faste Plader organiseret. Nielsine kogte Hektografmasse til de hjemmelavede Løbesedler, som Lyngsie delte ud for at kalde en, saa en anden Gruppe Arbejdere til Møde efter Fyraften i et Beværtningslokale tæt ved Arbejdspladsen. Her talte han saa indtrængende til dem om de uværdige Betingelser, de fleste af dem maatte arbejde under, og om Sammenholdets løftende Kraft, og fik paa den Maade en hel Række særlige Brancheafdelinger oprettet under Forbundet, for Bryggeri- og Brænderi-, for Gasværks- og Saltværksarbejdere o. fl. Saa kom Turen til de løse Arbejdere, især dem der arbejdede paa Akkord paa Byggepladser, ved Frihavnen, ved Sløjfningen af Voldene eller ved Anlægget af Godsbanegaarden. Dem tog han især ved at paavise, hvordan de blev snydt og bedraget af Entreprenørerne. Led-

saget af sin ældste Dreng, *Georg*, klatrede han om Aftenen og om Søndagene over Plankeværker og Indhegninger ind til Udgravninger og lignende Anlæg, og mens Drengen holdt i Maalebaandets ene Ende, noterede han op, hvad der var blevet udført, for siden at kunne sammenligne Resultatet med det, Arbejdsgiverne var kommet til og betalte Løn efter. Ad den Vej blev han kendt som een, der kunde regne og skrive og kunde skaffe Arbejdsmændene, hvad der tilkom dem; det blev ikke til smaa Beløb.

Men stadig var der mange, der ansaa Fagforeningen som dem uvedkommende og som afviste hans Indblanding. Lyngsie fortalte engang en Episode, der udspandt sig, da han i Studiestræde saa, at nogle Arbejdsmænd var ved at grave en Grund i en Gaard. Han gav sig naturligvis i Snak med dem. »Om de nu fik betalt efter Priskuranten?« »Priskuranten, det Skidt! Nej Tak! De forstod bedre selv at lave en. Det behøvede de ingen Forening til. Det Arbejde, de nu stod i, fik de flere Gange mere for, end Forbundets Priskurant lød paa«.

Lyngsie argumenterede, at det jo var en Minimums-Priskurant, at særlige Forhold maaske o. s. v. »Ja, det er nu lige meget, vi skal ikke være i nogen Forening og lønne en Formand, som ikke bestiller andet end at gaa og ryge Cigarer«. Entreprenøren havde under dette staaet i Baggrunden med et skadefro Smil i Skægget. Nu bad han Lyngsie forføje sig væk.

En seks-syv Uger efter kom en Mand op paa Forbundets Kontor, om ikke Formanden vilde komme ned i Studiestræde og maale en Grund og et Betonfundament op. De var bleven snydt for en hel Bunke Penge og havde ikke tjent stort i Forvejen o. s. v. Det blev snart opklaret, at det var netop den samme Grund og de samme Arbejdsmænd, Lyngsie havde aflagt Besøg hos. De havde allerede lært, at de dog alligevel trængte til Organisationen og dens Minimums-Priskurant. Uforfærdet gik Lyngsie ind i Løvens Hule til Arbejdsgiverne, og selv om han Gang paa Gang blev kastet paa Døren, reddede han ligesaa ofte ved sin Forhandlingsevne Lønforhøjelser og andre Forbedringer og fik Aftaler og Overenskomster i Stand til Gavn for de københavnske Arbejdsmænd.

Med eet Slag kom han 1892 i Folkemunde og vandt en Sejr, som gav Genlyd i hele Offentligheden. Det var den ofte omtalte Natmandsstrejke, som forøvrigt fik Efterfølgere senere hen.

En af de Arbejdsmandsgrupper, han havde faaet organiseret, var Natmændene hos Københavns Renovationskompagni. Det var et af de Steder, hvor der herskede saakaldte »patriarkalske« Arbejdsforhold, med en ringe Løn for et yderst ubehageligt Arbejde, men samtidig en Række Goder, som ved nærmere Eftersyn var lige saa

mange Lænker paa Folkene. Der blev trukket Bidrag fra til en Sygekasse, som Arbejderne ikke havde nogen Indflydelse paa. Der blev lejlighedsvis indsat Gratialer paa en Konto for hver Arbejder i »Dansk Arbejderbank«; men et »Arbejdsreglement«, som dem, der ikke var ualmindelige dengang, fastsatte til Gengæld, at de ikke maatte være organiserede, eller som det saa smukt var udtrykt i Dokumentet: »danne nogen Sammenrottelse for at fremtvinge bedre eller gunstigere Arbejdsvilkaar end dem, Selskabet godvilligt vilde indrømme«, i saa Fald vilde de nemlig tabe al Ret til det i Banken opsparede Beløb, »som da falder tilbage til Selskabet som dettes Ejendom«.

Da Arbejdsmændene nu ikke desto mindre havde indmeldt sig i Arbejdsmændenes Forbund og paa Lyngsies Tilskyndelse ogsaa lavet deres egen, af Firmaet uafhængige Sygekasse, blev dette Direktøren, en vis Klosetfabrikant *Søller,* for meget. En Martsmorgen gav han, hvad han kaldte »syv af de værste Urostiftere« deres Afsked. Lyngsie saa straks, at her var en Situation med Muligheder. Der blev omgaaende etableret Strejke. Kompagniets Natvogne fik Lov at staa i deres Skure, 400 Nøgler til Gaarde og Dasser blev afleveret hulter til bulter. I Kroge og paa Trappegange stod de overfyldte Spande og stank. Byen kom øjeblikkelig i Oprør over Griseriet. Bønner og Klager strømmede ind fra de værst ramte Kvarterer, og da Sammenhængen kom ud, vendtes Harmen helt og fuldt mod Kompagniet.

Dette forsøgte ved Annoncer i Bladene at hyre Skruebrækkere, og en Del søgte de ledige Pladser. Men adskillige af disse viste sig at være Lyngsies trofaste Folk, som, da de virkelig blev antagne til at køre ud, hen paa Natten fik de rigtige Skruebrækkere til ogsaa at nedlægge Arbejdet, saa Situationen var ganske haabløs for Selskabet. Da dette Trediedagen efter maatte bekvemme sig til at optage Forhandling med de gamle Arbejdere, var det Lyngsie, som kunde diktere Betingelserne. De gik nu ud paa fuld Organisationsfrihed for Arbejdsmændene, Genantagelse af alle afskedigede og strejkende, Arbejdsreglementets ydmygende Bestemmelser ændret inden tre Uger, Sygekassen anerkendt. Og ingen kan vel fortænke Arbejdsmændene i, at de benyttede Lejligheden til at bedre deres Stilling ogsaa økonomisk. De forlangte Lønnen hævet fra 16—17 Kr. pr. Uge til 21—22 Kr., Ekstrabetaling for Ekstraarbejde og Udbetaling af alle de indestaaende Præmiebeløb.

Selskabets Direktør var naturligvis ved at eksplodere, da Lyngsie ved Forhandlingen præsenterede disse Krav, men det endte dog med, at Selskabet gav sig, dog vilde han kun strække sig til 20 Kr. hvad Lønnen angik. Da Lyngsie sejrsstolt stillede i Etablissementet »Orfeum« og meddelte de dér forsamlede Natmænd Resultatet, var de imidlertid nær ved at smide ham ud. Det vilde de ikke tage imod. Ikke en Tøddel vilde de slaa af. Nu stod de Last og Brast til Sejren var deres, men ogsaa til sidste Draabe. Lyngsie maatte gaa tilbage til Hr. Søller og fik endelig ogsaa den sidste Daler med. Og nu var der jo ingen Ende paa Jubelen.

Lyngsie glemte ikke at udnytte Tilfældet i Agitationen. I 20 Aar havde disse Folk været berøvet deres Menneskeret, været uden Organisation, og aldrig faaet en Øres Lønforhøjelse. Saa sluttede de op i Fagforeningen, og otte Dage efter har de faaet tre—fire Kroner mere i Løn og kan rejse Hovederne som frie Mænd! Trænges der yderligere Bevis paa Organisationens Værd og Nytte? At Hovedstadens to andre Renovationskompagnier omgaaende og uden Konflikt forhøjede Lønningerne for deres Folk, bekræftede til Overflod Sagens Rigtighed. Længe efter var denne delikate Konflikt Genstand for Omtale i Pressen og Dagens Tema paa Barberstuerne. Men i Arbejdsgiverkredse fik Lyngsies Navn allerede den Gang en ilde Klang.

Iøvrigt havde Lyngsie holdt igen paa de nye Medlemmers Kampiver. Først maatte Organisationen styrkes, Økonomien konsolideres. Men det gik fremad i begge Henseender. Hans Forbund var nu bragt op paa omkring 1200 Medlemmer, d. v. s. at det var tredoblet i hans Formandstid, og samme Foraar — kort efter Natmandsstrejken — lod han den lille Hær marchere op til et virkeligt stort Slag. Det gjaldt en Forbedring af Løn- og Arbejdsvilkaar for de københavnske Jord- og Betonarbejdere. Der havde længe været Forhandlinger i Gang med Vognmændene og Entreprenørerne om en Akkordpriskurant for Grundgravning, Betonstøbning etc., hvori der krævedes en Daglønsudbetaling paa 3 Kr. 32 Øre. Da det ikke lykkedes at komme til Enighed herom, og Gemytterne efterhaanden blev ophidsede, gik Lyngsie med til at erklære Priskuranten sat i Kraft 1. April. Da en større Entreprenør nægtede at bøje sig, blev Arbejdet nedlagt 2. April. Nu udviklede Begivenhederne sig i raskt Tempo. Efter tre Ugers Strejke gik Kuske, Kul- og Havnearbejderne i Sympatiaktion og boycottede

de københavnske Vognmænd. Arbejdsgivere viste Solidaritet med Entreprenørerne og lockoutede en Del Bygningsarbejdere. Skruebrækkere blev importeret fra Sverige eller indforskrevet fra Korsør Havnelav, og det kom til gentagne Sammenstød, saa Politiet maatte konvojere de arbejdsvillige til og fra Arbejdspladserne. Midt under Kampen skulde der være Folketingsvalg, og Højre udnyttede naturligvis Strejken politisk, og der strømmede betydelige Tilskud ind i Arbejdsgivernes Krigskasse. Samtidig ebbede Arbejdsmændenes Midler ud, skønt De samvirkende Fagforeninger iværksatte en Indsamling til Støtte for de strejkende.

Lyngsie samlede hver Dag disse til Møde i Rømersgade 22 og opflammede dem til at holde ud, men han vidste med sig selv, at Regnestykket havde vist sig at indeholde flere ubekendte Størrelser, og at Kampen efterhaanden tog haardt paa Deltagernes Hjem. I et Foredrag har han senere oprullet nogle Erindringer fra disse nervepirrende Dage:

»Da vi havde strejket i nogle Uger, kom nogle og sagde, at nu skulde de smides ud af deres Lejlighed, for nu vilde Husværten ikke vente længere paa Huslejen. Vi havde Kontor i en Værtshuskælder i Gothersgade 135. Her kom ogsaa Konerne med deres Børn og sagde: »Værs'god, her har du dem. Du har taget deres Fader ud af hans Arbejde, og nu maa du forsørge Børnene, for han kan ikke!« Det var forfærdelige Øjeblikke. Hver Middag stimlede Konerne med Børnene sammen uden for Huset, og jeg maatte have en stærk Mand til at spærre Døren. Jeg var klar over, at det ikke kunde gaa. Saa gik jeg til Bagermester *Marstrand* og spurgte, om han ikke kunde overlade mig noget gammelt Brød hver Dag. Jeg mente, hvad han ikke fik solgt. Marstrand gav mig alt det Brød, han kunde undvære hver Dag. — Jeg skrev i Soc.-Dem., og andre Bagere fulgte Eksemplet. — Marstrand gav mig siden hen 100 Kr. pr. Uge i Understøttelse til de gifte. De ugifte blev sendt paa Landet paa Arbejde og maatte klare sig selv.«

Efter fem Ugers Strejke var man i Forbundet klar over, at Situationen ikke længer var holdbar. Man fik tilkaldt De samvirkende Fagforeningers Formand *Jens Jensen,* og ved hans Bistand blev Konflikten afsluttet og en Overenskomst bragt i Stand. Den godkendte Akkordpriskuranten, om end med reviderede Satser; man maatte slaa af paa Fordringen om de 3,32 Kr., men hævdede en Dagløn paa 3 Kr. og en Minimumsløn om Vinteren med den kortere Arbejdstid paa 2 Kr. 50 Øre. Arbejdet skulde genoptages den 9. Maj.

Lyngsie fortæller nu, at han gik til Generalforsamlingen forvisset om, at dette Resultat var meget hæderligt, en Udgang man efter Omstændighederne kunde være tjent med. Men der regnede han galt.

»Mine Medlemmer modtog mig nærmest som en Forræder, der havde sluttet paa mindre end det Krav, vi havde opstillet. Det lykkedes dog at faa Overenskomsten vedtaget og Arbejdet i Gang. Den første Strejke var vundet, og Arbejdsmændene havde for første Gang kontraheret om deres egne Forhold.

Men Kvalerne var ikke forbi endnu. Nu spredtes det Rygte, at Lyngsie var bestukket, han har sluttet paa 2,50, skønt vi lige saa godt kunde have faaet 3,00. Jeg var ved at tabe Modet, men saa tog min Kone mig i Kraven og bød mig fortsætte og være et Mandfolk. Saa arbejdede jeg videre.«

Den Indgriben fra Kvindernes Side for at faa Konflikten standset, som Lyngsie nævner, illustrerer et Forhold, der aabenbart har været tilstede overalt, hvor Mændene var ved at røre paa sig i faglig Henseende: deres Koners Ængstelse og mer eller mindre aabne Modstand mod Organisationen. Det var ikke blot Kontingentet, der skulde betales, Møderne, Manden skulde til, maaske med Drikkeri i Følge, men der var ogsaa den Risiko for Arbejdsløshed, for Ofre, som en faglig Konflikt førte med sig. At Kvinderne virkede som en Hæmsko paa den begyndende Fagbevægelse, vidner mange Ting om. I Fagbladene — de skal senere omtales nærmere — advares Medlemmerne mod den »Kapitalistens Forbundsfælle i vort eget Hjem, vor Hustrus Mangel paa Forstaaelse«. Ved en Grundlovsfest i Halvfjerdserne talte en Skomager for Kvinden som Mandens Støtte mod Storborgerne, men han gjorde en Undtagelse for »den Kvinde, der var feig og forsagt nok til ved sine Bønner eller ved sin Magt i Hjemmet at afholde sin Mand fra at deltage i en retfærdig Skrue.«

Det er sikkert rigtigt nok, at Lyngsie en Tid efter »Grundgraverkonflikten«, denne første alvorlige Kamp, var ved at tabe Modet og give op. Det havde været en Tid fuld af Anspændelse og Slid paa Nerver og Stemmebaand. En Del af de Jord- og Betonarbejdere, som lige inden Strejken havde indmeldt sig i Forbundet og som ikke havde bidraget det mindste til Opsparing af Kampfond, var de værste til at klage over Strejkeunderstøttelsernes Knaphed og nu til at gøre Vrøvl over Resultatet og til at prokla-

mere Forbundet som »noget Skidt«. Nu løb de i stort Tal deres Vej igen. Lyngsie syntes, han fik Utak til Løn. Kampen havde nok kostet forholdsvis meget, men Lyngsie erindrede ogsaa i en Artikel om, at det er en Misforstaaelse at tro, at Arbejdernes March frem mod Maalet vil blive en Festmarch, — »den vil tværtimod altid være en March ad en Valplads vædet af Arbejderlidelser«. Men Modgangen maa ikke sløve, kun hærde os, skriver han.

Lyngsie og Konrad Rasmussen, et af de københavnske Bestyrelsesmedlemmer fot. med den første Overenskomst, Lyngsie afsluttede, nemlig med Vognmandsforeningen »Prøven« efter Grundgraverkonflikten 1892.

Det følgende Par Aar var Lyngsie mere tilbageholdende. Han var klar over, at Agitationen maatte forstærkes, Organisationen staa endnu bedre økonomisk rustet, før der kunde vindes væsentligt ved Kamp. Han viste nu Initiativ paa andre Omraader, f. Eks. fik han Forbundet til at overtage en Del Isningsarbejde paa Søerne i Entreprise. 1896 udgav han et agitatorisk Flyveblad »Arbejdsmanden«, som spredtes paa talrige Arbejdspladser. Og de Løn- og Arbejdsforbedringer, han opnaaede ved Forhandlingsbordet, virkede ogsaa som Agitation. Hans personlige Energi, men ogsaa en gunstig Konjunktur, førte efterhaanden Hundreder af nye Medlemmer, fra gamle og nye Arbejdsomraader, ind i hans Forbund. Dette kom i Aarenes Løb til at omfatte ikke mindre end 13 Brancher, som han altsaa alle var Formand for, og hvis Sager, Forhandlinger, Tvistespørgsmaal o. s. v. han maatte varetage — væsentlig alene eller hjulpet af sin Hustru og nu og da af et eller andet Bestyrelsesmedlem.

Samtidig med at Lyngsie blev Formand for Arbejdsmændenes Forbund af 1884, blev Havnearbejdernes Formand, Willumsen, valgt til Formand for det nydannede »Centralforbund for Arbejdsmænd i Danmark«. Men paa dettes 2. Kongres i Helsingør

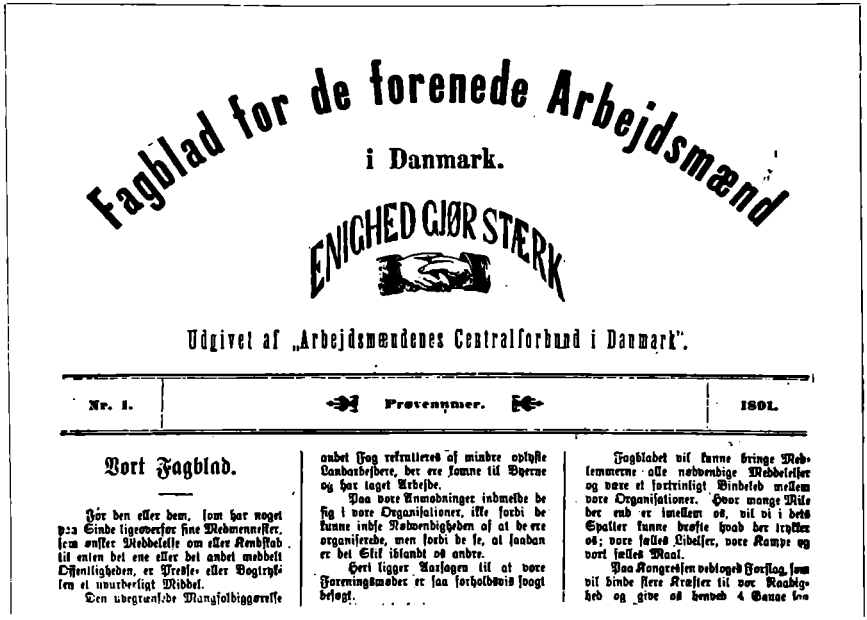

Fagblad for de forenede Arbejdsmænd

i Danmark.

ENIGHED GJØR STÆRK

Udgivet af „Arbejdsmændenes Centralforbund i Danmark".

Nr. 1. | Prøvenummer. | 1891.

Vort Fagblad.

For den eller dem, som har noget paa Sinde ligeoverfor sine Medmennesker, som ønsker Meddelelse om eller Kendskab til enten det ene eller det andet meddelt Offentligheden, er Presse- eller Bogtrykken et uvurderligt Middel.

Den uvegrænsede Mangfoldiggørelse andet Fag rekrutteres af mindre oplyste Landarbejdere, der ere komne til Byerne og har taget Arbejde.

Paa vore Anmodninger indmelde de sig i vore Organisationer, ikke fordi de kunne indse Nødvendigheden af at de ere organiserede, men fordi de se, at saadan er det Skik iblandt os andre.

Heri ligger Aarsagen til at vore Foreningsmøder er saa forholdsvis svagt besøgt.

Fagbladet vil kunne bringe Medlemmerne alle nødvendige Meddelelser og være et fortrinligt Bindeled mellem vore Organisationer. Hvor mange Mile der end er imellem os, vil vi i dets Spalter kunne drøfte hvad der trykker os; vore fælles Lidelser, vore Kampe og vort fælles Maal.

Paa Kongressen vedtoges Forslag, som vil binde flere Kræfter til vor Raadighed og give os henved 4 Gange saa

1892 kom Lyngsie ind i Centralforbundets Hovedbestyrelse og blev Sekretær dér. Et af de første Spørgsmaal han rejste indenfor Centraliseringen var det formaalstjenlige i at udgive et Fagblad. »Man maatte skaffe en sundere og bedre Læsning ind i Arbejdsmændenes Hjem end den, der købes hos Aviskonen paa Gadehjørnet«. Efter visse Betænkeligheder faar han Lov at redigere et Slags Prøvenummer, og derefter vedtoges det at udsende et »Fagblad for de forenede Arbejdsmænd i Danmark« med Lyngsie som Redaktør. Samme Aar, 1892, deltog han som Udsending for Centralforbundet i det jysk-fynske Forbunds Kongres i Horsens, og han foretog ligeledes en Tur til andre jyske Byer. Skønt Jyderne ret tydeligt gav til Kende, at de ansaa Centralforbundet for noget af en Udfordring mod deres eget Forbund, gik de dog med til at være fælles med Københavnerne om Fagbladet og godkendte ligeledes Lyngsie som de to Parthaveres fælles Redaktør.

Herigennem kom han i nærmere Forbindelse med *Chr. Jensen,* Kolding, der paa denne Horsens-Kongres afløste *A. Christensen,* Aalborg, som det jysk-fynske Forbunds Forretningsfører, og mellem disse to Mænd udviklede der sig snart et nært Samarbejde og et varmt personligt Venskab. Ligesom Lyngsie var Chr. Jensen

en Mand med gode Talegaver og Evner til at udtrykke sig med Pennen. Begge var de arbejdsivrige som unge Heste, og begge enige om Maalet: een stor Arbejdsmandsorganisation for hele Landet. Chr. Jensen fik sin Hovedbestyrelse til at opfordre Lyngsie til at komme til Jylland og foretage en Agitationstourné, og i Januar 1893 talte Lyngsie da ved en Række Møder, først i Odense, derefter i Fredericia, Vejle, Horsens, Aarhus, Randers, Aalborg, Varde, Esbjerg, Ribe og sluttede i Kolding. Senere paa Aaret var han atter paa Rejse rundt til jyske Byer og kom forøvrigt igen flere Gange de følgende Aar.

Disse Agitationsrejser fik Betydning ikke blot ved at skaffe det jysk-fynske Forbund en betragtelig Tilgang af Medlemmer, men ogsaa ved at gøre Lyngsie til en kendt Mand og en anset Organisationsmand blandt Arbejdsmændene i denne Del af Landet. Et Indtryk af hans Agitation og Dialektik i disse Aar, i Begyndelsen af Halvfemserne, faar man gennem nogle Referater, han selv skrev i Fagbladet efter Møderne. Et Sted skriver han, hvad han kalder »nogle Uddrag af min Bevisførelse«, hvori det bl. a. hedder:

»Hvad er det, vi gennem vore Fagforeninger søger at blive enige om? Det er, at vi skulle i Enighed forlange saa meget for vor eneste Vare, vor Arbejdskraft, at vi kunne eksistere derved. De Handlendes, Landmændenes og de store Industridrivendes Foreninger har alle det samme Maal. Og er det berettiget, at den Slags Folk, der i Almindelighed har det langt bedre end os Arbejdere, at de organiserer sig med en Forbedring for Øje, ja saa maa det ikke alene være berettiget for Arbejderne, men ligefrem nødvendigt.

Naar vi, tvungne af Nøden, bliver enige om at forlange en vis bestemt Betaling for vort Arbejde, og det derved kommer til Strejke, saa skælder man os Huden fuld og siger, at vi af Dovenskab ikke vil arbejde. Og dog er det, vi foretager os ved en Strejke, ikke andet, end hvad de »pæneste« Borgere gør hver eneste Dag paa deres Omraade. Hverken Købmanden, Bonden eller Grossereren sælger deres Varer billigt, saa længe de paa nogen Maade tror, de kan faa en højere Betaling. Naar de Godtfolk nægter at sælge deres Varer for en Pris, der er under hvad de mener at være berettiget til, med andre Ord gør Strejke paa deres Vis — ja, saa, saa er det altsammen i sin Orden. Det bliver først urigtigt, naar det er os Arbejdere der gør det. Men naar de »bedre Folk« siger til os Arbejdere: »Det maa I ikke gøre«, og de saa med mindste Anledning gør det selv, ja saa enten vrøvler de Folk eller ogsaa lyver de. Vi skal derfor ikke lytte til deres Ord. — —

Hver Gang Arbejderne gennem deres Repræsentanter paa Tinge har krævet Love og Foranstaltninger, der kunde beskytte mod Kapitalismens

Tilbageværende Stiftere af Arbejdsmændenes Fagforening i Ribe 1892, fotograferet 1903.
I Midten øverst J. P. Gram; i Midten nederst Lyngsie.

Misbrug af Magten til at bestemme over Arbejdstid og Arbejdsløn, saa har Svaret altid været, »at saadant laa udenfor Statens Opgave« eller »stridende mod Principperne«. Domstole dømmer, at det er ulovligt at røve blot een Øre fra en anden, naar det sker ved Hjælp af stærke Næver, men at det er lovligt at røve lige saa mange Kroner det skal være fra fattige Arbejdere, naar blot det sker i Kraft af Pengemagten, f. Eks. ved at en Fabrikant eller Mester pludselig dikterer, at hans Arbejderes Løn er nedsat med saa og saa meget.

Den eneste store Anstrengelse, Regeringen nogensinde har gjort for at forbedre Arbejdernes Livsvilkaar, — og den Gang blev det heller ikke til noget — det var, da Kejser *Wilhelm* i Tyskland havde indkaldt til en international Konference angaaende Arbejderspørgsmaalet, da havde vor Regering sendt den mest arbejdervenlige Mand, de kendte, nemlig Hr. *Tietgen*, derover. Hr. Tietgen havde drukket Champagne derovre sammen med Kejseren og sagt, at hverken han eller Kejseren vilde hvile, før hver en Taare var tørret af Arbejdernes Kinder. Det hele, der imidlertid var kommet ud af det Løfte og de i Henhold til samme gjorte Anstrengelser var, at Tietgen rejste hjem og nægtede sine Sømænd to Kroner om Dagen i Løn.

Den falske bibelske Sætning, som bruges af Præsterne, at vi fattige Arbejdere skal nøjes med, hvad vi har og ikke burde stræbe efter at faa

det bedre, imødegik jeg med en Henvisning til, at Præsterne, der fortalte os den Historie, selv meget godt forstaar at sætte Pris paa at have det saa godt som muligt her paa Jorden. Den helligste af alle Præster, Hr. *Vilh. Beck,* levede som en Herremand og var saa tyk og velnæret som en Slagtegris. — —

Jeg anførte, at Højres gamle Ord- og Pennefører, *Carl Ploug,* engang havde sagt, at den var et Kræ, der, naar Fjenden var i Landet, ikke vilde være med at forsvare Hjem og Fædreland. Jeg anførte, at var det en Pligt at ofre Liv og Velfærd for at værne den nationale Selvstændighed og vort Sprog, saa maatte det endnu mere være en Pligt at forsvare Hustru og Børn mod Sult.

Havde Ploug Ret, at den var et Kræ, der ikke vilde forsvare Sproget, saa bad jeg hver fornuftig Mand bedømme, hvad den maatte kaldes, som ikke vilde være med at forsvare Brødet.«

Hvordan Lyngsie end varierede sine Udtalelser, konkluderede de naturligvis altid i, at det var enhver Arbejders Pligt at slutte op i Rækkerne og styrke Organisationen. »Om Aftenen sent, naar det offentlige Møde var forbi, og jeg sad bænket med den stedlige Ledelse for Arbejdsmændene, førte jeg altid Sammenslutningstanken paa Bane, og jeg mødtes her med ret stor Forstaaelse og vandt rundt om mange Venner for Tanken om et stort Dansk Arbejdsmandsforbund«, har han senere skrevet. I hvert Fald er der ingen Tvivl om, at hans Rejser i Provinsen har været ganske afgørende for det, som senere skulde ske. I disse Aar blev Ageren beredt.

Mens saadanne Fremtidssyner tegnede sig forjættende mod Horisonten, skulde det desværre kun altfor tydeligt vise sig, at Nuet og Virkeligheden snarere stod i Splittelsens end i Samlingens Tegn. Mellem Arbejdsmændenes Forbund og Centralforbundet var der et gammelt Modsætningsforhold tilstede, som de to Formænd, Lyngsie og Willumsen — haarde Negle begge to — havde taget i Arv. Det kom til at sætte Præg paa de indre Forhold blandt Arbejdsmændene, især naturligvis de københavnske, de følgende to—tre Aar. Lyngsie havde haft god Fremgang med sit Organisationsarbejde, hævdet sig overfor megen Modgang, og han holdt sig selv for lige saa god en Mand som Willumsen. Maaske er det kommen til Sammenstød under Forhandlinger. »Vi Arbejdsmænd er jo ikke lige fine Parlamentarikere allesammen«, slog *Fr. Hansen* fast, netop med Henblik paa disse Brydninger. Anled-

Hjørnet af Todesgade og Baggesensgade, hvor Lyngsie i Stuen bag Hjørnevinduerne havde sit første Fagforeningskontor sammen med sin private Lejlighed 1892.

ningen til, at Spændingen blev til en Strid, der slog ud i røde Luer, blev Spørgsmaalet om et fælles Arbejdsanvisningskontor, hvorom der paa et eller andet Tidspunkt var truffet Beslutning. Lyngsie krævede nu denne Vedtagelse effektueret. Hvis ikke Willumsen skred til Handling, saa vilde han selv. Tanken var at leje en Toværelses Lejlighed i Nørrevoldkvarteret, indrette det ene Værelse til Kontor og overlade det andet Værelse plus Køkken som Lejlighed for den, der skulde administrere Arbejdsanvisningen. Men her rørte man ved den ømme Tand. For baade Lyngsie og Willumsen vilde have dette Anvisningskontor under sig og bo i Lejligheden. Det stredes man om paa Centralbestyrelsesmøderne i Efteraaret 1892, indtil Lyngsie ved Nytaarstid nedlagde sin Bestyrelsespost og drog paa den tidligere omtalte Agitationsrejse i Jylland. Ærgrelserne i København dannede en saadan Modsætning til den Glæde, han havde paa Turen, at han omgikkes med Tanker om at flytte over til Hovedlandet. I et Brev til sin kære Sine skriver han i Begyndelsen af Januar:

»Du kan tro, alle vil tale med mig og hente Raad og høre Besked om Sagerne i København, men saa travlt at jeg ikke skulde kunne tænke paa

Eder har jeg dog ikke. — — — Det gaar godt overalt. Den Modtagelse man giver mig er god, og Afskeden endnu bedre. De er alle Vegne i Lag med mig for at faa mig til at binde mig til at komme igen. — — — Muligt er det ikke, at denne Rejse vil faa til Følge, at vi, Dig og hele Habengutten, flytter her til Jylland, hvor jeg tror, vi bedre kan danne os en Eksistens, dog derom senere, naar jeg kommer hjem.«

Det var nok kun en Flyvetanke, som dog i disse Aar dukkede op nu og da, men det laa ikke for Lyngsie at bøje sig for Vanskeligheder og Modstand. Da han sidst i Januar kom hjem, havde hans eget Forbunds Bestyrelse besluttet, at nu vilde man have det Kontor, og saa lejede han en Fireværelses Lejlighed paa Nørrebro, Hjørnet af Baggesensgade og Todesgade, til Forbundskontor og Bopæl og flyttede derud fra Tingvej paa Amager. Centralforbundet afslog et Tilbud om Fællesskab om Kontoret, og efter flere Sammenstød traadte Arbejdsmændenes Forbund ud af Centralforbundet. Saa spillede Willumsen ud og fik Lyngsie afsat som Redaktør af Fagbladet, hvad der fremkaldte en længere Polemik med Chr. Jensen, som hævdede, at det maatte Jyderne tale med om. Stridighederne gav Genlyd i en Tale, som Kandidat *Jeppesen-Borgbjerg* holdt i Forbindelse med Centralforbundets Kongres i Efteraaret 1893. Borgbjerg taler i en Lignelse Dunder til Arbejdsmændene:

»Da Sankt Laurentius vilde rejse en Domkirke i Lund, blev alt, hvad han byggede om Dagen, revet ned om Natten af lede Trolde. Og hvad hed den værste af alle Troldungerne? Han hed Splid! Moralen: Hvis vi vilde indse, hvad den Trold Splid volder os af Hindringer og jage ham paa Porten, saa vilde vi være Fuldførelsen af vor organisatoriske Bygning et godt Stykke nærmere.«

Der blev ogsaa fra flere Sider arbejdet paa at faa denne Splittelse ud af Verden. Der blev nedsat et Forligsudvalg, der tilsyneladende havde Held med sine Bestræbelser, og Lyngsie overvandt sig selv og mødte en Dag i Januar op paa Centralforbundets Hovedkontor for at indmelde Arbejdsmændenes Forbund paany. Men Willumsen nægtede at modtage Indmeldelsen. De fire øvrige Hovedbestyrelsesmedlemmer og Viceforretningsføreren tog da imod den, saa Lyngsie og hans Organisation kunde komme med paa en ekstraordinær Kongres i Forsamlingsbygningen paa Jagtvej nogle Dage senere. Paa denne Kongres lykkedes det Willumsen ved Hjælp af de sjællandske Afdelingers og hans egne Havnearbej-

deres Stemmer at gennemføre en Beslutning om, at de nyindmeldte ikke maatte deltage i Forhandlingerne, og selv overøste han Lyngsie med en Strøm af Beskyldninger og Bebrejdelser. *Anton Jensen*, den ny Redaktør af Fagbladet, som havde været blandt de ivrigste for at faa en Forsoning i Stand, skrev i Fagbladet, at han vilde forskaane Læserne for et Referat af det tre Timers Skandale-Optrin, som nu paafulgte, men han antyder blot, at der herskede »det mest infernalske Spektakel, hvis Udøvere intet Menneske vilde have anerkendt som fornuftigt tænkende Mennesker, et fuldstændigt Virvar, hvor man raabte og skreg i Munden paa hverandre som halvt eller helt besatte«.

Saa fandt Lyngsie, at Bægeret var fuldt. Han trak Indmeldelsen tilbage, og samme Aften samlede han en Del Repræsentanter fra de københavnske Arbejdsmandsforeninger, bortset fra Willumsens Havnearbejdere, i sit Hjem i Todesgade, og det blev besluttet, at disse alle vilde udmelde sig af Centralforbundet og oprette en selvstændig københavnsk Fællesorganisation for Arbejdsmænd. Da Anton Jensen og hans Organisation, Murarbejdsmændene, gik med Lyngsie, blev han nu afsat som Redaktør af Fagbladet og erstattet med Fr. Hansen, Slagelse, ogsaa uden at Jyderne blev taget med paa Raad herom. Resultatet heraf blev, at det jysk-fynske Forbund ophævede Forbindelsen med København og udgav sit eget Blad. Saaledes fremkom den Deling i tre Organisationer, som var gældende i Aarene mellem 1893 og 1897. Lyngsie blev naturligvis Formand for den, der kaldtes »Arbejdsmændenes Fællesorganisation for København og Omegn«, og den voksede sig snart stor og stærk. Willumsen sad tilbage med Havnearbejderne og en halv Snes Provinsafdelinger, som nu tog Navnet »Arbejdsmændenes Forbund for Sjælland og Øerne«. Men allerede 1895 gik han af som Formand og afløstes af Fr. Hansen, Slagelse. Til disse to kom altsaa det jysk-fynske Arbejdsmandsforbund med Chr. Jensen, Kolding, som Formand.

Under alt dette maatte hverken det indre Arbejde, Forhandlinger med Arbejdsgivere, Udredning af Konflikter, Skriveri i Fagblade og Dagblade o. s. v. forsømmes. Lyngsie havde mange Jern i Ilden. Og stadig fik han Anmodninger om at komme ud at tale ved Møder, saa her, saa der. Naar ikke det hele gik i Fisk, som Typograferne siger, kan det til Dels tilskrives den uvurderlige Hjælp, han havde i sin dygtige Kone, Nielsine. Paa Kontoret i

Todesgade, som jo blev Forbundets og ikke Centralisationens, maatte hun, naar Lyngsie var fraværende eller paa Rejser, ordne de løbende Forretninger, tage imod Indmeldelser og Kontingenter, føre Regnskaber o. s. v. Hun havde en voksende Børneflok at passe, men hun var lige saa varm for Sagen og interesseret i Organisationens Arbejde som sin Mand. I hvor høj Grad hun maatte fungere som Sekretær i disse første travle Aar fremgaar af en Mængde Breve med Ordrer og Anvisninger, som er bevaret fra den Tid. Et enkelt er citeret foran. Her skal aftrykkes et Par andre, et dateret Kolding 21. August 1893:

»Kære Sine.

Grundet paa en Anmodning fra Varde, som jeg ikke har kunnet afslaa, kommer jeg ikke hjem før Onsdag Aften Kl. 8,35. Kom ud og tag imod mig. Spørg dig for, hvor Ankomststationen er (lige overfor Panoptikonbygningen). Skriv straks til hele Bestyrelsen, *August Andersen, Svendsen,* Fællesbageriet, *Hans Jensen, Aalborg, Vilh. Nielsen, Højlund* og *Peter Christensen.* Deres Adresser kan du finde i min Lommebog (Holsts, den ligger paa mit Bord). Du kan benytte de 3 Øres Brevkort. Undertegn Dig *N. Lyngsie.* Ligeledes maa du skrive til *A. Christensen,* Marstrandsgade (ham fra Petroleumslageret), at han først skal komme paa Kontoret paa Torsdag. Hans nærmere Adresse kan Du finde i min Kladdebog, den gule, som du ved, jeg daglig gaar med i Lommen. — Jeg skal hilse Dig fra *Chr. Jensen* og hans Hustru.«

Og et andet skrevet i Aalborg 24. Februar 1894:

»Kære Sine.

Alt vel. Rejsen var lang og kedelig. Jeg kom først til Aalborg Kl. 10¼ Formiddag. En stor Del af Aalborgs Arbejdsmænd og *Andreasen* og *Michael* stod ved Banegaarden og ventede paa mig, medens jeg spadserede hjem til Onkel. (Her følger saa nogle private Meddelelser, og Brevet fortsætter saaledes): Mødet i Aftes var besøgt af over 600 Mennesker. Det gik godt. Højrebladet herovre skælder mig Huden fuld, noget som i Hjørring, hvor jeg skal op paa Søndag, vil blive benyttet af Fagforeningen som Reklame for Mødet. Højrespidserne dèr er indbudt, saa det bliver nok et livligt Møde. — — Jeg kan desværre ikke komme hjem til Tirsdag Aften. Henstil til det Bestyrelsesmedlem, som er paa Kontoret Mandag Aften, at en anden af Bestyrelsen gaar der ud til Fællesbageriets Generalforsamling. Aktiebeviset staar i det gule Skab allerforrest i de Papirer, som staar i en Række til højre for Cigarkasserne. Vedlagte Avertissement indgiv dette til »Social-Demokraten«s Ekspedition i Løbet af Mandagen. Bestyrelsesmøde som sædvanlig Onsdag Aften. — Saafremt der sker noget, saa Du mener at være berettiget til at kalde mig hjem, telegrafer da straks (henne fra Nørrebros Postkontor). Telegrammet koster 50 Øre, naar

det indbefattet Adressen kun indeholder 20 Ord. Min Adresse er: Lyngsie, Herr Drejermester *Michael Nielsen,* Kattesundet 21, Aalborg.«

Det synes, som om Stridighederne i København paany har fremkaldt Tanker hos Lyngsie om at flytte sine Teltpæle. I flere Breve til Hustruen fra en Jyllandsrejse i Begyndelsen af 1895 møder vi Antydninger heraf. »Jeg har store Planer oppe«, hedder det et Sted. »Lykkes, hvad vi og den ledende Partifælle i Esbjerg spekulerer paa, saa — — dog, Sine, tal om intet«. Fra Vejle skriver han 25. Februar 1895 bl. a.: »Overalt bliver jeg modtaget vel. Jyderne forstaar anderledes at vurdere mit Arbejde. Du kan tro, vi faar et lykkeligt og anderledes behageligt Hjem herovre end det, vi har haft i Kjøbenhavn — — — paa en Bakke med Udsigt over hele Esbjerg By og Havn og til den anden Side over det store brusende Vesterhav (se Esbjergs Beliggenhed paa Kortet i min Lommebog). Dog, haab ikke for meget, min Plan kan jo mislykkes.«

Hvad denne Plan gik ud paa, er ikke ganske klart; i hvert Fald er den mislykkedes eller opgivet, og Lyngsie blev i København.

De tre Hovedmænd, Lyngsie, Fr. Hansen og Chr. Jensen, var gode Venner og alle ivrige for at fremme Samlingstanken. Blandt Københavnerne og Sjællænderne var der endnu en Del Bitterhed, Minder fra Skilsmissen, som der skulde strøes Sand paa. Og i Jylland var flere af de øvrige fremtrædende Tillidsmænd, *Abrahamsen,* Horsens, *H. M. Hansen,* Esbjerg o. fl. stadig kampberedte Modstandere af en Sammenslutning, som vilde bringe et jysk-fynsk Forbund »ind under Københavnerne«, som det hed. Maaske har dog den Deling, som altsaa tilvejebragte to Provinsforbund over for eet Hovedstadsforbund dog medført det gode, at Jydernes Frygt for Københavnernes Overvægt og dyre Strejkelyst nu fortog sig noget. I hvert Fald kom der efterhaanden et støt Samarbejde i Gang mellem de tre Organisationer. Linierne blev ogsaa klarere, efter at de københavnske Havnearbejdere, som Willumsen stadig var Formand for, 1896 traadte ud af det sjællandske Forbund for sammen med Kul- og Trælastarbejderne at danne et særligt Fællesforbund. Fr. Hansen og hans Bestyrelse var nu rede til at gaa ind i en Realitetsforhandling om en Sammenslutning. Lyngsie indbød saa Fr. Hansen og Chr. Jensen til at komme til København, og da Lyngsie stod midt i en Batalje med en Amager-Entreprenør, blev Mødet holdt i et Værtshus ved Siden af Sundby Kirke, og her udarbejdede de tre saa et »Udkast til Grundlag for Dannelse af et Dansk Arbejdsmandsforbund for hele Landet«. Det gav de hinanden Haandslag paa at ville anbefale hver i sit Forbund. Allerede

kort efter, i Juli 1896, vedtog Sjællænderne paa deres Kongres i Helsingør, hvor ogsaa Lyngsie og Chr. Jensen var til Stede, at de vilde indmelde sig i en Sammenslutning som den skitserede, saa snart et af de andre Forbund havde besluttet det samme. Dermed var det første vigtige Skridt taget. Udkastet blev i et Fællesudvalg omarbejdet til egentlige Love. Og i November stod det afgørende Slag paa det jysk-fynske Forbunds Kongres i Varde. Baade Lyngsie og Chr. Jensen talte varmt for at overvinde Jydernes Betænkeligheder og Modvilje mod Københavnerne.

Lyngsie henviste bl. a. til, at Arbejdsgiverne netop havde dannet deres stærke Landsorganisation. Skulde Arbejderne gøre sig Haab om at kunne hævde sig overfor denne Magtkoncentration, saa gik det ikke an, at de fortsat stod delt og splittede. Men hvad vilde ikke en Landssammenslutning af Arbejderne betyde. Alene med ti Øre som ugentligt Bidrag vilde man kunne understøtte et Par Hundrede Mand i Konflikt. Saadanne Udsigter vilde sikkert afholde mangen en Arbejdsgiver fra at optage Kampen med os. Saadan omtrent var Argumentationen. Men Modstanderne havde ogsaa deres Argumenter, som væsentlig gik ud paa, at det blev Jyderne, som i det lange Løb kom til at betale for Københavnernes Letsindigheder. Efter en lang og hed Debat kom det til Afstemning, og Sammenslutningen gik igennem med 29 Ja og 19 Nej. »Det var Lyngsies overbevisende Veltalenhed, som gjorde Udslaget«, erkendte Jydernes Formand bagefter. Efter at visse Anstødssten var fjernet i Vedtægterne, blev ogsaa disse godkendt. Inden Udgangen af Aaret var de øvrige Formaliteter ordnet, Sjællændernes Hovedbestyrelse foretog Indmeldelsen som aftalt, og det samme gjorde den københavnske Fællesorganisation.

Denne befandt sig forøvrigt midt i en radikal Omdannelse. Det er tidligere nævnt, at Lyngsies eget københavnske Forbund var blevet til en temmelig forgrenet Koalition af Brancher, som sammen med et Antal større og mindre selvstændige Fagforeninger dannede Fællesorganisationen, som Lyngsie ogsaa var Formand for. Gennem en Række Drøftelser var man nu blevet enig om at lade alle disse Grupper gaa op i en ny Organisation, »Arbejdsmændenes Forbund for København og Omegn«. Lyngsie var den drivende Kraft i denne Omdannelse; han blev naturligvis ogsaa Formand for det nye Forbund og fik gennemført dettes Tilslutning til Dansk Arbejdsmandsforbund. Saaledes gik de tre op i en. Trods alle Spli-

Arbejdsmændenes Centralforbunds 7. Kongres i Helsingør, Juli 1896. Lyngsie paa 2. Række i Midten, flankeret af Fr. Hansen, Slagelse, og Chr. Jensen, Kolding.

dens Trolde var Bygningen nu blevet rejst. Flaget blev hejst over Taget 27. Dec. 1896, da de tre Hovedbestyrelser holdt deres første samlede Møde og vedtog, at D. A. F. skulde træde ud i Livet fra 1. Januar 1897.

Lyngsie var paa dette Tidspunkt en Mand midt i Tredverne, den yngste af de tre Forretningsførere. Egentlig besad han ingen af de ydre Egenskaber, man paa Forhaand vilde vente at finde hos en Fører for Arbejdsmænd, de som endnu i borgerlige Kredse betegnedes som »Grøftegravere, Kullossere og Sjovere i Almindelighed.« Han var hverken garderhøj eller hærdebred eller knokkelstærk. Tværtimod, en lille bebrillet Mand med rødligt Napoleon den Tredje-Skæg. Efter at han var blevet »Funktionær« med i hvert Fald fast Arbejde, mødte han ikke længer i krøllet Jakke, men kunde ved de nu hyppigere højtidelige Lejligheder hævde Arbejdsmandens Ligestillethed med »de tekniske Fags« Tillidsmænd og Partiets Førere ved at vise sig i Jaket og høj Cylinder. Det var ikke saa længe siden, at den grundtvigske Højskolemand F. F. Falkenstjerne var mødt frem i Arbejdernes Forsamlinger i blaa Bluse i den Forventning, at han derved lettere vilde falde til. Det var ikke ved ydre Midler, Lyngsie havde underlagt sig de 14.000

organiserede Arbejdsmænd og samlet dem i Landets største Organisation. Muligvis har hans Pænhed hos nogle endda fremkaldt en Mistro, som ogsaa skulde overvindes sammen med Træghed og Sløvhed. For de jyske Arbejdsmænd var han med sin udprægede christianshavnske Dialekt vel nok Københavneren, klippet og skaaret, som de havde tænkt sig ham værst.

Men der var i hans Tale en Tone fra Arbejdspladsen, som de kendte, i hele hans Fremtræden en offensiv Kraft, som rev med, og en Tro og Fantasi, som syntes at kunne flytte Bjerge. Naar dertil saa kom den Erfaring, at han var en Slider, som kunde faa noget fra Haanden, at han var mobil og altid vel oplagt mødte frem, hvor man kaldte paa ham, saa bidrog alt dette til, at han baade vandt Gehør og i stigende Grad mødte Tillid.

Lovene foreskrev, at hver af de tre stiftende Forbunds Hovedbestyrelser skulde vælge en Mand, og disse tre udgøre det nye Forbunds Forretningsudvalg. Af de tre Forbund var det jysk-fynske langt det største med ca. 8000 Medlemmer. Det københavnske paa godt 3000 og det sjællandske knapt 3000. Dette Talforhold har vel ogsaa bidraget til, at Jyderne havde været noget tilbageholdende. Og havde Formandsskabet været lagt hen til Afgørelse paa en samlet Kongres, kan det nok tænkes, at Jyderne havde fastholdt et oftere fremført Synspunkt, at Formanden skulde være en »Provinsmand«, d. v. s. en af deres. Nu kom Forretningsudvalget til at bestaa af de tre Forretningsførere, og de to af dem var ikke i Tvivl om, hvem der var den førende og havde den største Andel i, at der overhovedet var bragt en Samling i Stand. De konstituerede sig uden Tøven saaledes, at *Lyngsie,* den københavnske Forretningsfører, samtidig blev Formand for det samlede Forbund, *Fr. Hansen,* den sjællandske Forretningsfører, samtidig blev Hovedkasserer, og *Chr. Jensen,* den jysk-fynske Forretningsfører, samtidig blev Redaktør af Fagbladet. Aaret efter vedtog en Kongres nogle Ændringer i denne Ordning, saaledes at Lyngsie fra nu af og udelukkende var »Hovedforretningsfører« for D. A. F.

MÆLK OG MARGARINE

Nu var den store Sammenslutning da bragt i Orden, og Lyngsie stod for Styret. Baade i Inderkredsen og videre ud i Gelederne var Forventningerne store til, hvad man nu med denne samlede Kraft kunde udrette. Det skulde imidlertid vise sig, at det foreløbig var saa som saa med Samlingen. I Realiteten var D. A. F. endnu kun en Alliance mellem tre stærkt selvstændige Forbund. Mens Lyngsie sad i København, boede Kassereren i Slagelse og Redaktøren i Kolding, og selv om disse stod som tre Brødre sammen, var der stadig en latent Separatisme vaagen og rede til Opposition indenfor de to andre Forbund, mest det jysk-fynske. Der var dem, som fandt, at det var forbandet dyrt at staa i Dansk Arbejdsmands Forbund. Allerede 1897 skulde Solidariteten komme ud for alvorlige Prøver. I Aarhus udbrød straks efter Nytaar en Konflikt, som var en Udløber af en Havnestrejke i Hamborg, og som udviklede sig til en haard Kamp om Organisationsretten med Krav fra Arbejdsgiverne om Udmeldelse og Underskrivelse af Tyendekontrakter, voldsomme Optrin mellem strejkende Havne- og Kularbejdere og Skruebrækkere o. s. v. Lyngsie maatte til Aarhus sammen med de to andre Forretningsudvalgsmedlemmer og forhandle og fik endelig Striden bilagt. Hen paa Sommeren kom 3—400 Arbejdsmænd paa Gaden som Ofre for en Lockout i Jernindustrien. Der var Konflikter paa Herregaarde og andre Arbejdspladser. Og Lyngsie maatte straks gaa til Paaligning af Bidrag til disse Kampe.

Mens vi ikke kan følge ham i alle de Forhandlinger, Møder, Mæglinger, Strejker, Retssager o. s. v., som hans Liv var fuldt af, vil vi fremdrage enkelte Episoder, der i særlig Grad tjener til at belyse hans Væsen, hans Arbejdsmetoder og Indsats. Det er egentlig ufatteligt, at han ikke løb sur i de mange Forhold, han var

engageret i, ikke mindst i Arbejdsmandsforbundets første Tiaar. Der var de hjemlige indre Brydninger. Det kneb som nævnt svært at faa en Enhed ud af Medlemmerne, selv om ogsaa de tre Hovedbestyrelser blev smeltet sammen til een. Paa Forbundets allerførste Kongres i Odense, August 1897, gik Bølgerne meget højt. De separatistiske Randers-Folk hindrede ligefrem, at Lyngsie kom til Orde paa det jysk-fynske Forbunds Særmøde. Men til Gengæld svang han Svøben paa den samlede Kongres, som sluttelig afviste enhver fremtidig Diskussion om Adskillelse. Lyngsie kunde da ogsaa i sin Beretning pege paa, at »intet Forbund i Verden er gaaet frem med saadanne Kæmpeskridt som vi har gjort. Vi har forøget Medlemsantallet med over 6000, vi har brugt 40.000 Kr. til Strejker, men ifølge udførlige Undersøgelser er hver Øre af disse Penge kommet igen med 1 Krone i Lønforhøjelse. (Bravo!). Ialt har vi i det forløbne Aar opnaaet en Lønforhøjelse paa 1 Million Kroner.«

Selvom Fremgangen ikke fortsatte i saa voldsomt et Tempo, og faktisk den store Lockout i 1899 satte Forbundet noget tilbage, saa stod Bygningen dog fast og solidt. I Løbet af den første halve Snes Aar var Lyngsies Forbund oppe paa ca. 30,000 Medlemmer, endda der var mistet nogle Afdelinger paa Vejen. 1908 gennemføres — efter at Spørgsmaalet flere Gange har været fremme — Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse i Tilknytning til D. A. F. Lyngsie havde svære Betænkeligheder ved at tage dette Skridt, idet han frygtede, at en Del Afdelinger vilde falde fra paa Grund af det høje Kontingent. »Vi maa huske paa, at dette kun er en filantropisk Opgave, og skulde det gaa ud over vor Organisation, saa er dens — Kassens — Goder for dyrt købt,« hævdede han i et Hovedbestyrelsesmøde. Han vilde gøre Tilslutningen frivillig. *Johannes Nielsen* og andre i Hovedbestyrelsen holdt paa, at nu fik det bære eller briste, og Kassen blev virkeliggjort. Men Lyngsie fik saa vidt Ret, som de fleste lolland-falsterske Arbejdsmænd, Arbejdsmændene i Gentofte, Lyngby m. fl. Sogne og Murarbejdsmændene i København meldte sig ud og dannede deres egne Forbund. Først i 1930erne meldte de fleste af disse Organisationer sig ind i D. A. F. igen, mens Murarbejdsmændene i København stadig staar udenfor.

I disse første Aar var Lyngsie i Ilden for sine Medlemmer uafladeligt; men desuden sad han i De samvirkende Fagforbunds Ledelse, han var Folketingsmand og Borgerrepræsentant og havde

Dansk Arbejdsmands Forbunds første Hovedbestyrelse, 1897.
Paa forreste Række de tre Landsdels-Formænd: Fr. Hansen, Lyngsie og Chr. Jensen, flankeret af Gæsterne Janne Jönsson fra Sverige og Olivia Nielsen, Kv. Arbejderforbund. Bag Jönsson: Abrahamsen, Horsens, bag Lyngsie: H. M. Hansen, Esbjerg. — Øverste Række Nr. 1 fra venstre J. Chr. Larsen, Næstved, Nr. 4 Johannes Nielsen.

andre Gøremaal. Der var især to Sager, som beherskede dette første Tiaar, ja, som til Tider red Lyngsie som en Mare: Det var »Mælken« og »Margarinen«, to kooperative Eksperimenter, han blev draget med ind i, og som fik højst forskellige Forløb og Udfald.

Netop som Tiden var moden, og Lyngsie satte meget ind paa Gennemførelsen af den store Programsag Landsforbundet, udbrød der en »Mælkestrejke« ved Københavns Mælkeforsyning, hvis Konsekvenser i høj Grad kom til at beslaglægge hans Tid og Kræfter. I Efteraaret 1896 henvendte Kuske og Mejerifolk ved det nævnte Selskab sig til Lyngsie med Klage over de Arbejds- og Lønforhold, man bød dem. Ved et Møde paa »Gimle« fik han dem indmeldt som en Branche indenfor det københavnske Arbejdsmændenes Forbund. To Dage efter havde »Mælkeforsyningen« mobiliseret en Del Stedfortrædere fra Landet, som man nu forlangte, at Kuskene skulde tage med og sætte ind i Turen og Arbejdet — naturligvis for at

man bagefter kunde jage Kuskene væk. Lyngsie udstedte den Parole, at ingen Stedfortrædere skulde tages med, før der var opnaaet Forhandling med Fagforeningen, som havde valgt *Hans Jensen,* den senere kommunale Kørselsdirektør, til Formand. Da det blev nægtet, kom ikke en Mælkevogn paa Gaden, men Kuskene blev til Gengæld afskediget. Saa var Krigen aabnet. Lyngsie indbød samtlige Selskabets Kuske og Mælkedrenge til Møde i »Gl. Kro« paa Frederiksberg, hvor han bød hele Selskabet paa Kaffe og varme Boller og appellerede indtrængende til Drengenes Kammeratskabsfølelse. »Dette Kaffegilde hin Efteraarsmorgen i »Gl. Kro« er der aldrig hverken før eller senere set Magen til«, hedder det i »Enigheden«s Jubilæumsskrift, »Resultatet af Kaffeslabberadsen blev, at samtlige Mælkedrenge sluttede sig til deres respektive Kuskes Sag, og da det med deres Forældre blev aftalt i Dagens Løb, at Fagforeningen vilde betale Drengene, der jo alle stammede fra fattige Hjem, fuld Løn, indtil Sejren var vunden, var Begejstringen stor.«

Da »Mælkeforsyningen« i stor Stil fik indkaldte Landbosønner og Forvaltere til at køre Mælken ud, gjorde »Hjemmearbejderne« paa Mejeriet fælles Sag med Kuskene. Et Forsøg paa Forlig endte med, at den ene af Direktørerne, en Højesteretssagfører *Halkjær,* rasende krævede, at alle de strejkende maatte udmelde sig af Lyngsies Fagforening, før nogen kom i Arbejde paa ny: »Tror I, jeg saadan uden videre vil lade Forretningen overgaa til Socialisterne og for Fremtiden lade denne lede fra Rømersgade? Det skal aldrig ske, saa hellere lukke det hele.«

Mælkeforsyningens Direktion havde vist sig meget fremsynet og moderne indstillet, naar det gjaldt Mælkens Behandling; men de samme Herrer var alt andet, naar det gjaldt Behandlingen af deres Arbejdere.

Da det nu syntes haabløst at opnaa bedre Kaar hos Københavns Mælkeforsyning, undfangede en af de afskedigede Mælkearbejdere, *N. F. Nielsen,* den — man maa sige forvovne, ja fantastiske Tanke, at disse Arbejdere maatte kunne lave et Mælkeri, en konkurrerende Mælkeforsyning selv. Hos Mælkeforsyningen havde nogle af dem tvangsopsparet et Par Hundrede Kroner. Dem fik de nu Raadighed over, og naar disse Summer blev lagt sammen, syntes de, der var tilstrækkeligt til at udrette Alverden. Lyngsie og flere af Arbejdsmændenes Ledere var nogle Dage borte for at lægge deres Lod i

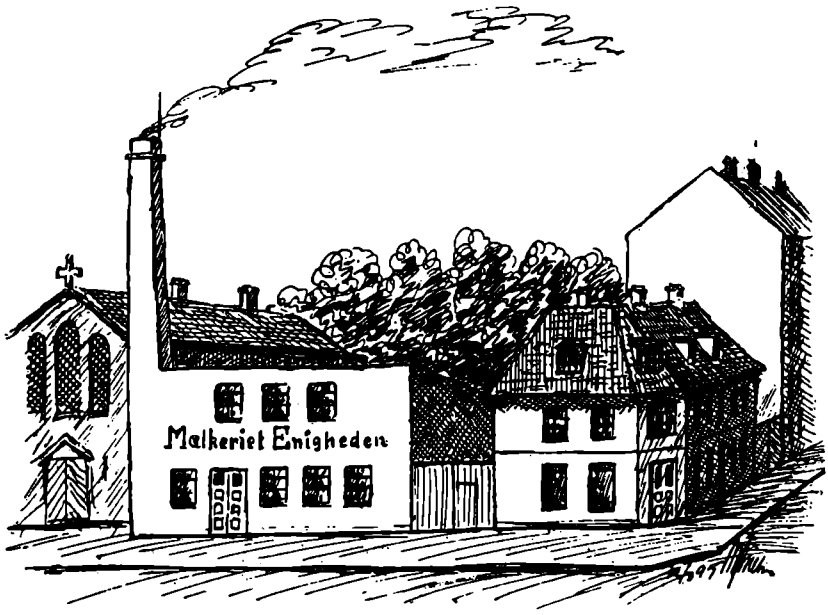

Mælkeriet »Enighedens første Lokaler, Hj. af Falkonerallé og Grundtvigsvej paa Frederiksberg. 1897.

Vægtskaalen paa den før nævnte Varde-Kongres, men da han kom hjem, blev et Udvalg nedsat, som udarbejdede Planer og Vedtægter for et saadant kooperativt Mælkeri, og paa et Møde paa »Gimle« sidst i December 1896 blev saa »Aktieselskabet Mælkeriet Enigheden« stiftet, og Lyngsie blev Selskabets Formand.

De Problemer, som disse dristige Mænd fik at tumle med, de Hindringer, de maatte overvinde, skal der ikke gøres Rede for her. Lyngsie, Hans Jensen, N. F. Nielsen og flere var paa Færde Dag og Nat, agiterede for Aktietegningen, forhandlede om Ejendomme, om Mælkeleverancer, om Vogne, Heste, Spande, Flasker o. s. v. Man vilde overtrumfe Københavns Mælkeforsyning ved at levere garanteret ren Mælk i plomberede Flasker! Noget aldrig før set. Mens det ene Firma efter det andet nægtede at fremstille eller levere Varer til »Socialistforetagendet«, var der paa den anden Side frisindede, idealistisk sindede Mænd blandt Borgerskabet, som støttede Lyngsie med Raad og Daad og kontante Midler. Bestyrelsens Koner sad hjemme og syede hvide Kapper og Forklæder til de

mandlige og kvindelige Mejerifolk. Gennem tre Maaneder herskede denne Spænding, saa var man klar: En Ejendom paa Hjørnet af Falkonerallé og Grundtvigsvej var købt og indrettet til Formaalet, Kontrakter om Mælkeleverancer var sluttet, og 11. Marts 1897 skete Gennembruddet. Det skulde efter Lyngsies Forslag ske med fuld Musik: Et Optog af tyve flunkende, gulmalede Mælkevogne forspændt fyretyve velpudsede, sprælske Heste, med Kuske og Mælkedrenge i blaa Frakker og Kasketter kørte ud ad Enighedens Port, og efter at have gjort en Æresrunde gennem Aagade, hvor Lyngsie da boede og Arbejdsmændene havde Kontor, spredtes de over Byen, og de nye Malmklokker rungede nu foran de gamle Kunders Døre: Nu er vi her igen! Salget af »Sød« og »Skummet« gik strygende.

Men der kom andre Dage. Udgifterne til Etableringen havde overskredet de 40.000 Kr., men der var kun skaffet ca. 10.000 tilveje. Regninger og Veksler bankede paa. Bestyrelsen havde personligt maatte hæfte for Gælden. Selv om Omsætningen gik fremad, var der kun Smaapenge i Kassen. Fejlgreb havde naturligvis heller ikke kunnet undgaas, det hele truede mere end én Gang med at køre fast. Saa fik Lyngsie i Løbet af et Aars Tid indledt Forhandlinger med det forholdsvis unge »Det danske Mælke-Compagni« (Casses System) og med en Kreds af Hovedstadens Liberale, heriblandt Velhavere og Pengemænd — *Karl Meyer, Herman Trier, Benny Dessau,* Borgmester *Marstrand, Gustav Philipsen,* Privatbankens Direktør *Axel Heide* o. fl. — og ved deres Hjælp fik han »Enigheden«s hældende Vogn rettet op og Foretagendets Fremtid sikret. Man flyttede i Efteraaret 98 til nye Lokaler i Forbindelse med Mælkekompagniet paa Solbjergvej, og dette Samarbejde varede ved, til »Enigheden« 1908 flyttede til Alexandravej og kom til at staa paa egne Ben, ja, fortsatte faktisk helt til 1922. Den første halve Snes Aar var drøje og anspændende. Hvor ofte maatte ikke Hans Jensen løbe til Heide og faa Veksler fornyet! Lyngsie var Gang paa Gang Genstand for Angreb og Mistænkeliggørelse i den borgerlige Presse. Kreditorerne indsatte en Driftsbestyrer som deres Tillidsmand, og mellem denne og Lyngsie opstod en bitter Strid, som en Overgang fik til Resultat, at den oprindelige Bestyrelse, inklusive Lyngsie, blev afsat, men kort efter, det var 1904, satte Generalforsamlingen paany Lyngsie og de øvrige Stiftere ind i Bestyrelsen, og fra nu af stod han i tykt og tyndt som den selvskrevne Formand for dette Arbejderforetagende.

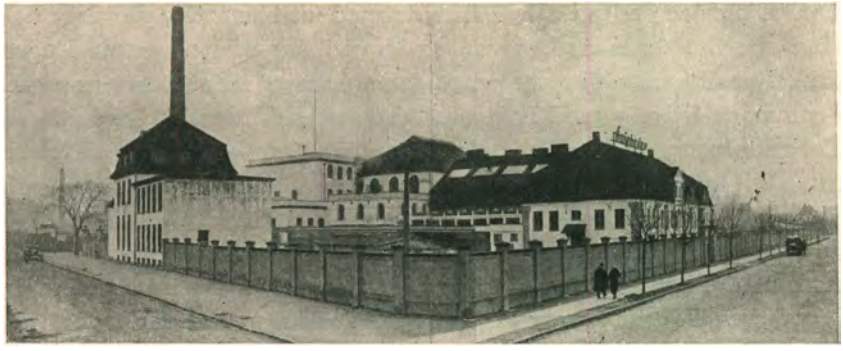

Mælkeriet »Enighedens Bygningskompleks, Lygten 39-41, fot. 1934·

Ikke længe efter at Lyngsie havde vendt Mælkeriarbejdernes faglige Nederlag — for Strejken tabte de unægtelig — til en kooperativ Sejr ved Aabningen af »Enigheden« i Foraaret 97 — og blandt Arbejdsmændene følte det som en uhørt Triumf — gik han ombord i et andet Projekt, som desværre ikke i samme Grad skulde indbringe ham eller Arbejdsmændene Laurbær. I Løbet af 1897 var Svendborg Margarinefabrik, en af de mindre i Branchen, men dog med et godt Navn, kommen i økonomiske Vanskeligheder, og blandt Fabrikkens Arbejdere, som følte sig truet ved Udsigten til Standsning, opstod den Tanke, om ikke det nystiftede Arbejdsmandsforbund kunde overtage Bedriften. Rygtet om Lyngsies heldige Haand var ogsaa naaet til Svendborg. Kunde Arbejdsmænd drive Mælkeforretning, kunde de vel ogsaa drive Margarinefabrik. Saa meget mere som det vel hovedsagelig var Arbejdsmændene og deres Familier, som spiste den Margarine, der blev fremstillet her i Landet. De Svendborgfolk forelagde Ideen for D. A. F.s Forretningsudvalg og argumenterede, at det maatte være et oplagt Felt for Danmarks største Fagforbund at arbejde paa.

Saa vidt man kan forstaa, har Lyngsie selv haft Betænkeligheder fra Begyndelsen. Og i Betragtning af, hvad han havde mødt af Bryderier under Starten af »Enigheden«, er det ikke at undres over. Men helt afvise Tanken gjorde han dog ikke. Man blev enig om at se paa Foretagendet, og Lyngsie indkaldte Hovedbestyrelsen til Møde i Svendborg 30. September. Efter at man havde beset Fabrikken ude og inde og hørt Betingelserne, drøftede man Spørgs-

maalet, og det endte i alle Tilfælde med, at han lod sig overbevise. Med alle Stemmer mod to vedtog Hovedbestyrelsen samme Dag at købe Fabrikken. »Her var intet at tabe, men meget at vinde.« Et Femmands-Udvalg med Lyngsie i Spidsen afsluttede Handelen. Af Købesummens 85.000 Kr. udbetaltes de 3000 kontant af Forbundets Midler. Virksomheden blev overtaget som den var, i fuld Gang, 15. Oktober.

I en stor Artikel i Fagbladet blev Medlemmerne gjort bekendt med, at de, »straks naar de har læst dette, kan faa Margarine fra deres egen Fabrik.« Lyngsie sparede nu, da Skridtet var taget, ikke paa Lovordene: »Otto Mønsted i Aarhus er blevet Millionær ved at Arbejdere, og vel nærmest vi Arbejdsmænd har købt Margarine. Det er en ubestridelig Kendsgerning, at Margarinefabrikation er et rentabelt Foretagende, og hvorfor skulde vi ikke kunne drive en saadan Geschäft lige saa vel som en Otto Mønsted og en Steensen? — —« Lyngsie udmalede den Renlighed, man havde været Vidne til paa Fabrikken, og mente, det ikke vil vare længe, inden man kunde udvide; der var heldigvis fulgt omtrent en Tønde Land med i Købet til en saadan Udvidelse. »Det klækkelige Overskud vil kun komme os til Gode ved vor idelige og stadig fortsatte Kamp mod vore Udbyttere, Kapitalisterne.« Denne Side af Sagen udviklede han videre halvandet Aar senere i nogle Betragtninger over, hvad der kunde gøres for at hindre en Gentagelse af en saadan Voldshandling som den store Lockout var:

»Vi maa udvikle vore Produktionsforetagender og Forbrugsforeninger. — — Tror I, at Brødfabrikkerne i København vover at smide deres Folk paa Gaden, nu, da de har »Arbejdernes Fællesbageri« imellem sig?

Tror I, at Mælkerierne drister sig til at lave Lockout blandt Mælkeriarbejderne, nu, da de kun vilde opnaa derved at tvinge al Mælkesalget over paa Mælkeriet »Enighedens« Hænder?

Eller tror I, at Otto Mønsted og andre Margarinefabrikanter er slikne for at lukke deres Fabrikker, nu, da Svendborg Margarinefabrik er i Stand til fuldt ud at konkurrere med dem, og med en vis Fornøjelse skulde paatage sig at forsyne d'Hrr.s Kunder?

Nej, I kan tro nej! Paa de Arbejdsfelter, hvor vi har oprettet Produktionsforetagender, der dyer Kapitalisterne sig nok for at lave Lockout, thi den Kile, vi har drevet ind, har sprængt Ringen — brudt deres Magt.

Her er da Vejen, vi maa slaa ind paa.«

Medlemmerne blev indbudt til Tegning af Aktier à fem Kroner; hvis blot Halvdelen tegnede en Aktie, vilde man straks have

en tilstrækkelig stor Aktiekapital. Haand paa Værket, tegn Aktier og fremfor alt: Forlang altid Svendborg Margarine!

Medlemmerne ikke blot studsede. Der var dem, der stejlede. Randers og Hobro Afdelinger meldte sig ud af Forbundet ved Efterretning om Købet, og Lyngsie kom ud for mange Storme paa de følgende Møder, hvor han bl. a. agiterede for Aktietegningen. Et første større Opgør kom paa Kongressen Aaret efter, i Nov. 98, hvor Fr. Hansen erkendte »Vi har haft mange sure Timer over denne Fabrik«, og hvor Lyngsie ogsaa maatte tilstaa sine Kvaler; han havde regnet med en Aktiekapital paa 50.000 Kr., og saa var der ikke engang indkommet en Femtedel heraf, »men vi har nu redet Stormen af, og Fabrikken er nu saa solidt funderet, som aldrig før. — — — Man skulde ikke vedtage noget for at redde os — Hovedbestyrelsen — men for Sagens Skyld.« Det endte med, at Kongressen med stort Flertal godkendte Hovedbestyrelsens Handlemaade, »dog saaledes, at der ikke købes flere kooperative Foretagender af Hovedbestyrelsen alene.«

Det blev ikke blot det første Aar, dette Vovestykke gav Lyngsie og hans Medarbejdere sure Timer. Margarinefabrikken blev en stadig tungere Byrde for Forbundet. Paa næste Kongres maatte Lyngsie erklære, at »Fabrikken var gaaet snavs.« I Stedet for et kalkuleret Overskud for Aaret 1900 paa 30.000 Kr., havde Tabet været 14.000 Kr., i Stedet for som beregnet at tjene 56.000 i 1901 var der sat 19.000 til. Men det lod sig forklare. Medlemmerne havde svigtet baade som Aktionærer og som Købere. Detailhandlerne lod de gode Svendborg-Varer ligge og raadne, mens de gjorde alt for at sælge Kapitalistselskabernes Margarine. Varekrediten var bleven opsagt, saa man i mange Tilfælde havde maattet købe Raavarerne kontant. Man havde staaet overfor enten at lade Fabrikken gaa fallit eller indskyde den nødvendige Driftskapital, og i Henhold til en tidligere vedtaget Resolution om, at Forbundet skulde yde Arbejdsmændenes kooperative Foretagender al tiltrængt Støtte, havde Hovedbestyrelsen valgt den sidste Udvej og forstrakt Virksomheden med foreløbig 75.000 Kr. Den ene Taler efter den anden stod frem og kritiserede Lyngsie, som havde bragt dem alle ud i denne Suppedas. Det hjalp ikke, at han beskrev det skete som det mindre Onde — endnu værre vilde det være gaaet, om Arbejdsgiverne havde benyttet den Situation, som Kassen vilde være bragt i ved en Fallit, og den Forvirring og Uenighed, Skandalen vilde

have fremkaldt blandt Medlemmerne. De Kampe, der under saadanne Forhold vilde være sluppet løs, vilde have kostet mange Gange det nu tabte Beløb. Sluttelig vedtoges, at et Repræsentantskab kunde afhænde eller likvidere Foretagendet efter bedste Skøn.

Dette viste sig ikke muligt, da man ikke havde kunnet udbetale Kreditorerne. Lyngsie var selv utilbøjelig til at give op og fik Hovedledelsen og senere Kongressen overbevist om, at det var bedre at fortsætte. Der taarnede sig dog stadig nye Hindringer op. En Bogholder begik Kassesvig, en Driftsleder viste sig uduelig, en Direktør øste Penge ud for at styrke Kreditten. Men det var stadig ikke muligt at faa det til at løbe rundt. Lyngsie søgte Forbindelse med De samvirkende Brugsforeninger, man lagde Afsætningsmetoderne om, han besvor Kongressen, at det kun var Taalmodighed og Udholdenhed, der skulde til. Se til Mælkeriet »Enigheden«; havde det ikke haft Vanskeligheder at overvinde? Men nu gav det Overskud og var i solid Fremgang! Han gennemførte paany baade 1904 og endnu i Juli 1906 Resolutioner om, at man skulde føre Virksomheden videre, at der skulde lægges forøget Kraft i Agitationen, at Skuden maatte kunne rettes op.

Men hen paa Efteraaret 1906 maatte han bøje sig for de haarde Kendsgerninger; dette var et Danaidernes Kar. Man kunde ikke fortsætte med at øse Midler i Foretagendet og gik til Likvidation. Lyngsie sagde aabent: Vi har tabt, uhjælpelig tabt kooperativt, men stor er vor Trøst, at ej en eneste kan staa frem og sige: Arbejdsmand, du skylder mig Penge! Og ligesom i Forbigaaende oplyste han, at de Lønforbedringer, Medlemmerne havde indvundet i de sidste to Aar udgjorde tre Millioner og eet Hundrede Tusinde Kroner aarligt.

Afviklingen strakte sig over flere Aar, og hvor godt man søgte udadtil at skjule, hvor galt det stod til, fik Offentligheden dog Færten af, at noget var i Ulave. Hertil bidrog især, at der under alt dette var slaaet en alvorlig Revne i Arbejdsmandsforbundet. Da Likvidation og forestaaende Lønbevægelser krævede flere Midler, end Forbundet raadede over, udskrev Lyngsie i Oktober 1906 et Ekstrakontingent af 4 Kr. pr. Medlem i samtlige Afdelinger. Og disse Penge kom stort set ind. Men to københavnske Afdelinger, Oliemøllerne og Lager- og Pakhusarbejderne, nægtede at være med. De traadte ud og dannede under Ledelse af *P. Poulsen* »Det ny Arbejdsmandsforbund«. Poulsen allierede sig med de anarkistiske

Ægteparret Lyngsie omgivet af Børn, Svigerbørn og Børnebørn, fotograferet i Kolonihaven ved Alexandravej. 1909.

Skribenter *Hans Jæger, I. I. Ipsen* og *Jens Pedersen,* som udgav et Blad, »Korsaren«, og heri fremkom nu en Række Smædeartikler — senere fortsat i Poulsens eget Blad »Arbejdsmanden« — mod Lyngsie. Han beskyldtes for Forrædderi og Bedrageri mod sit eget Forbund, han brød sig Pokker om Kongresbeslutninger og Lovbestemmelser, han anvendte Forbundets Penge efter Forgodtbefindende o. s. v. I 1908 hed en af disse Artikler, som det var en sand Svir for »København« og »Dannebrog« at aftrykke: »Er Lyngsie en Alberti Nr. 2?«

Man gik saa vidt at indgive Anmeldelser, der foranledigede Københavns Politidirektør til at lade Lyngsies Forhold til Forbundskassen og Margarinefabrikken kriminelt undersøge, og Maaneder igennem maatte Lyngsie og Forbundets ledende Mænd Gang paa Gang stille hos Opdagelsespolitiet og i Kriminalkamret og afgive Forklaringer. Men baade Politidirektør og Justitsminister maatte efter Udfoldelse af megen Tjenesteiver erkende, at der ikke var Bund i nogen af de rejste Sigtelser for Bedrageri eller andet retsstridigt Forhold, med andre Ord: »Korsarerne« stod afslørede som simple Bagvaskere.

Et af Kongressen 1908 nedsat Undersøgelses- og Likvidationsudvalg kunde 1910 fremlægge en større Betænkning, hvori det for

det første fastsloges, at hele Eventyret havde kostet Forbundet den svimlende Sum af 681.000 Kr., og for det andet, at der ikke var fremkommet noget som helst, der gav Grund til at hæfte Beskyldninger for Uredelighed eller Uhæderlighed ved noget Medlem af Forbundsledelsen og heller næppe ved nogen indenfor selve Fabriksledelsen, og at altsaa de fremkomne Insinuationer og Angreb for saa vidt var grundløse. Den nærmere Udredning af Aarsagerne til Miséren lagde særlig Vægten paa, at Svendborg-Fabrikken var blevet Offer for en økonomisk Krig, anført af den kapitalstærke *Otto Mønsted*, og at man havde manglet tilstrækkelig handelskyndig Dygtighed i Ledelsen.

En bevæget Debat, som Lyngsie henstillede maatte blive den sidste om denne Affære, fik sin Afslutning med enstemmig Vedtagelse af en Udtalelse, hvori det bl. a. hed:

»Kongressen bemærker med Tilfredshed, at den skete Undersøgelse har konstateret, at ingen af Forbundets ledende Mænd har tilegnet sig noget som helst eller i nogen Henseende disponeret med andet end Forbundets Interesser for Øje; den tilbageviser i saa Henseende paa det bestemteste de i Pressen og paa anden Maade fremkomne Sigtelser og giver herved paa endelig og afgørende Maade Fabrikkens Repræsentantskab og Forbundets Hovedbestyrelse Decharge for deres Dispositioner vedrørende Margarinefabrikkens og Forbundets Sager.«

Udtalelsen slutter med at beklage de store Ofre, der forgæves er bragt, og udtaler en Tak for, at den danske Arbejdsmand har belært Samtiden om, at hans Sammenhold er lige saa ubrydeligt i Mod- som i Medgangsdage.

Lyngsies Lettelse over denne Afslutning og i det hele over Aarhus-Kongressens Forløb aander ud af et Brev, han netop denne Aften, den 9. Juli 1910, skrev hjem til sin Hustru. En af Kongresdagene var han fyldt sit 46. Aar og havde faaet Gaver og var blevet fejret paa forskellig Vis. Samme Dag blev Kvindeligt Arbejderforbunds Formand, som var Gæst ved Kongressen, pludselig syg og døde kort efter paa Hospitalet. Disse Begivenheder omtaler han i Brevet:

Kære Du!

Jeg er lige kommen hjem, Kl. er 11½ Aften, og skønt jeg er træt, havde jeg paa Vejen sat mig for at ville skrive til dig. Jeg finder saa dit Brev paa mit Bord, hvilket jo styrkede Beslutningen.

Ja, Du. Jeg længes ogsaa meget efter dig, det er, som om det var Maaneder siden, at jeg tog hjemme fra. Her gaar det ellers med Arbejde

hele Dagen. Op Kl. 6½ à 7 hver Morgen, paa Kongressen 8½ til 6, derefter med de Delegerede paa Besøg i Skoler, Alderdomshjem, Teaterbygning, Statsbibliotek m. m. Saa hen at spise, helst i en Udkant af Byen. Saa Konferencer og Forberedelse til næste Dags Kongresarbejde og i Seng ml. 12 og 1.

Paa Kongressen gaar alt ellers overmaade godt. Man følger mine Raad, og min Argumentation er den afgørende. Kongressen har aldrig vist mig mere Hensyn og Følgagtighed end iaar. Det er iøvrigt den smukkeste og værdigste Kongres, som vi nogensinde har afholdt.

Du kan tro, at min Fødselsdags Forløb var uforglemmelig. Den Guldkæde og Medaillon, som jeg fik, vækker almindelig Beundring. Naa, den blev mig ikke billig. Paa Udflugten om Aftenen gav jeg et Glas Punch og 1 Cigar til de Delegerede, og det blev en Regning paa ca. 150 Kr., men fedtet vilde jeg ikke være. De 3 Sange blev sungne derude paa Forlystelsesstedet, og Musikken forlod sit Program og spillede Melodierne for os. Du kan tro, at det fine Bourgeoisi-Publikum gjorde store Øjne.

Idag er baade Virksomhed, Regnskaber og Likvidationsberetning enstemmig godkendt, og en for mig og Hovedbestyrelse vigtig Kongresudtalelse vedtaget enstemmig.

Ja, du kan tro, at om Morgenen den 6te, da jeg paa Kongressen blev modtaget med Lykønskninger, Bouketter og Gaver og der blev sunget for mig, da ønskede jeg, at du havde siddet paa Balkonen.

Jeg boer ellers pænt i dette private Hjem, det er pæne Folk, og de viser mig megen Ærbødighed. Vi bliver vel færdige med Kongressen paa Onsdag, kan jeg nu de sidste Dage faa sparet lidt Penge, maa du komme herover. Men jeg skal i alle Tilfælde telegrafere. Igaar Aftes blev Fru Olivia Nielsen syg, og henad Natten blev hun bragt paa Kommunehospitalet her og strax underkastet en meget farlig Operation for Tarmslyngning, om hun overlever Historien er endnu iaften usikkert. Jeg har jo maattet tage Affære, og vi maa jo bekoste hendes Kur, Pleje og Hjembringelse. Det er en sørgelig Historie.

Hvorledes gaar det ude i Haven? Tak for Kortet med Meddelelsen om Dueungen og Festen, som I havde holdt. Bed Max putte en lille Gulerod ned i Kliden til Melormene. De staar oppe ved Varmtvandskedlen henne ved Vinduet i Krogen. Naa, kære Du, nu flimrer det for Øjnene.

God Nat og min inderligste Hilsen til Dig og alle derhjemme.

Din

Christian.

Udover Pengetabet led Arbejdsmandsforbundet ikke noget Skaar ved Svendborg-Eksperimentet. Forbundets senere Vækst har ændret Perspektivet. Det blev »Korsarforbundet«, som revnede, ikke Lyngsie. Efter 1910 var det ogsaa uhyre sjældent, at »Margarinen« blev revet ham i Næsen. Maaske har Nederlaget i Svendborg ikke været uden Indflydelse paa den Kølighed og Forsigtighed, hvor-

med i hvert Fald den ældre Generation inden for Fagbevægelsen mødte de kooperative Strømninger, som netop i disse Aar gjorde sig gældende. Lyngsie selv stemte paa Parti- og Fagkongresser 1908—1909 imod de Forslag om at fremme Brugsforeningsbevægelsen i Byerne, som Borgbjerg især var Talsmand for.

Tab og Beskæmmelse ved Margarinen blev mere end opvejet ved den Gevinst og Berømmelse, Mælken indbragte. Som nævnt gik der henved en halv Snes Aar, før Mælkeriet »Enigheden« kom helt paa det tørre. Der havde været forskellige Kurrer paa Traaden ved Afviklingen af Forholdet til »Det danske Mælke-Compagni«, som en Overgang praktisk talt havde hele »Enigheden« med alt Mælkeriets Besætning og Løsøre i Pant, Retssager om Forstaaelsen af Kontrakter etc., men alt det var bragt i Lave. Fra 1908—09 tjente Forretningen Penge, blev fri af de private Kreditorer og kunde nu gaa i Gang med Udvidelser, Nybygninger, Forbedringer. Og alt dette gik Lyngsie levende op i. Han blev en meget sagkyndig Mælkemand, som sammen med Læge *Schlanbusch*, Stadslæge *Neumann* o. fl. planlagde en fortsat Række hygiejniske Reformer. Grunden ved Alexandravej var saa stor, at den ikke straks blev udnyttet til Bunds. I et Hjørne indrettede Lyngsie da en Kolonihave, hvor han dels kunde tilfredsstille sin Lyst til at pusle med Blomster, dels ogsaa være i Nærheden af sit kære Mælkeri.

Mens Svendborg Margarinefabrik havde været et Forbundsanliggende, var »Enigheden« alle Dage de københavnske Arbejdsmænds alene. Den lille Aktiekapital ligger med to Tredjedele hos de københavnske Arbejdsmandsafdelinger og en Tredjedel hos »Enigheden«s egne Arbejdere. Det varede kun faa Aar, før Mælkeriet var et Millionforetagende, solidt funderet, udførende en samfundsmæssig sund og nyttig Funktion ved at holde Kvaliteten høj og Prisen lav paa et af vore vigtigste Næringsmidler. Da det tit har været Genstand for Rygter og Sladder, skal det bemærkes, at Lyngsie som Formand for »Enigheden« i mange Aar arbejdede gratis, men at han de seneste Aar, før han døde, modtog 1000 Kr. i aarligt Honorar plus 500 Kr. i Repræsentationsudgifter.

Til den snævrere Ledelse hørte ogsaa *Hans Jensen* og gennem den længste Tid *Sophus Mortensen* og *P. Mikkelsen*, Formænd efter hinanden for de københavnske Arbejdsmænd og Medlemmer af D. A. F.s Hovedbestyrelse. Lyngsie var ogsaa baade Københavner og

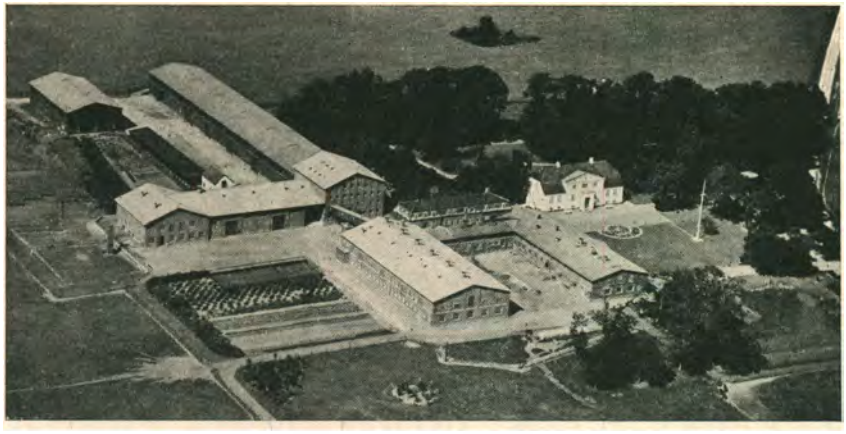

Lautrupgaard set fra Luften.

Forbundsformand. Man kan forestille sig, at Arbejdet med »Enigheden«, hvor der var Liv og Trivsel, har været ham en behagelig Afveksling fra megen Papirsyssel i Forbundet. Navnlig fra 1922, da han for 620.000 Kr. købte »Lautrupgaard« ved Ballerup, for at den kunde blive indrettet som »Enigheden«s Børnemælksgaard, fik han gennem dette Arbejde rig Lejlighed til at opleve Naturens Undere og til at omgaas Dyr, som han elskede. Det var hans egen Idé med denne Gaard, d. v. s. naar de andre Stormejerier havde saadanne Gaarde, maatte »Enigheden« ikke staa tilbage, men hellere ligge i Spidsen. Først var han blevet indtaget i »Højgaarden« i Bagsværd, men det viste sig, at Lautrupgaard var bedre egnet. Lyngsie udspekulerede den ene Foranstaltning efter den anden for at bringe dens Produkter op i første Klasse. Besætningen var af tuberkelfri Stammer og under stadig Dyrlægekontrol. Et strengt Renlighedsreglement blev indført for Folk og Fæ. Køerne blev støvsuget og Malkeskamlerne desinficeret og Arbejderne vasket, naar de kom og gik. Fodermestrene fra andre Gaarde, der var Leverandører til »Enigheden«, maatte møde til Kursus i Mælke- og Malkehygiejne paa Lautrupgaard. Lyngsie, som ofte havde maattet kæmpe for bedre Kaar til Landarbejderne, vilde, at Lautrupgaard ogsaa hvad Folkerum og Arbejdsforhold angik skulde tjene som Mønster for andre Landbrugsbedrifter, og til den Ende foretoges et omfattende Byggeri af lyse, praktiske Folkeboliger ved Gaarden. Det var en stor Dag, da han midt under den store Arbejdskonflikt 1925 kunde

H. A. Brendekildes Maleri af Lyngsie og Vejmanden (en Variant af »En Landevej« paa Kunstmuseet) malet 1931 paa »Enighedens« Foranledning til Ophængning paa »Lautrupgaard«. Nu i Arbejdsmændenes Fællesledelse, Suhmsgade.

indvi Gaarden ved at hejse dens store Dannebrogsflag og forevise en Skare Gæster alle Herlighederne. For at udligne Svingningerne i Mælkeleverancen købte »Enigheden« et Par andre Mejerier, Kajerød, der blev solgt igen, Maaløv og Høvdinggaards Mejeri, som endnu er Led i det store Foretagende. Til forskellige Formaal købte Lyngsie ogsaa paa »Enigheden«s Vegne et Par andre Gaarde i Ballerup, bl. a. Rosengaarden for at kunne udnytte »Enigheden«s kasserede Mejeriprodukter, Returmælk etc. til Opfedning af Svin. Den er nu solgt, men paa en anden erhvervet Gaard, Borupgaarden, driver »Enigheden« et statsanerkendt Svineavlscentrum. Lautrupgaards Børnemælk nød en saadan Anseelse, at den indbragte en Overpris over anden Børnemælk paa 2—3 Øre; alligevel var Gaarden aldrig noget Overskudsforetagende. Det var en Æressag, en Fjer i Hatten. Efter Mælkeordningens Gennemførelse, da »Enigheden« med en Del af sin Virksomhed gled ind blandt de koncessionerede »Hovedstadens Mejerier«, og den nævnte Overpris bortfaldt, blev Driften af Lautrupgaard særlig urentabel, og den blev derfor afhændet 1942. Men selve »Enigheden« trives som tilforn, et storslaaet Aktiv for de københavnske Arbejdsmænd. Mens Virksomheden 1898 omsatte godt 3,5 Millioner Liter Mælk

og Fløde, var Omsætningen 1943 henved 32 Millioner Liter. Den samlede Omsætning, inklusive det ikke-koncessionerede Holdingselskab »Enico«, var i 1943 tæt ved 24 Millioner Kr.

Naar dette kooperative Foretagende er gaaet frem, som Tilfældet er, skyldes det, skrev i sin Tid Driftsbestyrer *Lynge,* at »Starterne gik til Opgaven med den eneste Tanke at gøre godt indad som udad, og at der blandt Starterne var een Mand, som *aldrig* tabte Modet, een Mand som hurtigt saa og erkendte en Fejl, og som ligeledes resolut lagde Roret om. Det var *Lyngsie.* Hans Navn vil alle Dage være knyttet til »Enigheden«s Historie og med Rette.«

Bladtegning af Lyngsie.
1898.

RIGSDAGSMAND OG BORGERREPRÆSENTANT

Lyngsie rykkede 1898 som den første Arbejdsmand ind i den danske Rigsdag, og hans Valg i Horsens var en af Aarets store Begivenheder. At han blev opstillet derovre hang sammen med, at Partiets hidtidige Kandidat *Emil Marott* var flyttet til Odense som Redaktør og var blevet opstillet dér. Da man skulde finde en ny Kandidat, foreslog Arbejdsmændenes Formand i Horsens *J. N. Abrahamsen* den nye Formand for Dansk Arbejdsmandsforbund, hvis Personlighed og Veltalenhed havde gjort et stærkt Indtryk baade paa ham selv og paa den forholdsvis store Arbejdsmandsafdeling i Byen. Det var ved den jyske Arbejdsmandskongres i Horsens 1892, at Lyngsie første Gang kom i Forbindelse med Provinsen, og herfra udgik egentlig hans Kampagne for Samlingen af Arbejdsmændene i et Landsforbund. Denne Plan havde Abrahamsen oprindelig været en stærk Modstander af og havde været blandt Nejsigerne paa Vardekongressen, men netop den Kendsgerning, at Lyngsie ved sit Ord, sine Argumenter havde kunnet overvinde Modstanden, indgød ham saa meget mere Tiltro til, at denne var en Mand, der kunde klare sig ogsaa i en politisk Valgkamp. Og de to blev efter 1897, da Abrahamsen loyalt havde bøjet sig for Flertalsafgørelsen og var kommen ind i D. A. F.s Hovedbestyrelse, gode Venner. Abrahamsen fik gennemført, at Lyngsie blev opstillet, og denne sagde Ja til Opfordringen, efter at de Horsens Arbejdsmænd havde lovet, at de skulde slide som Bæster for i hvert Fald at skaffe Lyngsie et Stemmetal, som han kunde være bekendt at dumpe paa.

Udsigterne til at blive valgt var ikke særlig straalende. Horsenskredsen havde i Mands Minde i Kraft af *Emil Bojsen* og hans Folkeblad været en af Venstres Højborge; den gamle Fredsfor-

kæmper *Fr. Bajer* havde repræsenteret Kredsen i Folketinget helt fra Halvfjerdsernes Dage. Men ved Valgkredsomlægningen 1894 blev den delt i en Land- og en Bykreds, og i den sidste havde ret naturligt det konservative Borgerskab faaet Overtaget. Ved det første Valg i Horsens Bykreds 1895 sejrede Højremanden, Sekretær *Jul. Wulff*, med 1118 Stemmer, mens Redaktør *Marott* kun opnaaede stakkels 588 socialdemokratiske Stemmer. Dette Forhold skulde Lyngsie nu se at faa ændret.

Den ny Kandidat var ovre at præsentere sig paa Partiforeningens Generalforsamling i Begyndelsen af Marts 1898, og sammen med *Abrahamsen, Erik N. Sørensen* (den senere Trafikminister *Axel Sørensens* Far) og ikke mindst Redaktør *H. Honoré*, der stod i Spidsen for et energisk Agitatorkorps, fik han nu en stilfærdig, men grundig Husagitation tilrettelagt. Det gjaldt om ikke at alarmere det sejrstrygge Borgerskab. Det var før den hemmelige Afstemning blev indført, og det ansaas ikke for anmasende at afkræve Arbejderne Løfte om, at de vilde stemme saadan og saadan paa Valgdagen. Honoré kunde derfor paa Grundlag af Agitatorernes Rapporter notere stedse bedre Udsigter, efterhaanden som man nærmede sig Valgdagen den 5. April.

Sidst i Marts begyndte den egentlige Valgkampagne med Møder paa »Hejmdal«, i Haandværkerforeningen og tilsidst et Kæmpemøde i de Horsens Kyradserers gamle Ridehus. Møderne fik kolossal Tilslutning og trak i Reglen ud til langt over Midnat. Lyngsies Modstander, Jul. Wulff, var en vældig Talemaskine, som i rivende Tempo udviklede »det borgerlige Frisind«s Syn paa Samfundsspørgsmaalene. Hans Kongstanke var et Værn om Byerhvervenes særlige Interesser og blandt dem stod Gennemførelsen af Højres Toldforslag, bedre Beskyttelse naturligvis i første Række, og heraf lovede han ogsaa Arbejderne højere Løn og gode Kaar.

Lyngsie førte en klog og maadeholden Tale. »Jeg er ikke nogen dreven Politiker«, sagde han paa det første offentlige Møde, »men jeg har alt i en Række af Aar virket for de Smaa i Samfundet. — — Op til Valgdagen er alle Partier arbejdervenlige i Munden, men det er Handlingerne og ikke Ordene man skal dømme efter. — — Jeg har ikke set Højre gøre noget for at raade Bod paa Samfundets Brøst. — —«

»Avisen«, som røbede stigende Betænkelighed ved den Genklang, Lyngsies Ord vandt hos Mødedeltagerne, fandt, at han

»klimprede let paa de nationale Strenge«, men gjorde opmærksom paa, at han i Virkeligheden var en helt anden end den, han udgav sig for. Han havde i Fjor »ledet Arbejderforfølgelserne i Hovedstaden«, udsendt Opraab »med Dødningehoveder som Bomærke«, en Maner, der var »laant fra Nihilisternes og Anarkisternes Mordprovokationer«, hans Maal var »socialistisk Klassepolitik« o. s. v. Bladet bragte Indsendere, der forsikrede, at ingen Kristen kunde stemme paa denne ugudelige Mand.

Lyngsie og hans Hustru, fotograferet i Horsens 1903.

Disse voldsomme, personlige Angreb gendrev Lyngsie i en Artikel, som »Avisen« maatte optage, og førte i det hele en glimrende Valgkampagne. Ved Møderne blev han støttet af *Honoré*, *Laust Rasmussen*, og ved en enkelt Lejlighed var en af Partiets førende Mænd, *K. M. Klausen*, ogsaa i Horsens og gik i Breschen for ham. Haabet om Miraklet steg blandt Arbejderne. Aftenen før Valget var Agitatorerne samlet i Partilokalet paa »Kasernegaarden«, og de kunde nu opgive et beregnet Stemmetal, som — paa to nær — ogsaa kom til at passe, da det gjaldt. Erik N. Sørensen lykønskede allerede Lyngsie som Folketingsmand. Men endnu paa Valgdagen gik de ledende og saa »sure« og »haabløse« ud, saa en Højremand skal have sagt: »Man skulde tro, I Godtfolk skulde til Begravelse og ikke til Valg«.

Lyngsie turde ikke selv tro paa Partifællernes optimistiske Forudsigelser. Han sled godt i det paa Møderne, men maatte selv i disse Dage tænke paa og tage sig af Arbejdsmandsforbundets Sager.

Hans Stemninger afspejler sig i de Breve, han næsten daglig sendte hjem til Hustruen, og hvoraf man ogsaa ser, i hvilken Grad denne var hans højre Haand ved Ordningen af mange Ting. Men hun skulde da ogsaa med over og dele Oplevelserne og Glæderne. Her blot et Par Eksempler.

»Østjyllands Social-Demokrat«s Redaktion.

Horsens den 22/3 1898.

Kjære Sine.

Saa fik jeg da Has paa det første offentlige Vælgermøde, det gik vistnok godt, der var fuldt af Mennesker, ca. 1000. Alle Bladene havde sendt Referenter, og det radikale Blads Redaktør anbefalede min Kandidatur. At jeg vælges denne Dag er dog nok umulig. Vore Fagforeninger bestaar mest af unge Mænd, der endnu ikke har Valgret. Det moderate Blad har efter Ordre fra Chefen, Frede Bojsen, erklæret, at de ikke kan stemme paa en Socialist. Naa, et anstændigt Stemmeantal opnaar jeg dog nok.

Du maa endelig strax sende mig det Forslag til Voldgift, som vi i sin Tid modtog fra *Entreprenørforeningen*, det ligger i en graagrøn lille Konvolut. Enten i den midterste Skrivebordsskuffe, i Jord- og Betonarbejdernes Mappe, i de Papirer, der ligger foran Telefonen, hvorpaa staar »til Hovedbestyrelsesmødet« eller »fra Hovedbestyrelsesmødet« — maaske, og *det er sandsynligst*, imellem de Papirer, jeg har lagt fra mig inde i Stuen for nogen Tid siden.

Send mig endvidere den store Konvolut, som Du talte om paa Banegaarden og som indeholder de Dokumenter fra Svendborg Margarinefabrik.

Sker der noget paa Mælkeriet, lad mig det saa vide. Hvor holder Mælkeriarbejderne Stiftelsesfest?

Hilsen til Dig, Ane og Børnene

Din

Christian.

»Østjyllands Social-Demokrat«s Redaktion.

Horsens den 30/3 1898.

Kjære Du. Det gaar varmt til hernede. I Aftes var jeg til Wulffs Vælgermøde; der var stuvende fuldt Hus. Han er ellers slem at bides med. Det var lige ved at knibe svært for mig i Debatten. K. M. Klausen var med, men den Hjælp, han gav mig, var ikke stor, han var selv bange for at binde an med Wulff. Paa Fredag til mit Vælgermøde skal vi have det største Lokale her i Byen, Ridehuset, der rummer ca. 2000 Mennesker. Der tænker jeg at skulle slaae et Slag, jeg arbejder baade Dag og Nat paa at samle og forme Stof.

Hør, kom saa herover! Tag hjemme fra *Søndag Morgen 9.05*, løs Billet til Fredericia, hvor jeg saa tager imod dig i 3die Kl. Ventesal. Hvad siger Du hertil? Maaske er jeg ved Færgen, se efter mig. Kør ellers op med Vognene.

Hilsen til Dig og alle Børnene

Din

Christian.

Saa kom da selve Valgdagen med den offentlige Valghandling, Taler af de anbefalende Stillere, Interpellationerne o. s. v. Det gjaldt om at trække Tiden ud, saa Valget ikke kunde slutte, før Arbejderne om Aftenen kom fra Arbejde. Afstemningen var først endt ved 8-Tiden. Paa Tribunen i det store Exercerhus var Valgbestyrelsen og Kandidaterne samlede. Borgmesteren kommer ind, der mumles fra Mand til Mand. Pludselig begynder Lyngsie at trække Overfrakken af, og i det samme forstaar Forsamlingen, at han er valgt. Inden Borgmester *Lendrop* kan komme til Orde, bryder en Bifaldslarm løs, saa Taget næsten løftes af Huset. Det gentog sig, da Resultatet endelig blev bekendtgjort: Lyngsie havde faaet 1169 Stemmer, Højremanden 1160. Og igen, da Lyngsie kom frem for at takke og udtale Haabet om, at hans Evner og Kræfter maatte slaa til.

Paa stærke Skuldre blev han nu løftet op og baaret i Triumf til Arbejdernes Mødelokale, kaldet »Kasernegaarden«, fulgt af en tusindtallig Skare, som hurraede og sang sig hæse paa Socialistmarchen. Aldrig før eller siden har Horsens Arbejderbefolkning oplevet en saadan Begejstring som ved dette Valg i 1898. Det kom ogsaa paa flere Maader til at sætte Skel i den horsensianske Arbejderbevægelses Historie.

Det var en kneben Sejr; Forskellen var kun 9 Stemmer. Der blev fra Højres Side gjort Forsøg paa at faa Valget kasseret, men det lykkedes ikke. Valget i 1898 bragte Socialdemokratiet Sejren i Aalborg, Randers og Horsens, og af dem var Lyngsies den største og den mest overraskende.

Da han efter Valget sammen med sin Hustru vendte hjem til København, havde Arbejdsmændene og Partiet beredt dem en festlig Modtagelse med røde Faner, Musik og Leveraab og Tale af *Wiinblad* udenfor Banegaarden, Festligheder, der fortsattes hele Natten paa »Gimle« paa Frederiksberg. Ganske naturligt var man indenfor Arbejdsmandsforbundet stolt over Sejren, og Lyngsie bekræftede ogsaa, at han regnede med, at hans Valg skulde blive af Betydning for Organisationen. Han vilde som Rigsdagsmand have lettere Adgang til Ministrene, lettere kunne opnaa Fordele, f. Eks. for Statsarbejderne, kunne omtale og paatale Forhold af Vigtighed for Arbejdsmændene.

Til Gengæld fnyste Højrebladene, ganske særligt »Avisen« i Horsens og »Vort Land« i København og forsøgte at mistænkelig-

gøre Lyngsie og skildrede ham som et Splidens Tegn i Arbejderbevægelsen. »Vort Land« antydede, at Lyngsie stræbte efter at erobre J. Jensens Plads i De samvirkende Fagforbund, og at »de egentlige Fagforeninger« mere frygtede end elskede ham. Ogsaa Partiet skulde have modtaget Rigsdagsmand Lyngsie med blandede Følelser. »Overraskelsen ved Valget i Horsens af Formanden for Arbejdsmændenes Organisation, Hr. Lyngsie, var ikke ringest for Socialdemokraternes Vedkommende, og den var ikke mindst ubehagelig for de hidtilværende socialistiske Rigsdagsmænd. Havde de anet, at Hr. Lyngsie kunde blive valgt, saa havde de dog sikkert sørget for, at han overhovedet ikke var bleven opstillet«, hedder det i en Artikel, som fra »Vort Land« vandrede Landets Højreblade rundt. Man kaldte Lyngsie »den forhenværende Geværpudser« og insinuerede, at han var ved at sejle »Mælkeriet Enigheden« i Sænk o. s. v. Naa, kunde den Slags Historier tjene som Balsam paa Saarene, saa — — —

Imidlertid, Lyngsie mødte i Folketinget, følte sig for som den nye Mand, hørte paa Veteranerne, og først den 13. Oktober 1899 holdt han sin Jomfrutale, et Indlæg i Finanslovdebatten.

Han indlod sig dog ikke paa storpolitiske Udviklinger, men kritiserede Højreregeringens ringe Interesse for det store Arbejderspørgsmaal og gik derefter over til en detailleret Gennemgang af de uanstændige Lønninger, Staten bød sine Arbejdere, saavel ved Statsbanerne som Orlogsværftet og andre Steder, ligesom ved Snekastning. Ganske særligt opholdt han sig ved Forholdene paa de militære Arbejdspladser, som ikke havde bedret sig væsentlig, siden han selv havde prøvet disse Vilkaar.

Paa Krudtværket i Frederiksværk var en Arbejder blevet fyret, fordi han under Lockouten havde talt ved et Fagforeningsmøde. Chefen for Værket var Oberst Tillge, den samme som i sin Tid havde været Kaptajn paa Laboratoriet og udstedt Lyngsies første Anbefaling, men iøvrigt holdt et vaagent Øje med ham. Nu havde denne Oberst kaldt Krudtværksarbejderen til sig og givet ham den Besked: »Staten taaler ikke den Slags Udtalelser af sine Arbejdere. De er afskediget.«

»Det forekommer mig«, udtalte Lyngsie, »at overfor sligt Hovmod, slig skolemesteragtig Optræden fra de Herrer Embedsmænds Side maa der protesteres. Dette høje Ting vil sikkerlig være enig med mig i, at det vil være en farlig Historie, vil bære ganske sære Konsekvenser efter sig,

dersom det upaatalt faar Lov at udvikle sig videre, at Statens mange Arbejdere skulle være forpligtede til at have samme Anskuelser som deres Overordnede og ikke i deres daglige og private Færden maa gøre noget, der strider mod deres Overordnedes politiske og sociale Anskuelser. Dette bør der tages til Orde imod, saa meget mere som dette Tilfælde ikke er noget enkelt eller noget nyt opkommet.«

Han mindede derefter om Forholdene paa Hærens Laboratorium, da han selv blev afskediget — »tilsyneladende en gammel Skade, en gammel Coutume under Krigsministeriet —« og rettede den Forespørgsel til Krigsministeren, om han ikke fandt Anledning til at skride ind mod det nævnte Uvæsen, denne ganske uberettigede Optræden fra Officerernes Side.

Sluttelig henstillede han, at Staten ydede samme Løn for et Arbejde, som private Arbejdsgivere betalte, og at man i Stedet for svenske og andre udenlandske Arbejdere, som der var indforskrevet Masser af f. Eks. til Jernbaneanlæg, søgte at skaffe Beskæftigelse til de danske Arbejdere, som endnu efter Lockouten i stort Tal gik ledige.

Den Linje, som Jomfrutalen angav, blev egentlig Linjen for Lyngsies hele Indsats paa Rigsdagen. Der var flere Sider ved hans særlige Begavelse og Karakter, som lader formode, at han kunde være blevet en fremragende Politiker, men det parlamentariske Liv blev aldrig hans Felt. Hans Virksomhed paa det faglige Omraade, som Lederen af Arbejdsmændenes Fagpolitik, havde i langt højere Grad hans Interesse og optog hans Tanker og hans Tid langt mere end Arbejdet paa Rigsdagen.

Dér deltog han væsentlig kun i Debatten, naar det var Arbejdernes politiske og lønmæssige Vilkaar, der var fremme. F. Eks. var han i Samlingen 1900—01 Ordfører for den demokratiske Gruppe under den store Aktion mod Trafikminister *Juul-Rysensteen* i Anledning af dennes Trusel mod og senere Forflyttelse af Pakmester *P. D. Pedersen,* da denne Tjenestemand havde været saa formastelig at lade sig opstille som socialdemokratisk Folketingskandidat. Efter en kraftig Tale blev Lyngsie udmærket sekunderet af *I. C. Christensen* og *P. Holm,* og fik sluttelig vedtaget en Dagsorden, hvori Tinget misbilligede Ministerens grundlovsstridige Indblanding i hans Undergivnes Udøvelse af deres Borgerrettigheder.

Ogsaa naar Lyngsie i senere Rigsdagssamlinger havde Ordet, drejede det sig i Reglen om Lønninger og Arbejdsforhold ved

Statens Virksomheder, Banerne, Toldboden, Orlogsværftet, Statsskovvæsenet o. s. v., eller naar Spørgsmaalet om Understøttelse af arbejdsløse var fremme. Enkelte Gange var det andre Emner, som Lovforslag om Fæste- og Lejehuse og om Brugen af Kirker, hvor han kritiserede Præsternes Bortvisning af Arbejderfaner fra Kirkegaardene og krævede Ret for andre end Gejstlige til at tale ved Gravene.

Efter Systemskiftet pegede han flere Gange paa, at Venstreregeringen i hvert Fald ikke havde skiftet System i Statens Forhold til Arbejderne og deres Organisationer, og at Ordrer og Cirkulærer endnu var stemt i Tonen fra Enevældens Dage. Ved en enkelt Lejlighed, det var vist 1905, havde han en Kontrovers med Justitsminister Alberti, som i Anledning af et Overfald paa et Par Skruebrækkere insinuerede, at Fagforeningernes Ledelse nok i Almindelighed opfordrede til at give Strejkebrydere »læsterlige Kløe«. Hertil replicerede Lyngsie, at naar Pryglelovens Fader mente, at læsterlige Klø hørte med til almindelig Fagforeningspolitik, saa mindede den ærede Ministers Forestillinger ham om det gamle Ord: »Tyv tror hver Mand stjæler.«

Lyngsies Taler i Folketinget lægger ikke Beslag paa særlig mange af Rigsdagstidendes Spalter, men det Arbejde, som gøres udenfor Salen, i Udvalgene og i Gruppen, kommer jo ikke til Udtryk her. Han var i alle Tilfælde ogsaa paa Rigsdagen Fagforeningsmanden først og fremmest. At han ikke i højere Grad gik op i Gerningen som Folketingsmand var forøvrigt medvirkende til, at denne blev et forholdsvis kort Mellemspil i hans offentlige Liv.

— — —

Efter den ultrakonservative Jul. Wulffs Nederlag — Wulff kom senere ind paa Rigsdagen og var som bekendt den eneste Folketingsmand, som stemte mod Grundloven 1915 — blev en anden Højremand af samme Skole stillet op mod Lyngsie, den senere Børskommissær, *Jul. Schovelin.* Han var ogsaa en fornem og overlegen Modstander, en dygtig Polemiker. Lyngsie var ikke nær saa fortrolig med mange af de løbende politiske Spørgsmaal som Schovelin, hele det Virvar af Tal og Argumenter, som blev til Skattereformen af 1903, interesserede ham ikke. Men han havde en Evne til at vride Spørgsmaalene om, saa det blev Arbejderinteresserne, det drejede sig om. Og det sejrede han paa.

Vælgermøderne i Horsens var stadig store Folkeforlystelser, verbale Tyrefægtninger. 1901 var Typograf, senere Folketingsmand *P. Andersen* anbefalende Stiller for Lyngsie. 1903 var det Ostehandler, ogsaa senere Folketingsmand *A. C. Mortensen.* 1903 var opstillet en moderat Venstremand foruden Højremanden. Det satte Stemmetallet ned for dem begge, men Lyngsie bar stadig Sejren hjem.

Belært af Erfaringerne gik Horsens-Højre ved Valget 1906 i Alliance med de Moderate og opstillede en Mand af en helt anden Type mod Lyngsie. Det var Dr. phil. *Arnold Fraenkel,* en folkeligt indstillet Mand, der lagde Vægt paa, at ogsaa Konservatismen viste Forstaaelse for de sociale Spørgsmaal, noget af et Unikum som konservativ Fremskridtsmand, en selvstændig, personligt vindende Politiker. Han tog Kredsen ved Valget 29. Maj 1906. Lyngsie fik 1500 Stemmer, flere end nogensinde, men Fraenkel scorede 1607.

Var det gaaet voldsomt til og Lyngsie været ude for grov Behandling før, saa blev denne Valgkampagne i endnu højere Grad personlig, med Spark under Bæltestedet. Lyngsie var jo ikke selv sart, og en importeret Fabrikarbejder, *Th. Hansen* fra Fagopositionen i København, fik selvsagt sin Bekomst, da han optraadte paa Arenaen. Det var ikke saa meget den dannede Fraenkel, som det var Højres Organ »Horsens Avis«, der satte Tonen ned og boltrede sig i Injurier. Alle de Historier Witzansky bragte til Torvs i »København«, om »Morderen Lyngsie« f. Eks., kolporterede Avisen naturligvis. Desuden lagde man i denne Omgang an paa at fortælle Vælgerne, hvor slet en Rigsdagsmand Lyngsie var; han havde ikke varetaget Horsens Bys Interesser. Han havde overhodet ikke varetaget sine politiske Opgaver. Han havde mest glimret ved sin Fraværelse i Folketinget. Man drev det til at gøre op, hvor meget hver af hans Visitter paa Rigsdagen havde kostet Vælgerne i Penge o. s. v.

Valget 1906 var en af de store Sejre for Socialdemokratiet, der gik frem fra 18 til 24 Mandater i Folketinget; men een Kreds gik tabt, Lyngsies i Horsens.

Nederlaget var en dyb Skuffelse for ham. I sin Henvendelse til Partifællerne efter Valget forsikrede han dem, at Kredsen nok skulde blive genvundet. Fraenkel selv trøstede Socialdemokraterne, at han kun havde »laant« den en Periode. Kredsen blev ogsaa taget igen 1909, men det blev *Hans Nielsen,* en anden Arbejdsmand, nu Redaktør i København, som erobrede den tilbage.

Mens Lyngsie stadig nød en enorm Popularitet blandt den brede Arbejderbefolkning i Horsens, og ganske særligt blandt sine mange Fagfæller, var Forholdet de sidste Aar blevet noget køligere mellem ham og de aktive Folk og den snævrere Ledelse i Partiforeningen, bl. a. havde han lagt sig ud med Redaktøren og Partiformanden, Laust Rasmussen. Lyngsie var i den Grad beslaglagt af Arbejdet i D. A. F. og havde desuden paa den Tid Hænderne og Hovedet fuldt af de Bekymringer, Svendborg Margarinen og »Enigheden« beredte, at det politiske kom til at staa for ham som Bagateller. Det var vanskeligt at faa ham over til politiske Møder, trods mange Opfordringer. Han kom aldrig rigtig paa Talefod med Partifællerne udover en snævrere Kreds. Det vakte ogsaa Misstemning, at han var efterladende med at besvare Breve fra sine Vælgere. Dertil kom, at Modstanderne offentligt kunde foreholde ham hans Forsømmelighed som Rigsdagsmand og selve Nederlaget. Det blev ikke uden Virkning, som Forholdene laa.

Et Postkort fra omkring 1910. Lyngsie »med guldbebrillet Diplomat-Ydre«.

Efter Valget var en Deputation bestaaende af *Laust Rasmussen, A. C. Mortensen* og Former *Søren Møller* i København for at tale med Lyngsie om Fremtiden, og det er nok kommen til en Slags Opgør ved den Lejlighed. Spørgsmaalet om Nyopstilling blev skudt ud, og imens kom Hans Nielsen stadig hyppigere til Horsens og blev for hvert Møde mere populær. Lyngsie blev bitter paa Partiet og saa' ogsaa »faglært« Chikane bag de Bebrejdelser, han havde mødt. Af Hensyn til hans Prestige som D. A. F.s Formand var der dog mange, som gik stærkt ind for, at han skulde fortsætte, bl. a. naturligvis Abrahamsen, men i Foraaret 1908 skrev Lyngsie til Horsens, at han ikke kunde modtage Fællesbestyrelsens Opfordring til ham om at lade sig genopstille som Kandidat.

Disse Stridigheder omkring 1906 er efterhaanden traadt i Baggrunden for det straalende Minde om Lyngsies Sejr i 1898 og hans

korte Bane som den første socialdemokratiske Folketingsmand i Horsens. For de gamle blev han Midtpunktet i en Række uforglemmelige Oplevelser, for de unge er disse Dage blevet til Legende.

I 1900 blev Lyngsie indvalgt i Københavns Borgerrepræsentation. I hvor høj Grad han paa dette Tidspunkt var et »Navn« i Offentligheden antydes bl. a. heraf, at han var den ene af de københavnske Arbejderes Repræsentanter i Byens Styre, da disse endnu kun talte otte ialt. Og han var en af dem, som Antisocialisternes Skyts særlig var rettet imod. Var Borgbjerg den røde Rædsel, saa stod Lyngsie for Borgerskabet som Fanden selv.

Straks han kom ind i Forsamlingen var der enkelte Sager, som interesserede ham stærkt, herunder Spørgsmaalet om Sundhedsvedtægten. Han kæmpede særligt for at forbyde Salg og Omhældning af Mælk fra Spande ved Vogner og gik ind for skærpende, moderne Bestemmelser vedrørende Behandlingen og Forhandlingen af dette vigtige Næringsmiddel. Naturligvis var han paa Linje med den Politik, Mælkeriet Enigheden anlagde og regnede med at sejre paa.

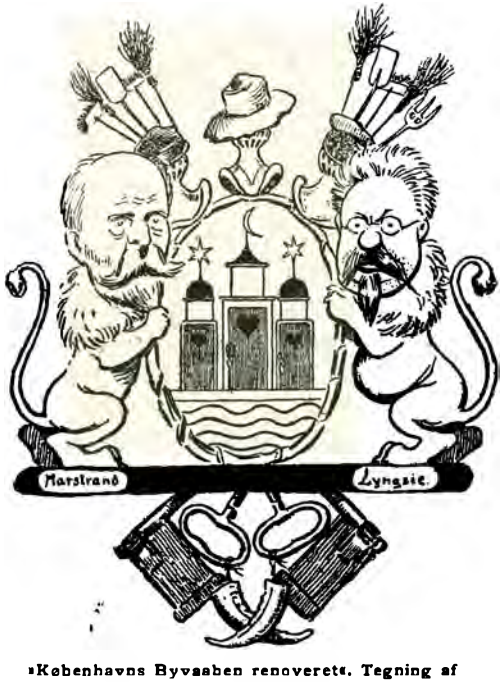

»Københavns Byvaaben renoveret«. Tegning af Axel Thiess i »Vort Land« 1905.

Det andet sundhedsmæssige Spørgsmaal, som optog ham, var Bortbringningen af Byens Natrenovation. Han var fortrolig med visse Sider af dette Spørgsmaal fra tidligere Arbejdskampe. Omkring Aarhundredskiftet var denne Virksomhed bleven centraliseret i de københavnske Grundejeres Renholdningsselskab, som Kommunen havde givet Koncession, men ogsaa krævede et

vist Indseende med. Lyngsie tog som Arbejdsmændenes Repræsentant ofte Ordet for at paatale Forholdene ved Selskabet, kritisere dets Karrighed eller utilfredsstillende Behandling af Arbejderne. Ved en Lejlighed havde Selskabet afskediget et Par Mand for ubetydelige Forseelser — at have glemt at spænde Skaglen fra et Par Heste o. lign. — og Lyngsie og Hans Jensen fik da i Borgerrepræsentationen gennemført, at de to Mand ikke blot skulde genansættes, men ogsaa have Erstatning for den Tid, de havde gaaet ledige. Ved en anden Lejlighed skaffede han en Arbejder, som havde sat sin Helsen til i Selskabets Tjeneste, Pension. Det var den Slags Aktioner, der gav den konservative Presse, især »København« og »Vort Land«, Anledning til drabelige Udfald mod Borgerrepræsentant Lyngsie.

»Under Aaget«. — Tegning af Axel Thiess i »Vort Land« 7. 9. 06 hentydende til det Besvær, Lyngsie voldte Borgmester Marstrand med Renovationsagerne.

I Efteraaret 1905 drejede det sig paany om nogle Renovationsfolk, som var blevet forurettet af Renholdningsselskabet, og Lyngsie stillede sig som sædvanlig ved deres Side og gik paa en noget haandfast Maade ind for at skaffe dem Oprejsning. Selskabet indskrænkede paa et givet Tidspunkt Natvognenes Antal, afskedigede en Del Arbejdere og forlængede Arbejdstiden for de øvrige. De Divergenser, som heraf opstod, forelagde Lyngsie for Magistraten, hvor Sagen gav Borgmester Marstrand mange graa Haar. Nu paastod Redaktør Witzansky i »København«, at et Par Renovationsarbejdere med Bistand af Fagforeningen havde forfalsket deres Arbejdssedler — skrevet for megen Overtid paa el. lign. Da Lyngsie paa et Møde hos Renovationsarbejderne kunde oplyse, at Selskabets Direktør, *Hans Holm,* havde nægtet at tilbagekalde Beskyldningerne, besluttede hele Forsamlingen at aflægge Visit, baade hos

Direktøren og hos Redaktøren og kræve dem til Regnskab for deres offentligt udspredte Bagvaskelse. Og det skete. Direktøren undskyldte sig med, at Bladskriverierne stod helt for Witzanskys Regning; han selv havde ikke kolporteret Sladderen. Men Lyngsie lod ham vide, at det var lumpent alene at have refereret Beskyldningerne paa Selskabets Repræsentantskabsmøde. Herfra begav Arbejderne sig, ledsaget af Lyngsie og deres københavnske Formand *P. Mikkelsen,* til Witzanskys Redaktionskontor i Vestergade 7 og — (vi benytter Fagbladets Referat af Begivenheden) »foreholdt ogsaa ham det gemene i hans Blads Optræden; bleg og skælvende, men dog kæphøj, prøvede Witzansky, der maatte hentes frem fra de indre Lokaler, at forsvare sig. Lyngsie sagde saa til ham i hele Mandskabets Paahør: »De er optraadt som en stor Slyngel og en gemen Løgnhals«. Da Arbejderne derefter forlod Kontoret, knyttede Witzansky Næven ad Lyngsie, som svarede med at give ham en over Haanden med sin Stok.«

Naturligvis affødte denne Affære ogsaa en større Debat i Borgerrepræsentationen, ligesom Bladene længe levede højt paa »Overfaldet paa Redaktionen«. Selve Sagen med Arbejdssedlerne fik et Udfald baade hos Magistraten og i Retten, som gik Selskabet imod. Sladderen var blot Sladder.

Det voldsomste Udslag af visse borgerlige Kredses Had til Lyngsie var de Angreb, der fremkom i »København« 1904 og op mod Kommunevalget 1905. Heri beskyldte Witzansky direkte Lyngsie for at have myrdet en Mand. Overskrifterne var sat sensationelt op »for at lokke Husarerne ind«: »Lyngsie som Morder« og lign. Ganske vist laa »Mordet« flere Aar tilbage i Tiden, og ingen havde før hæftet sig ved det. Men nu var der Optræk til Kommunevalg, og saa blev »København« ligefrem synsk. Sagens faktiske Kærne var den, at en Arbejder ved Navn Schrøder var blevet afskediget fra Østre Gasværk og nogen Tid derefter havde begaaet Selvmord; det har været i Marts 1901. Nu tre—fire Aar efter fandt Antisocialisterne denne »Schrøder-Affære« frem, og Witzansky udstyrede baade i sit Blad og i en anonym Valgpjece »En Menneskeskæbne«, som Højre omdelte ved Dørene, de nøgne Fakta med en fantasifuld Krans af Enkeltheder, hvoraf det skulde fremgaa, at det var Forbundsformand og Borgerrepræsentant Lyngsie, der havde villet Schrøder til Livs, fremkaldt hans Afskedigelse hos Kommunen og sluttelig drevet ham i Døden. »Kan vi lægge

vor Bys og dens Borgeres Velfærd i saadanne Mænds Hænder? — Nej!«

Da ogsaa Horsens Avis som nævnt deltog i denne Hetz, skred Lyngsie til Sagsanlæg og fik de voldsomme Beskyldninger gendrevet ved Retten, ligesom Schrøders egen Fagforening vedtog Protestresolutioner mod »Københavns »løgnagtige og forvrængede Fremstilling«. Men da var Kommunevalget forlængst overstaaet, og selv Antisocialisterne tabte Interessen for at grave Lig op.

»Vort Land« bragte 13. 11. 05 denne Karikatur som Illustr. til en Udtalelse af K. M. Klausen i Folketinget: »Ogsaa vi Socialdemokrater ønsker alle Stridigheder afgjorte ad fredelig Vej«.

Til Gengæld var der saa altid en ny Affære, som kunde bruges. 1906 saaledes en Strejke hos Renholdningsselskabet, hvorunder Lyngsies Folk satte sig for at bevise, at man ikke kan køre med visse »Varer« paa Københavns Gader, naar man er Skruebrækker, for enten vælter Tønderne, eller ogsaa falder Brækkerne selv ud, eller der sker noget andet slemt. Politi og Magistrat greb ind, Selskabet maatte gaa med til en Voldgift, der afgjorde Stridsspørgsmaal i Arbejdernes Favør, endogsaa Sladderen om Arbejdssedlerne fra Aaret før blev endelig afgjort med en Skadesløsholdelse til Fagforeningens Formand.

Denne »Natmandsaffære« fik Lyngsie naturligvis ogsaa paa Hodet for. »Vort Land« var særlig harmfuld over, at Borgmester Marstrand ved sin Mægling havde rakt Lyngsie en Haand, Byens Skjold havde herved faaet Smudspletter, som maatte tvættes af. En lille Prøve paa Tidens Journalistik: Bladet skrev bl. a.: »Gang paa Gang har Lyngsie med Held mobiliseret sine Tilhængere: Smaabander af Spektakelmagere. — — At denne lille Plebejer-Sjæl, der for sit eget Vedkommende behager sig i et storborgerbepelset og guldbrillet Diplomat-Ydre, saaledes elsker at omgive sin vakre Person med en Garde af udsøgt Bærme, faar være en Ting for sig — — men det bør ikke tillades ham ustraffet at holde Hovedstaden i Belejringstilstand. — Hr. Lyngsie kommanderer

»Den dyre Skat«. Karnevalsbillede af Axel Thiess i »Vort Land« 11. 3. 1912.

og regerer, som han vil, han klager og han dømmer, han ophidser og han dekreterer Fredsbetingelserne. Lyngsie regeger, Lyngsie terroriserer Byen!«

Lyngsie talte ret jævnligt i Borgerrepræsentationen disse Aar: om Træsko til Skolebørn, om Gasværks- og andre kommunale Arbejderes Kaar, om Vejanlæg m. m. og var ikke bange for at tage et Særstandpunkt. Han ønskede Beværternæringen givet fri, og han var Modstander af, at private Gartnere fratoges Arbejdet paa Kirkegaardene. Da Sundholm skulde opføres, krævede han, at Entreprenørerne skulde forpligtes til at benytte københavnske Arbejdere i Stedet for de lavt lønnede udenlandske — særlig svenske.

I 1907 holdt han under Budgetdebatten en Tale om Kommunens Stilling som Arbejdsgiver og fremhæver, at mens det tidligere gjaldt om for Kommunen at faa den billigst mulige Arbejdskraft, saa havde man i Tidens Løb faaet Magistraten drejet saa vidt, at Kommunen nu betaler mindst den samme Løn som de private Erhverv.

1904 valgtes Lyngsie til Medlem af Sporvejsudvalget og blev, da Styrkeforholdet havde ændret sig, 1909 Formand for dette Udvalg. Han var ogsaa med i Forhandlingerne angaaende Kommunens Overtagelse af Sporvejene i 1907 og Medlem af Fællesudvalget, som gennemførte Sagen. Selv om Lyngsie i flere Sporvejssager var sit Partis Ordfører, blev det i selve »Sporvejssagen« mere og mere Borgbjerg, der var den førende, og som talte paa Partiets Vegne i Fællesudvalget. Af Helbredshensyn flyttede Lyngsie 1915 til Bagsværd og traadte ud af Københavns Bystyre.

I SPIDSEN
FOR DANMARKS ARBEJDSMÆND

Vi vender nu tilbage til Lyngsies Virksomhed indenfor dansk Fagbevægelse og som Leder af den store Organisation Dansk Arbejdsmands-Forbund. Var han som Politiker altid Fagforeningsmanden, kan man sige, at han som Fagforeningsmand altid var Arbejdsmanden. Vi har set, hvordan han ved selv at gaa ud i Marken, ud paa Slagfeltet, fik samlet de første 14.000 Medlemmer i en Formation. Denne ihærdige Agitation fortsatte han ogsaa i Aarene fremover og med virkelig respektable Resultater. Fire Aar efter D. A. F.s Oprettelse, 1901, var Medlemstallet vokset til 23.000, men nogle Modgangsaar bragte Tilbagegang, saa Tallet 1904 laa nede paa omkring 19.000. Fra nu af lod Fremgangen sig ikke standse. 1907 talte Forbundet 27.000 Medlemmer — altsaa en Fordobling siden Oprettelsen — 1914: 40.000, og nu fulgte Krigsaarenes vældige Tilstrømning, saa Forbundet 1919 var oppe paa 91.000 Medlemmer og havde Afdelinger i hver Krog af Landet, ja, selv paa Færøerne og Grønland. Før Lyngsie døde 1931, kunde han mønstre en Hær paa tæt ved 100.000 Arbejdsmænd, og siden den Tid har Organisationen igen fordoblet sit Medlemstal.

Mens de organiserede Arbejdsmænd i Halvfemserne ofte var de faa og forknytte paa en Arbejdsplads, blev de i Tidens Løb de mange og de kække, og det blev efterhaanden svært at begaa sig uden at staa tilsluttet Fagforeningen. Lyngsie blev ofte beskyldt for at drive en haardhændet Agitation og at holde en tilsvarende jernhaard Disciplin inden for Rækkerne. Enhver Tid maa imidlertid bedømmes ud fra sine egne Forudsætninger, og de samme Arbejdsmænd, som fra Samfundets og deres Arbejdsgiveres Side var Genstand for den mest hensynsløse Behandling, maa man til-

give, om de ikke saa nøje iagttog, om det nu ogsaa var udelukkende »aandelige Vaaben«, de benyttede i deres egen Kamp og Selvforsvar. Jo klarere de indsaa, at kun ubrydeligt Sammenhold kunde hjælpe dem fremad og opad, desto skarpere maatte de stille sig overfor dem, som brød dette Sammenhold, »Brækkerne«, Strejkebryderne, de uorganiserede, som hjalp Modparten, naar det kom til Kamp. Naar man betænker, hvor mange Aktioner for at tilvejebringe bedre Arbejds- og Lønforhold, der førte til Nederlag alene i Kraft af Skruebrækkernes Tilstedeværelse — det gælder f. Eks. store Konflikter som Havnestrejken 1902, Sporvejsstrejken 1911, Frihavnsstrejken 1913-14 — saa er det forstaaeligt, at disse Mennesker mødte et luende Had fra de organiserede Arbejderes Side. Men ogsaa »Skulkerne«, »Sløjbergerne«, dem der »lod deres Bog forfalde« eller meldte sig ud, dem der nok vilde ha' Part i de Goder, Sammenholdet kunde bringe, men ikke deltage i de Byrder, det paalagde, var der til i en god Mening.

Efterlysning: En Mand paa tredsindstyve Tommer — Lyngsie er hans Navn. (Tegn. af Alfred Schmidt i »Klods Hans« 16. 2. 1908).

Som »Horsens Avis« godt nok havde bemærket, bragte Arbejdsmændenes Fagblad under Dødningehoveder Lister over saadanne »Hædersmænd«. En fast Rubrik gennem mange Aar var »Sløjhedens Protokol« med Navn og Adresse paa Individer, som af denne eller hin Grund burde skyes som Pesten. Ogsaa i »Social-Demokraten« blev der nu og da indrykket Portrætter og fuldt Signalement af Skruebrækkere eller bortrømte, tidligere Medlemmer. »Ovenstaaende er en Judas, som kun af os organiserede Arbejdere fortjener Haan, Spot og Skade«. Ved en Lejlighed 1908, da Lyngsie havde indrykket en saadan Efterlysning i »Social-Demokraten«, gav det visse borgerlige Blade, »København«, »Danne-

brog« o. fl., Anledning til indignerede Artikler med Protester mod denne »Menneskejagt«. Lyngsie svarede, at Borgerskabets Indignation havde været bedre anbragt, hvor Arbejdsgiverne smider Hundreder af Arbejdere ud af deres Erhverv, end denne hykleriske Forargelse over, at en enkelt, der har sveget sine Kammerater, bliver efterlyst; — »Lad dem feje for deres egen Dør. Vi fejer Snavset fra os og holder Justits over dem, der optræder som Forræddere mod os og vor Sag.«

Blandt de mange Historier, der fortælles om Lyngsies fantasifulde Metoder, er ogsaa en om en Konflikt paa Frederiksholms Teglværk, hvor nogle svenske Skruebrækkeres Tilstedeværelse truede med at bringe Strejken til Stranding. Lyngsie fik da den Idé at drive Satan ud med Belzebub. Han forlangte, at de strejkende skulde stille hver med sin Tændstikæske indeholdende mindst tre levende Væggelus. Leverancen var afgørende for, om den strejkende kunde faa Understøttelse. Væggetøjet kom og blev smuglet ned i de svenske Strejkebryderes Senge og — beretter Fablen — med fortrinlig Virkning. De blev til at faa i Tale, og en Ordning blev opnaaet.

Forøvrigt viste Lyngsie ved en Lejlighed, hvor Stillingen til Brækkerne var blevet til et Principspørgsmaal, det var under Havnestrejken 1919, som senere skal omtales, større menneskelig Forstaaelse og samtidig mere fagligt Udsyn end Flertallet blandt hans Omgivelser. — — —

Med den stærke Vækst i Medlemstallet maatte ogsaa Organisationens ydre Rammer udvides betydeligt. Mens Lyngsie endnu kun var Formand for de københavnske Arbejdsmænd, klarede han sig med det Kontor, der var en Del af hans Lejlighed, først i Todesgade Nr. 1 paa Nørrebro, senere i Nr. 14 i samme Gade, hvor han havde Kontor i Stuen og Bopæl paa 1. Sal. Da var hele hans Personale hans Hustru samt skiftende Bestyrelsesmedlemmer, som tog et Nap med i travle Tider. Da det københavnske Forbund med dets mange Brancheafdelinger 1897 blev reorganiseret, blev Pladsforholdene for knebne i Todesgade, og Lyngsie flyttede da til en større Lejlighed med bedre Kontormuligheder i Aagade 102. Men allerede Aaret efter, da D. A. F. var blevet oprettet, fik dette Forbund sit selvstændige Kontor i Gothersgade 42, paa Hjørnet af Adelgade, og her residerede Lyngsie da, indtil Arbejdsmandsforbundet 1903 flyttede til H. C. Andersensgade 14, hvor det gradvis

Dansk Arbejdsmands Forbunds Hovedkontor, 1903-1935, Hjørnet af H. C. Andersensgade og Nr. Søgade i København.

bredte sig og sammen med en Række københavnske Afdelinger efterhaanden optog en større og større Del af Huset og Nabohusene. 1919 skred Forbundet til at erhverve hele Hjørnekomplekset, H. C. Andersensgade 10—12—14 og Nørre Søgade 29.

Her bag Hjørnevinduerne i Stuen ud mod Peblingesøen fik Lyngsie da sin Arbejdsplads i mere end 25 Aar. Her ved Skrivebordet rablede han sine Skrivelser ned til Arbejdsgiverne, til Pressen, herfra udgik Ordrerne, naar Hæren skulde mobiliseres. Og her samlede han Forretningsudvalget og sine nærmeste Medarbejdere til Drøftelse af de løbende Sager og af de store Situationer. Det skal dog tilføjes, at han i Forholdet til Forretningsudvalg og Hovedbestyrelse holdt stærkt paa sin egen Myndighed. Det var ikke altid, at disse Organer var blevet spurgt, naar Formanden udsendte en Proklamation lydende: »Vor Hovedledelse har besluttet — — —«.

Men naturligvis er Dansk Arbejdsmands Forbund ikke Lyngsies Værk alene; dets Vækst og Fremgang, Organisationens Resultater skyldes ikke hans Indsats alene. Snese, ja Hundreder af

Dansk Arbejdsmands Forbunds samlede Hovedbestyrelse 1908.
Siddende fra venstre til højre: H. M. Hansen, Johs. Nielsen, Lyngsie, P. Mikkelsen, Sophus Mortensen, J. C. Larsen. 2. Række Nr. 2 fra venstre Jørgen Jørgensen, derefter Hans Nielsen, Jens Mortensen, Peder Johansen, J. P. Johannessen. 3. Række Nr. 2 fra venstre: Johannes Sørensen, Nr. 4 Ole Pedersen, Køge, Nr. 6 Abrahamsen, Horsens.
(Dyrehauge-Hasle fot.)

Tillidsmænd paa lavere eller højere Poster har været med til at trække Læsset, har ligesom Lyngsie selv kæmpet og ofret, døjet Haan og Forfølgelse i de trange Dage. Og det vidste han naturligvis at paaskønne. Men det var kun forholdsvis faa af sine Medkæmpere, han kom i et helt venskabeligt, fortroligt Forhold til. Skæbnen vilde, at nogle af dem, der havde været med i de første Brydningsaar, Pionererne, forholdsvis tidligt gled ud af Sagaen, enkelte endda paa tragisk Vis. Saaledes den flere Gange omtalte *Chr. Jensen,* Kolding. Efter at have været Forretningsfører for Jyderne og Redaktør af Fagbladet blev han 1900 Hovedkasserer i D. A. F. og flyttede til København, hvor han og Lyngsie baade i og udenfor Arbejdstiden var hinanden nært forbundne. Men Chr. Jensen blev kort efter angrebet af en uhelbredelig Øresygdom, der førte til, at han berøvede sig Livet 1906.

Fr. Hansen, Tøffelmageren fra Slagelse, der afløste Willumsen i det sjællandske Forbund og var den tredje i Laget, da D. A. F. blev oprettet, var ikke stærk af Helbred. Han trak sig efter nogle Aars Forløb ud af Organisationsarbejdet og slog sig ned som Landmand i Vestsjælland.

Chr. Jensens Efterfølger som Forretningsfører for Jylland og Fyn blev den flotte Kæmpe »Hans Mathis«, *H. M. Hansen,* som Esbjergs Arbejdsgivere havde forsøgt at sulte ud af Byen. Han var en betydelig Arbejdskraft for D. A. F., men som de andre Jyder meget selvstændig og ikke let for Lyngsie at tumle. En Sommerdag 1912 forfejlede han et Spring paa Badeanstalten ved Langebro og døde efter Faldet.

Blandt de Medarbejdere, som stod Lyngsie nærmest gennem Aarene, var *Rosenvinge-Sørensen,* der 1898 afløste Lyngsie som Formand for det københavnske Forbund og indtil 1902 spillede en fremtrædende Rolle indenfor D. A. F. Han gik da over til selvstændig Virksomhed og døde omkring 1918 som Restauratør i Odense.

En Aarrække, indtil han 1908 blev Formand for Arbejdsløshedskassen, var *Johannes Nielsen* Lyngsies Sekretær og højre Haand. En betydelig Dygtighed, baade som Agitator og Administrator og et varmhjertet Menneske tillige. Han var oprindelig Garveriarbejder, blev Raadmand paa Frederiksberg og døde nogle Aar efter Lyngsie.

De københavnske Forretningsførere *Hans Jensen, Sophus Mortensen, P. Mikkelsen* regnede Lyngsie ogsaa med blandt »sine Folk«. Dem samarbejdede han ogsaa med paa andre Felter, i »Enigheden«s Ledelse og i Byens Styre f. Eks.

To Mænd stod han gennem de fleste Aar i et særligt Forhold til. Den ene var *J. Chr. Larsen* fra Næstved, Fr. Hansens Afløser som Forretningsfører for Sjællænderne. Han var en rolig og ligevægtig Mand, Lyngsies solide Støtte i det daglige Arbejde og Gang paa Gang hans Stedfortræder under Sygdom. 1919 valgtes han officielt til Forbundets Næstformand. Den anden var *Chr. Sørensen;* ved Siden af Lyngsie har næppe nogen sat saa stærke Spor i Forbundets Udvikling som han. Han kom 1908 ind i Revisions- og Likvidationsudvalget vedrørende Svendborg Margarine og bidrog i høj Grad til, at der blev skabt Luft og Klarhed om denne Sag. Herfra gled han ind som Sekretær paa Hovedkontoret,

kom i Hovedbestyrelse og Forretningsudvalg og fik fra 1919 Titlen Første-Sekretær. Med sin klare Hjerne og alsidige Begavelse ordnede Chr. Sørensen adskilligt, som Lyngsie blot lagde Navn til. Med sine dygtige Indlæg prægede han stærkt Fagbladet og var Lyngsies Adjudant ved praktisk talt alle Forhandlinger, hans Digter- og Skribentevner udfoldede sig i Forbundets Kongressange, Jubilæumsskrifter o. s. v. Efter 1923 blev Forholdet mellem de to mindre godt, og 1925 kom det til et Brud. Chr. Sørensen nedlagde sin Post i Forbundet for at blive Kommunalrevisor i København. Efter 1925 var den nye Første-Sekretær, *Robert Nielsen* (død 1944), Formandens fortrolige og haandgangne Mand.

Lyngsie var ikke altid let at samarbejde med. Han kunde være fuld af Lune, men ogsaa lunefuld. Det hændte, han huserede som et ondt Vejr gennem Kontorerne i H. C. Andersensgade; han kunde afskedige samtlige sine Medarbejdere og Funktionærer om Formiddagen — »ud af Lemmen, jeg kan ikke bruge jer« — men han havde glemt det hele hen paa Eftermiddagen. Huskrøniken vil vide, at der, naar de blev indsat i Embederne igen, nu og da var kommet et Par ekstra tilløbende, uden at han bemærkede det.

Bogholder *N. Chr. Nielsen* har om Lyngsie fortalt, at han i Almindelighed var den elskværdige og gode Kammerat, som man trygt kunde henvende sig til om Raad og Vejledning, hvor der kunde være Tvivl om et eller andet. Til andre Tider kunde han faa en Raptus og optræde meget skarpt, næsten brutalt, men selv ved saadanne Lejligheder var han dog ikke utilgængelig for Humor. »Jeg erindrer saaledes en Episode,« fortæller N. Chr. Nielsen, »hvor vi angaaende forretningsmæssige Sager havde et lille Sammenstød, under hvilket han noget ophidset udbrød: »Du har nok været for længe her paa Kontoret, du maa snarest afskediges.« Hertil bemærkede jeg: »Hvad er nu det? Jeg har jo aldrig jaget dig væk fra dit Arbejde.« Hans Ansigt opklaredes til et stort Smil, og han svarede omgaaende: »Det har du da forresten heller ikke — du har Ret,« hvorefter vi talte om noget andet.«

Hans ellers gode Ven, Hans Jensen, der afløste Rosenvinge som Formand for Københavnerne, gjorde han saa ked af »Samarbejdet«, at Hans Jensen søgte over i noget andet; han blev Vært i Folkets Hus paa Jagtvej. I lange Tider kunde han og Lyngsie sidde hver i sit Kontor i H. C. Andersensgade, men tale sammen kunde de ikke; al Forhandling gennem Dørene foregik pr. Korrespondance!

Nogle Linjer i en Prolog, som Chr. Sørensen fremsagde ved Lyngsies 25 Aars Formandsjubilæum 1916 siger en hel Del om Forholdet mellem »den Lille«, som var hans Kælenavn inden Døre i H. C. Andersensgade, og det i Aarenes Løb stærkt voksende Personale:

»vi, der daglig har staaet dig nær,
vi, der ofte har fundet dig sær
og egenraadig — til Tider og tvær
— vi kender dog ikke mindst dit Værd
— vor Fører, Høvdingen i vor Hær.«

Foruden at være Føreren for de danske Arbejdsmænd var Lyngsie imidlertid ogsaa en af de førende i den samlede danske Fagbevægelse. Og havde selv været med til at samle den i 1898. I Halvfemserne fik Tanken om at skabe en faglig Centralorganisation for hele Landet stadig større Tilslutning. De hidtidige Former for Samarbejde og gensidig Støtte Fagene imellem var behæftet med følelige Mangler. Samlingstanken fik Næring paa de skandinaviske Arbejderkongresser, som ogsaa Lyngsie havde deltaget i et Par af, i Malmø 1892 og i Stockholm i Somren 1897. Paa det sidste Møde havde P. Knudsen indledet en Forhandling om Arbejderbevægelsens Maal, og som et af disse Maal opstillede en Resolution »at samtlige Forbund slutter sig sammen til et stort Forbund med en fælles Overledelse for hvert Land.« Den drivende Kraft bag disse Bestræbelser var ellers Maler Jens Jensen, Formanden for Fællesorganisationen i København, og nu indbød han alle Fagforbund og Fællesorganisationer til et Møde i Folkets Hus paa Enghavevej i Dagene 3.—5. Januar 1898 for at danne et saadant stort Forbund for hele Landet. Hos Arbejdsmændene var det ikke nogen absolut given Sag, at man vilde »gaa ind under de tekniske Fags Overherredømme«, som det foresvævede nogle skulde ske. Men Lyngsie nærede ingen Betænkeligheder i Princippet, og han, Fr. Hansen, Chr. Jensen mødte da ogsaa i Spidsen for et halvt Hundrede andre Arbejdsmandsrepræsentanter op til dette historiske Møde.

Lyngsie og de to andre Ledere var ikke i Tvivl om, at Arbejdsmændene skulde slutte sig sammen med de øvrige Forbund i denne Samvirksomhed, selv om der var nogle mindre Spørgsmaal, de ønskede klaret først. Det ene var Stillingen til Landarbejderne, som

Forretningsudvalget i Lyngsies Kontor 1912. Fra venstre: Carl Drejer, Georg Hansen, J. Chr. Larsen, Sophus Mortensen, Lyngsie, P. Mikkelsen.

laa noget uklar, idet Partiet udfoldede en Del Aktivitet for at faa dem politisk organiseret og paa en Partikongres 1896 havde henvist egentlig faglig Agitation paa Landet til Steder »hvor et større Antal arbejder under ens Vilkaar, f. Eks. ved Teglværker, Cementfabrikker o. lign.« Paa denne Baggrund rejste Lyngsie og Fr. Hansen det Spørgsmaal, hvorvidt De samvirkende Fagforbund vilde følge Partiets Linje, som til sin Tid maatte føre til et særskilt »politisk Landarbejderforbund«, eller man vilde støtte Dansk Arbejdsmands-Forbund i dets Agitation blandt Landarbejderne paa rent fagligt Grundlag. Noget klart Svar fremkom ikke, men Lyngsie noterede det dog som et Resultat, at der ogsaa kunde optages »halvtbetalende Organisationer«, hvormed især mentes fattige Arbejdsmandsafdelinger paa Landet.

Som bekendt blev det ikke D. A. F., som kom til at organisere Landarbejderne, men da *Carl Westergaard* omkring 1907 fik dannet sit Tyendeforbund, og dette kom ud for mange Slags Bryderier og Splittelse, var Lyngsie gentagne Gange Mæglingsmand mellem de stridende Parter. Han vilde — imod sin Hovedbestyrelse og

Kongres — godt have optaget Westergaards Forbund i Arbejdsmandsforbundet. Han hævdede, at Westergaard var en udmærket Trækkraft, men uregerlig. »Han skulde blot have en paa Bukken, der kunde styre ham«, og denne Rolle var han selv villig til at overtage. Efter Genrejsningen 1915 og under *Oscar Levinsens* Formandsskab blev Landarbejderne Medlem af De Samvirkende, hvad Lyngsie gik med til, efter at der først var sluttet en Grænseoverenskomst med D. A. F. Gnidninger kunde naturligvis ikke undgaas, Grænseoverenskomsten blev revideret et Par Gange, men stort set stod Lyngsie i et godt Forhold til Landarbejderne og Levinsen. Nogen Sammenslutning blev dog ikke gennemført i Lyngsies Tid; dette Spørgsmaal fik først *Axel Olsen* løst hen i 1930erne.

Dette var en Sidebemærkning, hvorefter vi vender tilbage til 1898. En anden Anstødssten for Tilslutningen til De Samvirkende saa Lyngsie i Bestemmelsen om, at Hovedorganisationen først ydede et tilsluttet Forbund Hjælp under Konflikter, naar mindst 4 Procent af dets Medlemmer var i Kamp. Han frygtede, at det store Arbejdsmandsforbund derved i højere Grad vilde blive en Yder end en Nyder, hvad ogsaa stort set blev Tilfældet. Derimod var han særlig interesseret i og tilfreds med Bestemmelsen om, at der ikke i De Samvirkende kunde optages »Foreninger, som udtræder af et Forbund eller har Adgang til at blive Medlem«, altsaa heller ingen separate Foreninger af Arbejdsmænd.

Lyngsie, Fr. Hansen og Chr. Jensen indvalgtes i det 21 Mands Repræsentantskab, og ved dettes Valg af Forretningsudvalg 31. Januar 1898 kom Lyngsie ogsaa med i denne øverste Ledelse for den samlede danske Fagbevægelse. Ved senere Valg — bortset fra Perioden 1925—29, da D. A. F. stod uden for, — genvalgtes han altid, i Reglen med højeste Stemmetal.

Tilslutningen skulde ratificeres af de enkelte Forbund, og i den følgende Tid agiterede han paa Møder og i Fagbladet for, at Medlemmerne skulde følge deres Ledere. »Vi har simpelthen ikke Raad til at lade være, selv om det koster en 50 Øre mere pr. Medlem,« hævde han. »Tiden er ikke længer til at lege med Tinsoldater, det er skarp og dyr Amunition, som nu paakræves. D. s. F. er et nødvendigt Rygstød, hvis vi skal kunne hamle op med de forenede Arbejdsgivere. Vi kan lade D. s. F. overtage en Del af Omkostningerne ved det store Agitationsarbejde, især paa Landet,

De samvirkende Fagforbunds første Forretningsudvalg, fot. efter 1. Oktober 1898.
Siddende fra venstre: Martin Olsen, J. Jensen, Sigvald Olsen.
Stående fra venstre: P. Knudsen, Lyngsie, H. Rasmussen, I. I. Møller.

og vi kan forandre vor Taktik og Slagplan, saa vi i Stedet for evige Smaakonflikter samler Kampen paa bestemte Tider af Aaret, saa vi i Reglen har over 4 Procent ude.« Denne Procentsats fik Lyngsie forøvrigt nogle Aar efter ændret til 2.

Paa Arbejdsmændenes Oktober-Kongres samme Aar blev Indmeldelsen endelig vedtaget med 104 mod 11 — væsentlig jyske Stemmer.

Kort efter at De samvirkende Fagforbund var blevet til Virkelighed traadte ogsaa Arbejdsgiverne an i en tilsvarende Hovedorganisation, Dansk Arbejdsgiverforening, og fra Nytaar 1899 stod altsaa to kampberedte Hære over for hinanden. Man havde en Følelse af, at visse Skærmydsler de senere Aar maatte opfattes som Varsler om, at et større Opgør var i Anmarch. Krigen kom hen paa Foraaret, 24. Maj udbrød den store Lockout.

Som Medlem af den faglige Hovedledelse stod Lyngsie i Kampens Centrum. Selv havde han under en Del af Kampen omkring

8000 Arbejdsmænd paa Gaden, og Hænderne fulde af det løbende Arbejde i sit eget Forbund, Forhøjelse af Strejkebidrag, Indsamling af frivillige Bidrag, Forbindelse med de særlig ramte Afdelinger o. s. v. I De Samvirkende blev han valgt til Formand for et »Ind- og Udbetalingsudvalg«, der fik Lokale paa 2. Sal i Rømersgade. Her blev Hovedkasserer *E. Svendsen* placeret og forestod de pengemæssige Transaktioner, mens Lyngsie førte Tilsyn og navnlig tog en Haand med ved »Svinehoved-Uddelingen«. Fra sine egne første Arbejdsmandskampe havde han Erfaringer med Hensyn til Indsamling og Uddeling af Naturalier. For ca. 5 Øre Pundet blev der paa Svineslagterierne indkøbt ferske Svinehoder, som uddeltes gratis til udelukkede Familiefædre, fortrinsvis med flere Børn. Af Rugbrød blev der uddelt 1000—2000 pr. Uge. Desuden holdt han Taler rundt i Organisationerne og dyrkede gamle Forbindelser med liberale, borgerlige Kredse. Takket være disses og visse Venstrekredses Forstaaelse af, at det her drejede sig om et Anslag mod den grundlovshjemlede Foreningsret, gav denne Indsamling et ikke uvæsentligt Tilskud til Kampmidlerne.

Da Deuntzers Fællesudvalg i Juni blev konstitueret som »Enighedskammer«, blev J. Jensen, I. A. Hansen og Lyngsie udpeget som De Samvirkendes Delegerede, der skulde plædere Arbejdernes Sag for Enighedskamret. J. Jensen var vel Hovedordfører, men Lyngsie var en særdeles aktiv Opponent mod Arbejdsgivernes 11 og senere 8 Punkter og krævede disse Sten fjernede, før der kunde blive Tale om Forlig. I Fagbladet fnyste han ogsaa mod dem:

»Man ved ikke, om man skal le eller græde, efter at man har gennemlæst disse Punkter. Den Mand, der har udspekuleret dem, maa aabenbart ikke være rigtig klog. Han maa temmelig sikkert fejle noget, have en Skrue løs i øverste Etage. Hans Staldbrødre, der har godkendt samme, maa sagtens ogsaa være ganske unormale, eller ogsaa maa de tro, at Arbejderne er nogle Idioter og Slaver, der lader sig byde alt.

Der er passeret meget her i vort lille Land fra d'Hrr.s Side af Brutalitet og Uforskammethed; men dette her synes os dog at være *Toppunktet af Nederdrægtighed.* At byde voksne Mennesker sligt. Fy for Fanden.

Hvor i al Verden kan denne lille Flok skrupgale Kapitalister dog tænke dem, at danske Arbejdere skulde kunne underkaste sig disse Slaveregler? Vi maatte da være bleven til nogle rene Murmeldyr. — — —

De høvne Lockoutmænd tror i deres Storhedsvanvid at kunne sætte Foden paa Arbejdernes Nakke. Det vil aldrig ske. Vi lader os ikke træde i Støvet af en Klat Pengeposemænd.«

Dyrehauge-Hasle fot.

De Samvirkendes »Ind- og Udbetalingsudvalg« under Lockouten 1899.

Rugbrødet og Svinehovedet antyder Naturalierne.

Siddende: Lyngsie og I. A. Hansen, staaende: Murer P. C. Olsen, Tømrer P. F. Hansen og Stukkatør Rasmussen.

Han vilde holde ud til den bitre Ende og lagde ikke Skjul paa, at han var bange for, at J. Jensen var for »svag i Ryggen«. Samtidig var han ivrig for, at Offentligheden ikke fik Indblik i, hvor smaat det stod til med Midlerne til Kampens Førelse. De københavnske Arbejdsmænd opmuntrede han ved at arrangere en storslaaet Skovtur til Dyrehaven 17. Juli.

Paa et Tidspunkt, da det saa ud som Arbejderne maatte give op, skete det, at en Bank i Aalborg blev hjemsøgt af Sparere, som var ængstelige for at miste deres Penge. Dette gav Anledning til Samtaler om Betimeligheden af at tilraade Folk at tage deres Sparemidler hjem. Det var en Idé, som Lyngsie var Fyr og Flamme for, og han støttedes heri af bl. a. *H. P. Hansen,* Svendborg, og *Bresemann.* J. Jensen var imod Aktionen af forskellige utvivlsomt vægtige Grunde, men et Forretningsudvalgsmøde i Juli gik dog med til, at de nævnte tre Mand dannede et Udvalg »til at planlægge og bringe til Udførelse et Forsøg paa at tilvejebringe offentlig Mistillid til vore Bankinstitutioners Solvens«. Den Opfattelse bredte sig, at hvis Organisationerne skulde tage et Nederlag, der vilde virke ødelæggende paa dem, var der ingen Anledning til at holde Haanden over Kapitalismen ved at opretholde Tilliden til Bankerne, og Resultatet blev, at store Pengemidler blev udtaget af Bankerne saavel i Provinserne som i København, Bladene — baade socialdemokratiske og andre — bragte urovækkende Artikler snart fra en, snart fra en anden By om »Stormløbet«, og det smittede naturligvis i videre Kredse og øgede Nervøsiteten paa Pengemarkedet. Hvilken Rolle Udvalget spillede heri og hvilken Indflydelse Aktionen havde paa Forliget og den taalelige Fred er vanskeligt at afgøre, men det er jo kendt, at Fredsbestræbelserne blev stærkt støttet fra bankmæssig Side.

Samfundet var ude for et haardt Pres under den halvfjerde Maaned lange Arbejdskamp. Det sved stærkt i de mange Tusind Hjem, hvor Forsørgeren var paa Gaden, og de store Bidrag, som hvilede paa de øvrige, tyngede ogsaa. Begge Parter blev efterhaanden opsatte paa at finde en Afslutning, hvorved de hver især kunde bevare Ansigtet. Lyngsie indtog ingen Særstilling, ogsaa han var rede til at slutte. I Begyndelsen af August var han med i det Udvalg, som fra Arbejderside forhandlede med Arbejdsgiverne paa Grundlag af det *Heide-Bing-Trierske* Forligsforslag. Ja, tilsidst var det J. Jensen, H. Rasmussen og Lyngsie alene, som

førte Forhandlingerne, der jo i denne Omgang bragtes til Stranding, ved at de famøse »Værkstedsreglementer« dukkede op. Men hans Navn findes under Septemberforliget, det Dokument, som man har kaldt det faglige Arbejdes Grundlov, og efter Kampen var han til mange Møder rundt i Afdelingerne for at forklare og forsvare Forliget. Arbejdsmandsforbundet havde baaret sin Del af Kampens Byrder, men slap i Betragtning af at det var et saa ungt og økonomisk svagt Forbund, forbavsende helskindet gennem Storlockoutens Prøvelser. Det var først et Par Aar senere, da Reaktionen satte ind, især med Kampen mod Havnearbejderne, at en forbigaaende Tilbagegang gjorde sig gældende.

Ved sin Indtræden i De Samvirkendes Ledelse kom Lyngsie i et nært Forhold til nogle af dansk Arbejderbevægelses øvrige fremtrædende Mænd. Trods den store Forskel i Væsen og Temperament kom han og J. Jensen udmærket ud af det med hinanden. Den altid ligevægtige, afmaalte Diplomat J. Jensen, det rolige Overlægs Mand, og den iltre, impulsive, altid skydefærdige Lyngsie var hinandens diametrale Modsætninger, men de nærede en ubetinget Respekt for hinanden, og i Jensens Formandstid forløb Samarbejdet indenfor De Samvirkende uden bemærkelsesværdige Forstyrrelser. Ogsaa den djærve, søftig-gemytlige *Martin Olsen*, som efterfulgte J. Jensen i Formandsstolen, da denne 1903 blev Borgmester, stod Lyngsie paa en god Fod med. Derimod var der mellem ham og Smedenes Formand, *I. A. Hansen*, som blev Medlem af Forretningsudvalget 1907, et latent Spændingsforhold tilstede, som i Aarenes Løb Gang paa Gang skulde føre til eksplosionsagtige Udladninger. I disse to personificeredes den gamle og endnu ikke helt fortrængte Modsætning mellem »ufaglærte« og »faglærte«, som Sammenslutningen i een Hovedorganisation bl. a. havde til Formaal at slaa Bro over.

Hvorvidt dette med Tiden vil lykkes fuldstændigt er et aabent Spørgsmaal. Det er en Kendsgerning, at Modsætningen i høj Grad har sat sig Spor i dansk Fagbevægelse, og for Lyngsies Vedkommende kan man sige, at den var det stadigt tilbagevendende Motiv i hans Livsmelodi.

Fra Lavstiden fulgte den nedværdigende og skæbnesvangre Tradition med langt ind i den moderne Industritid, at Svendene

betragtede Arbejdsmændene som staaende langt under sig. Paa Byggepladser, Skibsværfter o. lign. Steder var der et Svælg befæstet blandt Svende og Arbejdsmænd. De kunde ikke sidde og spise Frokost ved samme Bord. En Arbejdsmand kunde ikke holde i en Lodsnor sammen med en Svend. Han kunde hente Øl til Svendene, men ikke drikke med dem. I et Fag som Brolæggernes f. Eks. havde Svendene Akkord og antog og aflønnede »deres« Arbejdsmænd med en Dagløn, mens de selv strøg Akkordoverskuddet for begge Parters Arbejde. Lignende Forhold herskede ogsaa paa andre Omraader. Alt dette har forbitret mangen Arbejdsmand Tilværelsen. Efterhaanden som Arbejdsmændene blev organiserede, blev sig deres eget og deres Sammenholds Værd bevidst, fremkaldte de faglærtes af Fortidens Standshovmod prægede Holdning et Kompleks hos dem. Det var under Overvindelse af allehaande Betænkeligheder, at Arbejdsmændene var gaaet ind i et organisatorisk Fællesskab med »de tekniske Fag«, som var deres gængse Betegnelse for de andre. For Lyngsies Vedkommende var dette Skridt forbundet med en fast Beslutning om at faa disse Forhold ændret.

Et andet Forhold, som Lyngsie saa en Opgave i at komme til Livs, var den Opfattelse, der i Reglen deltes baade af Arbejdsgivere og faglærte, at der saa at sige naturnødvendigt maatte bestaa en vis Afstand ogsaa paa det lønmæssige Omraade. Lyngsie kaldte det »Principet Arbejdsmanden«, og i en Artikel fra 1904 har vi hans Ræsonnementer om den Ting. Han skrev: »Naar en Arbejdsmands Løn skal fastsættes, saa spørges der i Almindelighed ikke om, hvad vedkommendes Arbejde er værd, der spørges bare om: Hvad faar Haandværkeren eller den underordnede Arbejdsleder, og *hvor meget mindre* skal Arbejdsmanden saa have. At en Arbejdsmand skal have *mindre* end de andre, det betragtes i Almindelighed som en given Ting, ganske uanset, at det, de andre faar, allerede er for lidt for et Menneske at leve af. — — At faa dette Lønprincip ud af Verden i størst mulig Grad, det var Arbejdsmandsorganisationernes vigtigste Opgave ...«. Lyngsie udvikler videre, hvilke Resultater, der hidtil er naaet i Kampen mod dette hævdvundne infame Princip »Arbejdsmanden«, men paa flere Felter maa man fortsat kæmpe mod det. Jernfabrikanterne vil f. Eks. kun give Arbejdsmændene 30 Øre som Minimalløn i København. Smedene har nemlig kun 33 Øre »og nærmere end tre Øres Afstand fra en faglært Smed kunde Arbejdsmændene efter »Princippet« ikke

komme.« »Derfor vil der komme en haardnakket Kamp om denne Sag.«

I Halvfjerdserne skrev *W. Rantzau* en Vise om »Den jævne simple Arbejdsmand«, som i Virkeligheden var en Kunstner, der udførte højt kvalificeret Arbejde paa mange Omraader, »men ej de rige Folk forstaar og sjælden kun erkender den store Hjælp, de daglig faar af Arbejdsmandens Hænder.« Dette noget romantiske Billede havde den tekniske og industrielle Udvikling efterhaanden gjort til bogstavelig Sandhed. Men den samme Udvikling, der saaledes udviskede Forskellen mellem »faglært« og »ufaglært« Arbejde, havde til Følge, at nogle industrielle Fag omkring Aarhundredskiftet udvidede Rammerne for deres Organisationer, optog Arbejdsmænd og paa den Maade berøvede Arbejdsmandsforbundet baade Medlemmer og Medlemsmuligheder.

Det var Lyngsie naturligvis meget imod. Paa Kongressen 1904 opholdt han sig en Del ved denne Sag og udtalte bl. a.: »Der gør sig fra flere Haandværksfags Side en Bevægelse gældende gaaende ud paa at lave Organisationerne om fra at være en Haandværkerforening til at blive en Forening, der baade optager vedkommende Haandværkere og de Arbejdsmænd, der er beskæftiget i den paagældende Branche. Det er jo en Ære for os Arbejdsmænd. Det er ikke saa mange Aar siden vi kendte det, at Haandværkerne ligefrem troede, det var under deres Værdighed at være direkte sammen med Arbejdsmændene.« Han nævnte en Række Eksempler: at Børstenbindernes Forbund nu var døbt om til Børstenbinderiarbejdernes Forbund, Møllersvendenes til Mølleriarbejdernes, Skomagersvendenes til Skotøjsarbejdernes, Slagtersvendenes til Slagteriarbejdernes Forbund o. s. v., og at disse Organisationer nu forlangte, at Arbejdsmændene indenfor det paagældende Omraade skulde staa tilsluttet dem. »Det er meget elskværdigt af dem, men Sagen har en anden Side, nemlig om vi Arbejdsmænd er tjent med at miste Indflydelsen for de Arbejdsmænds Vedkommende, der arbejder i saadanne Brancher, thi det har Gang paa Gang vist sig, at faa fastsat en ordentlig Løn for Arbejdsmændene i Almindelighed, det er noget, som disse smaa enkelte Industriforbund ikke formaaede.«

Selv om disse Foreteelser i vore Dage bedømmes noget anderledes end for 40 Aar siden, er det forstaaeligt, at Lyngsie her mente sine egne Planer krydsede. Hans Kongstanke var at samle alle Arbejdsmænd inden for sit store Forbund, og dermed mente han

alle Lønarbejdere, som ikke havde »lært et Fag«, hvad deres Arbejde saa end bestod i. I Betragtning af, hvor uensartede og uens stillede disse var, maatte han ikke mindst være interesseret i at fastholde de bedre lønnede af dem, nemlig Industriens, og tillige dem, som stod i nogenlunde fast Arbejde hos det Offentlige.

Hvad det sidste angaar, var det ham derfor en Skuffelse, at Statens og Kommunens Arbejdere omkring samme Tid dannede deres egne Landsorganisationer som Jernbaneforbundet og Kommunalarbejderforbundet, endda Lyngsie og Johannes Nielsen var langt fremme med Organiseringen af Banearbejdere, Sporvognsfolk, Brandmænd, Lygtetændere og lign. Grupper.

Hvad Jernbanemændene angik, prøvede Lyngsie at komme begyndende Selvstændighedsrørelser i Forkøbet. I Januar 1899 fik han paa et Møde i Rømersgade Repræsentanter for D. A. F.s Afdelinger af Jernbanemænd til at udtale, at de bestemt fraraadede Dannelsen af et særligt Jernbaneforbund uden Tilslutning til Dansk Arbejdsmands Forbund. Da andre Jernbanekredse fjorten Dage senere indkaldte til et Møde i Fredericia netop med det Formaal at faa dannet en saadan særlig Jernbanemands-Organisation, mødte han selvsagt op dér med Resolutionen fra Rømersgade. Naar Arbejdsmandsforbundet havde ofret baade Tid og Penge paa at faa Jernbanefolkene organiseret, kunde han naturligvis ikke tie stille til, at andre vilde bortføre Resultaterne. Imidlertid vilde Dirigenten ikke tillade ham at faa Ordet, idet han henviste til, at Mødet kun var for Jernbanemænd og ikke offentligt.

Man forstaar, at der har udviklet sig en kort, men effektfuld Diskussion, som endte med, at Lyngsie reverenter talt blev hældt paa Porten, hvorefter Mødet protesterede mod Resolutionen fra Københavnsmødet og i Løbet af en lang Dag stiftede og konstituerede De danske Statsbaners underordnede Funktionærers Forening, senere paa Aaret omdøbt til Dansk Jernbaneforbund.

Kommunalarbejderforbundet var oprindelig en københavnsk Organisation, som under denne Forudsætning 1901 blev optaget i De Samvirkende, men iøvrigt havde adskillige Stridigheder med Arbejdsmændene. Det var dog først, da Forbundet 1920 imod Arbejdsmandsforbundets Protester etablerede sig som Landsforbund og, som Lyngsie udtrykte det, »gik paa Medlemsfiskeri i Provinsen«, at det kom til virkelige Sammenstød. De Samvirkendes Holdning til og forskellige Kendelser, Grænseudvalget afsagde om disse For-

hold, var gentagne Gange fremtrædende Momenter, naar Arbejdsmændene var stemt for at forlade Hovedorganisationen.

Det nævnte Grænseudvalg blev dannet 1911 efter Forslag af et Udvalg, som Lyngsie havde været Medlem af. Selve Udvalget, som kom til at bestaa af *Lyngsie, I. A. Hansen, Carl Gran, Arnold Nielsen* og Murer *Chr. Petersen,* behandlede i Tidens Løb talrige mellemfaglige Stridigheder, smaa og større — om det ikke var et Indgreb i Malerprofessionens Rettigheder, naar Arbejdsmænd smurte Mønje paa noget Støbegods etc. etc. —, men naturligvis var Nissen flyttet med, — ogsaa indenfor dette var Modsætningen faglært-ufaglært tilstede, og da Lyngsies egen Forbundsledelse tilmed saa paa hele Indretningen med en vis Betænkelighed, traadte han efter nogle Aars Forløb ud af Udvalget igen.

Det siger sig selv, at da de syndikalistiske Strømninger i de samme Aar gjorde sig gældende, bl. a. med en voldsom, men i sit Tonefald og sine Metoder helt forfejlet Propaganda for Industriforbundstanken, var Lyngsie denne Bevægelses skarpeste Modstander. Produktionslivets fremskredne Industrialisering gjorde det dog forstaaeligt, at De samvirkende tog Spørgsmaalet om Formen for Arbejdernes faglige Centralisation op til Debat. Under Modstand fra Lyngsie og Arbejdsmandsfløjen gik man 1912 med til Udtalelser, som, selv om man understregede, »at det ene Land efter det andet har taget netop vor Organisationsform til Mønster«, betonede Ønskeligheden af et nøjere Samarbejde mellem beslægtede Fag. Uenigheden herom ulmede de følgende Aar, men 1922 ændredes D. s. F.s Love, saa det klart kom til Udtryk, at man ikke vilde hindre Arbejderne i, naar de ønskede det, at slutte sig sammen i Karteller og Industriforbund. Denne Lovændring blev ogsaa kraftigt bekæmpet af Lyngsie, som i Industriforbundstanken kun saa' »en Døgnflue«, og han blev heri støttet baade af *Em. Svendsen* og af Kvindeligt Arbejderforbunds Formand *Sofie Rasmussen.*

Saadanne mindre og større Skærmydsler traadte dog helt i Baggrunden for det Modsætningsforhold, som bestod mellem Arbejdsmandsforbundet og Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund og mellem deres Ledere Lyngsie og I. A. Hansen. Det bør dog understreges, at Forholdet mellem dem var ganske ejendommeligt, idet de personligt — i hvert Fald i lange Perioder — omgikkes paa en yderst kammeratlig Fod, kom med Koner og Børn i hinandens Hjem, drog paa Familie-Skovture sammen, hvortil »Enigheden«

leverede Køretøj o. s. v. Men en »saglig« permanent Spænding bestod ikke desto mindre mellem dem, en Spænding, som bundede ikke blot i Temperamentforskellen mellem to stærke Personligheder, som fra deres første Møde rivaliserede om Førerskabet, men ogsaa og lige saa meget i en Forskel i det organisatoriske og fagpolitiske Grundsyn, som de to Mænd repræsenterede. Kort efter den store Lockout fik I. A. Hansen tilvejebragt en kollektiv og grundlæggende Arbejdsoverenskomst for Jernindustrien som Helhed, hvorved Minimallønsprincippet med udbredt Akkord grundet paa Værkstedspriskuranter og personlige Tillæg (»Løfteparagraffen«) blev indført, og Tillidsmandssystemet, Grundsætningen om »Værkstedsparlamentarisme« m. m. blev anerkendt, og dette System, som gjorde det muligt for Smedene enkeltvis og stødvis at hæve deres Lønninger indenfor Overenskomstperioderne, kunde Arbejdsmændene ikke i samme Udstrækning bringe i Anvendelse, da de fra 1905—07 fik en tilsvarende Ordning med Jernindustriens Sammenslutning. De følte sig i hvert Fald handicappede, og det var Lyngsies og Arbejdsmændenes Opfattelse, at Smedene herved havde lagt alvorlige Hindringer i Vejen for Arbejdsmændene i deres Bestræbelser paa at bedre deres egne Lønvilkaar. Formelt var der vel noget rigtigt deri; men reelt ikke, eftersom Arbejdsmandslønningerne indenfor Jernindustrien ingenlunde stod tilbage for Lønningerne paa andre Felter. Hovedpaastanden var den, at Smedene ikke interesserede sig for, om Minimallønningen var et Par Øre højere eller lavere, for de lønnedes ikke efter dem, mens Arbejdsgiverne benyttede de samme Minimallønninger som en Barriére, hvorover de ikke tillod Arbejdsmændene at komme. Naar saa hertil kom, at I. A. Hansen var Hovedmanden for de femaarige Overenskomster, som vandt Udbredelse i Aarene før Krigen, og f. Eks. lagde Tingene i et ret fast Leje i Aarene 1911 til 16, — Lyngsie sagde, de »svinebandt Arbejderne« — saa forstaar man den Bitterhed og det Nag, som udviklede sig paa Arbejdsmændenes Side, og som hos Lyngsie blev til et fast Kompleks. Naar han Gang paa Gang talte om »Jernfabrikanternes Rævestreger«, underforstod han i Reglen ogsaa I. A. Hansens, som han mente havde en Finger med i Spillet, naar Arbejdsgiverne var umedgørlige overfor Arbejdsmandsforbundet.

Diskussionen om disse Principper og Metoder beherskede periodevis baade Forretningsudvalgs- og Repræsentantskabsmøder in-

De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg 21. 9. 1922.
Siddende fra venstre: J. A. Hansen, P. Hedebol, Em. Svendsen, Alfr. Christiansen, C. F. Madsen, Lyngsie, Martin Petersen, Arnold Nielsen, J. P. Nielsen, Vill. Arup. — Staaende: Vilhelm Nygaard, Rud. Poulsen, Hans Jacobsen. (Tre Medl. fraværende). Paa Væggen Billeder af Martin Olsen, P. Knudsen, J. Jensen, Carl Gran og Otto Smith.

denfor De Samvirkende, og især 1911 og flg. Aar gik Bølgerne højt om »Minimallønninger« og »Normallønninger«, om lange eller korte Overenskomster o. s. v. I Foraaret 1911 afholdtes paa I. A. Hansens Forslag en Række Møder — der fik vældig Tilslutning — hvor han selv indledede om Metalindustriens Løn- og Overenskomstforhold sammenlignet med de øvrige Fags, og hvor Lyngsie optraadte som fast Opponent. Tilsidst udartede de til saadanne Spektakelmøder, at Forretningsudvalget fandt sig foranlediget til at standse »Serien«.

At I. A. Hansen var Ophavsmand til Metalarbejdernes Kartel af 1912 og ikke lagde Skjul paa, at dette var tænkt som et Skridt hen mod Industriforbundet, gjorde naturligvis ikke Forholdet bedre.

Det forekommer ikke usandsynligt, at Lyngsie og hans Medarbejdere faktisk havde svært ved at gøre sig fortrolig med Jernindustriens Lønsystem, i hvert Fald de første Aar. I Hovedbestyrelsesmøder omtales det som »et Mysterium«, der gav Anledning til mange Fortolkninger. Ved en Lejlighed trøster Sophus Mortensen de øvrige Medlemmer med, at selv ikke Jern-Arbejdsgivernes Kontorchef, *Vald. Helsing,* var klar over, hvordan denne Overenskomst

skulde forstaas. Man nedsatte særlige Udvalg til Undersøgelse af, hvordan det stod til med Forstaaelsen og Udnyttelsen af den vanskelige Løfteparagraf ude paa Arbejdspladserne; men paa den anden Side havde man Mistanke om, at ikke al Fortjeneste blev opgivet. Efterhaanden har man dog Indtryk af, at Arbejdsmændene lige saa vel som Smedene lærte at benytte Tillidsmandssystem og faglig Voldgift som Redskaber til at skaffe lønmæssige Forbedringer. Tilbage blev stadig, at Smedene efter Lyngsies Opfattelse altid havde et forbandet Hastværk med at faa sluttet Overenskomster, som laa og spærrede for Arbejdsmændene. Det gav Anledning til lidenskabelige Opgør indenfor De Samvirkende 1916 og ved andre Lejligheder.

Mens Lyngsie pegede paa, at bag ham stod langt det største af alle Fagforbundene, og det krævede visse Hensyn, hævdede I. A. Hansen for sig og Smedene Æren af at være Fagbevægelsens Fortrop paa det lønmæssige Omraade. De var begge, hver paa sin Vis »fagstolte« og selvbevidste og stod under de foran nævnte Omstændigheder i Reglen i Kampstilling overfor hinanden. Da Sygdom tvang Martin Olsen til at opgive Formandspladsen i De samvirkende Fagforbund, og der skulde vælges en Efterfølger, var baade I. A. Hansen og Lyngsie oprindelig Aspiranter til Stillingen. Lyngsies egne Folk nødede ham, men da forskellige Følere overbeviste ham om, at han ikke kunde faa »faglærte« Stemmer nok til at blive valgt, erklærede han, at han ikke lod sig opstille. I. A. Hansen var derimod saa sikker paa at blive valgt, at han allerede saa smaat forberedte sin Afgang fra Smedeforbundet. Et nedsat Udvalg endte med at indstille til Generalforsamlingen baade *I. A. Hansen* og den hidtidige Sekretær *Carl F. Madsen*, som havde fungeret under Martin Olsens Sygdom. *Carl Gran* nægtede at lade sig opstille. Ved Afstemningen valgtes Carl F. Madsen med et betydeligt Flertal, og I. A. Hansen tilskrev Lyngsie og de af ham dirigerede Arbejdsmandsstemmer dette Resultat og glemte ham det ikke.

Ved Forhandlingsbordet i De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg sad de paa hver sin Side, og Formanden C. F. Madsen sad i den lidet misundelsesværdige Stilling mellem disse to Negle og skulde se at faa Dagsordenen afviklet med mindst mulig Knas i Hjulene. Det hændte dog mere end een Gang, at hele Mødet gik i Fisk paa Grund af Lyngsies og I. A. Hansens

Sammenstød. *Em. Svendsen* eller Snedkernes Formand *Martin Petersen* overtog da i Reglen Mæglerens Rolle.

Maskinernes Fremtrængen rundt paa snart sagt alle Arbejdspladser rejste en Række Problemer. Oprindelig blev de betragtet som farlige Fjender og bekæmpet paa forskellig Vis. Drastiske Kampe mod nye Lossegrejers Anvendelse kender man fra Havnearbejdernes Omraade. Paa Christiansborg førte nogle aldrig før sete Hejseapparater til en langvarig Fejde mellem Arbejdsmændene og den moderne indstillede Mester i 1911. Kernen i disse Stridigheder var naturligvis Kravene om Reduktion af Akkorderne til Gengæld for den Lettelse, Maskinarbejdet frembød. Et andet Forhold var det, naar Retten til at betjene Maskinerne voldte Grænsestrid mellem Arbejdsmænd og Smede eller andre Metalarbejdere. I en Artikel i Fagbladet saa tidligt som Oktober 1899 gør en Pennefører, enten det nu er Lyngsie eller Chr. Jensen, Kolding, Rede for Arbejdsmandens Syn paa dette Forhold:

»Det Arbejde, som Arbejdsmanden *kan* udføre, mener han, at han som fri Borger i et saakaldt frit Land ogsaa har *Ret* til at udføre. Han maa have Ret til at bevise, at han er skabt til andet end »at grave Grøfter og lave Børn«. — — — Der er Beviser nok for, at man for at passe en Maskine ikke behøver at være faglært. Ingen skal dog være villigere til at give Smedene, hvad Smedenes er, end vi. Men Smedene gør Ophævelser over, at de ikke maa have Maskinerne for deres egen Mund. En Ting er at skyde et Gevær af — en anden Ting at lave Geværet. I lige Maade er det en Ting at passe en Maskine, en anden Ting at lave denne Maskine, og det Værktøj, der hører til. — — Naar Maskinen er færdig, samlet og opstillet, maa Smedene finde sig i, at enhver, som *kan*, bruger den. — — Der er aldeles ingen Hjemmel for, at et Apparat, som en Mand fra Gaden kan fare lige ind og betjene, absolut skal betjenes af en Mand, som i saa og saa lang Tid har staaet i Smedelære og lært noget helt andet.« Skribenten udvikler videre, at Smedenes Krav om, at Arbejdsmændene i hvert Fald maa forlange Smedenes Timeløn, er uholdbart. Arbejdsmændene skal nok mase paa for at faa højere Løn, men det springende Punkt er her, om Smedene saa vil vise Solidaritet og nægte at optage det Arbejde, Arbejdsmanden maa forlade paa Grund af sin Fordring. Vi har her i en Nøddeskal et Problem, som Gang paa Gang voldte Strid og gav Lyngsie Stof til Bebrejdelser mod de faglærte og mod De samvirkende Fagforbund.

Det voldsomste Udslag af den Slags Konflikter var den saakaldte »Allerup-Affære« 1912—13. Den udsprang af, at den nyop-

dukkede Maskinformning fra Begyndelsen var overladt Støberiarbejdsmænd, men paa et givet Tidspunkt forlangte Formerne, at disse Arbejdsmænd skulde overgaa til Formerforbundet, subsidiært nægte at arbejde under Formernes Priser. Hvis de ikke gjorde det, blev de Skruebrækkere. Da en Tvist herom opstod hos Firmaet Allerup i Odense, bragte Lyngsie Sagen ind for De samvirkende Fagforbund, hvoraf der udviklede sig en skarp Noteudveksling mellem *Lyngsie, Arnold Nielsen* og De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg. Carl F. Madsen, selv Skotøjsarbejder, som under den løbende Diskussion om Industriforbund havde erklæret sig for Tilhænger af dette Princip, gav Formerne Medhold. Lyngsie førte Sagen frem for sit Forbunds forskellige Instanser og hævdede, at der her blev gjort Arbejdsmændene blodig Uret. »Kan den ikke rettes, saa maa vi skilles. Vi kan ikke modtage Beskyldninger for, at vi har gjort Skruebrækkertjeneste. — — Det vil blive til Ulykke, Skam og Skade for hele den danske Arbejderbevægelse, om vi gaar ud af De samvirkende Fagforbund, men værre endnu vilde det være, om vi skulde putte Skruebrækkernavnet i Lommen.«

Denne Sag var et Hovedemne paa Arbejdsmændenes Kongres 1913, og Historien sluttede med, at et stort Flertal misbilligede De samvirkende Fagforbunds Stilling og krævede samtidig Garantier for, at D. s. F. i Fremtiden vilde modarbejde Industriforbund. Lyngsie var, som man vil forstaa, selv Tilhænger af, at hans Forbund maatte have tilbørlig Oprejsning, ellers vilde Udmeldelsen blive effektiv. Imidlertid fik han udvirket en saadan Udgang af Sagen, at Arbejdsmandsforbundet blev staaende denne Gang.

»Vor Stilling til De samvirkende Fagforbund« var iøvrigt et fast Forhandlingsemne paa saa godt som alle Arbejdsmændenes Kongresser. Fra et mindre eller større Antal Afdelinger forelaa som Regel Forslag om Udmeldelse. Der er ingen Tvivl om, at Lyngsie principielt var for den videstgaaende Solidaritet med de øvrige Arbejdere. Ikke blot med de andre Fag i Danmark, men med Verdens Arbejdsmænd og Arbejdere. Vi skal senere se, hvilke internationale Forbindelser han knyttede. »Een Gang var den enkelte Arbejdsmand sig selv nok«, sagde han, »men det er forbi. Heller ikke den enkelte Afdeling eller det enkelte Forbund bør være sig selv nok.« Derfor var han *principielt* imod dem, der vilde have Arbejdsmandsforbundet skilt fra De samvirkende Fagforbund.

Men i Praksis indtog han en risikabel Dobbeltstilling, idet han var stærkere end nogen anden Mand i Angrebene paa Landsorganisationen og ofte var den, der ved sin Kritik rejste Stormene mod Samhørigheden; men naar der skulde træffes en Afgørelse om Udmeldelse eller ikke, saa var han imod at føre Øksehugget. I Stedet var det hans Taktik at opfange de fremførte Ankèr i saa og saa mange Punkter, som han krævede bragt i Orden; — hvis ikke saa — —! Han vilde bruge den oparbejdede Stemning til at lægge Pres paa De samvirkende Fagforbund med, og faktisk fik han ogsaa derved adskillige Forhold ændrede i Tidens Løb. Om det altid var klog Politik er saa et andet Spørgsmaal.

Oprindelig var det væsentlig Repræsentationsretten i D. s. F.s kompetente Forsamlinger, der ikke var tilfredsstillende. Med det store Medlemstal hævdede han, at D. A. F. maatte havè et tilsvarende stort Ord at sige. Saa kom 1902 den beklagelige Affære med Søfyrbøderstrejken, hvor De samvirkende Fagforbund imod Lyngsies Betænkeligheder og Indvendinger beordrede Havnearbejderne Landet over ud i Sympatistrejke med Søfyrbøderne, som var haardt trængt af »Russer-Brandts« importerede Skruebrækkere. Slaget tabtes alligevel, og Arbejdsmandsforbundet kom til at betale sin Part af Gildet ved, at Frihavnsarbejderne gik deres Vej, og en Mængde Havnearbejderafdelinger blev totalt undergravede eller ødelagte, bl. a. af de Sylowske »Havnelav«. Dette fremkaldte hos Lyngsie og hans Medarbejdere den Reaktion, at saadan vilde de ikke lege med en anden Gang, og stærke Røster om Udmeldelse besværgede han dengang kun med Møje. »Vi bør ikke tilstræbe De samvirkende Fagforbunds Ødelæggelse, men kun en Forbedring i demokratisk Retning«, og med visse Kongres-Paalæg i Ryggen gennemførte han saa dels en Ændring i Repræsentationsretten, dels Indførelsen af den uhyre væsentlige Bestemmelse i De samvirkende Fagforbunds Love, at Hovedorganisationen for Fremtiden ikke kunde erklære Sympatistrejke paa et Fags Vegne uden dettes Tilslutning i Forvejen. Dette var en afgjort Svækkelse af den centrale Ledelses Myndighed, men for at bevare Sammenholdet, gik de øvrige Fag ind paa Lyngsies Fordringer.

Paa de følgende Kongresser var det en broget Blanding af Argumenter, som blev fremført imod Forbundets Forbliven i De samvirkende Fagforbund: At det kostede for meget, at man var bundet paa Hænder og Fødder, at man havde gjort den forkerte

Chr. Sørensen,
Første-Sekretær i D. A. F.
til 1925.

til Formand i D. s. F., og at man dèr »manglede Rygrad« og tog for valent baade paa Kommunalarbejdere, Formere, Smede og Arbejdsgivere, at man i det hele under allehaande Konflikter ydede Arbejdsmændene for ringe Støtte o. s. v.

Lyngsie havde i Reglen sin Hovedbestyrelses Flertal med sig, naar han vel indrømmede Rigtigheden af disse Paastande — som han gerne selv havde været den første til at fremføre — men dog afviste at drage den yderste Konsekvens af dem. Dog var der indenfor D. A. F.s snævrere Ledelse ogsaa fremtrædende Mænd, som i saa Henseende udgjorde en fast Opposition. Det gjaldt f. Eks. »Hans Mathis«, H. M. Hansen og hans Afløser som jysk Forretningsfører, *Carl Drejer.* Senere sprang den stejle *Hans Nielsen,* Aalborg, ind i Rollen som De samvirkende Fagforbunds Fjende Nr. 1, der ved enhver Lejlighed ringede med Dødsklokkerne over de faglærtes formentlige Tyranni. En lang Aarrække mødte Hovedkasserer Em. Svendsen op paa disse Kongresser og var en habil Defensor for De samvirkende Fagforbund. Han og Lyngsie stod ofte ved hinandens Side i Debatterne saavel indenfor som udenfor Hovedorganisationen. Chr. Sørensen og Axel Olsen var ogsaa djærve Modstandere af Splittelsestendenserne. »Er der noget i Vejen med Mændene, saa maa de flyttes, er der noget i Vejen med Lovene, saa maa de rettes, er der noget i Vejen med Myndigheden, saa maa det bringes i Orden,« var Chr. Sørensens Standpunkt.

1922 var Irritationen over Forløbet af Foraarets Lønkampe dog saa stor — der havde været alvorlige Divergenser mellem Lyngsie og De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg — at det nær var kommen til en Sprængning. Ved Afstemningen paa Kongressen faldt der 227 Stemmer *for* Udmeldelse mod 125. Den paagældende Beslutning fik dog den Form, at Kongressen paalagde Hovedbestyrelsen at udmelde Arbejdsmandsforbundet af De samvirkende

Fagforbund, *saafremt* det ikke ved en Reorganisation, der var under Forberedelse, sloges fast, at De samvirkende Fagforbund ikke for Fremtiden havde Bemyndigelse til at afslutte Lønoverenskomster paa de tilsluttede Organisationers Vegne eller imod deres Vilje. Desuden stilledes andre Krav, bl. a. til en Ændring i Afstemningsreglerne paa D. s. F.s kompetente Forsamlinger. Arbejdsmandsforbundet havde nu passeret de 90.000 Medlemmer, og dem maatte man regne noget mere med end hidtil var sket.

Denne Beslutning førte til, at Chr. Sørensen paa De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling samme Efteraar gennemtvang en Lovændring som krævet, hvorved Hovedorganisationens Kompetence igen blev betydeligt beskaaret. Desuden fik Arbejdsmændene den Indrømmelse, at Repræsentanterne paa D. s. F.s Generalforsamling fremtidig i faglige Spørgsmaal skulde stemme med den Vægt, som deres respektive Organisationers Medlemstal gav dem. Og endelig fik Lyngsie udfærdiget en Slags skriftlig Garanti for, at den nye Bestemmelse om Adgangen til Sammenslutning i Karteller og Industriforbund ikke vilde blive udnyttet til at optage udtraadte Dele eller Grupper af D. A. F. i Hovedorganisationen.

Derefter mente Lyngsie og Flertallet indenfor hans Hovedbestyrelse, at Forudsætningen for den vedtagne Udmeldelse ikke længere var tilstede, og inden Fristen for dens Ikrafttræden var udløbet, blev en ekstraordinær Kongres indkaldt, saa den kunde blive annulleret. Det holdt meget haardt. Lyngsie var Ordfører for Hovedbestyrelsens Flertal, men ogsaa Chr. Sørensen og Axel Olsen var i Ilden. Lyngsie formelig anraabte Medlemmerne om at se bort fra forrige Aars Beslutning. »Vi maa ikke være blinde for, at vor Udmeldelse vil betyde ikke alene en Svækkelse for D. s. F., men ogsaa for os selv. — — De andre Fag har Brug for os, og vi har Brug for dem. — — Splittelse vil kun være til Gevinst for Arbejdsgiverne og for de Elementer, som vil oprette Industriforbund, hvad der vil føre til Udstykning af Arbejdsmandsforbundet og yderligere Svækkelse ——«. Skønt Hans Nielsen som Mindretallets Ordfører fik et betydeligt Følge af Folk, der vilde fastholde Udmeldelsen, sejrede Lyngsie og Flertallet, saa det med 187 Stemmer mod 164 blev vedtaget at forblive i De samvirkende Fagforbund.

Et Udtryk blandt andre for den fremtrædende Plads Lyngsie og I. A. Hansen indtog i dansk Fagbevægelse var det, at disse to, sammen med en Jurist, *Gustav Philipsen, Oscar Johansen,* senere *Buhl,* udgjorde »Arbejdersiden« i Den faste Voldgiftsret, den eneste og højeste Domstol paa sit Omraade her i Landet, den Instans, som afsiger inappellable Domme i Retsstridigheder mellem Arbejdere og Arbejdsgivere. I. A. Hansen havde været Dommer i Den permanente Voldgiftsret fra 1900. Da *Sigurd Berg* under den store grafiske Konflikt 1908 som et Led i sin Mægling foreslog Nedsættelsen af et Fællesudvalg til at drøfte og behandle alle fremkomne Tanker og Forslag om Forebyggelse af Strejker og Lockouter ved Mægling, Voldgift o. s. v., blev Lyngsie Medlem af dette vigtige »17. August-Udvalg«, som det kaldtes. Det bestod af 10 Medlemmer fra hver af Hovedorganisationerne med Overretsassessor *Carl Ussing* som Formand. Der sad mange gode Hoder i denne Hjernetrust, men paa Arbejdersiden var Lyngsie en af dem, der fik størst Indflydelse paa Arbejdet og Resultaterne. Han var helbefaren i disse Farvande, og han saa skarpt gennem de Spørgsmaal, der blev rejst i Udvalget, om Rets- og Interessekonflikter, om Ansvarets Fordeling, om Grænserne mellem private og offentlige Anliggender o. s. v. Udvalgets Drøftelser førte som bekendt til, at »Den permanente« blev afløst af Den faste Voldgiftsret, med langt videregaaende Kompetence, til Indretningen af Forligsmandsinstitutionen og andre vigtige Reformer. Og Lyngsie blev Dommer i Den faste Voldgiftsret fra dens Oprettelse til et Par Aar før sin Død. Retsmøderne i Den faste Voldgiftsret er ikke offentlige, men det er berettet og falder i Traad med, hvad man kunde vente, at Lyngsie var en fremragende Arbejder-Jurist, som varetog sin Sides Interesser paa det bedste. Han havde blændende formelle Evner, kunde som Grundlag for sin Votering bygge en Argumentationsrække op uden Brist. Han og I. A. Hansen naaede som Hovedregel og som rimeligt var til samme Resultat, men ofte ad helt forskellige Veje, stillede Tingene op hver paa sin Vis. En eller anden indviet har udtalt, at om Lyngsie havde læst den behørige *corpus juris* o. s. v., kunde han være blevet en af vort Lands store Advokater. Han havde alle Anlæg og Evner dertil, ogsaa — tilføjes der saa — Evnen til at gøre Sort til Hvidt. Efter at være traadt ud af Dommer-Kollegiet — det var i Forbindelse med Finlandskonflikten 1928 — hændte det, at han procederede

Fællesudvalget af 17. August 1908.
Stående fra venstre: Viggo Christensen, I. A. Hansen, Em. Svendsen, Will. Arup, Axel Jensen, Lyngsie, Alfr. Christiansen, C. Gran, V. Haarløv, H. Stilling, Alex. Foss, P. Poulsen, H. Dessau, Max Ballin, H. Langkjær, A. Andersen. — Siddende fra venstre: P. Hvidtfeldt, C. F. Madsen, Carl Uusing, Kaspar Rostrup, S. C. Hauberg, Niels Christensen.

Arbejdsmands-Sager foran Skranken og gjorde det med overlegen Bevisførelse og en næsten suggestiv Evne. Han kunde baade tale til Hjerterne og fremkalde den dybe Harme.

I de sædvanlige Forestillinger om Lyngsie er man tilbøjelig til at overse den Kendsgerning, at Lyngsie var en af dem, der har bidraget væsentligt baade til Udarbejdelsen og til Indarbejdelsen af det faglige Retssystem, der trængte igennem efter Aarhundredskiftet. Hans Maal var at skaffe Arbejdsmanden hans Ret, men naar en Ret var opnaaet og fastslaaet, var det ogsaa rimeligt at udbygge og værne denne gennem dertil egnede Institutioner. I denne Betragtning var han lige saa »reformistisk« som I. A. Hansen og de øvrige Ledere af Fagbevægelsen og var i samme Grad udsat for de »revolutionæres« Had og Foragt. For den faglige Opposition med dens syndikalistiske Tankegang var hele den fagretlige Udvikling en Opfindelse af Overklassen, alene beregnet paa at kidnappe Arbejderne. I Virkeligheden var der ikke noget, som hed Retsforpligtelser, hvorfor alle Traktater lige fra Septemberforliget til Dagens nyeste Overenskomst var for Papirlapper at regne. Frem med den direkte Aktion — ned med Fagforeningspaverne.

Allerede 1908, da 17. August-Udvalget var nedsat, fremkom Syndikalisternes Fører *Chr. Christensen* med Angreb paa Socialdemokratiet og Fagbevægelsen, fordi de gik med til denne Udvikling. Han benyttede samtidig Lejligheden til ligervis som »Korsarerne« at rakke ned paa Arbejdsmandsforbundet. Flere af dets ledende Mænd var Kæltringer, modne til Forbedringshuset o. s. v. Udtalelser, som han dog blev nødt til offentligt at tage i sig igen. Lyngsie var altsaa tidligt blevet kendt med Ammunitionen fra den Side. 1911—12 var det særlig galt indenfor Jord- og Betonarbejderne i København, hvor Syndikalisterne fuldstændig terroriserede Fagforeningen, saa den gamle Bestyrelse med Axel Olsen i Spidsen gik sin Vej. Da den nye Syndikalist-Bestyrelse nærmest solgte den hidtidige Priskurant til Arbejdsgiverne og i det hele forfuskede alle den tidligere Ledelses Resultater, gik det endelig op for de mere besindige, hvilken skæv Bane man var inde paa, og Axel Olsen blev kaldt tilbage, og han og Lyngsie fik ordnede Forhold tilvejebragt igen. Paa et Repræsentantskabsmøde i De samvirkende Fagforbund maatte Lyngsie forøvrigt taale adskillige Skoser for sin formentlige Eftergivenhed overfor de syndikalistiske Jord- og Betonarbejdere. Op gennem Krigsaarene gjorde de samme revolutionære Strømninger sig gældende paa flere Maader, Storm paa Børsen, Optøjer paa Grønttorvet, og indenfor Arbejdsmændenes Afdelinger øvede Syndikalisterne forskelligt Postyr, saa Lyngsie flere Gange maatte tage »en Storvask« med dem. Særlig galt blev det indenfor Søarbejdernes og Transportarbejdernes Organisationer i Aarene 1919—20. Flere syndikalistisk inspirerede Arbejdsnedlæggelser kulminerede i den store Havnestrejke, der blev iværksat i Maj 1919 bl. a. med det Formaal at kræve de sidste Frihavnsskruebrækkere fjernet, og som fortsatte trods Lyngsies mæglende Indgriben i dette Forhold og Tilvejebringelse af et Forligsgrundlag og Havnearbejdernes egen Organisations Indgaaelse af en klar Overenskomst med Arbejdsgiverne. Lyngsie fremhævede, at det var »Spartacus«, som var ved at rejse Hovedet her i København. Han aabnede en voldsom Kampagne mod disse selvbestaltede og ansvarsløse Opviglere, som gik rundt og prækede Generalstrejke og fik Havnearbejderne til at bryde sig fejl om Organisationer og Overenskomster. Skiftevis kaldte han dem »vore hjemlige Spartacister« og »Kasketdrenge, hvis Hjerner er indtørrede, og hvis Maver er sure af alt for megen og for tidlig Cigaret-

En Aften i Lidenskabernes Selskab. Lyngsie fremviser Syndikalist-Bacillen.
Alfr. Schmidt (frit efter P. S. Krøyer) i »Blæksprutten« 1919.

rygning«. At den syndikalistiske Epidemi ogsaa havde grebet om sig blandt de faglærte, vidnede den samtidige Strejke af Flydedokkens Smede om. Den faste Voldgiftsret ikendte disse Organisationer den ene Kæmpebod efter den anden, baade Havnearbejdernes Fællesforbund og Smedenes Afdeling 1 gik konkurs, og nye Organisationer maatte dannes. Disse kaotiske Forhold varede ved hele Sommeren 1919 og fortsatte for saa vidt ogsaa det følgende Par Aar.

Lyngsie udsendte i Juni et harmfnysende Opraab til Havnens Arbejdere, sluttende saaledes:

»Dansk Arbejdsmands Forbund har gennemført Eders store nye Overenskomst i den Skikkelse, som I selv har forlangt den, og der er intet Arbejdsforhold, som I har krævet rettet, uden at det er blevet det. Skulde der desuagtet være Ting, som I med Rette kan kræve forbedret, da er vort store Forbund stærkt og indflydelsesrigt nok til at fremme Eders Interesser paa hurtig og overenskomstmæssig Maade.

Hvad vil I da mere? Hvorfor har I nu i en Maaned strejket hveranden Dag, bebyrdet Eders Hjem med unødvendige Tab og fordyret Eders

Standsfællers, hele den københavnske Befolknings Livfornødenheder med Millioner og atter Millioner?

Gør en Ende paa Galskaben, genvind Eders Klassefællers Respekt og Agtelse. Jag Cigaretdrengene ud af Havnen, naar de forsøger at optræde som Eders Formyndere og lad os blive fri for fortsat at se Eder som blinde Redskaber for den nye Antisocialisme.

Dansk Arbejdsmands Forbunds Hovedkontor, 16. Juni 1919.

Lyngsie.«

Men det var nærmest spildte Guds Ord paa Balle-Lars. Syndikalisterne fremturede med deres »evige Uro« og beskyldte Lyngsie for, at han var købt af Kapitalisterne til at slaa Arbejderne ned, han var »Danmarks Noske« o. s. v. Da Arbejdsgiverne for at faa en Ende paa Spektaklerne truede med Storlockout, rettede Lyngsie i August endnu en offentlig Appel til Havnens Arbejdere, hvori han bebrejdede dem, at de lod sig forvirre af de syndikalistiske Teorier om enkeltvis og planløs Aktion: »Kun samlet, planmæssig og organisationsmæssig ledet Optræden kan føre Arbejderklassen fremad. Den Sandhed er lige saa god i Dag som for 20 Aar siden. Opgiv Anarkiet, grib i Stedet Organisationens gamle prøvede Værktøj«, og han garanterede en hurtigere og mere reel Forbedring af Forholdene end ad nogen som helst anden Vej.

Efter at Statsminister *Zahle* havde grebet ind, naaedes i Slutningen af September til en Ordning, som bragte nogenlunde Ro over Arbejdsforholdene i Københavns Havn. De enkelte Stridsspørgsmaal blev efterhaanden afgjort ved Voldgift.

Lyngsie fik forøvrigt adskillig Utak for sin Indsats under Havnekonflikten. Efter den tabte Frihavnsstrejke 1913 havde 5—600 Skruebrækkere haft Arbejde dernede og været et fortsat Irritationsmoment. Deres Tal var efterhaanden formindsket betydeligt, og de selv var ogsaa blevet en hel Del klogere end de var, da de blev lokket ind fra Udmarkerne. Mens de mest rettroende Fagforeningsfolk vilde sky disse »Kinesere« som Pesten til deres Dages Ende, havde Lyngsie ved en Lejlighed i 1916 faaet dem til at love at gøre fælles Sag med deres Klassefæller, naar Havnearbejderne nu opsagde deres Overenskomst med Frihavnsselskabet. Derved blev det gjort muligt i nogen Grad at faa Oprejsning for Nederlaget 1913. Da disse Folk nu 1919 havde anmodet om at blive »gjort ærlige« og optaget blandt Havnearbejderne i D. A. F., var

Lyngsie rede til at ordne dette fremfor at jage dem ud i Forræddernes Rækker igen, hvor de kun vilde være et Fribytterkorps til bekvem Brug for Arbejdsgiverne ved passende Lejlighed. Da Havnearbejderne vægrede sig, fik Lyngsie dem efter forskelligt Besvær optaget i Lager- og Pakhusarbejdernes Afdeling under D. A. F., mod at de betalte Bod og lovede Bedring naturligvis. Men baade i sin Hovedbestyrelse og paa Kongressen 1919 maatte han døje megen sur Kritik i Anledning af, at han saaledes vilde »legalisere Brækkerne«, og først da han havde formuleret en Udtalelse om Skruebrækkerspørgsmaalet, hvori det fastslaas, at om de paagældende reddede Faar *paany* svigter deres Pligt, saa er de hjemfaldne til endeløs Udstødelse, og faaet denne vedtaget med et stort Flertal paa Kongressen, blev denne Sag lagt ad acta i Forbundet. Men endnu længe var der Dønninger efter den indenfor Lager- og Pakhusarbejderne, hvor *Lyngsie* og *Rob. Nielsen* gentagne Gange maatte tage syndikalistiske Spektakelmagere under Behandling.

Lyngsie kunde med fuld Ret henvise til Organisationens gamle og prøvede Metoder. Hans Bedrift bestod jo ikke blot i, at han havde faaet saa og saa mange Arbejdsmænd organiseret, men i at han gennem denne Organisation havde skaffet *Resultater* paa Bordet, en Højnelse af disse Tusinder af Arbejdsmænds Kaar i økonomisk, social og kulturel Henseende. Det var sket delvis gennem Kamp, til Tider haardnakket, sejg og lidenskabelig Kamp, men sikkert blev den allerstørste Del af Resultaterne hentet hjem ved Forhandlingsbordet, ved de Tusindtal af Møder, smaa og store, hvis Maal var at løfte — lidt eller meget — Arbejdsmændene opad. Professor *F. Zeuthen* har*) levende anskueliggjort Arbejdsgiverens Overlegenhed paa det uorganiserede Arbejdsmarked, bl. a. i Kraft af sin større Viden om de Forhold, som bestemmer Arbejdets Værdi, herunder Lønforholdene for tilsvarende Arbejde andre Steder. Gennem Organisationen samlede Lyngsie en tilsvarende Viden og satte den i Forhandlingerne systematisk ind mod Arbejdsgivernes. Naar der ved den Havnekaj kan betales saa og saa meget, maa Folkene ved den anden Havnekaj kunne kræve lige saa meget. Naar det Teglværk i Nordsjælland, naar det Jernstøberi

*) I »Den økonomiske Fordeling«. 1928.

i Sydjylland kan betale den Løn, saa maa det andet Teglværk o. s. v. op med samme Betaling. En langsom, men utrættelig Proces, hvis gode kontante Udbytte medvirkede til, at Lyngsie længe var en Modstander af Landsoverenskomster med deres Ensretning af Vilkaarene. Det var Forskellene, Uroen, han saa fortrinligt kunde bruge som Løftestænger.

Han var ikke blind for, at Strejken var et tveægget Sværd, og at et magert Forlig var at foretrække for en fed Proces. Mere end een Gang kom han i sine Taler paa Møder og Kongresser ind paa dette og gav f. Eks. sine Medlemmer det Regnestykke at tænke over, hvor mange Strejkedage, der skulde til for at et Aars Forhandlingsresultater var sat over Styr, naar een Øre i Timen gav 30 Kr. mere om Aaret og to Øre 60 Kr. mere om Aaret.

I Arbejdsgivernes Øjne var han den udprægede »Cunctator«, Nøleren, den udholdende i Strid, men navnlig den, der sejgt og taalmodigt kunde fortsætte en Tovtrækning ved Forhandlingsbordet gennem Timer og Dage for at opnaa blot et lille bitte Ryk til Arbejdsmændenes Side. Da Tegneren *Axel Thiess* 1907 vilde anskueliggøre de opslidende Udholdenhedsprøver, som de døgnlange Forhandlinger mellem Arbejdernes og Arbejdsgivernes Hovedledelser udartede sig til under Aarets mange Konflikter, var det Lyngsie, han lod symbolisere Udholdenheden paa Arbejdersiden.

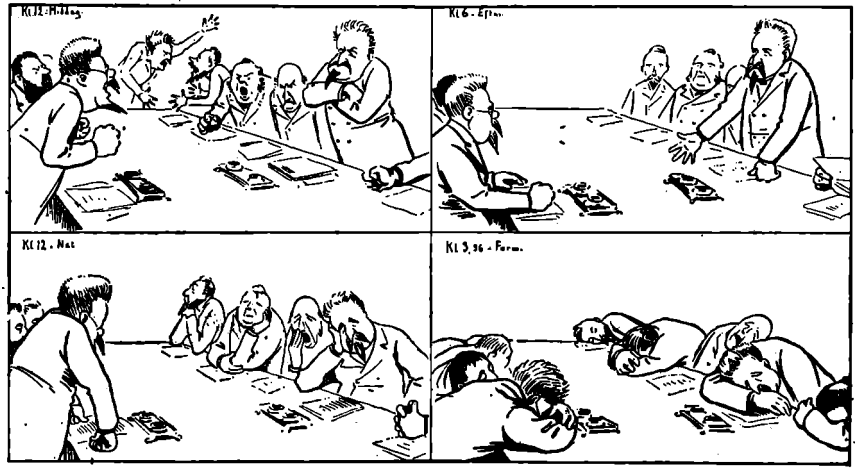

Dagen skrider, og Natten med, i Arbejdsgiverforeningen. Lyngsie og Kaspar Rostrup søger at trætte hinanden ud. Tegning af Axel Thiess i »Klods Hans« 1907.

Lyngsie bød sig selv det utrolige og synes under de store Situationer at have Kæmpekræfter. Men ogsaa disse kunde udtømmes, og bagefter kom Reaktionen. 1912 havde han haft en Sygdomsperiode efter Overanstrengelse. I Begyndelsen af 1914 blev han ligeledes alvorligt syg og hans Læge, Dr. *Christens*, meddelte hans Medarbejdere i Arbejdsmandsforbundet, at de maatte bistaa ham med at faa Lyngsie til at tage bort paa en Nerveklinik og siden paa Rekreation fjernt fra det daglige Arbejde. 1913 havde været et anstrengende Aar, med Masser af Lockoutvarsler og Modaktioner, der var Allerup-Affæren, som stærkt prægede Kongressen, der var Frihavns-Konflikten og meget andet, som havde lagt Beslag paa Lyngsie i lange Perioder, saa han hverken havde faaet Ro eller Hvile.

Det blev nu ordnet saadan, at Lyngsie et Par Maaneder tog Ophold paa Hareskov Sanatorium, derefter var han ligeledes et Par Maaneder i Norge, før han atter overtog sine Funktioner. I Hareskov kom han til at synes saa godt om Egnen her ved Bagsværd, at han benyttede sig af et Tilbud, hans Ven *Nielsen-Kolding* fremkom med, om paa billige Vilkaar at erhverve en Grund tæt ved Bagsværd Sø, bygge sig et Hus dér og blive Nabo til Vennen. Paa den Maade kunde al hans Fritid for Fremtiden benyttes til Rekreation i landlig Ro. I Begyndelsen af 1915 stod Villa »Margrethe« færdig, og Familien Lyngsie flyttede saa paa Landet.

Ogsaa efter den store Lønkampagne 1918 var Lyngsie udkørt og fik da et Ophold paa en Kuranstalt ved Silkeborg. Naar han saadan var borte, var det *Jens Larsen* der fungerede som Formand.

Her, hvor det er Manden, Lyngsie, der er vort Emne, er det ikke Stedet at komme ind paa de utallige enkelte Aktioner, som hører ind under Organisationens Historie. Dem kan man læse om bl. a. i Chr. Sørensens udmærkede Skrift om Dansk Arbejdsmands Forbund gennem 25 Aar 1897—1922. Men nogle korte Bemærkninger om Resultaterne af Lyngsies Arbejde bør tilføjes. I 1898 tjente en Arbejdsmand i København 915 Kr. i Aarsløn. 1914 var han kommen op paa 1206 Kr. og 1924 paa 3338 Kr. Javel, Pengenes Værdi havde forandret sig, men tror nogen, at Arbejdsgiverne frivilligt havde ladet Lønningerne forandre sig med?

Det Aar, da Syndikalist-Uroen var paa sit højeste, 1919, kunde Lyngsie med Stolthed henvise til et Resumé, der blev omdelt til Kongresdeltagerne — et Resumé, »som lille Christian selv har

lavet« — hvoraf det fremgik, at Arbejdsmændenes Lønforbedring paa eet Aar alene udgjorde henimod 50 Millioner Kr. Og Slutresultatet vilde blive endnu bedre. »Jeg tror«, udtalte han, »at den danske Arbejdsmand procentvis staar lige saa godt som de ni Tiendedele af de andre Fag gør, at vi i Anseelse udadtil i Arbejdsgivernes Øjne, i det offentlige Liv og langt ud over Landets Grænser staar endnu mere respekteret, end vi har gjort hidindtil.«

8 Timersdagens Gennemførelse betød en kulturel Sejr af uhyre Rækkevidde. Lyngsie havde selv været et af de mest aktive Medlemmer i det Udvalg, som havde forhandlet om og 17. Maj 1919 afsluttet den betydningsfulde Overenskomst. Ved Majfesten paa Fælleden samme Aar var han en af Talerne, og Hovedemnet var naturligvis 8 Timersdagen. »Før Høsten er i Hus, har vi den. Det er sidste Aar, vi demonstrerer for at faa den, næste Aar er den Virkelighed.« Og han udviklede videre, hvorledes dette Gode var et Resultat af Arbejdernes Sammenhold og ikke af Gadedrenge-Optøjer paa Grønttorvet. »Nej, gør din Pligt og kræv din Ret, det har været min Devise gennem 30 Aars Arbejde«. Paa De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskabsmøde 15. Maj løftede der sig Røster, der var misfornøjede med, at Arbejderne selv skulde bære Omkostningerne ved Arbejdstidsforkortelsen, og som samtidig fremhævede, at Byggefagene jo havde brudt den første Bresche. Det gav Lyngsie Anledning til nogle Udtalelser, der hilstes med stormende Tilslutning. Han maatte protestere mod denne Opfattelse. 8 Timersdagen var vundet ikke i Kraft af, men paa Trods af Byggekonflikten, som han betegnede som et af Tidens Vildskud. »Paa denne Sejrens Dag vil vi samles i Haabet om, at slig Galskab ikke vil blive efterlignet.«

Paa Kongressen i August opholdt han sig yderligere ved Arbejdsmandsforbundets Resultater: »En Gang, naar Historien skal skrives, og en Historiker skal beskæftige sig med, hvor langt Arbejderklassen i det Herrens Aar 1919 var naaet, saa er der ingen Steder, hvor der findes flere Beviser paa Underklassens fremskredne Indflydelse og Magt end i Dansk Arbejdsmands Forbunds Arkiv. Vi ser jo ogsaa, at Antallet af de Arbejdsmænd, der rykker ind som Medlemmer af Byraad og Sogneraad, stiger og stiger. Hvis det kunde gøres op, vilde I se, at der aldrig nogensinde er valgt tilnærmelsesvis saa mange. Det er et Bevis paa den voksende Agtelse, den voksende Respekt for den danske Arbejdsmand.«

Dansk Arbejdsmands Forbunds samlede Hovedbestyrelse 1922.
Forreste Række fra venstre: Johannes Sørensen, Lyngsie, J. C. Larsen, Niels Rasmussen, Axel Olsen, Sophus Mortensen. Midterrækken: Chr. Mikkelsen, H. P. Jensen, J. Andersen, Johs. Kortsen, Chr. Sørensen, Axel Petersen, Hans Hinrichsen, H. P. M. Brumvig. Bageste Række: J. A. Nielsen, Carl Drejer, J. H. Ravn, Niels P. Hansen, V. Brodersen, Hans Nielsen, Th. Petersen, Chr. Brun, Vald. Petersen. (Hauerslev fot.)

Lyngsie forudsaa forøvrigt allerede 1919, at der maatte komme en Storkamp, naar Varepriserne begyndte at dale, og Arbejdsgiverne derfor vilde kræve Lønningerne nedsat. Ogsaa af den Grund burde man ikke øde Midler og Kræfter paa unødvendige og ulovlige Strejker. Kampen kom endda før »Vognen vendte«, for allerede 1919 bebudede Arbejdsgiverne, at de ikke vilde følge længere med opad. Det blev Forspillet til den faglige Side af Paaskekonflikten 1920, den store Lockouttrusel og Generalstrejken, som endte i det faglige Paaskeforlig af 5. April, hvori Arbejdsgiverne gav Køb og indrømmede baade Augustregulering, Forhandling om lave Lønninger, om Arbejdernes Andel i Ledelsen m. m. Lyngsie hævdede senere, at han havde været blandt dem, der 1920 fraraadede at tage det store Spring ud i Generalstrejken. Og hans

hele Indstilling over for det foregaaende Aars Generalstrejke-Magere gør det meget sandsynligt, at han har haft sine Betænkeligheder. Formen, det blev fremført under — det var efter Storkampen 1925 — kaldte dog Borgbjerg frem med en Imødegaaelse. Baade den faglige og den politiske Ledelse havde været aldeles enige om de Skridt, der burde tages.

Efter Generalstrejkens Afblæsning varede det, som man erindrer, en rum Tid før Tingene faldt i Lave igen. Søens og Havnens Arbejdere førte under »revolutionær« Ledelse Krigen videre paa egen Haand, hvad der ogsaa for Arbejdsmandsforbundet vanskeliggjorde en endelig Afslutning, men ved en Overenskomst af 28. Maj fik D. A. F. sine Forhold ordnet med Arbejdsgiverne og opnaaede saadanne Tillæg i Aarets Løb, at Chr. Sørensen kaldte det »et Resultat, som vistnok er uovertruffen i Fagbevægelsens Historie«. 1920 var ogsaa Toppen naaet. Da havde en Arbejdsmand omtrent det samme i Timeløn, som han i 90'erne havde tjent paa en hel lang Dag. For samtlige Arbejdere var Reallønnen, den reale Aarsfortjeneste, steget med ca. 28 pCt. siden 1914, og for Arbejdsmænd alene var Stigningen endnu større.

Det vil ikke undre nogen, at Lyngsie var en af de sejgeste til at holde igen, da Nedgangen de følgende Aar satte ind. Pristallet, som 1920 var naaet op paa 262, faldt 1921 til 237 og 1922 til 199. Lønreguleringen efter Pristallet vendte nu Vrangen ud. Men hele den økonomiske Krisetilstand og den enorme Arbejdsløshed, som satte ind, var naturligvis Faktorer, som i høj Grad var medvirkende til at bryde Modstanden mod »Tilpasningen«.

1921 kom det til en Arbejdskamp, som kostede 1,3 Millioner tabte Arbejdsdage. Efter ganske uoverskuelige Reduktionskrav fra Arbejdsgiverside blev et Forligsmandsforslag bragt i Stand, som betød øjeblikkelig Aflevering af sidste Aars August-Tillæg 13 Øre og fortsat Regulering med 2 Øre pr. Time pr. 3 Points i Pristallets Bevægelser, ialt blev det i Aarets Løb en Nedskæring af omkring 31 Øre pr. Time. I Betragtning af Arbejdsløsheden og andre Forhold vedtog De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling Mæglingsforslaget, men Arbejdsmændene, Smedene og enkelte andre Fag forkastede, hvorfor Lockouten kom. Først efter ny Mægling og Kongres i Arbejdsmandsforbundet, hvor De samvirkende Fagforbunds Holdning selvsagt var Genstand for ophedet Diskussion, vedtog Arbejdsmændene.

Da Arbejdsgiverne 1922 ikke blot fortsat angreb Lønningerne, men nu ogsaa havde opsagt 17. Maj-Overenskomsten om 8 Timersdagen, var Lyngsie baade indenfor de kompetente Forsamlinger og i den offentlige Debat den, som førte an i Modstanden. Efter Forhandlinger Dage og Nætter fremsatte Forligsmændene i Begyndelsen af Februar et Forslag om en Ordning med 15 pCt.s Lønnedslag, Augustregulering Procent for Procent, Forhandlinger om Forlængelse af Arbejdstiden for visse Grupper og en kraftig Nedskæring af Betalingen for Overarbejde. Paa De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling 7. Februar anbefalede Forretningsudvalget minus Lyngsie at gaa til Biddet, mens Lyngsie anbefalede Forkastelse, og der udviklede sig nu en daglang Diskussion mellem ham og Carl F. Madsen, I. A. Hansen, Stauning o. fl., som endte med, at Generalforsamlingen forkastede Forslaget med et Dusin Stemmers Flertal. Saa kom Lockouten, een af de største vi har oplevet, i 7 Uger varede den og kostede 2½ Million tabte Arbejdsdage. Under de forudgaaende Forhandlinger var det, at Arbejdsgiverne blev utaalmodige og krævede en Afgørelse fra Arbejdsmandsforbundets Side, hvortil Lyngsie i en Skrivelse af 4. Februar svarede, at man maatte give sig Tid, for nu havde hans Hovedbestyrelse været holdt herinde i over en Uge og saa godt som uafbrudt deltaget i Møder og Forhandlinger; Folkene var nu rejst hjem, de maatte virkelig ogsaa have Tid til at skifte Skjorte og til at kysse Konen.

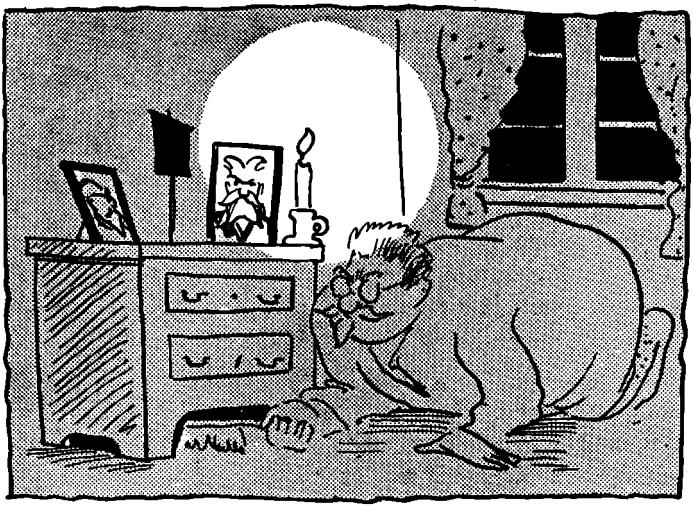

»Hr. Lyngsie vil ikke forhandle med Arbejdsgiverne, før han har skiftet Skjorte. — Bare han nu ikke skal lede for længe efter Skjorteknapperne«.

Dagbladskarikatur fra Febr. 1922.

Under Lockouten blev Offentligheden ogsaa gennem Bladindlæg holdt underrettet om Divergenserne mellem Carl F. Madsens og Lyngsies Syn paa Tilbudene og Situationen i det hele. Lyngsie vilde længst muligt vægre sig ved at bøje sig for dette Attentat paa 8 Timersdagen og paa sine egne, de lavest lønnede Folks Levestandard. Da Lockouten med udfyldende Strejker havde varet nogen Tid, fremkom nye Forligsmandshenstillinger med enkelte Forbedringer. Heraf blev den første forkastet, den anden, af 4. April, tiltraadte De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling, da den frembød betydeligt mildere Vilkaar end Forslaget af 3. Februar. Men Lyngsie vægrede sig paa sit Forbunds Vegne ved at gaa ind paa Forliget. Han vilde i hvert Fald demonstrere Arbejdsmandsforbundets Evne til at gøre Modstand til det sidste, og hverken lockoutede eller strejkende Arbejdsmænd gik i Arbejde. Vistnok nærede Lyngsie Forestillinger om, at der blandt Arbejdsgiverforeningens Medlemmer var Uro og Utilfredshed med Lockouten, og at han ved at holde ud og opnaa fri Forhandling kunde vinde Resultater, der var bedre end 4. April-Forslagets. Det lykkedes ikke, maatte han siden erkende; Arbejdsgiverne havde »fornaglet deres Medlemmers Handlefrihed«. Gennem længere Tid gjorde han sig al Anstrengelse for at opnaa visse Ændringer, men Arbejdsgivernes Næstformand, *Einar Jørgensen,* som var »sat ud paa ham«, var hverken til at hugge eller stikke i. 24. April sluttede saa ogsaa D. A. F. Overenskomst. Paa sin Kongres i August forsikrede han, at der var ydet den Modstand, det var muligt at yde. »Inden for De samvirkende Fagforbund har Dansk Arbejdsmands Forbund været Saltet i Modstanden, — — der er ingen Tvivl om, at det, Arbejdsgiverne er slaaet tilbage paa, har ikke mindst været Arbejdsmændenes Holdning indenfor De samvirkende Fagforbund«. For sit eget Vedkommende vilde han benytte Lejligheden til at takke sine Medarbejdere, men ganske særligt Chr. Sørensen, som havde været ham til uvurderlig Støtte, især da han selv efter Dages og Nætters Anstrengelse under Foraarskonflikten var brudt sammen. Det var paa samme Kongres, man besluttede at beskære De samvirkende Fagforbunds Kompetence til at afslutte Arbejdskampe og indgaa Overenskomster. Det kan tilføjes, at det Niveau, som Arbejds- og Lønvilkaarene efter de to Nedskæringsaar nu var kommet ned paa, væsentlig blev bevaret ved det følgende Par Aars Overenskomstfornyelser.

(Tegning i »Vore Herrer« 1922).

I Januar 1923 fejrede De samvirkende Fagforbund sit 25 Aars Jubilæum, og blandt Jubilarerne, dem, der havde gjort hele Kampagnen med fra 1898, var de to Forretningsudvalgsmedlemmer, Em. Svendsen og Lyngsie. En stilfuld Fest fandt Sted paa Københavns Raadhus, hvor D. s. F.s Stifter og første Formand, Borgmester J. Jensen, var en af Talerne og mindede om, at han ved hint Møde paa Enghavevejen i 1898 havde sagt: »Vi skal ikke overstemme, men altid søge at overbevise hinanden«. Carl F. Madsen holdt Tale for Jubilarerne og sagde bl. a. henvendt til Lyngsie: »Naar man indtager en fremskudt Stilling og til Tider vover sig langt ud, opstaar der ganske naturligt, navnlig under store Begivenheder, Meningsforskel mellem Lederne. Saadanne Uoverens-

stemmelser fremkommer alle Vegne, hvor der er Liv og Kræfter i Bevægelse; men de har dog ingensinde været større, end at de var til at komme over, og saaledes vil det formentlig ogsaa gaa i Fremtiden.« Han takkede Lyngsie for den Energi, han havde udfoldet i Forretningsudvalget fra dettes første Dag og udtalte, at alle vidste, Arbejdsmændenes Formand havde haft en meget stor Indflydelse paa de Beslutninger, der i Tidens Løb var taget.

I en Festsang skildrede Marinus Kristensen Fremgangen fra den Gang, Arbejderne var »Kapitalens værgeløse Bytte — tavse Trælle ved Maskinens Hjul« og til nu, hvor »Fag ved Fag skal stedse virke sammen, gro og grønnes under Livets Lov«. Og Lyngsie sluttede meget bevæget Talernes lange Række, idet han tog Sangens Linjer til Udgangspunkt. »Hvilket Eventyr er ikke sket. Vel har vi ikke naaet vort endelige Maal, men vi har gjort os fri, vi er maalbevidste, vi har støbt et Fundament af Magt og Kultur, og Fremtiden er vor. I 25 Aar holdt vor Hovedorganisation, fordi fælles Maal og fælles Begejstring skabte fornøden Hensyntagen til de mangeartede Interesser. Det vil og maa ogsaa være muligt i Fremtiden, naar vi stadig holder os for Øje, at Storhed forpligter, og at vi forvalter ædelt Metal: de Tusind Hjems Ve og Vel og Higen efter Lykke.«

Vi kan slutte dette Afsnit med en Omtale af Lyngsies Arbejde for international Samling. Allerede i 90'erne fik han knyttet Forbindelser med de svenske Arbejdsmænds Ledere, og deres Formand, *Janne Jönsson,* blev efterhaanden en fast Gæst ved de danske Arbejdsmænds Kongresser. Ved en skandinavisk Arbejderkongres i København 1901 fik de to tilvejebragt en Overenskomst om gensidig Støtte de skandinaviske Arbejdsmænd imellem, og ved adskillige Arbejdskampe i Aarenes Løb gik der store Beløb, dels paalignet i Henhold til Overenskomsten, dels indsamlet ad Frivillighedens Vej, over Grænserne til Hjælp for kæmpende Kolleger. Dette Samarbejde antog efterhaanden fastere Form, og Gensidighedsordningen blev udvidet og befæstet ved skandinaviske Arbejdsmands-Møder, hvor Lyngsie var den selvskrevne Førstemand. 1912 var han og Sophus Mortensen i Helsingfors til Stiftelsen af Finnernes samvirkende Fagforbund.

Ogsaa i det internationale Organisationsarbejde tog han virksomt Del. 1904 var han f. Eks. ved Den faglige Internationales første Kongres med til at fastlægge de fagpolitiske Retningslinjer og imødegik bl. a. Franskmanden *Alemanes* Propaganda for at optage Generalstrejken som et ufejlbarligt Middel i Arbejdernes Kamp. Da han og Janne Jönsson 1907 deltog i en international Socialist-Kongres i Stuttgart, benyttede de Lejligheden til at komme i Forbindelse med Repræsentanterne for de tyske og østrigske Fabrikarbejderforbund og fik ved en Sammenkomst lagt Grunden til et internationalt fagligt Arbejdsmands-Sekretariat, hvis Leder blev Tyskeren *Aug. Brey*. Dette blev fastere udbygget, da Arbejdsmandsrepræsentanter for adskillige Lande 1910 var i København som Deltagere i den internationale Socialist-Kongres her. De Baand, som her blev knyttet, sprængtes desværre igen under den første Verdenskrig, og først 1920 blev Den internationale Grov- og Fabrikarbejder-Føderation genrejst ved en Kongres i Amsterdam, som Lyngsie kun ved Sygdom blev forhindret i at deltage i. Chr. Sørensen blev derimod Medlem af Exekutivkomiteen. Ved adskillige internationale Kongresser senere var Lyngsie aktiv Deltager, Zürich 1917, London 1922 og i den internationale Arbejdsmandskongres i Wien 1923, hvor han holdt en stor Tale imod et Forslag om Enhedsfront med Kommunisterne.

De særlige Transport-Unioner, skandinaviske og internationale, var Lyngsie oprindelig en Modstander af. De smagte af industriel Opdeling; syndikalistiske og andre sekteriske Havnearbejdergrupper, som Gang paa Gang gik deres Vej bort fra Fællesskabet, ansaa disse Unioner som deres særlige Støtte og Tilflugt. Da Havnearbejderne imidlertid 1922 efter en længere Ørkenvandring paany indtraadte i D. A. F., gik Lyngsie med til, at hans Forbunds Transport-Grupper, Havnearbejdere, Kuske, Chauffører, blev tilsluttet det skandinaviske Transportarbejderforbund og derigennem den internationale Transport-Union. Selv deltog han ofte i deres Møder de følgende Aar, styrkede ogsaa disse Baand, og trak navnlig under Havnekonflikterne 1925 og 1928 store Veksler paa de udenlandske Transport-Organisationers Solidaritet med de danske Arbejdsmænd.

DEN STORE KAMP 1925

Hvad der inderst inde dikterede Lyngsies Holdning og Handlinger under den store Arbejdskonflikt 1925 lader sig næppe helt udrede. Mange Slags Motiver blev skudt ham i Skoene, som blot skulde tjene til at nedsætte ham i det offentlige Omdømme. Det var paafaldende, at han under Konfliktens første Del var mere forhandlingsvenlig, at der fra et givet Tidspunkt ligesom skete et Omslag til Uforsonlighed, og at han mod Slutningen gik over Gevind og tabte Sansen for de rimelige Proportioner, baade mellem Tab og Vinding og mellem Delene og Helheden. Men een Ting synes ubestridelig: at hans Kampførelse i første Række blev ledet ud fra den Overbevisning, at Arbejdsmændene, de i Forvejen lavest lønnede, i højere Grad end andre havde maattet bære de forudgaaende Aars Byrder, og at de nu var stærke nok til at hæve deres Kaar igen — med eller uden andres Hjælp.

I Aarene 1920 til 1923 havde Arbejderne staaet i Defensiven. Meget af det vundne havde maattet opgives igen. Arbejdsløsheden voksede, Lønningerne gik ned og de ufaglærtes mest. Men nu da der fra 1924 var indtraadt en Bedring i Erhvervslivet og Arbejdsforholdene, skulde Tingene bringes i Niveau igen. Det lod han sig ikke rokke fra; men rask igennem Larm og Spil og Kamp førte han sine Folk frem til et Resultat, som i hvert Fald fra hans og deres Synspunkt var en Sejr, der var Kampen værd.

Atmosfæren var saa smaat bleven opladet gennem 1924. Valget i April og Dannelsen af den første socialdemokratiske Regering havde paa den ene Side stemt Arbejderne forhaabningsfulde og tillidsfulde og paa den anden Side gjort Borgerskabet og Arbejdsgiverne stejlere og mere afvisende. Borgbjergs Bedriftsraadsforslag begyndte saa smaat at spøge — næsten et Revolutionstegn. Ogsaa ude fra vejrede Arbejdsgiverne Trusler mod Erhvervslivet.

At den faglige Kamp herhjemme i høj Grad var blandet op med politiske Momenter var temmelig aabenbart. I hvert Fald indtog Arbejdsgiverne i Efteraaret det Standpunkt, at de ikke vilde forhøje Lønningerne efter Overenskomsternes Udløb om Foraaret, ja, der lød Røster fra Jernindustriens Direktører om, at man maatte kræve Nedsættelser op til 10 Procent. Arbejdsgiverne opsagde efterhaanden Overenskomster omfattende ca. 100.000 Arbejdere, og selv efter at Pristallet i Februar havde vist 3 Procents Stigning, nægtede de under Forhandlingerne enhver Dækning herfor. En mærkelig og umotiveret Henvendelse fra Forligsmændenes Formand *J. Dalhoff* til Hovedorganisationernes Formænd bidrog yderligere til at befæste Arbejdsgivernes afvisende Holdning. Arbejdernes Stilling var den, at de maatte forlange fuld Dækning for Dyrtiden samt et ekstra Tillæg for de lave Lønninger.

Flere Fag, bl. a. Arbejdsmændene, fremsendte Strejkevarsler, Arbejdsgiverne svarede med Lockoutvarsel, først overfor Jernindustriens Arbejdere, i anden Omgang overfor samtlige Medlemmer af De samvirkende Fagforbund.

Det trak op til Uvejr.

De mange tekniske og lønmæssige Detailbestemmelser i Forslag og Overenskomster under en saadan Konflikt er det ikke her Stedet at gaa ind paa; det er nok at fastslaa, at et Forligsmandsforslag af 14. Marts med ikke uvæsentlige Indrømmelser, men ingen til Jernindustrien, blev antaget af nogle Fag, men hverken af Smedene eller Arbejdsmændene, ligesom ogsaa Arbejdsgiverne væsentlig gik imod. Lyngsie tilbød at lade en Kongres tage Stilling til Forslaget, hvis man fra Arbejdsgiverside vilde gaa med til at udsætte Konfliktens Ikrafttræden, men det blev afvist, og saa var Kampen der den 18. Marts. Omved 42.000 Arbejdere kom paa Gaden, heraf mindst en Snes Tusinde strejkende Arbejdsmænd, men Truslen om Storlockout og omfattende Sympatistrejker antydede, at Kampen let og snart kunde antage ganske anderledes Dimensioner.

Naturligvis fulgte Offentligheden Situationens Udvikling gennem Pressens store Artikler, men denne Konflikt blev desuden ledsaget af en i høj Grad personlig Polemik, som fyldte Bladenes Spalter under hele Kampagnen og et godt Stykke derefter. Og det kan ikke nægtes, at Lyngsie var den, som leverede de fleste og de mest chokerende Indlæg.

Paa en Udtalelse i et Interview, hvori Bogtrykker *H. Langkjær* havde udtrykt sin Forbavselse over, at det var kommet til Kamp, da Lyngsie efter hans Formening havde erklæret alt i Orden til Fred fra Arbejdsmændenes Side, svarede Lyngsie i en Skrivelse til Pressen samme Dag, som Konflikten udbrød:

»Rent bortset fra det vidunderlige for ikke at sige latterlige i, at selveste Arbejdsgiverforeningens store, vældige Formand overhovedet selv bekendtgør, at han og hele Generalstaben ved Vestervold 113 kan lade sig trække rundt af en i og for sig saa ringe Person som mig lille Mand — — —«, saa maa Lyngsie tilbagevise Langkjærs Paastand — han kalder ham »en Blæksprutte« — og lægger Ansvaret over paa denne og Direktør *Agerholm,* »en naiv Sjæl« o. s. v.

Lyngsie:
Jeg ikke, hvad jeg gerne vilde, kan,
thi jeg er kun en ganske lille Mand.
»Blæksprutten« 1922.

Udtrykket »mig lille Mand« vandrede herfra Landet rundt og tilbage til Lyngsie, som ogsaa ved andre Lejligheder kunde bruge det om sig selv.

I de følgende Dage blev der gjort forskellige Forsøg paa at hindre den truende Udvikling. Kongen opfordrede Statsminister Stauning til at søge Føling med Parternes Ledere, og Stauning søgte hos Langkjær og Lyngsie at opnaa en Udsættelse, men uden Resultat. Blandt Fagenes Ledere var der delte Meninger om, hvor langt man skulde gaa og om, hvorvidt en stor og langvarig Kamp vilde lønne sig, navnlig da man sporede Tegn paa, at Arbejdsgiverne efterhaanden var kommet i Skred. Den 24. Marts kaldte Stauning De samvirkendes Forretningsudvalg til Møde i Statsministeriet, hvor ogsaa andre Ministre var tilstede. Overfor Staunings Fremhævelse af de Samfundsinteresser, som stod paa Spil, og den vanskelige Situation, ogsaa Regeringen kunde komme ud i, om Kampen blev yderligere skærpet, gav Carl F. Madsen og I. A. Hansen Udtryk for Ønsket om, at denne kunde begrænses og snarest afvikles, mens Lyngsie henviste til, at der var to Parter i Sagen og at Udviklingen væsentlig skyldtes Arbejdsgivernes forbenede Standpunkter. Arbejdsmændene hverken vilde eller kunde nøjes med Pristallet. Man var ogsaa inde paa Spørgsmaalet om

Transportstrejke, hvad alle, ogsaa Lyngsie, haabede kunde undgaas, men Sympatistrejker af større Omfang kunde blive nødvendige.

Efter at Arbejdsgiverforeningen 20. Marts havde givet Varsel om Storlockout, udsendte De Samvirkendes Forretningsudvalg da 24. Marts Varsel om Sympatistrejke, og et Repræsentantskabsmøde et Par Dage senere traf nærmere Beslutninger om Kampens Førelse og fastlagde i et Manifest den Retningslinie, at »vi tjener os selv og Samfundet bedst ved at begrænse Kampen til de Omraader, hvor den nødvendig maa føres for effektivt at imødegaa Angriberen, Arbejdsgiverforeningen, og saa sætte al vor økonomiske og organisatoriske Styrke ind paa at sætte de Kæmpende i Stand til at føre Kampen til en for hele Arbejderbevægelsen ærefuld Fred.«

Dette Dokument havde Lyngsie baade godkendt i Forretningsudvalget og stemt for paa Repræsentantskabsmødet, og da under dette Forligsmændenes nye Forslag forelaa, anbefalede han ogsaa varmt at tage dette, som i Realiteten var en Henstilling om, at Parterne skulde give de enkelte Fag Tid og Lejlighed til at enes, og som Forhandlingsgrundlag blev væsentlig de samme Forslag opstillet, som havde været fremsat 14. Marts. Et af Stridspunkterne var netop Arbejdsgivernes Ordre til deres Medlemmer om, at alle Sager skulde føres »til Tops« og afgøres efter en Lineal, mens Arbejderne krævede Adgang til direkte Forhandling med deres respektive Arbejdsgivere. De Samvirkende godkendte derfor »Henstillingen«. Men Arbejdsgiverne forkastede den. Først efter ny Mægling og efter at der var tilføjet visse knappe Forhandlingsfrister, gik Arbejdsgiverne med paa Henstillingen.

Lyngsie protesterede sammen med Chr. Sørensen og Carl Drejer mod, at der blev ændret i det Forslag, Arbejdersiden havde vedtaget, men den øvrige Del af D. s. F.s Forretningsudvalg tillagde ikke disse Tilføjelser saa stor Betydning, og Carl F. Madsen skrev saa under sammen med Langkjær. Paa dette Tidpsunkt, 27.—28. Marts, skete der en paafaldende Forandring i Forholdet mellem Lyngsie og De samvirkende Fagforbund. Nu begyndte han at styre sin egen Kurs.

Den truende Storlockout blev efter Forslaget af 27. Marts udsat, og overalt blev der Travlhed med lokale eller landsvise Forhandlinger, men da disse kun i ganske faa Tilfælde førte til Resultat, gik Sagerne til Forligsinstitutionen, som 11. April fremlagde et Kompleks af 22 Mæglingsforslag, som der skulde svares paa

senest 18. April Kl. 12 Middag. Disse Forslag gav betydeligt mere end de tidligere, baade 3 og 5 Procents alm. Tillæg, ekstra Tillæg til de lave Lønninger, for »Jernet« et Par Øre til Minimallønningerne og eventuelt mere til August. Arbejdsgiverne syntes modtagelige for Forslagene — heller ikke i deres Lejr ventede man sig Fordele af en længere Tids Dødsstilhed paa Arbejdspladserne — men fra Vestervold blev det dekreteret, at alle Forslag skulde udgøre en Helhed; ved Forkastelse af nogle faldt det hele bort.

Alfr. Schmidt i »Klods Hans« 18. 3. 25.

Nu viste det sig, at kun 13 Fag vedtog; blandt dem, som forkastede, var Smedene og Arbejdsmændene. Det vil dog sige: indenfor Arbejdsmændenes Forretningsudvalg og Hovedbestyrelse var et Flertal af den Opfattelse, at man nu havde faaet Arbejdsgiverne til at give saadanne Indrømmelser, at man burde tage mod dem. Man troede ikke, at man ved fortsat Kamp vilde opnaa mere eller opnaa saa meget, at det blev Ofrene værd. Men Lyngsie og fem andre var af en anden Mening, og paa Arbejdsmændenes Kongres i Vejle 16.—17. April satte Lyngsie sin og Mindretallets Opfattelse igennem.

Mellem Lyngsie og hans nærmeste Medarbejder, Førstesekretæren Chr. Sørensen, brast herunder et venskabeligt Samarbejde, som havde strakt sig over en lang Aarrække. Paa Hovedbestyrelsesmødet paa Ny Rosenborg erindrede Chr. Sørensen Lyngsie om, at denne ved tidligere Lejligheder havde indskærpet, at Hovedbestyrelsen maatte sørge for at møde frem som en Enhed overfor Kongressen, og at Mindretallet maatte bøje sig for Flertallet. Nu da Lyngsie stod i Mindretallet, vilde han ikke selv respektere denne Grundsætning. I Vejle kom det til en voldsom Debat mellem Chr. Sørensen, der var Ordfører for Hovedbestyrelsens Flertal, og

Lyngsie, der endnu en Gang viste, hvilken Magt han kunde øve over en Forsamling. »Jeg er klar over, at om faa Dage vil der staa et Drøn over Landet, og den kapitalistiske Presse vil falde over mig og kalde mig en Vindhas og en kampgal Mand«, sagde han. Han beklagede, at Chr. Sørensen og han denne Gang stod i hver sin Ende af den Vogn, hvor de hidtil altid havde staaet ved Siden af hinanden. Men det fik ikke hjælpe. Han maatte anbefale at forkaste Forslaget. Arbejdsmændene var nu stærke nok til at tvinge deres Ret igennem. Han troede paa, at Kammeraterne rundt i Landet og deres Hjem vilde være i Stand til at bære en Kamp paa fire Uger — »og da faar vi som Kampens Løn det røde Guld.«

Den paafølgende Diskusison var meget skarp. Lyngsie var meget ophidset over, at nogle Blade havde kunnet afsløre, at Hovedbestyrelsens Flertal havde vedtaget Forslaget. »Under saa skammelige Vilkaar vil jeg ikke arbejde,« sa' han. »Jeg giver Manden, som har rendt med Sludder, 24 Timer til at melde sig hos mig.« Men Pressens Veje var uransagelige. Uoverensstemmelserne i Hovedledelsen fremkaldte vel megen Betænkelighed, men det alt overvejende Flertal af dem, som udtalte sig, støttede Lyngsie. Hovedbestyrelsens Stilling var Selvopgivelsens Politik. Hvis man ikke her fulgte Lyngsie, vilde det svække hans Autoritet. Ved Afstemningen blev Forligsmandsforslaget forkastet med 253 Stemmer mod 115. Sagen var dermed afgjort. Den 20. og 21. April traadte Lockoutudvidelsen og Sympatistrejkerne i Kraft. Over 40.000 Mand havde gaaet ledig i fire Uger; nu blev Tallet paa een Gang fordoblet. Kampen gik ind i en ny Fase.

De følgende Dage samlede Forligsmændene Hovedorganisationernes snævrere Ledelse for om muligt at bringe Parterne nærmere hinanden — selv vilde de ikke ændre i det opstillede Forligsgrundlag — og herunder blev Divergenserne mellem Lyngsies Betingelser og de Maal, der var sat af De Samvirkende, stedse mere aabenbare. Carl F. Madsen stod paa Resolutionens Linje af 27. Marts, mens Lyngsie inddrog nye Krav, f. Eks. om Erstatning til de Udelukkede, om Revision af Septemberforliget og lagde øjensynlig an paa at sprænge Forhandlingerne. Han lod sig forlyde med, at Arbejdsgiverforeningen vilde revne under Kampens Pres, og at den danske Krone vilde styrte ned, saa en Tikrone kunde købes for nogle Ører. I et Møde 24. April i Forligsinstitutionen kom det til Optrin, hvis Karakter man faar et Begreb om gennem

et Cirkulære, som Lyngsie samme Dag tilstillede de i Storkonflikten implicerede 22 Fag, hvori han kalder Mødet »den værste Forestilling, jeg i mit Livs skabte Dage har været med til«, skriver at »Langkjær vrøvlede det hele ud i Luften«, og »I. A. Hansen flød hen i Taarer«. Han, Lyngsie, havde paa Mødet fortalt Arbejdsgiverne, at de allerede havde tabt Slaget, de kunde lige saa godt give sig først som sidst, for det blev blot dyrere for hver Dag, der gik. Og saa forlod han Mødet og lod de øvrige blive siddende — »om de sidder der endnu, véd jeg ikke«.

At hans Forhandlingsform paa dette Møde og det unægtelig ejendommelige Cirkulære har bidraget til at udvide den Revne, der var slaaet i Forholdet mellem Arbejdsmændene og De Samvirkende, er hævet over enhver Tvivl. Da Cirkulæret nogen Tid efter blev offentliggjort i »Arbejderbladet«, gav det Anledning til at Lyngsie placerede en Vagt paa sit Kontor, da han maatte hævde, at her forelaa et groft Misbrug af stjaalne Sager, og, skrev han til Pressen, »jeg oplyser udtrykkeligt, at denne Vagt er bevæbnet og har Ordre til hensynsløst at skyde enhver Uvedkommende ned, der eventuelt maatte blive antruffen. Det bemærkes, at Vagten er en Mand, der har deltaget i Verdenskrigen, og at han er en dygtig Skytte, som desværre har adskillige Soldatermord paa Samvittigheden«.

De mange Fag, hvis Forhold for saa vidt var i Orden, som baade Arbejdere og Arbejdsgivere havde tiltraadt Forligsmandsforslaget, ønskede ret naturligt Konflikten bragt til en snarlig Afslutning, men som Sagerne udviklede sig i disse Dage, syntes Udsigterne til Fred yderst ringe. Lyngsie forhandlede med den faglige Internationales Arbejdsmandsgruppe i Amsterdam og med den nordiske Transport-Unions Ledelser i Oslo og Stockholm, mens han overfor Pressen ikke lagde Skjul paa, at det trak op til Standsning af Landbrugseksporten. Samtidig gav de 21 Forbunds Repræsentanter De Samvirkendes Forretningsudvalg Bemyndigelse til at forhandle videre og søge en Afslutning opnaaet.

Men Lyngsie lod meddele, at Arbejdsmandsforbundet ikke ønskede De Samvirkendes Bistand. Der var paa Vejlekongressen nedsat et særligt 21-Mands-Udvalg, som sammen med Lyngsie skulde lede D. A. F.s Taktik under den fortsatte Kamp. Efter Beslutningen indenfor dette Forum forespurgte Lyngsie den 27. April i De Samvirkendes Forretningsudvalg, om man dér var villig til at

»Naa, gir de sig snart derinde?«
Lyngsie interviewes paa Vej til Forhandling i Arbejdsgiverforeningen. 1925.

varsle Sympatistrejke overfor Dampskibsselskaberne, Stevedorerne og Havneorganisationerne, men herpaa svarede Forretningsudvalget, at da Arbejdsmændenes Stilling i Realiteten betød, at man afskar De Samvirkende fra enhver Indflydelse paa Konfliktens videre Førelse og Afslutning, saa kunde man ikke imødekomme dette Ønske. Man henviste til, at Lyngsie havde Adgang til at rejse Spørgsmaalet paa D. s. F.s forestaaende Generalforsamling. Efter meget bevægede Scener nedlagde Lyngsie i Vrede sit Mandat i Forretningsudvalget, hvad han bagefter fortrød, og udtalte sig de følgende Dage i stærkt nedsættende Vendinger om sine hidtidige Kampfæller. Fra et Møde i Søpavillonen, hvor 21 Mand-Udvalget

godkendte Forbundsledelsens Handlinger og traf Beslutning om Transportstrejken, udsendte han saaledes en Meddelelse, hvori han brugte Vendingen »Treenigheden De samvirkende Fagforbund, Dansk Arbejdsgiverforening og Forligsmandsinstitutionen«, hvad der især i den konservative Presse blev udnyttet til Fremstillinger af »Spliden i Arbejderbevægelsen« o. s. v.

I Virkeligheden var det en vanskelig og delikat Situation baade for den faglige og den politiske Bevægelse. Dønningerne efter disse Sammenstød skyllede ind i allehaande Forsamlinger. »Social-Demokraten«s Redaktør *Marinus Kristensen* bestræbte sig bedst muligt for at dække over de opstaaede Divergenser og Lyngsies Udfordringer og lod i Reglen i sine Artikler, som om det var stærkt overdrevne eller helt opdigtede Fremstillinger, der fremkom i Modstanderpressen. Men samtidig indeholdt de tydelige Praj til Lyngsie selv om ikke at gaa for vidt. I en Artikel 28. April skriver Marinus Kristensen f. Eks. efter at have gentaget, at man i Højrepressens Meddelelser kun kan se et lumpent Forsøg paa at skabe Forvirring og Splittelse:

»Enhver organisationsvant Arbejder vil give os Ret i, at det er fuldkomment *utænkeligt*, at Lyngsie skulde stille sig til Højrepressens Raadighed paa denne Maade. Arbejdsmændenes gamle Fører er af os alle kendt som den strengeste Haandhæver af den Disciplin, der er nødvendig for en kæmpende Arbejderhær. Atter og atter har han med Harme krævet Bortvisning af enhver, der har givet Modstanderne Meddelelse om indre Anliggender, selv om Meddelelserne var rigtige. Vi véd ogsaa, at han ikke stiller ringere Krav til sig selv end til sine menige Medlemmer. Vi véd ogsaa, at Arbejderne ikke vilde taale, at deres Førere indlod sig i indbyrdes Slagsmaal paa aaben Gade efter at have krævet selvfornægtende Disciplin af de kæmpende Arbejdere.«

Og Marinus Kristensen maner til at demonstrere Sammenholdet paa Majdagen og til at henlægge eventuelle Diskussioner til det rette Forum, f. Eks. De samvirkende Fagforbunds kommende Generalforsamling. Denne Henstilling kan ikke siges at have været overflødig, men desværre virkede den som Vand paa Gæs. 1. Maj 1925 blev en af de mere oprivende i Majdagenes Række. Først varslede Lyngsie Transportstrejken i en Skrivelse til Arbejdsgiverforeningen, hvori han gjorde opmærksom paa, at »vort ikke ringe Forraad af Taalmodighed er opbrugt«, og da Arbejdsmandsforbundet i Kraft af sine Venskabsforbindelser med Udlandets Mil-

lioner Arbejdsmænd og de i den senere Tid udbyggede Gensidighedsoverenskomster er stærkt nok »til at slaa et Slag for Freden i Danmark«, saa vil man tillade sig at forelægge en kompetent Forsamling o. s. v. Skrivelsen sluttede med en Bemærkning om, at Lockoutherrerne ikke havde noget at beklage sig over — »Den, der selv kaster sig ind i Legen, maa ogsaa tage en Part af Stegen«.

Samme Dag talte bl. a. Stauning ved Arbejdernes Majfest paa Fælleden, hvor han betonede Samfundets Interesse i en snarlig Afslutning paa Striden og haabede, at Fornuften maatte være i Fremmarch. Noget direkte Forvarsel herom kunde dog næppe udledes af de Optøjer, der sluttede Dagen, idet det kom til korporlige Sammenstød med en Skare Kommunister, som forsøgte at storme Faneborgen og erobre Talerstolen. Og samme 1. Maj holdt Lyngsie i Nykøbing Falster en Brandtale, der ved sine Kraftudtryk maa have været et Lækkeri for Sprog- og Litteraturselskabet. I passende Uddrag og forsynet med nærliggende Kommentarer vandrede den i den følgende Tid Landets Presse rundt. Da Lyngsie selv optrykte et udførligt Referat i sit Fagblad, kan vi citere enkelte Passager heraf:

Efter en Indledning om Majdagens Historie, om Fyrsten af Hohenlohe med Skjorten ud af Bukserne, om radikale Forræddere m. m. kom han ind paa den øjeblikkelige Situation, den løbende Arbejdskamp. »Bare de socialdemokratiske Ministre vil erindre, hvor de er kommet fra, hvor deres Plads er, naar Arbejderne er i Kamp mod Overklassen — og det tror jeg, de vil — saa skal vi ikke forlange mere — —«. Arbejdsgivernes Formand, — »den lille Bogtrykker med sort Sjæl og hvide Vinger« — havde sluppet Krigen løs den 18. Marts, »men saa trak ogsaa jeg Sværdet af Skeden —«. Om Forligssituationen, som han kaldte »Forlis-Institutionen«, sagde Lyngsie, at det var et daarligt Forslag, der forelaa derfra 27. Marts, men Arbejderne havde vist Fredsvilje, ogsaa han selv havde anbefalet, »men saa rendte Langkjær rundt i Papirerne som en vis Ting i et vist Apparat og fik i Nattens Mulm og Mørke Forligsmændene til at lave et ændret Forslag, som blev til Hokuspokus, Bedrag og en Masse Snak op ad Vægge og ned ad Stolper. Saa skulde Langkjær vise sit Feltherretalent à la Kejser Vilhelm, han udvidede Lockouten til 100.000 Mand. Jeg forstaar ikke, at en Mand kan sætte dette Galskab i Værk uden at Justitsminister Steincke internerer ham (Munterhed). Hvis jeg havde været Justitsminister, havde Langkjær siddet paa Oringe.« — — »Det er Kapitalmagten, der har spillet op til Dans, og vi har maattet danse med — — men vi er to om at slutte Dansen — — jeg er ikke sikker paa den ophører den Dag, de andre tager Fløjten af Munden. Vi kan jo danse Krammet af Gulvet, saa deres Skanker blaaner derved.« — — Han kom derefter ind paa Forbundets økono-

miske Beredskab og sagde bl. a., at der laa flere Millioner i Kassen og flere, end da Kampen begyndte. — — »Og saa tror Langkjær, dette elendige Fæ, at han kan udsulte de danske Arbejdsmænd, der har mig, Michael Christian Lyngsie til Formand! — — Jeg véd, hvad jeg gør, og jeg véd, hvad jeg vil, jeg véd, at vore Folk de kan. — Jeg har plejet de danske Arbejderes internationale Forbindelser — og hvis Hr. Langkjær tror, at to Millioner Arbejdsmænd i Udlandet ikke vil give os en Haandsrækning paa 1 Krone om Ugen, saa tager han fejl. — — Hans Kanoner er rene Fyrværkerisager mod de Kanoner, vi har. — — Den Tid er forbi, da de andre kunde kuske Arbejderstanden her i Landet. — — Der bliver ikke Fred i Danmark, før vi har faaet hvad vi vil have og Garantier for, at vi ikke skal have Lockouter hvert andet Aar. — — Har I Nykøbing-Arbejdere Kærlighed til jeres Hustruer og Pligtfølelse overfor jeres Hjem og Børn, saa hjælper I mig at vise Lockoutherrerne hjem og give dem de Klø, de trænger til!« (Hør!)

Den følgende Uge, 5.—7. Maj, holdt De samvirkende Fagforbund Kongres paa Enghavevej. Her gik Bølgerne højt, men alligevel syntes Kongressen at danne Indledningen til en fredeligere Periode. I sin Beretning kom Carl F. Madsen ganske naturligt ind paa Lyngsies Fremgangsmaade og protesterede alvorligt mod det Sprog, Lyngsie havde ført mod De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg. Lyngsie havde Lov at have den Opfattelse om Veje og Midler, som han havde, og ingen havde bebrejdet ham hans Afstemning; men Samarbejdet blev en Meningsløshed, om ikke de øvrige Medlemmer mødte samme Hensyntagen fra Lyngsies Side. Lyngsies Krav var en Hindring for, at 80.000 Medlemmer af andre Organisationer kunde komme i Arbejde; paa De Samvirkendes Vegne maatte Madsen forlange, at Lyngsie og D. A. F. stillede sig Side om Side med de øvrige Fag.

Nu fulgte hvad man plejer at kalde en »Storvask«, hvori *Vilh. Nygaard, I. A. Hansen, Rob. Nielsen, V. S. Petersen* o. fl. tog kraftigt Del. Lyngsie anklagede Forretningsudvalget for Brud paa Lovene og forsøgte at gennemføre et Mistillidsvotum til Ledelsen. Fra andre Arbejdsmandsrepræsentanters Side glattede man ud, og efter en Pavse i Forhandlingerne kunde Chr. Sørensen meddele, at Arbejdsmandsgruppen for at bevare Enigheden havde bevæget Lyngsie til at tage sit Forslag tilbage, og at man nu var rede til at gaa med til det af Carl F. Madsen stillede Forslag til Resolution. Generalforsamlingen vedtog da, ogsaa med Lyngsies Stemme, denne Udtalelse, hvori man foreslog Arbejdsgiverne, at Arbejdet optoges overalt hvor der var Enighed, at der i andre Fag som Jernindu-

Fredsduen (Tegning af Jensenius) 1925.

strien optoges direkte Forhandlinger for at skaffe Løntillæg svarende til de øvrige Arbejderes, og endelig krævede man en anden Fremgangsmaade anvendt ved fremtidige Overenskomstforhandlinger.

Spørgsmaalet om Transportstrejke blev berørt af enkelte Talere, der bl. a. henviste til at Sporene fra tidligere Havnestrejker kun kunde virke skræmmende, men Lyngsie selv fandt ikke Anledning til at gaa ind herpaa, hvad man maatte udlægge som Tilslutning til Generalforsamlingens Retningslinje: at begrænse Kampen. Alt ialt syntes Fredens Sol at titte frem bag Skyerne; den genvundne Enighed proklameredes og besegledes med Leveraab; Lyngsie talte for »Social-Demokraten« og udbragte et Leve for Marinus Kristensen, som den følgende Dag i en Artikel kaldte Resolutionen »En udstrakt Haand« og bl. a. skrev: »Vi tror, at Titusinder af Arbejdere vil takke ham (Lyngsie) for det Offer, han bragte paa Sammenholdets og Enighedens Alter.«

Statsminister Stauning henstillede til Lyngsie, da en mildere Luftning nu syntes at være paa Vej, ikke at udstede 2. Varsel om Transportstrejken; men Lyngsie afslog det, da han, som han sagde, regnede med, at der vilde være Arbejdsfred, inden Varslet kunde træde i Kraft. Trods Generalforsamling og Resolution i De samvirkende Fagforbund afsendte han 7. Maj 2. Varsel: Trans-

portstrejken vilde blive iværksat den 15. Maj. »Vi er Fredens Folk og ikke Krigens Apostle«, hed det i Skrivelsen, »men da Arbejdsgivernes Spektakelpolitik, den Teori, at det paa det faglige Omraade er tilladt at rette Smed for Bager, maa have en Ende, saa — angaaende Forhandlinger er vi til Tjeneste med Dags Varsel«.

At de forudsatte Forhandlinger for faglærte som ufaglærte ikke blev gjort lettere herved, siger sig selv, men flere Parter kom da til Enighed, bl. a. Arbejdsmændene med Jernindustriens Sammenslutning, her manglede kun Underskrifterne. Den truende Transportstrejke formørkede Himlen. Lyngsie udmalede i Udtalelser til Pressen paa forskellig Vis de Følger, som Brød- og Kulmangel vilde føre med sig. I »Social-Demokraten« fremkom — »efter Anmodning om Optagelse« — en Artikel med Overskriften »Malteserkorset«, hvori Lyngsie skildrede, hvor velset danske Skibe hidtil havde været rundt om i Verden, for dér hvor Dannebrog vajede under Flagknappen, dér var Fred og Kultur, ingen gule Malaj- og Kineserfjæs, ingen Slagsmaal mellem drukne Matroser o. s. v. »Den danske Koffardiflaades hvide Malteserkors paa blaa Bund har ogsaa været velset overalt. Fra i Dag 8 Dage, Morgen Kl. 6, vil det ikke mere være saaledes. Hvor Folk i Land, ved Lønning, ved Bolværk, ved Pakhus og Kajer ser Malteserkorset paa 2. Mastetop, vil det have samme Virkning som var det Karantæneflaget. Havnearbejdere, Dokarbejdere, Folket i Land vil knytte Næven, spytte langt og raabe i Kor: *We don't want work in that ship.* Skibets Leder er i Krig med de danske Arbejdere. Her faar han ingen Hjælp. Ikke en Kolli i Land, ikke en Kolli ombord.« Efter en Opsang til d'Hrr., der kommanderer den danske Koffardiflaade, slutter Artiklen »Pas paa Kurserne paa Dampskibspapirerne i de nærmeste Dage! Tag Brillerne paa, mine Herrer!«

Bogtrykker Langkjær bad sig i Arbejdsgiverforeningen fritaget for at forhandle med den Mand som havde regaleret ham med saa udsøgte Skældsord i Nyk. F., og Lyngsie kom derfor til at staa overfor Næstformanden, Ingeniør Einar Jørgensen o. fl. I Arbejdsgiverforeningen strakte man sig endnu et Stykke, men Lyngsie meddelte umiddelbart før 16. Maj, at hans Krav nu var et Ultimatum — enten-eller. Dagen før Transportstrejkens Ikrafttræden overbragte Forligsmændene Lyngsie en Henstilling om at aflyse den under Hensyn til den Skade, Afbrydelsen af Ind- og Udførslen vilde volde hele Samfundets Økonomi. Men hertil svarede Lyngsie

afgjort Nej. Og man maa for saa vidt give ham Ret i, at det var en mærkelig Henvendelse; en Henstilling om Udsættelse havde været rimeligere.

Og saa kom altsaa Transportstrejken: Storkampen gik ind i sin tredje Fase.

Det kan ikke nægtes, at Lyngsie udadtil havde gjort det mest mulige ud af denne for Samfundet saa truende Situation. Men i Virkeligheden havde han strakt sig langt for at undgaa, at den skulde virke saa ødelæggende som det kunde befrygtes. Endnu inden den blev sat i Kraft, var han gaaet til Landbrugsminister *Bording* og havde tilsagt Landbruget frit Lejde for Transporten af Levnedmidler til England — blot Landbruget vilde lade den besørge med andre Baade end Det forenede Dampskibsselskabs eller andre Skibe under Arbejdsgiverforeningen. Transportstrejken var jo ikke rettet mod Landbruget, men mod de Rederier, som stod i Arbejdsgiverforeningen. For at et Forsøg kunde blive gjort paa at chartre andre Baade, tilbød han at give Dispensation for Landbrugseksportens Afskibning i 8 Dage. Men Bording kunde ikke bevæge Landbrugsudvalget til at slaa ind paa den Vej; man vilde holde sig »neutral«.

Saa maatte Tingene gaa deres Gang. Arbejdsmændene nægtede at lade Skibene her, og deres Kolleger i England nægtede at losse dem, som kom derover. For »Samfundshjælpen«, den tekniske »Nothilfe«, som den gerne vilde være, fik jo en Del af D. F. D. S.s Skibe lastet og sendt afsted. Men ved de engelske Kajer laa Skuderne urørte, Æggene raadnede, Flæsket blev surt, Smørret harsk, og Forfærdelsen var stor. Strejken var utvivlsomt mere effektiv, end nogen Havnestrejke før har været, og Arbejdskampen var nu bleven af et saadant Omfang og en saadan Karakter, at den ikke længer angik blot to »Parter«; hele Samfundet var bleven Part i Konflikten.

Mere end nogensinde var Lyngsie Manden, der stod midt i Brændingen. Han optraadte daglig i Bladenes Spalter, enten lod han sig interviewe, eller han skrev selv, somme Tider med den tykke Ende af Penneskaftet. Som Regel er det i »Berlingske« eller »Politiken« det foregaar; »Social-Demokraten« er nu og da blandt Ofrene, og Marinus Kristensen forsvarer og bærer over som han kunde: »Den Tone, hvori »Social-Demokraten« omtales, skyldes saaledes en Misforstaaelse, som vi tilskriver Hr. Lyngsies store

Travlhed. Men selv i en stor Kamp, hvor en enkelt Mand fører et stort Artilleri i Marken, maa han kunne sikre sine Medkæmpere, at ingen Kanon lader Skuddet gaa af bagud. Det gavner ikke vor fælles Kamp og bereder kun Modstanderne ufortjent Glæde.«

Efter at Forhandlingerne var sprængt og Lyngsie havde ladet Kanonerne køre op til det sidste Gennembrudsslag, samlede han sine Folk til en storslaaet Parade, en Fest paa Eremitagesletten Søndag den 17. Maj, som der længe stod Gny om.

»Solen skinner og Skoven er grøn«, hed det i Bekendtgørelsen, »og nu tager vi til Skovs med Koner og Børn«. Tusinder fulgte Kaldet; til Fods, pr. Cykle eller med særligt bestilte Ekstratog strømmede de københavnske Arbejdsmænd og deres Familier til Dyrehaven, hvor Solen som lovet skinnede fra en klar Himmel. Der var rejst Telte og Tribuner, Musikken spillede, en Kammersanger og andre Kunstnere underholdt Publikum. En Skov-Avis med Sange blev omdelt, og Vogne fra »Enigheden«, »Stjernen« og andre Arbejderforetagender bragte Mælk og Øl og Sodavand og Boller til fri Fortæring. Selv kørte Lyngsie i Skjorteærmer fra Sted til Sted i en Lillebil og saa til, at Kæmpe-Arrangementet klappede. Endelig fik han Tid at entre en af Talerstolene og holdt her en opmuntrende, ikke i mindste Maade udæskende Tale:

»Arbejdsgiverne skal i Dag se, at de hverken har kuet vort Mod eller ødelagt vort gode Humør. Vi hænger ikke med Næbbet. Her ses ingen grædende Kvinder og Børn — de er alle mødt i straalende Humør. — — Her i den grønne Skov lover vi hinanden, at vi vil have det lige saa godt som de Dyr, der græsser her og lever deres Liv i Glæde. Vi vil have Adgang til at tjene saa meget, at ogsaa vi kan leve og være glade. Derfor vil vi føre denne Kamp, saa længe som det er nødvendigt. Og her i den frie Naturs herlige Sol og under den blaa Himmel lover vi hinanden at holde ud i Kampen.«

Senere mødte Lyngsie Bebrejdelser for dette ikke billige Skuespil, som Provinsens Medlemmer jo ikke fik nogen Glæde af; men han forsvarede sig med, at det var af kolossal psykologisk Virkning, baade indadtil og udadtil. Og nægtes kan det ikke, at han fik »Presse« paa det.

Helt fra Konfliktens Begyndelse havde Regeringen nøje fulgt Udviklingen og paa forskellig Vis søgt at gøre sin Indflydelse gældende for at faa den afsluttet. Stauning havde dog stadig visse Betænkeligheder ved, at Regeringsindgreb skulde undergrave de

»Scene fra Hr. Lyngsies Skovtur — Stemningen steg til Jubel, da selv Hr. Lyngsie smed Frakken og sprang Buk, først over Marinus Kristensen, derpaa over Socialminister Borgbjerg og tilsidst over Statsminister Stauning — alt sammen i eet Træk«.
Tekst og Tegn. af Carl Jensen i »Pol.« 17. 5. 25.

eksisterende, lovmæssige Forligsinstitutioner. Men efterhaanden som Tiden gik, blev de Røster højere som krævede, at »Samfundet« maatte gøre noget. Især de Radikales ledende Mænd arbejdede for at faa bragt en eller anden Form for Voldgift i Anvendelse. At *Borgbjerg* som Socialminister i Begyndelsen af Maj nedsatte »den store Arbejdskommission« — hvis Opgaver ganske vist ogsaa stod i Forbindelse med Bedriftsraads-Ideerne — var et Tegn paa Lydhørhed overfor saadanne Tanker. Den 16. Maj — Dagen før Lyngsies Skovtur — drøftede et Ministermøde hele Situationen, og alle Ministrene var nu enige om, at Voldgiftstanken maatte prøves og at Stauning skulde søge at opnaa Tilslutning hertil fra begge Parters Side — altsaa frivillig Voldgift.

Tirsdag Aften 19. Maj kørte Indenrigsminister *Hauge* efter Staunings Opfordring ud til Lyngsie i Bagsværd for at faa opklaret, hvad der var hans virkelige Hensigt og Maal. I Hauges Referat af denne Samtale hedder det: »Lyngsie gjorde ved denne Lejlighed et forholdsvis roligt Indtryk, men det kunde ikke for-

blive skjult for mig, at han nærede den alvorligste Uvilje mod Statsministeren, hvem han aabenlyst beskyldte for at have været medvirkende til, at Arbejdsmændene ikke havde faaet alle deres Ønsker overfor Forligsinstitutionen opfyldte. Han rasede ogsaa mod Ledelsen i De samvirkende Fagforbund, hvis Formand han stemplede som en Nullitet.«

Alligevel afviste Lyngsie ikke at deltage i en Forhandling om at faa Konflikten sluttet ved Voldgift, og et Par Dage efter fandt et Møde Sted i Statsministeriet, hvor flere af Ministrene advarede mod de Kræfter, der vilde blive sluppet løs ved Landbrugseksportens Standsning. Lyngsie afviste først Staunings Forslag om en Voldgift, for han tvivlede paa, at det var muligt at finde en Opmand, hvis Afgørelse Arbejdsmændene kunde imødese med Tillid. Da Stauning oplyste, at Ministeriet havde tænkt sig Overpræsident J. Jensen, og at Arbejdsgivernes Formand sandsynligvis vilde akceptere denne, gik Lyngsie ind paa Forslaget og lovede at anbefale Voldgifts-Løsningen overfor sin Hovedbestyrelse og 21-Mandsudvalget. Det gjorde han ogsaa i et Møde, som fandt Sted om Aftenen og Natten den 20. Maj, men i denne Forsamling, som havde Afgørelsen, blev Forslaget forkastet med 23 Stemmer mod 20. Dermed var denne Vej foreløbig blokeret.

Parternes Forsøg paa at finde hinanden fortsattes de følgende Dage. De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg arbejdede paa at faa Arbejdet givet los for de faglærtes Vedkommende, men det blev stadig afvist under Foregivende af, at det praktisk talt ikke kunde komme i Gang uden Arbejdsmændenes Medvirken, men naturligvis afslog man det for at de arbejdende ikke skulde kunne støtte de fortsat kæmpende. Saa vidt kom man dog, at Jernindustrien, hvis Fabrikanter lige fra Begyndelsen havde stillet sig stejlt, nu gik med til afgørende Tillæg baade til Smede og Arbejdsmænd og baade straks og til August, Tillæg som de hidtil havde afvist; ogsaa Skibstømrerne og de kvindelige Arbejdere kom overens med deres Arbejdsgivere.

Men Lyngsie var efterhaanden bleven stærkt opreven; skønt man forhandlede baade Dag og Nat kom man ikke til nogen Afgørelse for D. A. F.s Vedkommende. I Løbet af Maj havde Lyngsie udsendt sine egne Kampblade »Storkampen, Journal over Kampens Kendsgerninger og deres Rækkefølge«, særlig henvendt til dem, som ikke læste Arbejderpressen, med voldsomme Angreb paa den

borgerlige Presse for dens uridderlige, uretfærdige Behandling af den gigantiske Konflikt og de Forhold, som havde medført den. Dog heller ikke »Social-Demokraten« eller Statsministeren var han tilfreds med. Stauning havde siden De samv. Fagforbunds Generalforsamling og Lyngsies Udtalelser til ham umiddelbart efter den næret og udtalt Forhaabninger om, at Transportstrejken og Landbrugseksportens Standsning ikke vilde blive til Alvor. Nu erklærede Lyngsie overfor de Pressefolk, som daglig belejrede ham for at forhøre om Fredsudsigterne, f. Eks.: »Det er virkelig vanskeligt at sige; blot Statsministeren vil holde op med sine evindelige Profetier om Fred. Hvad er det for en Snakkesalighed for saadan en Statsminister. Han har intet med Sagerne at gøre, og han ved intet.«

Hr. Steinckes nye Ordensvagt: Tag nu hellere og gaa rolig hjem! — Tegning af Carl Jensen i »Pol.« 1925.

Modstanderpressen havde lige fra Begyndelsen talt om Muligheden af Uroligheder og tvivlet om Myndighedernes Evne til at opretholde Ro og Orden o. s. v. Ikke desto mindre havde der trods den spændte Situation hersket en forbavsende Besindighed og Disciplin. I Fredericia var det ved en enkelt Lejlighed kommet til Sammenstimlen, og nogle Funktionærer var blevet forulempet med det Resultat, at den stedlige Fællesorganisation paa eget Initiativ havde oprettet Ordenskorps, og De samvirkende Fagforbund havde henstillet til andre Fællesorganisationer at overveje Betimeligheden af at gøre noget lignende for at understrege Fagforeningernes Ønsker om at holde Ro og Orden. Ved Langelinje var det kommet til Sammenstød mellem nogle Strejkevagter og nogle Arbejdsvillige. Men det var Smaatterier. Alligevel blev Luften efterhaanden ladet med Uro. 2. Juni gik Sømænd og Søfyrbødere i Sympatistrejke. Nu var der omkring 100.000 Mand direkte inddraget i Konflikten.

Men samtidig var det dog saa smaat begyndt at dages. Under Forligsmændenes Ledelse begyndte en Række Forhandlinger, som

strakte sig over tre Dage og Nætter. Der blev trukket Tov om Forslag og Ændringsforslag, Tilbud og »Løsninger« og ud heraf formulerede Forligsmændene 3. Juni et Mæglingsforslag, som Parterne fik Frist til at overveje til Grundlovsdags Aften Kl. 6. Mens Arbejdsgiverne drøftede Dokumentet i Vestervoldgade, samledes Lyngsie med sin Hovedbestyrelse og Vejlekongressens 21 Mandsudvalg paa Søpavillonen. Selv hos dem, der var valgt som Nejsigere, var der nu vokset en Stemning frem for at faa Kampen sluttet. De økonomiske Muligheder for at føre den meget længere var ved at være udtømt. Forslaget indeholdt ogsaa saadanne Indrømmelser, især set paa Baggrund af Stillingen i Marts og April, at man følte det uforsvarligt ikke at tage Forliget. Dog var Lyngsie selv fortsat imod. Han hævdede, at Arbejdsgivernes Modstandskraft nu var ved at ebbe ud, og at der kunde vindes mere endnu. Da Afstemningen viste 26 for Forslaget og 17 imod, bøjede han sig dog med Bemærkningen: »Dette er den tungeste Dag i mit Liv.«

Samtidig med at Svaret blev afsendt til Forligsmændene, hvor ogsaa Arbejdsgivernes Ja indtraf, udsendte Forsamlingen i Søpavillonen en Kommentar, gaaende ud paa, at man udelukkende havde vedtaget det mangelfulde Forslag under Hensyn til de Ulykker for Landet, som Kampens Fortsættelse vilde medføre, og takkede Arbejdsmandsforbundets kæmpende Medlemmer for deres mønsterværdige Holdning og de øvrige for deres Offervilje. Skrivelsen sluttede med en enstemmig Tak til Forbundets Formand Lyngsie »for den aandelige og fysiske Kraft, hvormed han har forsvaret vor Sag ved alle Lejligheder, hvor hans Stilling førte med sig, at han maatte staa forrest i Kampen, og vi tilbageviser med Bestemthed de Forsøg, der fra forskellige Sider er gjort paa at tillægge ham Motiver, som vi, der har kendt ham i de mange Aar, véd, han ikke har haft og ikke i nogen Henseende fortjener at tillægges.«

Store Menneskemængder havde afventet Resultatet udenfor Forligsmandslokalerne og Bladenes Redaktioner. Løbesedler blev udsendt. Landet aandede op, og i de Tusinde Hjem imødesaa man den længe ventede Dag, da Far skulde komme hjem med en rigtig Ugeløn. Kampen havde varet 11 Uger, omfattet ca. 100.000 Mand, heraf over 36.000 Arbejdsmænd, og grebet ind i dansk Samfundsliv som ingen tidligere Arbejdskonflikt. Det blev udregnet bagefter, at fire Millioner Arbejdsdage var gaaet tabt og dermed 48 Millioner

Kr. i Arbejdsløn. Fagforeningerne havde udbetalt 21 Millioner Kr. i Understøttelse, hvoraf 5 Millioner Kr. var sendt fra Organisationer i Udlandet. Arbejdsmandsforbundet havde den kostet 8 Millioner Kr., hvoraf Forbundskassen havde præsteret 5¼ Million Kr., fra De samvirkende Fagforbund var ydet over 2 Millioner Kr., men da Arbejdsmændene samtidig havde indbetalt 1¾ Million Kr. til Landsorganisationen, var Differencen ikke saa stor. Fra udenlandske Arbejdsmandsforbund var indgaaet 2¾ Millioner Kr., for Resten, 1,3 Millioner Kr., var der stiftet Gæld, som nu i den følgende Tid ved ordinære Bidrag og ekstra Paaligninger blev bragt ud af Verden.

»Hr. Lyngsie afrusteret.
Freden er sluttet, og Hr. Lyngsie overleverer til Generalfelttøjmester Nørresøe baade den berømte Bagsværd-Kanon og Skytten med det skarpladte Gevær fra Kontoret i H. C. Andersensgade.
Tegn. af Carl Jensen i »Pol.« 1925.

Efter et Par Dages Hvil udsendte Lyngsie fra sit Hjem i Bagsværd et Opraab til Arbejdsmændene, hvori han gjorde Kampens Regnskab op: »Saa fik vi da Has paa Lockouten«. Han fastslog heri, at dens Resultat havde bødet paa mange Aars blodig Uret, og denne Retfærdighedsopgave havde været de ca. 8 Millioner Kr. værd, som den havde kostet. Han manede sine Folk til fortsat Sammenhold og Disciplin. Nærmere Cirkulærer om de nye Lønvilkaar etc. vilde blive fremsendt omgaaende. »Hold Eder fra Skruebrækkere og Samfundshjælpere«, slutter Opraabet, »de er ikke værd at røre med en Ildtang. Arbejdsgiverne har forpligtet sig til overalt at rense Arbejdspladserne for den Slags ækle Fyre. I behøver kun at lukke Vinduerne op og lufte ud efter Krammet.« —

»Saa spytter vi i Næven og tager fat for gennem Flid og fornyet Arbejdsmod at bøde paa de Skaar, som den lange Kamp har sat i vore Hjems økonomiske Forhold!

I kan møde paa Arbejdspladserne med oprejst Pande. Eders egen og Eders Organisations Ære har intet Skaar lidt ved den Storkamp, som nu altsaa hører Historien til.« — —

Bemærkningerne om Skruebrækkerne og Samfundshjælperne hentydede til, at Lyngsie efter at Konflikten var afblæst, overfor Arbejdsgiverforeningen havde rejst fire Spørgsmaal, som han paa Arbejdsmændenes Vegne krævede afgjort som Betingelse for, at i hvert Fald de gik i Arbejde igen. »Vi vil have Værkstederne ryddet, vi vil have luftet ud efter Brækkerne«. Og selv om hans nye Krav, efter at Forliget var underskrevet, mødte Modstand og Hovedrysten, gennemtvang han Opsættelsen af et Dokument, hvori Hovedorganisationernes Formænd bl. a. i Realiteten godkendte, at Arbejderne kunde nægte at genoptage Arbejdet, saalænge der befandt sig Skruebrækkere af nogen Slags paa Virksomhederne.

Under Kampens sidste Afsnit havde Spændingen mellem Lyngsie og den øvrige Arbejderbevægelse nærmet sig et kritisk Punkt. Man fik et stærkt Indtryk heraf gennem den Tale, Redaktør Marinus Kristensen holdt Grundlovsdag i Roskilde, endnu inden det var afgjort, hvordan Forligsforhandlingerne vilde falde ud. Marinus Kristensen understregede herunder, at Lockouten var et Forsøg paa at rokke Socialdemokratiets Position, at undergrave Ministeriet Stauning og at bryde Arbejderklassens Sammenhold. Men dette Forsøg maatte, hævdede han, betragtes som strandet. Der forelaa nu et Forslag til en ærefuld Fred, og hvis Arbejdsgiverne forkastede dette, vilde Kampen blive ført til den bitre Ende. Men han ansaa det ogsaa for en uklog Handling, om Arbejdsmændene skulde gaa hen og forkaste det.

»Vi forlanger gennem vor Ledelse og vor Presse ubetinget Respekt for vore Organisationers Beslutninger og kræver af hver fattig Arbejder, at han tager Kampens Vilkaar, selv om det betyder de tungeste Savn for hans Hjem«, udtalte han. »Til Gengæld har Arbejderne Ret til at forlange af enhver af vore Ledere, at han bevarer Hovedet koldt og handler med Alvor, Ansvarsfølelse og Almensans. Skulde det end hist og her være ilde hørt, saa er det min Pligt at sige, at en enkelt ikke har vist fornøden Respekt for de enstemmigt fastslaaede Retningslinjer for Kampen og synes at ville sætte sin egen Person over Hensynet til det for Arbejderklassens hele Tilværelse livsnødvendige Sammenhold. Skulde han foretage endnu det Skridt at forstyrre Muligheden for en hæderfuld Fred og gennem unødig Forlængelse af Kampen paaføre vore Hjem unødvendige Savn, da sætter jeg min Stilling ind paa, at den socialdemokratiske Presse i Regeringens, Socialdemokratiets og hele Arbejderklassens Navn kalder ham til Orden.

Jeg ved, at hele vort Partis Ledelse billiger denne Udtalelse.«

At han her var i Overensstemmelse med Partiet skal sikkert forstaas saadan, at han var vidende om de Forberedelser, der var

»Fred hviler over Land og By«.
Lyngsie og Arbejdsgivernes Formand, Bogtrykker Langkjær, efter Storkampen 1925.
Tegn. af Jensenius.

truffet til i alle Tilfælde at bringe Kampen til Afslutning. Som man erindrer, havde Ministeriet Stauning i Forlængelse af tidligere Overvejelser og Bestræbelser forberedt en provisorisk Lov i Henhold til Grundlovens § 25, som i Fald Forliget var strandet, vilde være blevet udstedt Grundlovsdags Aften og krævet Arbejdet genoptaget. Nu blev dette »Provisorium« overflødiggjort, og Offentligheden fik først Kendskab til Planen Dagen efter, da *Gunnar Nielsen* kunde bringe Sensationen, som han havde fra Borgbjerg, i »Fyns Venstreblad«. Sagens Rigtighed blev bekræftet, da Indenrigsminister Hauge i »Fyns Social-Demokrat« offentliggjorde Staunings Proklamation »Til det danske Folk«, som skulde have ledsaget Lovens Udstedelse. Dette usædvanlige Skridt gav naturligvis Anledning til talrige Angreb paa Regeringen; N. Neergaard interpellerede i Folketinget Stauning om Sagen og fik behørigt Svar, men ogsaa indenfor Fagbevægelsen fremkaldte Oplysningen om denne Plan stor Bevægelse og forskellige Brydninger. Der blev ikke Anledning for Statsmagten til at gribe ind i Arbejdsstriden i 1925, men Storkampen dette Aar har sikkert i høj Grad medvirket til at forberede den nye Opfattelse af Forholdet mellem Staten og Organisationerne og af Strejker og Lockouter som

Vaaben, der i saa høj Grad kom til at præge Lovgivningen og Samfundsudviklingen i 1930'erne.

Marinus Kristensens Tale var forekommet Lyngsie som en tilkastet Handske. Nu blussede Broderstriden op igen; glemt var den gensidige Hyldest og Haandslagene paa De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling. En Ugestid efter Kampens Afslutning ønskede Lyngsie at delagtiggøre Pressen i sit Syn paa det passerede og indbød derfor Repræsentanter for Hovedstadsbladene til en Sammenkomst i hans Hjem i Bagsværd. Af uopklarede Grunde var selve »Social-Demokraten« ikke repræsenteret, men nok Bladets Provinsbureau. I hvert Fald affødte Mødet allehaande maliciøse Kommentarer, det blev beskrevet som »Festmiddagen i Bagsværd«, Marinus Kristensen kunde oplyse, at Menuen havde bestaaet af Suppe, Fisk, Steg og Annanas med diverse o. s. v. — Lyngsies Tale til Pressefolkene, bagefter duplikeret som »Lockoutens Historie« og rundeligt citeret i de borgerlige Blade, viste sig at indeholde en Række bidende Bemærkninger om Arbejderbevægelsens og Socialdemokratiets øvrige Ledere. Dette gav Anledning til en fortsat Polemik. Borgbjerg korrigerede offentligt visse Afsnit, hvori Lyngsie havde omtalt Generalstrejken 1920; Carl F. Madsen karakteriserede Fremstillingen af D. s. F.s Rolle under Arbejdskampen som misvisende, paa adskillige Punkter direkte stridende mod Sandheden, men han forbeholdt sig iøvrigt paa passende Tid og Sted at give Lyngsie et passende Svar. Og ved et Landarbejderstævne paa Falster Søndag den 14. Juni kom ligeledes Stauning i sin Tale ind paa Lyngsies Journalistmiddag og det udsendte Dokument. Han advarede Socialdemokratiets Modstandere mod for tidlig Glæde over en tilsyneladende Spaltning i Arbejderbevægelsen: »Der er ikke Strid blandt Arbejderne og ikke blandt Organisationerne. Der er en enkelt Mand, som før har udført et beundringværsdigt Arbejde, som nu mener at kunne optræde som Diktator ved Hjælp af offentlige Angreb paa alt og alle. — — En besynderlig Adfærd, som næppe tjener Arbejdernes Interesser.«

Paa Skotøjsarbejdernes Kongres i Juli gav Carl F. Madsen en udførlig Redegørelse for De samvirkende Fagforbunds Stilling gennem Konfliktens forskellige Faser, en Replik til Lyngsies Fremstilling, som blev trykt in extenso i den socialdemokratiske Presse.

Panik i De Samvirkende. Leoparden er brudt ud. (Stauning, C. F. Madsen og Marinus Kristensen faar et Chok). Tegn. af Jensenius i »Blæksprutten« 1925.

Indenfor Arbejdsmændenes egne Rækker fik disse Sammenstød den Virkning, at et overvældende Antal Afdelinger til den forestaaende Kongres i Arbejdsmandsforbundet indsendte Forslag om Udmeldelse af De samvirkende Fagforbund. Kongressen fandt Sted i September i Stadions store Sal. I sin Beretning om Aarets Lønkamp betonede Lyngsie i første Række, hvorledes det var lykkedes at drive Arbejdsgiverne og Forligsmændene fra Standpunkt til Standpunkt, at Kampen ikke havde drejet sig om Million-Summerne, men var et uomgængeligt Opgør mellem Arbejdsgiverne og Arbejdsmændene om, hvorvidt der skulde være Tale om Lønreduktioner, eller der skulde ydes Retfærdighed overfor de Arbejdere, der hidtil var blevet underbetalt. Men her kom han ogsaa ind paa Smedenes alt for store Villighed til at forny Overenskomsterne paa det bare Pristal, hvorved de efter hans Opfattelse havde indgivet Arbejdsgiverne Forestillinger om, at der var Vaklen i Arbejdernes Rækker, og at de let kunde faa Arbejdsmændene til at makke ret. De samvirkende Fagforbund bebrejdede han, at de ikke havde villet lade Sympatistrejkevarslerne omfatte Transportstrej-

ken, men snarere villet hjælpe Regeringen til at hindre denne. Desuden fremdrog han visse økonomiske Uoverensstemmelser, der var opstaaet, en Check, som fejlagtigt var udstedt af De samvirkende Fagforbund og standset i Landsbanken paa et for Arbejdsmændene kritisk Tidspunkt. »Social-Demokraten«s Stilling havde været uanstændig, kraftløs og tvetydig. Og Stauning kaldte han »en god Mand, men han havde den Fejl, at han vilde regere Fagforeningerne, og det skulde han lade være med.« Alligevel hørte Lyngsie til dem, som vilde bevare Tilknytningen til De samvirkende Fagforbund; han stillede blot Forslag om visse Forhold, der skulde rettes, visse Betingelser, der skulde opfyldes, for at man skulde blive staaende i Landsorganisationen.

Men nu kunde han ikke selv besværge den Storm, han havde rejst. Diskussionen var meget lidenskabelig. En Resolution, der i allerhøjeste Grad misbilligede Marinus Kristensens Grundlovstale blev enstemmigt vedtaget. Tre Hovedopfattelser kom til Udtryk, een at man skulde forblive i De samvirkende Fagforbund uden videre, een at man skulde forblive paa Betingelse bl. a. af, at de økonomiske Divergenser blev bragt ud af Verden, at Arbejdsmændene fik en rimeligere Repræsentation paa D. s. F.s Generalforsamling, og at der blev tilvejebragt en tilfredsstillende Grænseoverenskomst med Kommunalt Arbejderforbund, og endelig een, at man absolut havde faaet nok af Medlemsskabet i Landsorganisationen. Af dem sejrede den sidste. Kongressen vedtog med 208 Stemmer mod 166, at Dansk Arbejdsmandsforbund skulde udmelde sig af De samvirkende Fagforbund med Virkning fra 1. November 1926.

Mens selve denne Beslutning om, at Arbejdsmændene nu vil bryde Broen af til de faglærtes Organisationer, kan betragtes som Finalen paa den store Arbejdskamp 1925, skete der en anden Ting paa denne Efteraarskongres, som for Sammenhængens Skyld skal omtales her. Arbejdsmandsforbundets indre Struktur blev ændret, og Lyngsies Stilling for saa vidt ogsaa, som det fremtidig blev mindre paakrævet, at Formanden tog sig af de mange løbende Forretninger, men til Gengæld mere kunde hellige den egentlige Fagpolitik, de store Spørgsmaal, sin Opmærksomhed.

Forbundets hidtidige geografiske, landsdelsvise Opdeling havde i Tidens Løb vist sig at have sine mindre praktiske Sider, og

Spørgsmaalet om en anden Arbejdsordning havde nu og da været paa Tapetet.

Ude i Landets Afdelinger var den oprindelige Ensartethed — »en Arbejdsmand er en Arbejdsmand« — forlængst afløst af en Specialisering af Medlemsstaben, først i Klubber, saa i særlig udskilte Brancheafdelinger for Jord- og Beton, Transport- eller Fabrikarbejdere. Denne Arbejdsfordeling satte ogsaa gradvis ind i Forbundsarbejdet, men under den rivende Vækst op gennem Krigsaarene slæbte meget paa. Paa Hovedbestyrelsesmøderne rejste Hans Nielsen og Drejer Kritik af den om sig gribende »Funktionarisme«, og Forretningsførerne fandt, at de ikke havde den Indsigt i eller Indflydelse paa Korrespondancen mellem Hovedforbund og Afdelinger, som de burde have. Lyngsie maatte flere Gange »rulle sig ud« og slaa paa sin Formandsmyndighed og replicerede, at det var en gammel Traver, at hans Fejl var den, at han vilde gøre alting selv. Den skulde de la' staa i Stalden. Imidlertid har det knebet med at faa den forretningsmæssige Teknik til at holde Trit med Forbundets Vækst. Lyngsie var paa dette Omraade fuldt tilfreds med de Metoder, han havde kunnet klare sig med, da det kun drejede sig om nogle Hundrede eller faa Tusind Medlemmer. Men for Medarbejderne var det knap saa tilfredsstillende, at de afgørende Breve eller Papirer nu og da skulde eftersøges i Lyngsies højre Frakkelomme eller venstre Skrivebordsskuffe. Charteques og Kartoteker og lignende nymodens Indretninger maatte de tage i Brug, som sværmede for dens Slags Ting. Selv Lyngsies Ven og Vaabenbroder, Sophus Mortensen tog i »kammeratlig Form«, som Lyngsie anerkendte, Del i Kritiken og foreslog, at der blev ansat »flere ansvarshavende Mænd paa Kontoret«, »at hver Branche fik sin egen Mand, der disponerede i de paagældende Sager.« Det var allerede 1916. Et Forslag om nye Organisationsformer, udarbejdet af Axel Olsen, kom frem paa Kongressen dette Aar, Udvalg blev nedsat, Betænkning afgivet, men der kom ikke noget ud af det. Lyngsie satte sig paa det. Paa Kongressen 1922 blev der dog sammen med en Del andre Lovændringer taget enkelte Skridt som en Indrømmelse af, at hverken Formanden eller de enkelte Forretningsførere kunde være inde i alle Forhold. Fortsatte Krav om en rationel Brancheordning blev kraftigt imødegaaet af Chr. Sørensen i en Række Artikler i Fagbladet, men støttedes af Axel Olsen, som sammen med Sophus Mortensen o. fl. nu tog Spørgsmaalet op for

Alvor. Da Samarbejdet mellem Lyngsie og Førstesekretæren Chr. Sørensen blev stadig vanskeligere, sluttede Sørensen sig nu ogsaa til Reorganisationsfolkene, og disse var paa Kongressen 1925 Talsmænd for et ret vidtgaaende Forslag, hvorefter D. A. F. fremtidigt skulde bestaa af tre Forbund, et Transportarbejderforbund, et Fabrikarbejderforbund og et Jord- og Betonarbejderforbund, hver med sin Hovedbestyrelse, men allieret i Hovedforbundet, der paa Kongressen valgte sin Formand, og med obligatorisk Gensidighed og Samarbejde, fælles Arbejdsløshedskasse og Kassererkontor m. v.

Dette Forslag gik Lyngsie voldsomt imod. Han kaldte det et Attentat mod Forbundets Enhed og mod ham selv personlig. Det var at række Haand til Syndikalisterne, som før havde kaldt Forbundet en Kolos paa Lerfødder. Men D. A. F. var trods alt Landets stærkeste Organisation. »Det man naaede ved Mindretallets Forslag«, hævdede Lyngsie, »var blot at den fremtidige Formand kun blev en Formand med Papirkrone, en Formand man kunde skyde alt over paa, men som ingen Myndighed havde. En saadan Papirkrone vil jeg i hvert Fald ikke bære, en saadan Rolle vil jeg ikke spille, og det vil ingen Formand. — — — Lad ikke Misfornøjelse med enkelte Personer være afgørende i denne Sag; er der noget i Vejen med Mændene, saa erstat dem med andre. Husk, at I i Dag sidder her med Arbejdsmændenes dyreste Værge, vor fremtidige Organisationsform, i jeres Hænder. Skam den, der ikke forstaar dette og handler derefter«, sagde han til Kongresdeltagerne.

Under den til Tider meget lidenskabelige Diskussion kom det fra flere Repræsentanters Side til Udtryk, at Brancherne krævede Ret til at bestemme i deres egne Sager, men at man godt kunde tænke sig en mindre vidtgaaende Reorganisation, og efter at forskellige Kompromisforslag var fremsat og drøftet, anbefalede Lyngsie et af Hovedbestyrelsens Flertal subsidiært stillet Forslag, som gik ud paa, at Hovedbestyrelse, Forretningsførere og Sekretærer valgtes branchevis, og at Sagernes Behandling skulde foregaa branchevis. Han maatte hævde, at Kernen i Mindretallets Forslag var Formandens fremtidige tilbagetrukne Stilling, og den kunde han ikke godkende. »Hvis man finder mig for gammel eller for svækket, saa sig det, saa gaar jeg, og vælg da en anden, men skær ikke vort Forbund i Stykker.«

Ved Afstemningen vedtoges dette subsidiære Forslag med overvældende Majoritet, hvad der havde en Række Lovændringer og

Nyvalg til Følge. Da Bølgerne havde lagt sig, genvalgtes Lyngsie som sædvanlig med Akklamation, ligesom Jens Larsen genvalgtes til Næstformand. Chr. Sørensen begrundede derimod et Ønske om at træde fra som Første-Sekretær, og i hans Sted valgtes saa Robert Nielsen, Lager- og Pakhusarbejdernes Formand.

Selve Branche-Systemet, som Lyngsie forøvrigt, da det var gennemført, erkendte var det helt rigtige, er senere blevet yderligere udbygget paa Initiativ af Lyngsies Efterfølger, Axel Olsen, saa D. A. F. i Dag faktisk er og derfor snarere burde hedde »De samvirkende Arbejdsmandsforbund«.

Det var med yderste Anstrengelse, at Lyngsie havde gennemført denne bevægede Kongres. Kort efter blev han alvorligt syg, maatte lade sig indlægge paa en Kuranstalt ved Silkeborg, og var borte fra Arbejdet til hen paa den følgende Sommer.

MIG LILLE MAND

Mens Lyngsie nu gennem Vinter og Vaar laa og samlede Kræfter, Jens Larsen fungerede som Formand og den nye Brancheinddeling gradvis traadte i Kraft, blæste det op til Uvejr paa Arbejdsmarkedet. Storkampen i 1925 havde vel nok givet Arbejdsgiverne »en gavnlig Lære«, men meget faldt alligevel anderledes ud, end man havde forudset. Den lange Arbejdsstandsning havde nedsat Købeevnen, Erhvervslivet blev svækket, Arbejdsløsheden voksede, og stik imod Lyngsies Spaadomme steg Kronen stærkt og bidrog ogsaa sit til den ændrede Situation. At Kronen steg vil sige, at Priserne faldt; Pristallet, som i Januar 1925 var 221, var Februar 1926 nede paa 194. Havde man før kæmpet for at faa Lønnen løftet med Pristallet, stred man nu, da det gik nedad, for at komme bort fra denne Lønregulator. Hverken Lyngsie, som havde meldt sig til Tjeneste i Juli 1926, eller hans Hovedbestyrelse var begejstret for at komme i Kamp igen; man indkaldte en ekstraordinær Kongres til at afgøre Spørgsmaalet, og skønt Lyngsie overfor den forsikrede, at en Trusel om Arbejdsstandsning aldrig havde været mindre effektiv, end den for Øjeblikket — med den store Arbejdsløshed — vilde være, vedtog Kongressen dog en Række Opsigelser. Under meget vanskelige Forhold førtes om Vinteren gentagne Forhandlinger, og Situationen endte i Vedtagelsen af et Forligsmandsforslag i Februar 1927, hvorefter Arbejdsmændene dog »beholdt Skindet paa Næsen«.

Paa denne Kongres i Oktober 1926 var Lyngsie paany i fuld Vigør. Der var et Forslag fremme om at annullere Udmeldelsen af De samvirkende Fagforbund, hvad Lyngsie gik kraftigt ind for. Men anført af den gamle Modstander af De samvirkende Fagforbund, Hans Nielsen, protesterede mange. Lyngsie maatte forsvare

sig mod Bebrejdelser for, at han selv ved sin Kritik i 1925 havde fremkaldt Udmeldelsen. Hvis man nu tog Udmeldelsen tilbage, vilde man blive til Grin i Offentligheden. Højst vilde man gaa med til at sende Spørgsmaalet ud til Urafstemning. Lyngsie og Hovedbestyrelsens Flertal stod paa det Standpunkt, at man ikke kunde godkende det Princip, at blot man var utilfreds med et eller andet, saa meldte man sig ud og løb sin Vej fra den Organisation, man tilhørte. Det viste sig, at Forsamlingen med 194 Stemmer fastholdt Udmeldelsen, mens kun 188 vilde forblive i D. s. F. Sagen maatte altsaa have sit Beroende ved den i 1925 tagne Stilling.

Den reaktionære Vind voksede til Storm. Decembervalget i 1926, hvor Lyngsie baade mundtligt og skriftligt tog Del i Kampagnen og kaldte til Samling om den socialdemokratiske Regering, fik til Resultat, at Ministeriet Stauning blev efterfulgt af *Madsen-Mygdal* og *Kragh*. Nu kom Nedskæringskniven frem, og den blev brugt baade overfor Lønninger og sociale Udgifter. Venstreregeringen raadede Erhvervene til at betale »hvad de havde Raad til«, og Fagforeningerne til at »give Lønvilkaarene fri«. Arbejdsløshedslovgivningen blev forringet; Højesteret fulgte med Strømmen med de uhyrlige Kolindsund-Domme 1926 og 1928, og Kronen paa Værket var Gennemtrumfningen af »Tugthusloven«, direkte vendt mod Arbejdernes Organisationer.

Efter Forliget af Februar 1927 med Overenskomsten paa to Aar var der forholdsvis Ro i selve de hjemlige Arbejdsforhold. Lyngsie samlede Kræfter, ligesom Arbejdsmandsforbundet. Men Sommeren 1928 var alligevel præget af et sælsomt Mellemspil: Lyngsies hektiske Kampagne til Forsvar for Kammeraterne i Finland. 1925 havde Udlandets Arbejdsmænd dokumenteret deres Solidaritet med de danske. Fra det fattige Finland var der kommet betydelige Beløb til Hjælp i Kampen. Nu var over 12.000 finske Transportarbejdere i Juni gaaet i Strejke for at opnaa overenskomstmæssige Forhold, og de havde Krav paa en Haandsrækning til Gengæld.

Lyngsie gjorde fra Begyndelsen denne Kamp til sin. Han var i Stockholm flere Gange, hvor den skandinaviske Transport-Union vedtog at støtte Finnerne, dels med Pengebidrag, dels med Blokade af finske Skibe.

Han fik sin Hovedbestyrelse til at bevilge 100.000 Finmark som et Forskud, der straks sendtes til Helsingfors. Han skrev store

Opraab dels til sine Medlemmer, dels i »Social-Demokraten« til de øvrige danske Arbejdere om at yde hurtig Hjælp, sætte Indsamlinger i Gang paa Arbejdspladserne. Han sendte 50 Fustager let saltede Svinehoder til Havnearbejderne i Helsingfors, men maatte opleve, at de blev returneret, efter at nogle Formaliteter havde forsinket Indførslen i Finland, saa de var blevet fordærvede. Fnysende af Harme skrev han en Artikel i »Social-Demokraten«: »En skamløs Handling fra den finske Overklasses Side«, hvori han beskyldte de finske Myndigheder for med Hensigt at have hindret, at det dejlige danske Sul blev udleveret til deres eget Lands sultende Arbejdere, der ikke i mange Maaneder havde smagt Sul. Nu laa hele Ladningen i Frihavnen, lige til Destruktionsanstalten.

»Hr. Lyngsie udfylder sin Fritid med at pakke Svinehoder til Finland«. Tegn. af Carl Jensen i »Politiken« 1928.

»Det Fedt, som derved fremkommer, agter jeg at lade koge til en fin Vaskesæbe, som jeg saa vil forsøge at afsætte i Helsingfors til det finske Bourgeoisi for en billig Penge«, skrev han. »Den finske Overklasse kan da i alle Tilfælde faa den nødvendige Sæbe til at forsøge at vaske deres Regerings Skam af deres Kinder.«

Men først og fremmest lod han Arbejdsmandsforbundet erklære Sympatiblokade overfor finske Skibe i dansk Havn. Da Arbejdsgiverforeningen modtog Varsel herom, afviste den det, idet man hævdede, at D. A. F. ikke var nogen Hovedorganisation og ikke havde Ret til at fremsende et saadant Varsel, efter at Forbundet var udtraadt af De samvirkende Fagforbund. Arbejdsgiverforeningen søgte at standse Lyngsies Fremfærd ved at indklage D. A. F. for Den faste Voldgiftsret efter denne Paastand.

Sagen blev procederet Lørdag den 30. Juni, og Lyngsie førte selv Sagen for Voldgiftsretten. I sit Indlæg skildrede han Faserne i den frygtelige Kamp, som foregik i Finland, Udviklingen siden Befrielseskrigen og Krigen mellem de Røde og de Hvide. Nu nægtede de finske Stevedorer deres Arbejdere ikke blot rimelige Ek-

Lyngsie ved sit Skrivebord i Hjemmet i Bagsværd.
Foto. 1928.

sistensmuligheder, men de simpleste Menneskerettigheder. Paa Baggrund af Rapporter deroppe fra malede han i drastiske Farver et Billede af Situationen, et Folk i Nød, og skildrede forekomne Sammenstød med bevæbnede, løsladte Forbrydere, der optraadte som »Samfundshjælpere« o. s. v. »Baggrunden for vor Sag er altsaa ikke Magtsyge eller Lyst til at vise os. Her trænges til Hjælp i Menneskelighedens, i Broderskabets og alle gode Magters Navn — — —«.

Han gik derefter over til selve Sagens Realiteter: Arbejdsgivernes Paastand, og hans Tale mundede ud i, at D. A. F. fortsat var underkastet Septemberforligets Pligter, følgelig maatte det ogsaa have de ved Septemberforliget sikrede Rettigheder. Endelig harcellerede han over, at Hr. Langkjær havde hængt sig i nogle formelle Smaatterier, en Fortolkning af Begrebet »finske Skibe«, en forkert Datering og sligt.

Rettens foreløbige Kendelse nogle Dage senere gik ud paa, at Varslet var lovligt, naar Lyngsie erklærede sig enig i, at »finske Skibe« var nationale finske Skibe (og ikke finsk befragtede Skibe i Almindelighed) og udsatte Blokadens Ikrafttræden til 12. Juli. Retten vilde senere tage Stilling til Spørgsmaalet om D. A. F.s Kompetence til at afgive Blokadevarsler udenom De samvirkende Fagforbund.

For at vise, at Finnerne havde Medkæmpere sendte han sin Tale op til Pressen i Helsingfors, hvor den blev offentliggjort i det borgerlige »Hufvudstadsbladet«, mens »Arbetarbladet« undlod dette og i Stedet i nogle Bemærkninger om »vor danske Partivens gode Mening« delvis tog Afstand fra Fremstillingen. Lyngsies Skildring røbede, skrev Bladet, »at han ikke kunde være informeret af Personer med Sagkundskab om de virkelige Forhold«, der var delvis Tale om »en fri Skabelse af stærk Fantasibegavelse«.

Dette gav Anledning til en Hetz i den borgerlige Presse, som kaldte Lyngsie en uvederhæftig Person, en Münchhausen, en temperamentsfuld Fantast, der overdrev i en Grad, saa selv hans Venner maatte tage Afstand fra ham.

Imidlertid var Redaktøren af »Arbetarbladet« blev opmærksom paa den Ravage, hans lille Opsats havde fremkaldt, og i et Brev til Lyngsie beklagede han i hjertelige Vendinger Artiklens Fremkomst. Lyngsie havde Ret i alt det væsentlige, hvorfor Redaktionen gav denne en uforbeholden Undskyldning. Lyngsie skrev tilbage, at der jo muligt havde været enkelte Misforstaaelser i hans Fremstilling.

Han var straks efter Proceduren i Voldgiftsretten rejst til Stockholm og havde den sprogkyndige *Eiler Jensen* fra »Lager og Pak« med derop. Mens han selv rejste tilbage til Danmark, hvor han sammen med Stauning skulde tale ved et stort Arbejderstævne i Ringkøbing, sendte han Eiler Jensen til Finland, for at denne gennem daglige Rapporter fra Aastedet kunde holde ham underrettet om Sagernes Gang. Paa Nedrejsen, og efter at han havde faaet den finske Redaktørs Brev, skrev Lyngsie en Artikel, som fremkom i »Social-Demokraten«, hvori han spagfærdigt gør opmærksom paa denne Vending i Tingene. »Kære Venner i Pressen! Ser I Røgen og lugter I Gassen af den Ballon? — Dette originale Brev er til Eftersyn for den danske Presses Repræsentanter paa D. A. F.s Hovedkontor hver Hverdag fra 9—5, og det koster intet

at læse det!« Artiklen sluttede med, at Lyngsie udlovede 100 Kr. for hver Gang, Redaktionerne kunde paavise væsentlige Urigtigheder i, hvad han havde sagt og skrevet i det finske Spørgsmaal.

Blandt dem, der havde angrebet Lyngsie, var ogsaa den finske Gesandt i København, *E. Setälä*. I en Bladartikel havde han forsvaret de finske Myndigheder mod Lyngsies Insinuationer med Hensyn til Afvisningen af Svinehoderne. Det maatte være Afsenderens Fejl, at han ikke paa Forhaand havde faaet Rede paa, hvad finsk Lov foreskriver, og hvad Virkning Sommervarmen har paa praktisk talt fersk Kød. Samtidig havde han kritiseret visse Paastande i Lyngsies Tale i Voldgiftsretten som urigtige og citeret finske Blade til Bevis herpaa. Sidst i Juli offentliggjorde han et »Aabent Brev til Landstingsmand Lyngsie«, hvori han hævdede, at Lyngsie i »Hufvudstadsbladet« havde skrevet eet, nemlig erkendt visse Fejlgreb, og i »Social-Demokraten« noget andet, nemlig fastholdt »hvert evige Ord«, og idet Gesandten henviste til Lyngsies Tilbud om 100 Kr. for hvert Fejlpoint, følte han sig forpligtet til at gendrive dennes Urigtigheder og opregnede saadanne i 20 Punkter.

»Illusionistens Sortie«. »Hr. Lyngsie fremtryller den 21. Ande. Chr. Hoff i »Natt.« 24. 7. 28.

Næste Dag svarede Lyngsie i »Social-Demokraten«; det var et Svar med Næb og Klør. Han fastslog, at Gesandten var gaaet totalt udenom det, der var Sagens Kerne, at Finlands »Strandfyrster« havde nægtet at anerkende Havnearbejdernes Organisationsret, en Ret, der betragtes som selvfølgelig i andre Lande.

»De er Dr. og Professor og Minister, og jeg er Arbejdsmand«, fnyste Lyngsie, »men ikke desto mindre skal De faa at mærke, at en Arbejdsmand af den danske Type er en endnu skrappere Sandhedens Apostel end en finsk Minister — — De er en snavs Diplomat, naar De tror, at De ved denne Fremgangsmaade, denne Dristighed tjener Deres Lands Interesser. — — — Tør De benægte —

Tør De benægte«, og Lyngsie opregner Hovedpunkterne i det, han har paastaaet om Kampen og dens Vilkaar. »Er det uvidende, tankeløse Folk, som Finlands Overklasse-Regering sender ud i Verden som sine højofficielle Repræsentanter?«

Saaledes fortsattes Diskussionen længe, og Lyngsie, for hvem den finske Affære efterhaanden antog gigantiske Dimensioner, var besat af den baade Dag og Nat.

I August offentliggjorde han et aabent Brev til Mannerheim: »Hvis De selv, Hr. General, føler Dem som Finlands Befrier, og hvis De har den mindste Respekt for alt det finske Blod, der i Borgerkrigen flød i Finland for kun 10 Aar siden, saa vil De forstaa mig, naar jeg, vel en Fremmed, men dog en nordisk Mand, raaber til Dem: Giv Agt paa det, der er foregaaet i Finland i de sidste 10 Uger.«

Havnens Beherskер. Voldgiftsretten kendte Dansk Arbejdsmands Forbund berettiget til at erklære Blokade. Tegn. af Chr. Hoff i »Natt.« 19. 7. 28.

Lyngsie opfordrede Mannerheim til at bistaa de finske Arbejdere, som holdes nede i Slaveri, og til at skaane Finlands Erhvervsliv, som trues med Ruin af en magtsyg Overklasse i dens Kamp for at bevare et uretfærdigt System. »Grib ind med myndig Haand, og De, Hr. General, vil med større Ret end før kunne gøre Krav paa Titlen Finlands Befrier.«

Imidlertid var Blokaden traadt i Kraft overfor de finske Skibe. Det drejede sig kun om ganske faa, der ikke kunde blive losset, men som Følge af nogle Snese Havnearbejderes Vægren sig ved at røre finsk Gods, lukkede Arbejdsdirektøren i Henhold til Indenrigsminister Kraghs nye Lov Kassen i for Arbejdsløshedsunderstøttelse til ca. 3000 københavnske Havnearbejdere. Lyngsie havde i nye Varsler rettet Fortolkningen af »finske Skibe« til nu at omfatte *alle* Skibe, som gik ind eller ud med Last fra eller til Finland. Efter at De samvirkende Fagforbund havde støttet hans Paa-

stand om, at D. A. F. maatte erkendes at være en Hovedorganisation med dennes samtlige Pligter og Rettigheder, fældede Voldgiftsretten den Kendelse, at Arbejdsmandsforbundet havde haft »en i hvert Fald stiltiende Bemyndigelse til at fremsende de omhandlede Blokadevarsler direkte til Arbejdsgiverforeningen«, hvorfor Forbundet desangaaende skulde være fri for Tiltale. Lyngsie kunde altsaa triumfere. Men nu havde Arbejdsgiverne rejst det nye Spørgsmaal, om det overhovedet var tilladeligt at etablere Sympatistrejke eller Blokade her i Landet som Støtte for Strejkende i et andet Land. Og da dette Problem endelig i Begyndelsen af August kom til Afgørelse i Voldgiftsretten, gik Kendelsen Lyngsie imod — han havde selv procederet Sagen og henvist til, at det her drejede sig om Retten til at etablere international Solidaritet, en Ret som Arbejdsgiverne jo gentagne Gange havde benyttet sig af. Da Kendelsen gik ud paa, at Arbejdernes Ret til at iværksætte Konflikt var begrænset af, at det drejede sig om danske Forhold, fulgte heraf, at Retten ogsaa kendte baade den iværksatte Blokade og yderligere Varsler om dennes Udvidelse ulovlige.

Lyngsie bøjede sig. Han havde selv været med til at skabe Den faste Voldgiftsret og havde gennem Aarene hævdet Respekten for den. Blokaden blev omgaaende aflyst. Men Lyngsie kogte af Harme: »Denne Dom er ingen Dom«, udtalte han, »men en Voldshandling af den Beskaffenhed, at dens Far og Mor vil komme til at græde salte Taarer over Følgerne af den Vanskabning, som de her har bragt til Verden.« Og som den første Følge fremsendte Lyngsie en Skrivelse til Arbejdsgiverforeningen med 1. Varsel om Arbejdsstandsning ved alle danske Havne. — — Naar Arbejdsgiverforeningens Medlemmer havde valgt at stille sig paa de finske Stevedorers Side, saa »maa vi danske Arbejdsmænd, saa længe vi orker at røre en Arm, kæmpe for at bevare vor Ret til at stille os ved Siden af vore ulykkelige og gennem ti Aar paa det grusomste mishandlede finske Kammerater.«

Samme Dag, som denne Skrivelse var gaaet af, havde han ladet de københavnske Arbejdsmænd kalde sammen til et stort Møde i Idrætshuset, hvor han gav en harmdirrende Skildring af Arbejdsgivernes Politik siden 1925: Vi er den Fagforening i Danmark, som Arbejdsgiverne helst vil til Livs. Og de har en trofast Hjælper i Regeringen Madsen-Mygdal. Hele Anslaget mod Arbejdsløshedskasserne, Ophævelsen af den ekstraordinære Understøttelse er

Vand paa den Langkjærske Mølle. Lyngsie omtalte en Grusgrav-Affære fra Nr. Sundby, hvor seks Arbejdsmænd, der havde forulempet nogle Skruebrækkere, var dømt til haarde Fængselsstraffe. Han omtalte ligeledes de meningsløse Kolindsund-Domme og kom ind paa den finske Konflikt og den mærkelige Voldgiftsret, som for tre Uger siden havde erklæret D. A. F.s Blokade for lovlig, men nu var kommen til det stik modsatte Resultat. Om den finske Gesandts Fiasko sa' han, at Gesandten efter Forlydende havde »anmodet Folkeforbundet om at faa et Figenblad til at dække sin Nøgenhed med.« Efter at Lyngsie havde oplæst sin Skrivelse til Arbejdsgiverforeningen, sluttede Mødet med Vedtagelse af en Protestresolution mod Dommen og vældige Ovationer for Lyngsie.

Forøvrigt fulgte der et artigt Efterspil til den lille Sketch, eller om man vil, den voldsomme Dialog mellem Lyngsie og Minister Setälä. I Anledning af, at Gesandten hjemme fra var blevet lykønsket til, at Lyngsies Blokade var erklæret ulovlig, spurgte denne i et aabent Brev Gesandten, om da finsk Indflydelse eller finsk Guld havde spillet nogen Rolle for Sagens Udfald?

Dette i Forbindelse med andre Randgloser, som Lyngsie havde føjet til Den faste Voldgiftsrets seneste Kendelser, optog Rettens Formand, *V. Topsøe-Jensen*, som ærerørige Insinuationer, og efter et øjensynlig bevæget Møde i Retten maatte Lyngsie offentliggøre en Udtalelse, hvori han beklagede, at Brevet til Gesandten havde haft en saadan Form, at det var blevet forstaaet som indeholdende en Beskyldning mod Den faste Voldgiftsrets Medlemmer og Sekretær »for at have været Genstand for uhæderlig Paavirkning ved Tilblivelsen, Affattelsen og Ekspeditionen af den paagældende Kendelse«, idet der selvfølgelig ikke forelaa noget Grundlag for en saadan Sigtelse. Hvorefter Retten betragtede denne Sag som værende ude af Verden.

Men samtidig fandt Udenrigsminister *Moltesen* sig foranlediget til at lade den danske chargés d'Affaires i Helsingfors overrække den finske Regering en Verbalnote med dybe Beklagelser over, at en dansk Mand havde kunnet fremkomme med saa absurde Insinuationer mod Finlands Regering og Minister, og Forhaabningen om, at det passerede ikke maatte forstyrre det raadende udmærkede Forhold mellem de to Lande!

Lyngsie paaviste i den fortsatte Polemik, at der ikke var Fugls Føde paa Affæren, da han jo kun havde rettet et høfligt Spørgs-

International Transport-Konference paa Søpavillonen 1928 i Anledning af den finske Blokade. Fra venstre: Robert Nielsen. Sigurd Forbord, Norge. H. Christophersen. Lyngsie. Christiansson, Finland. Edo Fimmen, Holland. Andreas Nielsen og Oskar Eriksson, Sverige.

maal til Gesandten. Iøvrigt hævdede »Social-Demokraten«, at al denne diplomatiske Højtidelighed kun var et Nummer, spillet for Galleriet, et Led i Madsen-Mygdals og Venstres Valgkampagne, som saa mange andre Angreb, Lyngsie var ude for.

Der gaar i denne Tid næppe en Dag, uden at Lyngsie skriver en stor Artikel i »Social-Demokraten« om den finske Konflikt, der forekommer ham et socialpolitisk Drama, enestaaende i Nordens Historie. Paa Søpavillonen i København afholdtes en flere Dages international Transportkonference, hvor *Lyngsie, Edo Fimmen* o. fl. drøftede en Verdensblokades tekniske Sider og som Svar paa en finsk Klage til Folkeforbundet vedtog at indklage den finske Regering sammesteds for Misligholdelse af Forbundspagtens klare Ord. Trods al international Solidaritet ebbede Kampen ud i Finland. Forligsmænd og Mæglingskommissioner havde grebet ind, men hen paa Efteraaret var det synligt for alle, at de finske Arbejdere havde maattet bukke under for Overmagten.

Lyngsie var efterhaanden ogsaa blevet engageret paa en anden Front: Det forestaaende Landstingsvalg. Fra Venstrepartiets Side blev Lyngsies finske Aktion, sidst hans Varsel om almindelig

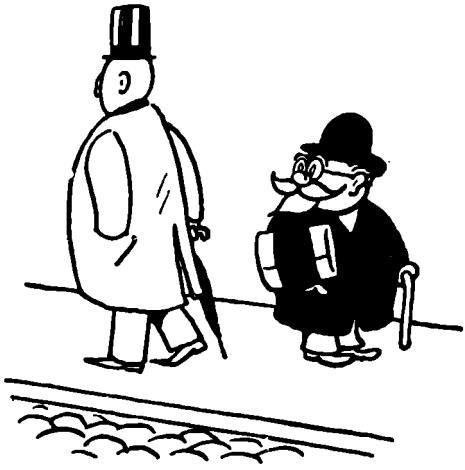

»Den finske Minister vil ikke tage Hatten af for Lyngsie«. Tegning af Ludvigsen i »Svikmøllen« 1928.

Havnestrejke udnyttet til det yderste. Venstrepressen bebrejdede temmelig aabenlyst Arbejdsgiverne, at de ved Klagen til Den faste Voldgiftsret søgte at hindre Havnestrejken. Jo mere Ballade des bedre. Fra den Side var man yderst tilfreds med at faa et saadant Agitationsnummer foræret, Det er ikke for meget at sige, at Valgkampagnen foregik under Parolen: Høvdingen Mygdal eller Høvdingen Lyngsie.

Siden Regeringsskiftet og den følgende Kursændring havde Lyngsie rakt Haanden ud til Forsoning med Stauning. De havde talt offentligt Side om Side ved Majfesten paa Fælleden, ved Grundlovsfesten i Søndermarken og ved flere andre Møder — Karikaturtegnerne fandt ud af, at David havde genfundet sin Jonathan! Mens Stauning talte om Mygdal-Regeringens Programpunkt: Ned med Lønningerne i Almindelighed, rettede Lyngsie paa disse Møder særlig sit Skyts mod de jyske Landboforeningers Formand *Pinstrup,* som ikke alene i Praksis havde været mest agressiv overfor Landbrugets Arbejdere, men ogsaa var Hovedmanden for Appellen for Kolindsundsagerne til Højesteret, hvor Dommene jo var gaaet Arbejderne imod med Centnervægt. Pinstrups Agitation havde især sat sig Spor Nord for og omkring Limjorden, hvor baade Teglværker og Proprietærer efter hans Parole nægtede at slutte Oveenskomst med Fagforeninger af nogen Slags. Dels dette, dels andre Forhold foranledigede Lyngsie til at aabne en Kampagne mod uorganiserede Arbejdsgivere i Almindelighed. I Hjørring, hvor Stauning og Lyngsie begge var Talere for en Arbejderforsamling paa over 5000, kaldte den sidste Madsen-Mygdal, Rytter, Kragh og Pinstrup »et Heksekompagni, der har lavet flere Ulykker for Folk og Land end Alverdens Hekse tilsammen.« Lyngsie gjorde op, at de 60.000 Arbejdsløse, vi havde haft de sidste fem Aar, gav Landets Økonomi et Minus paa 900 Mill. Kr., Landmandsbanken og andre Banker havde formøblet andre 900 Mill. Kr. »Regeringen har ført Landet ud i

den nationale Bankerots Stadium, og det er Bønderne, som har Ansvaret for »Høvdingen« og al Svindel og Kvaksalveri. Arbejderne maa værne Landets Ære og rense det politiske Liv. — — — Jeg venter roligt et Sagsanlæg fra d'Herrer.«

Udenrigsminister Moltesen undskylder Lyngsie-Drengens Uartigheder overfor den finske Gesandt. Tegning af Alfr. Schmidt i »Blæksprutten« 1928.

Naar »Social-Demokraten« nu omtalte Lyngsie var det i helt andre Ordelag end et Par Aar tidligere. Da »Fyns Tidende« bl. a. havde proklameret, at Valget stod paa Spørgsmaalet Mygdal eller Lyngsie, blev dette imødegaaet i en Leder i »Social-Demokraten«, men — om saa var — hvem er da Lyngsie? hed det. »Det er ham, der impulsiv og ukuelig har samlet den talrigste og daarligst stillede Del af den danske Arbejderstand og ført den frem mod taaleligere Livsvilkaar. Et kæmpemæssigt Arbejde, en kulturel Mission, for hvis Opfyldelse hele det danske Samfund skylder ham Tak. Og hvad er det, Lyngsie foretager sig for Øjeblikket? Han og de danske Arbejdsmænd vil, ligesom Kollegerne i Norge og Sverige, tro mod deres internationale Forpligtelser, støtte deres finske Kammerater i Kampen for Opnaaelse af Menneskeret i et civiliseret Samfund: Retten til Organisation og kollektive Aftaler. Men hvem er Madsen-Mygdal? — Højfinansens gældbundne Tjener.«

»Venskab er vidlet ... David har atter fundet sin Jonathans. Tegn. af Chr. Hoff i »Natt.« 1928.

Efter Reglerne skulde Arbejdsmandsforbundet have Kongres 1928, og den var berammet til 2. September, men under Hensyn til, at en Mængde løbende Spørgsmaal paa dette Tidspunkt stod uafklarede, Finlandskonfliktens Konsekvenser, Septemberforligets Fortolkning, Hjælpen til de Arbejdsløse, Tugthuslovforslagets Fremsættelse, Landstingsvalget, som af Modstanderne var lagt op, saa Lyngsie nødvendigvis maatte være til Raadighed for Partiet under Valgkampen, under Hensyn til alle disse Forhold fik han Hovedbestyrelsen til at udsætte Kongressen til den følgende Februar. Der var da heller ikke dette Efteraar Stemning for at foretage noget almindeligt Lønfremstød, og et Udslag af, at den løvrigt reaktionære Tidsaand var blandet op med visse sociale Fredstendenser var en bemærkelsesværdig Overenskomst af 31. Oktober 1928 indgaaet mellem Arbejdsgiverne, De samvirkende Fagforbund og Lyngsie paa D. A. F.s Vegne. Den sigtede til at naa igennem Uoverensstemmelser paa den mest fredelige Maade og om muligt at naa frem til fleraarige Overenskomster. Imidlertid lykkedes det ikke Arbejdsmandsforbundet ved Forhandling at opnaa tilfredsstillende Resultater, og 3. November sendte Lyngsie da en Skrivelse til Arbejdsgiverforeningen, hvori han paa D. A. F.s Vegne opsagde nogle Februar- og Marts-Overenskomster, herunder Sukker, Jern, Mur og Entreprenør og sluttelig en Nævnskendelse i Henhold til Forliget af 1922 om Skifteholdsarbejde samt — Forliget af 5. September 1899!

Nu lød der igen et Ramaskrig i den borgerlige Presse over Arbejdsmændenes Frækhed og navnlig Lyngsies Forvorpenhed. Arbejdsgiverne protesterede mod Opsigelsernes Lovlighed under Henvisning til 31. Oktober-Dokumentet. Lyngsie fremsendte senere Opsigelse ogsaa af en Række April-Overenskomster, men efter en langvarig Behandling kendte Den faste Voldgiftsret i Marts 1929 dem alle ugyldige paa nær et Par uvæsentlige Forhold. Bortset fra Lillebælts-Konflikten, som siden skal omtales, blev 1929 derfor ogsaa et forholdsvis roligt Aar.

Lyngsie havde imidlertid i August 1928 nedlagt sit Hverv som Dommer i Den faste Voldgiftsret som Protest mod denne Rets seneste Praksis. Først var det Kendelsen, som forbød Arbejdsmandsforbundet at varsle Blokade af de finske Skibe. Saa fulgte en Kendelse, hvorefter en Murarbejdsmandsstrejke i Aarhus blev kendt ulovlig. Lyngsie fandt, at der ved disse Domme var skabt

»Lyngsie er faret voldsomt ud mod de jyske Bønder«. — Tegn. af Jensenius i »Natt.« 12. 6. 28. (Tyren forestiller Pinstrup).

stor Forvirring og Usikkerhed blandt Arbejderne med Hensyn til, hvad de maatte anse for Ret. »Jeg har været med til at udarbejde Lovene om Den faste Voldgiftsret, og jeg har siddet i denne Ret fra den første Dag, den traadte i Kraft, og denne Gerning har jeg sat stor Ære i og Pris paa, men under de nuværende Forhold har jeg kun Sorg af Rettens Virksomhed, og derfor ønsker jeg at blive fritaget for at bære Medansvaret for dens Handlinger«, skrev han til De samvirkende Fagforbund. Samtidig udtraadte den gamle Overretssagfører *Oscar Johansen*, der havde været juridisk Dommer paa Arbejdersiden, og de to blev afløst af Smedenes Formand *Johs. Kjærbøl* og Skattedirektør *V. Buhl*.

Nu i November, i Sammenhæng med de nævnte Overenskomstopsigelser, opsagde Lyngsie altsaa ogsaa Septemberforliget. »Det er nødvendiggjort ved de haartrukne Retsfortolkninger og for os aldeles umulige Retstilstande, som er skabt ved den ærede Arbejdsgiverforenings Processer ved Den faste Voldgiftsret«, skrev han og erklærede sig tillige rede til Forhandling om Septemberforliget. I Fagbladet forklarede han sine Medlemmer Stillingen og skrev herunder bl. a.:

»Lad Septemberforliget 1899 være aldrig saa betydningsfuldt og en Kamp om dets Indhold aldrig saa betænkelig, saa kan Arbejdsgiverforeningens Procesmageri, som synes at have blændet Øjne og Øren paa det ny Præsidium i Den faste Voldgiftsret, ikke forblive upaatalt fra vor Side — — —. Vi skal hverken lave Juristeri eller anden Hokus-Pokus, men vi vil have Fred i vort retfærdige Organisationsarbejde, og vore Medlemmer skal ikke være Arbejdsslaver i dette Land, fordi deres Organisation har en Overenskomst, hvis Fortolkning Den faste Voldgiftsret mener at kunne skalte og valte med, ganske som den lyster.«

Naturligvis var Lyngsie fortrolig med, at en Opsigelse af Septemberforliget var en højst problematisk Ting, at adskillige Fag og Organisationer lige siden 1907 havde fremsendt Opsigelser, som aldrig var blevet kendt gyldige. Heller ikke hans egen Opsigelse nu førte til noget Resultat; paa Arbejdsgivernes Foranledning beskæftigede Retten sig i Sag Nr. 1244 med Spørgsmaalet, men efter at Arbejdsmændene i Maj 1929 igen meldte sig ind i De samvirkende Fagforbund, udlagde Arbejdsgiverne dette som en Tilbagekaldelse af Opsigelsen, og Sagen bortfaldt derfor.

Ja, Søndringens Tid var ved at være forbi.

Ganske vist havde Forhandlingerne om de Tvistespørgsmaal, der var D. A. F. og D. s. F. imellem, ikke ført til store Resultater: Kommunalarbejderforbundet havde afvist Kravet om Ændringer i den i sin Tid fastsatte Grænseordning, men mellem D. A. F. og Landarbejderforbundet var der opnaaet Enighed om en ny Grænseoverenskomst. Hvad det tredje Hovedspørgsmaal angaar, at De samvirkende Fagforbund skulde eftergodkende Transportstrejken 1925 og efterbetale Arbejdsmændene ca. 300.000 Kr., kunde De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg ikke gaa ind herpaa, men havde henvist det til videre Drøftelse for et større Forum, naar Arbejdsmandsforbundet havde annulleret sin Udmeldelse og selv kunde være repræsenteret paa lige Fod med de andre

»En gammel Rødhud paa Krigsstien« Tegn. af Chr. Hoff i »Natt.« 11. 6. 28.

Fag. Fra De samvirkende Fagforbunds Side var der i Aarene efter 1925 udfoldet Bestræbelser for at faa de udenforstaaende Fagforbund og Afdelinger til at slutte op i Landsorganisationen, og ikke uden en Del Fremgang. Den haarde Modstand, Arbejderorganisationerne havde været ude for under Venstreregeringen, havde banket det ind i selv de tungnemme, at Arbejderne for deres egen Skyld maatte se at opvise en enig og samlet Front. En saadan var da ogsaa lejlighedsvis blevet etableret, f. Eks. ved en stor Landskonference 1927 til Drøftelse af Regeringens Stilling til Arbejdsløsheden. 31. Oktober-Overenskomsten var ogsaa med til at slaa Bro, hvor der før ingen var. Personspørgsmaalet, som ved Udmeldelsen spillede en vis Rolle for Lyngsie — »visse Forretningsudvalgsmedlemmer stiller deres Mandater til Raadighed« — var nu uden Betydning. I. A. Hansen var død (1926) og Carl F. Madsen afgik 1928 som De samvirkende Fagforbunds Formand. Paa begge Pladser sad nu Mænd, som Lyngsie bedre »kunde med«. Kort sagt Tiden var inde til, at Arbejdsmændene vendte hjem, og det skete paa den udsatte Kongres i Februar 1929.

»Tilfreds og glad. Hr. Lyngsie har puttet en ny Skrivelse til Arbejdsgiverforeningen i Postkassens. — Tegn. af Carl Jensen i »Pol.« 1928.

Vi har set Lyngsie som Agitatoren, den lille Mand, som vover sig ind paa de farlige Enemærker, hvor Bindhundene snærrer ad ham, hvor Jordknoldene suser ham om Ørerne, men hvor intet afholder ham fra at bringe sit Budskab: Organisation, Sammenhold. Hans Udholdenhed minder om den Handelsrejsendes, som efter at være hældt paa Døren de tre Gange kom igen den fjerde og indledede: »Spøg tilside — det var den lille Forretning, vi skulde ha'

ordnet.« Vi har set ham som Taleren, Sprogets Behersker, som Jurist for Rettens Skranke, som Journalisten, der i hektisk Tempo smækker den ene voldsomme Artikel efter den anden paa Redaktørens Bord. Og vi har endelig haft Lejlighed til at se ham som Patriarken midt i al sit Folk, Arbejdsmændene, skinnende af Glæde, trøstende de bekymrede, opmuntrende de ængstelige: Vær kun rolige, Far er jo hos jer.

Naar Lyngsie hvert tredje Aar mødtes med Repræsentanterne for Forbundets Hundreder af Afdelinger fra København til Hanstholm paa de store Kongresser, saa var han Landsfaderen, Høvdingen, men ogsaa i sin Person den Bølgebryder, som Sprøjtet kunde staa højt og larmende om. Faa forstod som han at manøvrere med en stor Forsamling. Han var ikke uanfægtet af Opposition og Kritik, men hans Autoritet lod sig ikke rokke. Lad os benytte Lejligheden til at se ham som Præsidenten for Arbejdsmændenes Rigsdag.

Da han begyndte sit Organisationsarbejde, kunde de faa Tillidsmænd rummes i en Kælderbeværtning. Efter D. A. F.s Oprettelse holdtes der nu og da Kongresser i en Provinsby, men efter 1910 fandt de altid Sted i København. Apparatet blev for stort, Forsamlingen for mægtig til, at den kunde rummes i en almindelig Hotelsal. De største Lokaler blev efterhaanden taget i Anvendelse, Tivolis Koncertsal, Idrætshuset, Arenateatret.

Og Lyngsie forstod at give disse Møder en festlig og pompøs Ramme. Salen er smykket med Faner og røde Draperier. Et Orkester byder de Delegerede Velkommen med en Række Musiknumre og spiller til, naar Forsamlingen stemmer i med »Arbejdsmandens Maal« eller »Vel mødt Kammerat«. Paa det berammede Tidspunkt bestiger Lyngsie Talerstolen, lader Klokken lyde og hilser den ærede Kongres, de Delegerede og Gæsterne og holder en kort Tale. Han erindrer om, at der forestaar travle Arbejdsdage: »Gennem vore Organisationer kæmpede vi os ud af Trældom og Afhængighed. Hvad vore Kammerater naaede gennem 30—40 Aar, det agter vi at værge til sidste Mand« (Hør!). »Det gælder om, at vi ved vore Beslutninger griber rigtigt. Det gælder en kvart Million Menneskers Vel. Gaa da til Arbejdet, tag fat, Held og Lykke med Kongressen.« Og han erklærer denne aabnet.

Musikken spiller igen. En Scenekunstner er i Reglen engageret, som deklamerer en Prolog eller synger nogle Solonumre. Saa taler

Gæsterne. I gamle Dage var Olivia Nielsen fra Kvindeligt Arbejderforbund ene om at repræsentere Indlandet, og den brave Janne Jönsson fra Sverige ene Udlænding. Nu er Gæsternes Skare stor og repræsentativ. De samvirkende, Partiet, Kooperationen, Landarbejdere, Sømænd og flere Fagforbund sender deres ledende Mænd. Den internationale Transportarbejder-Federation og det internationale Grovarbejderforbund samt en Række Arbejdsmandsorganisationer i Skandinavien, Tyskland, Holland, Czekoslovakiet, Polen og andre Lande er repræsenteret ved Gæstebordet. Paa de øvriges Vegne hilser enkelte af dem Dansk Arbejdsmandsforbund, siger nogle Ord om Situationen i deres eget Land og bringer en Hyldest til det store Arbejdsmandsforbund, som de ikke har Mage til derhjemme, og ønsker Kongressen Lykke og Fremgang. Nogle af Talerne maa oversættes ved Tolk, og Lyngsie svarer hver enkelt og udbringer Leveraab for dem og deres Organisationer.

Tegning af Alfr. Schmidt i »Blæksprutten« 1928. Af den tilhørende Lyngsies Vise:

Hvor er jeg mon størst: I Storblokade?
Eller Strejke, gjort af Sympati?
Naar jeg byder Pressen Sokkelade?
Naar med Langkjær jeg gaar paa Forlig?

Saa oplæses indløbne Telegrammer, Mandatudvalg nedsættes, Forretningsorden vedtages og andre Formaliteter ordnes. Endelig staar Lyngsie igen paa Talerstolen for at aflægge Beretningen. De rent faktiske Hændelser, talmæssige Opstillinger, indkomne Forslag etc. findes trykt i et Hæfte, de Delegerede allerede har i Hænde, saa Formanden kan begrænse sig til de Ting, han særlig finder Anledning til at udtale sig om.

Og Lyngsie er en veltalende Mand. Det er ikke nogen tør Protokol, han lukker op for. Hans Tanker er klare, hans Ord friske og kraftige: Han taler fra Leveren. Tager vi Kongressen 1929, former hans Tale sig i det væsentlige som følger:

Han opruller et Billede af Nedgangsaarene sidst i Tyverne, da Arbejdsmændene som andre Arbejdere har maattet gøre Indrømmelser og tage forskellig Nedgang i Lønningerne: »Tidligere havde vi to Rubrikker, der hed »Fremskaffede Lønforhøjelser« og »Arbejdstiden forkortet«. Det har nu været nødvendigt at sætte et andet Hoved paa de Rubrikker, for nu kan vi ikke gøre Resultatet op efter, hvor *meget* det er lykkedes os at faa Lønningerne forhøjet; nu maa vi i Stedet gøre op, hvor *lidt* det er lykkedes os at lade Arbejdsgiverne tage af vore Lønninger. Men det maa ikke forvirre Eders Begreber. — — Vi har ingen Grund til at rødme; selv om det er lykkedes Arbejdsgiverne at tage noget fra os, mere end de skulde have Lov til, saa er Stillingen alligevel den, at trods alt er vi dem — vi Danskere, Nordmænd, Svenskere, hele Skandinavien — paa Finnerne nær — som det er lykkedes Arbejdsgiverne at tage *mindst* fra — —.«

Om dem, der ikke har kunnet forstaa denne omvendte Tingenes Tilstand og derfor er blevet forvirrede og bitre paa Organisationen, sagde Lyngsie: »De falder for Fristelsen og siger: »Dér kan vi se, hvad det er for noget Skidt.« Det gaar dem, ligesom det gik med den fulde Mand, der stod og saa paa en Lygtepæl og saa pludselig raabte: »Den falder, den falder!« Han vidste ikke, at det var ham selv, der dinglede.«

Sikker paa Virkningen gik han over til at tale om Utilfredsheden og Bitterheden i Modstandernes Lejr — »at de ikke herhjemme havde kunnet skære en lige saa bred Rem af Arbejdernes Ryg, som Arbejdsgiverne i andre Lande. Det er givet, at de Herrer Skorstensbaroner, der faar Lov at regere inde i Arbejdsgiverforeningen, at disse høje Herrer, hvoraf mange er Kommandører, Riddere med Ordner paa Brystet og Baand i Knaphullet og Nøgle paa Bagen, er ved at blive baade gule og grønne af Ærgrelse over, at Dansk Arbejdsgiverforening ikke har kunnet lave tilnærmelsesvis det, som Arbejdsgiverforeningerne har kunnet lave rundt om i den øvrige Verden. Alt, hvad der for Penge kunde lejes til at føre Pen, Sværd og Haand til at hjælpe Arbejdsgiverne, har været vendt imod os, og derfor har vi set en Presse, der alle, naar undtages Arbejderpressen, har meldt sig til Tjeneste for Arbejdsgiverne ved at udbrede den Opfattelse og den Parole: Tiderne, Erhvervskrisen, Arbejdsløsheden og al Elendigheden har kun een Aarsag — ikke Overklassens Kæltringestreger, ikke de store Svindlerier, ikke vore Dumheder, ikke vore Forsømmeligheder — kun den ene Aarsag, at Arbejdslønnen er for høj; og hvis den blev sat ned, saa vilde Tingene, Hjulene, komme i Gang af sig selv, og saa vilde det hele gaa. Det er bleven til et Spørgsmaal om Nationens Genrejsning at faa Arbejdslønningerne sat ned, og det er ejendommeligt at se, at den Overklasse, der har gaaet i en bedre Skole, og som Staten og dermed vi allesammen har maattet ofre mange Tusinde Kroner paa at faa udklækket til Akademikere, har været med til at synge i det Kor, og at de gør det til Trods for deres gode Opdragelse og alt det, Samfundet har kostet for at gøre dem til dannede, d. v. s. forstandigt tænkende Mennesker. — Puh, de Penge er givet skidt ud.«

Tykstegen i Beretningen er naturligvis en Oversigt over de sidste Aars

Lønforhandlinger og Arbejdskampe og deres Resultater. Herunder repeterer Lyngsie Hovedtrækkene i den store Kamp 1925, langer ud mod De Samvirkende, giver Forligsmændene en Overhaling — de har aldrig været nogle Lys, Lyngsie har maattet erindre dem om, »at de var sat til at *forlige* Sagerne og ikke til at *forlise* dem«; han skildrer dramatisk Konferencer i Ministerierne, hvor »jeg sa' Du til Ministeren og Ministeren sa' ‚Du til mig«, og Ministerens Direktør syntes, han aldrig havde været i saa slet Selskab, redegør for Dages og Nætters Slid, for Telefonsamtaler med og Telegrammer til Udlandet o. s. v. og gør endelig Tab og Vinding op: »Forligsinstitutionen fik en Lære, Arbejdsgiverforeningen fik en Lære, og de har kunnet dy sig siden, og selvom Konflikten i 1925 var vovet, saa var Skuden i faste Hænder, den kom i Havn, selvom Havet var oprørt, som altid med hel Stævn og helt Ror og Manden med.« Derefter et Vue over de sidste Aar, hvor man har været tilbageholdende med Opsigelser, »da man jo ikke kan plukke Haar af en Skaldet«, over Finlandskonflikten og Den faste Voldgiftsrets Krumspring, over Juristeriet, der er ved at tage Overhaand. Gør saa Rede for Organisationens Stabilitet, Medlemsfremgangen, den økonomiske Konsolidering og slutter med en Paaskønnelse til Medarbejderne, som han har maattet stille store Krav til: »Hele vort Forbunds Virksomhed er jo umaadelig stor og alsidig. Ikke mange har et Forbundskontor som vort, der har lige saa mange Overenskomster at vogte, som alle de andre Fag tilsammen. Vort Hovedkontor skriver flere Sagfører-Sager hver evige Dag end noget Sagførerkontor i dette Land gør det. Alt skal udarbejdes, Mæglingsbegæringer, Voldgiftsbegæringer o. s. v., og alt skal gøres med juridisk Sving og Grundighed. — — De Krav jeg Gang paa Gang maa stille til Sekretærer og Assistenter om at være paa Højde med Situationen, de Krav jeg stiller til deres Snarraadighed, til deres Viden, til deres Hukommelse, til deres Evne til at forme og afgøre, de Krav tør ikke en Gang en Departementschef i Justitsministeriet stille til sine Underordnede. Han faar nemlig som Regel ikke det besørget paa en Maaned, som jeg paa een Dag faar besørget af mine Folk.« — —

Han retter en Tak til Personalet paa Kontorerne og til Forretningsførerne, som har slidt med de forskellige Sager, og som skulde være »baade Bussemænd, Prokuratorer og Læremestre«, til Forretningsudvalg og Hovedbestyrelse. »I behøver ikke at sige Tak til *mig*, men jeg vil henstille til jer at godkende Virksomheden. Alt taget i Betragtning tror jeg, I kan være glade og stolte over jeres Forbund«.

Da han slutter, hilses han med bragende Bifald.

Efter en Pavse begynder saa Kongresarbejdet, der strækker sig over adskillige Dage, 1929 f. Eks. i 16 Dage. Først Debatten om Beretningen, saa indkomne Forslag — de løber op til langt over hundrede — herunder det faste Punkt: Stillingen til De samvirkende Fagforbund.

Lyngsie og Stauning ved 1. Majdemonstrationen paa Fælleden 1929.

Et af Forslagene omhandler Forringelsen af Arbejdsløshedsforsikringen, som er gennemført sidste Aar og er formet som en Henvendelse til Hr. Indenrigsminister Kragh, K. pp. med Protest over Arbejdsdirektør *Vaters* »partiske og unødigt haardhændede Misbrug af hans Myndighed«. Skrivelsen, formet under Lyngsies Haand, slutter: »Deres Excellence! Vi truer ikke; vi adviserer Dem kun om, at selv en dansk Arbejdsmands Taalmodighed kan briste. Vi mener alle at være nogenlunde normalt begavede, og vi er derfor heller ikke til Sinds længere at ville lade os bekæmpe med vore egne Institutioner og vore egne Penge som Vaaben.«

Man drøfter »Tugthusloven« og vedtager en Opfordring til Regering og Rigsdag om i Landefredens Interesse at standse denne Lovgivning og hindre de Ulykker, den vil afstedkomme, efter at Lyngsie har karakteriseret Lovforslaget som »det mest infame, der nogensinde er forelagt i den danske Rigsdag«.

Behandlingen af Forslag Nr. 8, Hovedbestyrelsens Indstilling om, at den fik Bemyndigelse til at indmelde Dansk Arbejdsmandsforbund i De samvirkende Fagforbund og samtidig søge nogle nærmere specificerede Forhold ordnet, strakte sig over to Dage. Meningerne var stærkt delte. Forretningsfører Hans Nielsen var igen Ordfører for Oppositionen, men Lyngsie gik med al Myndig-

hed ind for Forslaget. »Det, der skiller os og De samvirkende Fagforbund er ikke personlige Stridigheder. Ingen var mere fortørnet over det, der skete i 1925 end jeg, men vi maa lade Fornuften raade og ikke Harmen løbe af med os. Det afgørende er heller ikke, hvor mange Tusinde Kroner, det koster om Aaret, men at vi faar en saa stærk Front mod vore Modstandere som overhovedet muligt«. Et Spørgsmaal om Urafstemning blev forkastet, og Kongressen afgjorde denne Gang Sagen ved at afgive 180 Stemmer *for* Indmeldelsen med 175 imod. Flere af de udenlandske Gæster lykønskede Kongressen til den tagne Beslutning, og De samvirkende Fagforbunds Formand, *Vilh. Nygaard,* der var til Stede som indbudt Gæst, takkede for den Haand, Kongressen havde rakt ud til fornyet Samarbejde og udtalte Haabet om, at dette maatte blive saa godt, at der fremtidig ikke blev Basis for nogen ny Udmeldelse.

Kongressen slider sig igennem Dagsordenens Punkter, Regnskabet godkendes, Lovændringer gennemføres om Afdelingernes Repræsentationsret, om Kontingenternes Størrelse, om Hovedbestyrelsens Kompetence, Lønninger fastsættes, der foretages Valg. Men al denne Tørhed oplives paa forskellig Vis. Lyngsie dukker et Par Kommunister, beder nogle Kritikere læse bedre indenad; har en eller anden Fødselsdag, faar han overrakt en Blomsterkost med venlige Ord af Formanden. Der er kort sagt Stemning tilstede. Man nærmer sig Slutningen. Nogen Træthed og Fraværelse spores. Saa er Dagsordenen udtømt. Lyngsie, der for 14.—15. Gang er genvalgt, hyldes med Leveraab, Gæsterne tager Afsked og Internationale synges derefter staaende. Saa spredes Repræsentanterne til hver sin Krog af Landet, og Lyngsie tager sig en velfortjent Hvile i Familiens Skød.

Et Hvil i Havestolen. Rob. Nielsen fot. 1930.

Men Hvilen blev ikke af lang Varighed. Han blev bl. a. mobiliseret til som Rigsdagsmand at være med i Modstanden mod Tugthuslovforslaget. Efter 1906 havde Lyngsie ikke været

Medlem af Rigsdagen. Ved Krigens Slutning blev han Medlem af flere politisk-erhvervsmæssige Udvalg, Valutaraadet, Næringskommissionen, Indenrigsministeriets Arbejdsudvalg. Men indenfor Arbejdsmændenes Rækker var det en udbredt Opfattelse, at han blev »holdt ude«. Det blev lejlighedsvis anført blandt andre Klagepunkter mod de faglærte og mod De samvirkende Fagforbund, at han ikke fik tildelt et Rigsdagsmandat! I Arbejdsmændenes Fagblad henvistes engang til, at de engelske Arbejdsmænds Formand, *O'Grady,* ikke blot var M. P., men nu tilmed gjort til britisk Gesandt i Rusland! »Herhjemme forekommer det os, at vi har en Arbejdsmand, hvis Indsats i Arbejderbevægelsen — nationalt og internationalt — er af den Beskaffenhed, at man maatte antage, at det ogsaa skulde være muligt for vort politiske Arbejderparti at faa Øje paa ham. Men vi tager maaske fejl?«

Imidlertid *var* Lyngsie 1920 blevet udpeget af den socialdemokratiske Rigsdagsgruppe som en af Suppleanterne for Partiets tingvalgte Landstingsmænd, efter Septembervalget stod han som 1. Suppleant. Da saa *Harald Jensen* døde i Oktober 1925, rykkede Lyngsie automatisk ind i Landstinget. Det var kort efter, at der havde været alvorlige Kurrer paa Traaden mellem ham og Stauning og kort efter, at Arbejdsmandsforbundet havde meldt sig ud af De samvirkende Fagforbund, saa den borgerlige Presse fandt, at her var Stof til en Del billige Morsomheder og skildrede bl. a. i Karikaturer de sure Miner, Partifællerne skulde have modtaget Lyngsie med, da han gjorde sin Entré i Gruppen paa Rigsdagen.

Det var imidlertid ganske naturligt, at Formanden for Landets største Fagorganisation var en af Arbejdernes Repræsentanter i Overhuset.

Lyngsie blev Medlem af forskellige af Landstingets Udvalg, men i Salen gjorde han sig ikke gældende. Han havde i den Tid, han sad i Landstinget kun Ordet en eneste Gang, eller om en eneste Sag, det var under 3. Behandling af »Tugthusloven«, d. v. s. Lov om Erhvervs- og Arbejdsfrihed, 20. Marts 1929.

Tugthusloven havde Lyngsie bekæmpet med Næb og Klør paa talrige Møder, i talrige Artikler og som nævnt sønderlemmet Aktstykket paa Arbejdsmændenes Kongres i Februar. Nu holdt han i Landstinget en Tale, der faktisk var et oratorisk Mesterværk, men hverken den eller de øvrige Indlæg fra Arbejderside, *Cal F. Madsens, Ludv. Christensens,* kunde standse Regeringen, der gennem

trumfede Loven med 5 Stemmers Flertal. Det var en af de bevægede Dage i Tinget. Talerne blev afbrudt af Bifald og Demonstrationer fra Tilhørerpladserne. Da man kastede Plakater ud over Salen og oppe i Logerne begyndte at synge »Internationale«, blev Rigsdagsbetjentene mobiliseret for at skaffe Ro.

Landstingsmand Lyngsies Modtagelse i Partiet.
Tegn. af Jensenius i »Berl.Tid.« 1925.

Velkommen, kære Lyngsie, du kan tro, det glæder os,
at ikke Baandet mellem os du afskær'.
Aa, vi har Brug i Tinget for din stærke, stolte Trods
og dine Talegavers skarpe Slagsværd.
(Det gale Men'ske gid han sad i Bagsværd!)
o. s. v. Ærbødigst.

Da Lyngsie fik Ordet, indledede han med nogle Bemærkninger om den ejendommelige Luft, der stod om dette Forslag. Skønt Repræsentanter for de organiserede Arbejdsgivere og ansete Mænd indenfor Haandværk og Industri tydeligt havde sagt: denne Lov er upaakrævet, denne Lov er i sine Virkninger umoralsk, saa fremturer man med Forslaget. Han kritiserede, at Regeringen havde forholdt sig tavs overfor en fra alle Sider ytret Modvilje og spurgte: Hvad i Himlens Navn er der i Vejen med de Herrers Talegaver? Har Samvittigheden lammet Tungerne? Hvad er Grunden?

— — — »Loven tilsigter at afvæbne Arbejderne og gøre Arbejdsgiverne til en særlig beskyttet Klasse. Derved vil vi naa tilbage til samme Tilstande, som raadede, da der ingen Fagforeninger fandtes, og Arbejderne var nedsunken i en grænseløs Fattigdom og Afhængighed. De samme Bønder, som straffes, hvis de sulter deres Husdyr, faar nu Lovhjemmel til at byde deres Arbejdere Sultekaar. — — Lovforslaget hedder Lov om Værn for Erhvervs- og Arbejdsfriheden. Den Titel er falsk, bundfalsk. Denne Lov vil ikke værne Erhvervsfriheden, men vanskeliggøre Erhvervsmulighederne for den almindelige Befolkning. Den vil ikke værne Arbejdsfriheden, den vil tværtimod bringe det dertil, at enhver Frihed paa Arbejdspladsen gaar fløjten. Der er aldrig her i Landet solgt en Pakke Arkana, solgt en Flaske Patentmedicin med en mere misvisende Etikette.«

Lyngsie ironiserede videre over Forslaget og oplæste et Udkast, som Loven efter sin Mening i Virkeligheden burde lyde. Titlen

skulde rettelig være: Lov om Beskyttelse for ubegrænset Adgang til Udbytning af Danmarks Lønarbejdere og Haandværksmestre. Paragraf 1 burde lyde: Grundlovens Bestemmelser om Foreningsfrihed ophæves herved for saa vidt angaar Lønarbejdere og andre Smaafolk. Paragraf 2: Højesteret etableres herved som socialt Tribunal med en i enhver Henseende ubegrænset Ret til at bestemme, hvor *lav* Løn og hvor *høj* Arbejdstid det er berettiget at byde — — — o. s. v.

Efter at have efterlyst Juristerne og Intelligensen og de sande Patrioter, der alle maatte forkaste dette umoralske Forslag, sluttede han med endnu en Gang at appellere til det prøvende og overvejende Tings sunde Fornuft og Dømmekraft. Vedtager man desuagtet Loven, er man overtroisk, sagde han, hvis man tror, at Arbejderne godvilligt finder sig i dette politiske Magtbud.

Under den videre Debat vendte Regeringspartiets Ordfører *Hauch* sig mod Lyngsie og komplimenterede det ærede Medlem, der altid var interessant at høre paa, der altid talte med en Overbevisningens Styrke — men naar Lyngsie havde brugt Udtrykket umoralsk, maatte Hauch hævde, at umoralsk var først og fremmest Organisationernes Tyranni og Overgreb. — Mod denne letbenede Argumentation replicerede baade Lyngsie, Carl F. Madsen o. fl. virkningsfuldt, men ved Afstemningen var Oppositionen i Mindretal. Som bekendt var det en af Madsen-Mygdals sidste Regeringshandlinger at hente Kongens Underskrift paa denne Lov, som en Række Aar var i Kraft, indtil Socialdemokratiet efter Landstingssejren 1936 fik den ophævet igen.

Paa De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskabsmøde i Maj var Lyngsie mødt, og han og Arbejdsmandsforbundet blev budt hjerteligt Velkommen. I Mellemtiden havde »Piccoloen Christmas« tabt Terrinen og foranlediget det Regeringsskifte, der bragte os Stauning-Munch-Regeringen 1929. Lyngsie takkede Vilh. Nygaard for Velkomsten og udtalte, at naturlige Tilstande heldigvis nu var blevet genoprettet. »Vi føler os som Folk, der er kommen hjem igen. Vi er glade over, at vi er vendt tilbage paa en Tid, hvor vore Modstandere er splittede og uenige og begræder deres Nederlag«, sagde han. Ved sin og Arbejdsmændenes Afstemning bevirkede han, at *Chr. Jensen* blev valgt til Næstformand i Stedet for *V. S. Petersen,* Træindustrien, som ellers havde været de faglærtes Favorit.

»Nocturne«. »Intet nyt fra Lillebæltsbroens. Tegn. af Alfr. Schmidt i »Blæksprutten« 1929.

Aftnen er saa stille,
Luften er saa klar,
ingen Dampspil spille,
ingen Jordlæs trille
siden Februar.

Bølgens Melodier
vugger Lyngsie ind,
Skovl og Spade tier,
Strejkens Pust befrier
hans betyngde Sind.

Frit efter
J. L. Heiberg

Endnu en stor Konflikt var Lyngsies Navn knyttet til: den langvarige Strejke ved Lillebæltsbroen, som begyndte i Maj 1929 og først blev hævet i April 1930. Dens Aarsag var de særlige Forhold, som opstod her, hvor Maskiner, Grab'er og Gravemaskiner kom til at spille en betydelig Rolle i Arbejdsprocessen, og hvor der opstod Uenighed om, i hvilket Omfang Arbejdsmændene kunde kræve Akkord eller hvilke »Afsavns-Tillæg«, de kunde kræve, naar Arbejdsgiverne som her vægrede sig ved at give Arbejdet i Akkord. Forhandlingerne kompliceredes ved, at det gennem mange Aar aktuelle Spørgsmaal om en Landsoverenskomst med tilhørende Akkordprisliste for Entreprenørarbejde blev akut. Forhandlinger i Arbejdsgiverforeningen sprængtes flere Gange, da Arbejdsgiverne helst vilde tale om noget andet end Ordningen af de lave Timelønninger og de aktuelle Divergenser omkring Lillebæltsarbejdet, og et Forligsmandsforslag af 29. August blev forkastet af Arbejds-

mændenes Hovedbestyrelse. Lyngsie maatte Gang paa Gang redegøre i Pressen for Arbejdsmændenes Krav, og Vittighedstegnerne var paany opfindsomme med at aftegne ham som Kolossen, der blokerede Vejen til Fred og Arbejde.

Konflikten løstes i Forbindelse med hele Overenskomstsituationen i Foraaret 1930, da Strejkevarsler og Lockoutvarsler blev suspenderet ved et af Forligsmand *Riis-Hansen* stillet Mæglingsforslag af 5. April. Heri var der aabnet Adgang til grundigere Forhandlinger de enkelte Parter imellem, end man havde kendt i mange Aar, og selv om Forslaget ikke »var til at raabe Hurra for«, naaede Forhandlingsudvalg og Delegeretmøder i Løbet af 14 Dage til Resultater, der var ensbetydende med, at Konflikten blev undgaaet. Der blev opnaaet Forbedringer for de daarligst stillede af Arbejdsmandsgrupperne, man kom praktisk talt af med Pristalsreguleringen, og det 15 Aar gamle Krav om Entreprenør-Overenskomsten blev gennemført, og Priskuranten traadte i Kraft fra 1. Juni.

Slet saa smertefrit gik det ikke det følgende Aar. Foraaret 1931 frembød i flere Henseender en kritisk Situation. Rationaliserings-Krisen rystede flere Lande, Valutasammenbrud og Landbrugskrise fulgte efter, det gamle Løsen »Tilpasning« fik fornyet Aktualitet. Herhjemme krævede Arbejdsgiverne Lønnedsættelser paa 10—22 Procent. Der kørtes op med Lockout og Strejkevarsler omfattende tilsidst over 125.000 Mand. Under et vældigt Forligsarbejde blev Parterne bragt hinanden nærmere, og De samvirkende Fagforbunds Ledelse anbefalede under Hensyn til de Skader, en langvarig Arbejdskamp vilde tilføje et i Forvejen truet Erhvervsliv, at antage et af Forligsmanden stillet Forslag af 26. Marts. Det indeholdt ganske vist Lønreduktioner paa 5—8 Procent, men undtog de lavestlønnede herfra og bød til Gengæld paa det store Fremskridt: Anerkendelse af Retten til Ferie med Løn. Lyngsie var, om end med Betænkelighed, gaaet med til denne Anbefaling. Det var Nygaard, Kjærbøl og Lyngsie, der som snævrere Forhandlingsudvalg i skøn Forening gik til Forligsmændene for at advisere dem om, hvor stærk en Dosis Nedskæring Arbejderne kunde tænkes at tage. Paa Arbejdsmandsforbundets ekstraordinære Kongres i Arenateatret 2.—3. April gik han ogsaa kraftigt ind for en Vedtagelse. Han kaldte Forslaget »et væmmeligt Dyr«, men under de givne Omstændigheder maatte Kamelen sluges. Valget var lige til: Krig

eller Fred, men han maatte hævde, at det ikke kunde betale sig at tage en Storkamp, som vilde udmarve Forbundet, saa det stod værgeløst i næste Omgang. Efter en meget skarp Debat, der for en stor Del formede sig som en Duel mellem Lyngsie og Søfyrbødernes kommunistiske Formand *Richard Jensen,* naaede man til Afstemning, og Kongressen fulgte Lyngsie og Hovedbestyrelsen: Forslaget blev vedtaget.

Men under Forelæggelsen havde han fremstillet Situationen saaledes, at det væsentlig skyldtes Smedenes og deres Formand Kjærbøls alt for store Iver for at komme Arbejdsgiverne i Møde, at Reduktionerne ikke var til at komme udenom. Denne Fremstillings Rigtighed blev, da den blev kendt, bestridt af Kjærbøl, dels i en Artikel i Smedenes Fagblad, dels paa et Møde i Middelfart, og han brugte ved disse Lejligheder saa skarpe Udtryk, som at Lyngsie »var løgnagtig«, hans Fremfærd »simpel og uværdig« etc. Saa kom man endnu en Gang til at opleve det lidet opbyggelige, at to Fagforeningsledere Uenighed blev Guf for den borgerlige Presse. Lyngsie redegjorde for sit Syn paa Sagen i en Tryksag, som han lod omdele paa Smedenes Kongres i Aarhus i Oktober — »ikke for at gøre Fortræd, ikke som noget Forsvar eller Angreb, men i Sandhedens og Redelighedens Interesse«. Samtidig anlagde han Injuriesag mod Kjærbøl. Da denne efter sit Forretningsudvalgs Opfordring undlod at møde i Retten, fik Kjærbøl ved en »Udeblivelsesdom« 200 Kr. i Bøde, og de famøse Udtalelser blev kendt døde og magtesløse.

Efter at Lockouten og Strejken i Foraaret — efter flere Afstemninger og oprivende Opgør — var afblæst, kastede Lyngsie sig ud i en ny Bladkampagne, denne Gang mod nogle Forhold paa Alkjærsig Teglværk i Vestjylland, hvor Ejerne egenmægtigt havde nedsat Arbejdernes i Forvejen smaa Lønninger, og, da disse nedlagde Arbejdet, havde indkaldt Skruebrækkere gennem en kristelig Organisation. I den ene Artikel efter den anden, dels i »Vestjyllands Social-Demokrat« i Esbjerg, dels i Hovedbladet i København: »Da Fanden slap løs paa Teglværket«, »Udplyndringsaffæren paa A. Teglværk«, »Vorherre misbruges« o. s. v. hudflettede han dem, som havde Ansvaret for denne sociale Tragedie, denne kulturelle Skændsel. Det var de Madsen-Mygdalske Teorier, som her havde sat sin uhyggeligste Blomst. Han beskrev malende Interiørerne i Direktørvillaen og i Arbejderhytterne og hængte de kristelige Sam-

fundshjælpere ud til almindelig Beskuelse. »Hvad siger Kirkens ledende Mænd til dette skamløse Misbrug af Vorherres Navn og Kristendommen i det hele?« spurgte han.

Paa det sidste fik han et Slags Svar i et Indlæg, som Pastor *G. Bartholdy*, Frederiksholm, sendte »Social-Demokraten«: »Hvis Deres Fremstilling er rigtig, saa er jeg og mange Præster enig med Dem i, at det er modbydeligt at bruge Kristi Navn til at øve Uret«, skrev Præsten. »Men saa et Spørgsmaal«, tilføjede han: »Er det sandt, at De, Hr. Lyngsie, aarlig har en Indtægt af 90.—100.000 Kr. for Deres Arbejde i Fagforeningerne? Er det sandt, vil Deres retfærdige Harme over Udbytterne og Paakaldelsen af Vorherre virke noget ved Siden af — —«, og Præsten lod forstaa, at han havde denne Oplysning fra Arbejdere i hans Sogn.

Bladet havde forelagt Lyngsie Artiklen, og hans Svar fulgte i umiddelbart Fortsættelse. Skønt han ikke kunde indse, hvad hans Løn havde med Alkjærsig-Sagen at gøre, og skønt det maatte være nogle Spøgefugle, der havde holdt Præsten for Nar, hvis han havde »Oplysningerne« fra Arbejdere, saa vilde han dog erklære: »Min Løn for en 12—20 Timers Arbejdsdag, saavel Søgn som Hellig, er 120 Kr. ugentlig, og jeg har ingen Sportler af nogen Art. Jeg har altsaa ikke 1 Kr. aarlig pr. Medlem, men 0,0624 Kr. eller 6,2 Øre pr. Medlem, saa det er da en Løgn, der kan forslaa, som De her har fat i« — — men, tilføjede han, Historien er typisk for de »fine Midler«, hvormed Overklassens og Intelligensens Blade kæmper mod Arbejderne og deres Organisationer. Han opfriskede de mange andre Historier, der gennem Aarene havde været i Omløb om hans Rigdom, hans »Villa paa Strandvejen«, hans Herregaard i Jylland, hans Gods i Sverige og takkede iøvrigt Præsten for hans uforbeholdne Indrømmelse af, at Alkjærsig-Tilstandene maatte fylde enhver med Harme.

Lyngsie drog ved denne Tid ogsaa i Leding for nogle Arbejdere, der blev skambudt ved Arbejdet paa Fundamenteringen af Ribe Domkirke og førte en Sag derom for Den faste Voldgiftsret, men ellers var han i disse Efteraarsmaaneder, hvor han var stærkt angrebet af sin Sygdom, optaget af den kommunistiske Opposition, som havde rejst Hovedet ved forskellige Lejligheder. Han havde før taget en Dravat med »Kasketdrenge« og andre Urostiftere, »Arbejderklassens Skadedyr«; nu begyndte fra Slutningen af 1920'erne en fornyet Aktion fra disse Kredse for at vinde Indpas i Arbejds-

Lyngsies Villa, Søvej 18 i Bagsværd.

mændenes Afdelinger. En særlig Central var øjensynlig etableret, hvorfra udgik en hel Seriefabrikation af Resolutioner, der anklagede Lyngsie for Moderation og for at svigte Finnernes Sag; man krævede den varslede Havnestrejke sat i Værk, krævede sovjetrussiske Repræsentanter indbudt til Arbejdsmændenes Kongresser o. s. v. Nu omkring Situationen 1931 — hvad som nævnt Kongressen var præget af — var denne Mistænkeliggørelse og Nedrakning særlig voldsom. Især var de tre, Lyngsie, Kjærbøl og Nygaard, som havde underskrevet det sluttelige Dokument 28. April, efter de gentagne Afstemninger, Genstand for de kommunistiske Agitatorers grovkornede Behandling. Lyngsie drog kraftigt til Felts mod denne »svindelagtige Spekulation i den danske Fagbevægelse« og paaviste, at den i Realiteten kun gik Reaktionens Ærinde. I November 1931 fandt et Par meget larmende Møder Sted, det ene arrangeret af Monde-Gruppen, det andet et socialdemokratisk Møde i Stjernekroen, hvor en Stab af Kommunister terroriserede Forsamlingen efter en forud lagt Slagplan. Det kaldte Lyngsie frem igen. I en harmdirrende Artikel i »Social-Demokraten« — hans sidste — opfordrede han den københavnske Arbejderbefolkning til at gøre grundigt op med Urostifterne. Det var Stauning

og Bording, der var Talere ved det sidstnævnte Møde, og Lyngsie fandt det en Skandale, at 600 københavnske Arbejdere roligt havde fundet sig i, at Landets og Partiets øverste, veltjente Mænd var blevet regaleret med de værste Skældsord og de simpleste Tilraab fra en Flok opfanatiserede Mennesker. Det er paa Tide, at disse Folk belæres om, at der er Grænser for, hvad vi vil finde os i. »Slig en Taalmodighed og slig en vidtgaaende Tolerance hvad »Talefriheden« angaar lader sig ikke praktisere i Længden, dertil er Kommunisternes og deres Anhangs Frækhed og Skamløshed for stor, og disse Fyre vil i Fremtiden have alt for let Spil.«

»Indenfor Arbejdsmændenes Forbund rettes der stærke Angreb paa Lyngsie, fordi han er for moderate. Tegn. af Jensenius i »Natt.« 1928.

Naar Lyngsie saa lidenskabeligt og haandfast vendte sig mod dem, i hvem han saa Splittelsens og Opløsningens Apostle, saa var det, fordi han saa levende følte, at Organisationen og den alene var Arbejderens Skærm i hans Nød. Ved Sammenhold alene havde Arbejderklassen og med den Arbejdsmændene rejst sig fra at være en Paria, »en Mand under Aaget, en Sjæl uden Tro, den fattigste Stamgæst i Knejpe og Kro«, som *A. C. Meyer* skrev i en af sine Arbejdsmandssange, til at være en Magt under Samvirkets Flag, en Samfundsklasse med lige Ret til Landet, til Livet og Kulturens Goder. »Mere end Hundredtusind Kirker, Millioner af Præster og Prækener gennem to Tusind Aar, udrettede Organisationerne paa halvtreds Aar«, sagde han engang i en Tale. Han havde selv oplevet og selv været en af de drivende Kræfter i denne Forandring.

Det hændte i disse Aar, i Tyverne, naar han kom til et Sted, hvor han havde brudt Isen for 20—30 Aar siden, at han da fortalte sine Ledsagere om den Forandring, der var at se: »De Arbejdsmænd dér har jeg organiseret i 1892; da gik de krumryggede og skulende og slæbte for to Kroner om Dagen. Se paa dem nu!« I en Tale i Studenterforeningen i Oktober 1928, hvis Anledning var Pinstrups og Madsen-Mygdals Angreb paa Fagforeningerne, kom

Lyngsie og hans Hustru paa Terrassen udenfor deres Hus i Bagsværd. 1928.

han naturligt ind paa lignende Betragtninger: »Ser man paa Arbejdernes Stilling nu, ser man, at de har faaet deres Løn seksdoblet, de er rene og velklædte, hvor de før var snavsede og pjaltede, deres Børn er sunde, hvor de før var forhungrede Stakler, deres Hustruer er glade og kønne, hvor de før var bekymrede og udslidte. Denne Ændring skyldes alene Organisationerne!«

Han vilde, at disse Arbejdsmænd skulde nyde den Ret og Anerkendelse at være Landsmænd blandt Landsmænd. Bag meget af det, der maatte tage Form af Klassekamp, laa for Lyngsie et stort Ideal af folkelig Samling og godt Landsmandsskab. Ogsaa sine Modstandere, Arbejdsgiverne, vilde han inderst inde helst staa paa en god Fod med. Og for alle de drabelige Basketag bør jo ikke glemmes de mange, mange Timer og Dage, han tilbragte i fredelig Forhandling sammen med dem, og de Resultater han opnaaede ved dette Spil tværs over Bordet. Et Par Scener, der vidner om, hvordan dansk Humør og Godmodighed heller ikke fornægtede sig under saadant Samvær, er bevaret i *Carl Ussings* Livserindringer. Den gamle Retskyndige og Forligsmand skrev her:

»En Gang lige før en umiddelbart forestaaende og omfattende Arbejdsstandsning havde de forskellige Fags Repræsentanter fagvis fordelt sig hver i sit Værelse, gik jeg omkring for at passe paa, at der »arbejdedes«. Idet jeg træder ind, hvor Arbejdsgivernes Formand, Direktør Hauberg, sad med Lyngsie, hørte jeg dennes Stemme: »Ja, Hauberg, naar vi to engang skal skrive vor Tids Danmarkshistorie...«. »De *skriver* ikke vor Tids Historie, Lyngsie«, afbrød jeg, »De laver den.« »Ja, lave Historier«, sagde Hauberg, »det kan Lyngsie«.

Arbejdet skal passes, men Græsplænen i Bagsværd maa heller ikke forsømmes.
Fot. 1928.

I en anden spændt Konflikt stod Hauberg oppe paa Arbejdsgiverforeningens Trappe og saa Lyngsie nedefra komme op ad Trappen til Mødet. »Naa«, raabte Hauberg ned, »det er dog for galt, at jeg nu skal sidde og forhandle med Dem, saadan som De nu til Morgen i »Social-Demokraten« har skældt mig Hæder og Ære fra.«

»Aah, Hauberg, hvad bryder De Dem om, hvad jeg saadan skriver i »Social-Demokraten«.«

At man i den anden Lejr havde Øje for denne forsonlige Egenskab hos Lyngsie kom paa interessant Vis frem i en Kommentar til Situationen 1925, som fandtes i Berlingske Tidende (28. Maj 1925). Det hedder her:

»Om den store Urostifter Lyngsie sagde en klog, gammel Arbejdsgiver forleden, at hans Landsknægtmanerer i Grunden slet ikke svarede til hans Natur; rigtig sig selv var Lyngsie kun, naar han

naaede til det Punkt i en Situation, hvor man skulde snakke sig til Rette; da kom der noget patriarkalsk i hans Væsen, som om han vilde sige, at det hele jo dog kun var en Affære inden for Familien, noget som de ældre maatte se at bringe i Orden. Det er ogsaa betegnende, at han var den eneste Mand fra De samvirkende Fagforbund, der mødte som Gratulant ved Arbejdsgiverforeningens Jubilæum.«

Det var ikke, som f. Eks. den konservative »Avis« under Valgkampagnerne i Horsens gerne vilde paastaa, en Spekulation, naar Lyngsie lod forstaa, at han var en dansk Mand og ikke en international Rabulist. Han, Christianshavnerdrengen, som var vokset op paa Brostenene, følte sig helt fra sin Ungdom draget mod og oplevede intensivt Samhørigheden med det grønne Land, hans Fædreland. Det var en Side af hans Sind og Væsen, som ofte i Stridens Dage blev overset, i hvert Fald af dem, for hvem han blot var en rød Revolutionær og en Samfundsfordærver.

Efter hans Død kunde man i »Flensborg Avis« læse et interessant Vidnesbyrd om, hvilket Indtryk denne Lyngsie havde gjort allerede som yngre. En Indsender berettede et Minde om et Friluftsmøde i Bramminge en Sommerdag 1898, hvor *Sundbo* og *Lyngsie* talte, og Skribenten stillede de to op som Modsætninger:

»Lyngsie firskaaren og stærk, tungere i sine Bevægelser. Han fangede hurtigt de manges Opmærksomhed, hans Kritik af Samfundsforhold var sagligt underbygget. Sikkert rev han alle med, da han mod Slutningen priste Lykken ved at være Dansk og paa en varm og hengiven Maade hyldede Danmark. Det var, som en dirrende Klang gav hans stærke Organ yderlig Kraft, naar han sagde Ordet »Danmark«. Den danske Arbejder maatte, hvad han end kunde ønske anderledes, aldrig glemme den Lykke, han ejede i, at han kunde gøre sin Gerning over Jorden og i mange Tilfælde ude i Solens Lys, mens andre Landes Folk maatte ned under Jorden og fra en ung Alder gøre en haard Dagsgerning i Kul-, Svovl- og Malmgruber. Dette maatte præge Legeme og Sind. De langt bedre Forhold satte ogsaa deres Kendetegn paa det danske Folk. I Kampen for bedre og sundere Samfundsforhold burde ingen sætte Glæden over Styr over det fælles Fædreland Danmark.

Da den Tale var endt, var der et ungt Sind, som følte sig beriget og var blevet styrket i Bevidstheden om at være dansk. Det stærke og smukke Indtryk ved dette Møde med Lyngsie har siden intet kunnet udslette«, sluttede den lille Artikel.

I Sammenhæng hermed stod, at Lyngsie, den *offentlige* Personlighed frem for nogen, i saa høj Grad var en Hjemmets Mand.

Lyngsie fodrede hver Morgen sine Ænder. Fot. 1928.

Han var ikke af den Opfattelse, at Sansen for Hjem og Børn var nogen Hindring for faglig og social Interesse. Tværtimod. Som nævnt tidligere byggede han sig, da han fik Hovedet oven Vande, og forøvrigt fordi han trængte til at være »af Vejen« imellem Slagene, et Hus i Bagsværd, ned mod Søen. Om det var denne Villa til 16.000, behæftet til op over Skorstenen, der gav Næring til de haardnakkede Rygter om, at Lyngsie havde Herregaarde baade her og der, eller det var hans Køb paa Mælkeriet »Enigheden«s Vegne af »Lautrupgaard« med Tilliggende, er ikke godt at vide. Beskyldningen for at »mæske« sig paa de fattige Arbejdsmænds Bekostning blev forøvrigt rettet imod ham fra hans første Formandsdage. En Kendsgerning er det blot, at hans Ægteskab kunde tjene til Mønster for mange, at han var en omsorgsfuld Familiefader, et gammeldags Stammeoverhoved for sine Børn og Børnebørn. Over Panelet i Forstuen til hans Hus havde han ladet Maleren dekorere en Frise, hvori var indflettet Medaljoner med Forbogstaverne til hans Hustrus og Børns Navne. Over Dørene var tilsvarende Felter med Bogstaverne D. A. F. og M. E. — Dansk Arbejdsmandsforbund og Mælkeriet »Enigheden«. Her har jeg Rod, herfra min Verden gaar.

Han var i sin personlige Livsførelse en meget fordringsløs Mand. Det kunde nok hænde, at trættende Forhandlinger og langvarige Møder sluttede med, at Tillidsmændene kvikkede sig op ved »et Stykke Natmad« og fik noget at drikke. Lyngsie var ikke ofte med ved saadanne Tilfælde, og i saa Fald var han meget maadeholden i sit Forbrug, baade af vaadt og tørt. En Torskehale

eller lignende var nok for ham. Men han holdt af at være Vært hjemme i Bagsværd, og da stillede han ofte Nielsines Husholder-Egenskaber paa Prøve, naar han — hvad ikke sjældent skete — ringede hjem, at om en halv Timestid kom han med en 6—8 eller en halv Snes Kammerater, og saa maatte hun sørge for at have noget paa Bordet til dem. Lige saa studs og affejende han til Tider kunde være, lige saa festlig og charmerende kunde han være, naar han var i det rette Humør. Og det var han derhjemme i Familiens eller Venners Kreds.

Lyngsie tilser Grisene paa en af »Enighedens Gaarde. Maaske det sidste Billede taget af Lyngsie. Jul. Nielsen fot. Efteraar 1931.

Han elskede sin Have, hægede om dens Blomster og Buske. Han klippede sin Plæne og beskar sine Frugttræer og tiggede gerne Stiklinger og Skud til nye Vækster, naar han saa noget skønt ude omkring, hvormed han kunde forøge Havens Flora. Men ogsaa Dyreven var han. Duer, Ænder, Kaniner fandtes i Bure omkring Huset. Er han paa Rejse, glemmer han sjældent i Brevene hjem at erindre om, at Dyrene faar deres Foder og Pasning. Bagest i Haven fik han gravet en lille Sø og fra den førte en Kanal gennem Nabogrunden lige ud til Bagsværd Sø. Her kunde allehaande Svømmefugle boltre sig. Om denne hans Sinds Alsidighed var det et Vers af »Lyngsies Vise« i Blæksprutten handlede, naar det, med tydelig spydig Betoning hed:

»Gud, hvor er jeg stor og mangesidig,
jeg i Kampens Larm er i mit Es,
elsker ogsaa — ja, hvor er jeg smidig! —
at gaa stille om og fodre Gæs.
Ude: Akrobat-Oh!
I mit Eldorado
i min lille, tarvelige, simple, søde Gaard:
Kun den lille Gaasepasser med det røde Haar.«

Kanalen tjente imidlertid ogsaa andre Formaal. I sine sidste Aar fik han Lyst til at have en Baad, og han fik da ogsaa erhvervet en rummelig Motorjolle paa et Værft i Kastrup. Naar han saa, siddende som Kaptajn ved Roret, paa Hovedet en hvid Sejlerkasket med D. A. F.-Emblemet foran, kunde styre sine Gæster gennem Kanalen og give dem en Rundtur paa den smukke Bagsværd Sø, saa var han i sit Es.

Denne danske Natur ønskede han, at alle skulde være i Stand til at opleve og nyde. Hør, hvad han skriver, det har vel været 1928, i et Opraab om at skaffe københavnske Arbejderbørn et Landophold i Ferien:

» I Morges fo'r jeg med Esbjerg-Ekspressen gennem Sjælland og stod ved Kupevinduet og glædede mig ved det solfyldte, herlige danske Landskab. Jeg saa Ko og Hest ligge veltilfreds i det Grønne, jeg hørte Stærens Fløjt og Bogfinkens Slag, som de jublede over Livet og den skønne Natur, og jeg kom til at tænke paa Vesterbros og Nørrebros Stenørken, paa Baggaardene med Udsigt til de gammeldags Retirader — paa Stanken, Skyggen og Uhyggen, og paa at her gaar der i Tusindvis af fattige Børn, deres Fader har været arbejdsløs i Aarevis, han har opbrugt Understøttelsen fra den Arbejdsløshedskasse, han møjsommeligt selv har betalt til — —.«

Med samme Bekendelse til Retten og til Danmark sluttede hans sidste Tale i Rigsdagen, den før omtalte Protest mod Tugthusloven, han deltog i om Foraaret 1929:

»Findes der Faderfølelse, findes der ærlig og redelig Kærlighed til Danmark, til det danske ærligt arbejdende gode Folk, findes der Kærlighed til det, som dansk er, saa vil vi værne om, at det maa fortsættes, saa at de gamle lerklinede Hytter med deres smaabitte Ruder, med det skæve frønnede Tag bliver afløst en for en af hvide smukke Bygninger med røde Tage, hvor der hver Dag gaar Røg af Skorstenen til Middagsmad, hvor der før kun gik det een Gang om Maaneden.

Men hvor er de, der synger saa skønt om Dannevang, de der elsker deres Fædreland og Flag? Eller hvad er det da, de elsker, hvad er deres Fædrelandskærlighed? Det kan da ikke være de øverste ti Tusinde, hvis Ret til ubegrænset Udbytning og Udplyndring af Lønarbejdere og Smaakaarsfolk, der skal beskyttes? Hvem er det egentlig, de tænker paa, naar de raaber: Leve gamle Danmark? Her er den Stund, hvor det skal prøves, hvem der virkelig har Kærlighed til Danmark, til dansk Kultur, til den stræbsomme, flittige, intelligente danske Arbejderbefolkning, og hvem det er, som ikke har det. Landet skal i denne Stund erfare, hvem der er dets sande Venner og hvem dets Fjender — tankeløst eller med Vilje, det er ligegyldigt. — —«

DØD OG EFTERMÆLE

Lyngsie var fra Naturens Haand udrustet ikke blot med usædvanlige Aandsevner, men ogsaa med en Jernvilje. Med den bød han over sit Helbred, saa det til Tider kunde se ud, som om ogsaa dette var af Jern, hvad det langtfra var. Hvad han periodevis kunde præstere af aandelig Kraftudfoldelse og legemlig Udholdenhed, skulde der en mer end almindelig god Fysik til. Han bød i hvert Fald sig selv mere, end han kunde holde til. Efter de store Situationer, hvor han saa at sige havde været oppe paa højeste Damptryk Nat og Dag, Uger, ja Maaneder igennem, brød han flere Gange sammen af Overanstrengelse. Nerverne kom i Urede. Det var Aarsag til nogle længere Sygdomsperioder, som er nævnt i det foregaaende, f. Eks. 1914—15, efter Kongressen 1916, en Tid 1918 og efter Storkampen 1925. I Ro og Stilhed, fjernt fra Verdens Vrimmel, genvandt han saa sin gamle Robusthed og vendte efter en Tids Forløb tilbage til Dagens Gerning.

Den Sygdom, som lagde Lyngsie i Graven, var imidlertid uden Forbindelse hermed. En eller anden Gang i Begyndelsen af 1927 følte han en generende Blase paa sin Læbe. Hans Læge, Dr. *Johannes Schlanbusch* i Søborg, anbefalede ham at faa den fjernet ved Operation, men Lyngsie undslog sig. Det var i en af hans matte Perioder, han havde ordnet et Ophold paa Frydenstrand Sanatorium ved Frederikshavn, hvor han tilbragte tre af Efteraarets Maaneder og kom godt nok til Kræfter ved det. Blæren havde ikke fortaget sig; i November fik han først Radiumbehandling paa Finsen-Institutet, og i Januar og Marts 1928 blev han opereret af Professor *Chievitz*. Det viste sig at være en ualmindelig ondartet Læbekræft, som allerede havde bredt sig til Lymfekirtlerne paa Halsen. Lyngsie mente dog ikke dengang, Sygdommen var saa

farlig. Han havde simpelthen ikke Tid til at være syg. 1928 blev han indfanget af Begivenhederne, han stod snart midt oppe i Kampen for at hjælpe de finske Havnearbejdere og skulde til vigtige Møder i Stockholm og Bergen og siden Amsterdam. Han rejste bort, kom hjem igen, blev siden opslugt af Landstingsvalg-Kampagne, Kongresarbejde, og megen kostbar Tid gik. Først 1930 om Foraaret lod han sig indlægge igen, og Professor Chievitz foretog en ny, omfattende Operation. Han kom ud paany og genoptog sit Arbejde, omend med synlige Smerter og under betydelige Anstrengelser. Til Venner, som ved Synet af den Bandage, han havde om Hovedet, udtrykte trøstende Forventninger om, at han snart vilde være rask igen, sagde han, at de kunde spare sig at spille Komedie. Han vidste selv lige saa godt som de, at det var Kræft, og at der ikke var noget Haab. Sygdommen havde efterhaanden bredt sig til Kinden, Halsen og Svælgkirtlerne. Han fik i 1931 Røntgenbehandling hos afdøde Overlæge *Arentzen* paa Amtssygehuset i Gentofte, men han blev stedse svagere og maatte sidst paa Aaret lægge sig til Sengs i Hjemmet i Bagsværd. Alligevel vilde han ikke give sig over. Han kæmpede til det sidste, vilde følge med, ja have Haand i Hanke med Forbundets Affærer. Hans Hustru maatte læse Avisernes Beretninger om Arbejdsforholdene højt for ham. Siddende op i Sengen modtog han sine Medarbejdere til Konferencer, gav Instrukser, førte Telefonsamtaler med Pressen, han dikterede Skrivelser og Artikler til Robert Nielsen, der var hans højre Haand i disse svære Tider. Med sandt Heltemod bar han sin Lod. En Overgang var han bitter paa Lægerne, kaldte dem Kludremikler, og fattede Tro til en »klog Kone«, som med

alskens Hokuspokus vilde »trække Ondet ud«. Dr. Schlanbusch, som hele denne Tid havde tilset Lyngsie og skiftet hans Forbindinger, fik hende dog til at fortrække, og Lyngsie rettede sig taalmodigt efter hans Anvisninger. Kort før Jul brast en Aare i Kinden, hvad der medførte voldsomme Blødninger og yderligere Afkræftning. Alle var nu klar over, at det bar mod Enden. Lyngsie selv var voksbleg, men rolig og behersket. Familien samledes i Hjemmet, men Lyngsie vilde ikke have, nogen skulde vaage over ham. Efter en ny Blødning Nytaarsaftensdag tabte han Bevidstheden hen paa Eftermiddagen og døde Kl. 19. Han blev 67 Aar gammel.

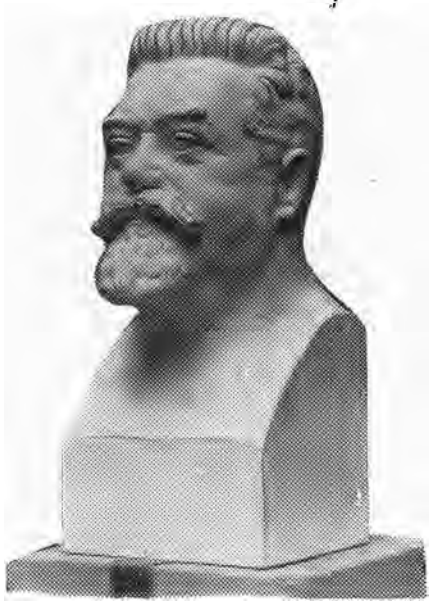

Buste af Lyngsie udført af Billedhuggeren Sv. Lindhart. Arbejdsmændenes Hus.

De følgende Dage bragte Landets Presse udførlige Nekrologer over ham. Mindeartiklernes Antal var legio. Høvding blev han kaldt, Arbejdsmændenes ukronede Konge. Saavel hans Medarbejdere og Meningsfæller som Folk, der havde været hans Modstandere, udtrykte deres Højagtelse for den store Arbejderfører. Hans Livs Kampe og Bedrifter blev draget frem, smaa Episoder og talrige Anekdoter blev opfrisket. Af det omfattende skriftlige Eftermæle skal her kun gengives nogle ganske faa Linier. Den Mand, der gennem mange Aar havde været hans nærmeste Medarbejder, daværende Kommunalrevisor *Chr. Sørensen* skrev:

Lyngsies Betydning for og hans personlige Indsats i den danske Fagbevægelse er større end de flestes, og for de danske Arbejdsmænd og deres Organisation er hans Betydning simpelthen uvurderlig.

At hans egen Fagforening fra en ringe Begyndelse blev den største og den førende blandt de københavnske Arbejdsmandsfagforeninger, var hans Værk. At disse samledes i en arbejdsdygtig Fællesorganisation var ligeledes hans Værk, og at derefter de 3 Landsdelsforbund for Arbejdsmænd — Forbundet for Jylland og Fyn, Forbundet for Sjælland og Øerne og Forbundet for København og Omegn — sammensluttedes i det landsomfattende

Dansk Arbejdsmandsforbund var — uden at forklejne de dygtige og evnerige Mænd, der stod i Spidsen for de 2 Provinsforbund — først og fremmest hans Værk.

I 35 Aar stod han som ubestridt Fører og Førstemand for denne store Organisation, hvis Betydning for Arbejdsmændenes Løn- og Levevilkaar og som Bundorganisation for hele vor Fagbevægelse er større, end de fleste til daglig overtænker.

Lyngsie var stor som Taler — først og fremmest som Agitator og Debattør, og han var en dygtig Forhandler, men det, der, da jeg for ca. 25 Aar siden kom i nærmere personligt Samarbejde med ham, gjorde størst Indtryk paa mig, var hans Evne til hurtigt at se Kærnen i en Sag eller en Situation og til at faa andre til at se det, han saa.

I 17 Aar sad jeg ham nærmest og lærte at skatte hans store organisatoriske Evner, og uanset den Nedgangslinje, der gav sig tilkende gennem hans seneste Aar, staar det stadig fast:

Hans Betydning for Arbejderbevægelsen i vort Land kan ikke let vurderes for højt, — for Arbejdsmændene er den ubetalelig — og hans Plads vil det være mere end vanskeligt at udfylde.

Johs. Kjærbøl, daværende Formand for de danske Smede og Maskinarbejderes Forbund skrev:

Med M. C. Lyngsie har dansk Fagbevægelse mistet en Personlighed, som først og fremmest de danske Arbejdsmænd vil føle sig i Taknemmelighedsgæld til, men som ogsaa har gjort sig fortjent af den danske Fagbevægelse som Helhed.

Som Skaber af Dansk Arbejdsmandsforbund og som dettes ubestridte Fører gennem de Aar, i hvilke det har bestaaet, har Lyngsie bidraget til at hæve et omfattende og i økonomiske Henseende daarligt stillet Befolkningslag op til bedre Livsbetingelser.

Jeg vil lade andre og mere uhildede bedømme Lyngsies Metoder, der ikke altid faldt sammen med de Linjer, som bl. a. danske Smede gennem Aarene har fulgt, men det skal ved denne Lejlighed siges, at i Overenskomstsituationen i Foraaret 1931 var Lyngsie og jeg fuldt enige om at søge Konflikten undgaaet.

Lyngsie var i Besiddelse af en levende Fantasi, der til Tider gjorde ham uberegnelig, men talentfuld var han, hvad enten han udfoldede sine rige oratoriske Evner eller han skrev sine omdiskuterede Artikler.

Han var en særpræget Personlighed, hvis Liv og Virksomhed er et omfattende Kapitel i dansk Fagbevægelses Historie, og man bør ikke over de til Tider noget ejendommelige Udslag af hans stærke Temperament — i de senere Aar paavirket af hans Sygdom — glemme hans Fortjeneste som de danske Arbejdsmænds Fører.

Dansk Arbejdsgiverforenings Formand, Bogtrykker *H. Langkjær,* udtalte om sin mangeaarige, til Tider haarde Modstander følgende smukke Ord:

»— Saa vidt jeg i Øjeblikket erindrer, var det ved et af Studenterforeningens Lørdagsmøder, at Lyngsie for nogle Aar siden som Indleder begyndte med en Skildring af sin Barndom og fremdrog et særligt Afsnit, der viste den unge Dreng i Kamp med stærke Magter for at hjælpe sin dødssyge Moder. Han sluttede den lille Indledning med at udtale, at han da havde aflagt et Løfte: at sætte alle sine Livskræfter ind paa den Opgave at hjælpe den Samfundsklasse, han tilhørte, til bedre Livsvilkaar.

Der var vist mange, der tog hans Indledning for en taktisk Manøvre, som havde den Hensigt at vanskeliggøre alt for nærgaaende Spørgsmaal angaaende hans ofte noget voldsomme og særprægede Fremfærd. Jeg tror nu imidlertid, at man heri tog fejl, thi det staar for mig ganske klart, at det Løfte, han som Barn under særlig vanskelige sociale Forhold aflagde, har han baaret paa hele Livet igennem. Der ved kan ogsaa hans Ensidighed i den sociale Kamp forklares. Han har sat som sit Maal: Bedre Livsvilkaar for den Stand, han tilhørte, og han arbejdede hensynsløst for at naa dette Maal. Han viste sjældent Forsigtighed ved sine Kravs Fremsættelse og tog ikke iøjnefaldende Hensyn til de økonomiske Muligheder for deres Gennemførelse, og han har herved ofte udsat Erhvervslivet for meget alvorlige Belastningsprøver. Men hvis det danske Samfund trods alt glæder sig over, at der her i Danmark ikke findes noget egentligt Proletariat, saa maa man først og fremmest rette Takken til den nu afdøde Mand.«

Og i Landstingets første Møde efter Nytaar holdt Formanden, *Jensen Klejs,* følgende Mindetale:

Landstingsmand C. M. Lyngsie er gaaet bort. Hans Indsats i det offentlige Liv falder jo overvejende paa den faglige Organisations Omraade. Hans Livsgerning blev Udviklingen af Dansk Arbejdsmandsforbund fra en saare beskeden Begyndelse til en vidtforgrenet Sammenslutning med 100.000 Medlemmer. Til dette vældige Arbejde var Lyngsie udrustet med usædvanlige Evner baade som Organisator og Agitator. Hans Energi og Arbejdsevne var langt over almindeligt Jævnmaal; han besad tillige megen Realitetssans, og han forstod baade i Tale og Skrift at slaa kraftigt til Lyd for sine Tanker og at holde sine Folk omkring den Sag, de kæmpede for.

Men ogsaa i det politiske og det kommunale Liv tog Lyngsie gennem Aarene virksom Del. Han var omkring Aarhundredskiftet i en Aarrække Folketingsmand for Skanderborg Amts I. Valgkreds, og fra 1900 til 1914 havde han Sæde i Københavns Borgerrepræsentation. Af Landstinget blev Lyngsie Medlem i Efteraaret 1925. Det var meget sjældent, han tog Ordet

her i Salen, men han blev valgt ind i adskillige vigtige Udvalg, og med stor Pligtfølelse og Karakterstyrke varetog han sin Gerning her i Tinget til det sidste.

I et Liv, der i saa udpræget Grad som det var Tilfældet, former sig som et vanskeligt Pionerarbejde for ad Organisationens Vej at hæve en stor Samfundsklasse op til et højere økonomisk og socialt Plan, samles Dag for Dag Stof til stærke Brydninger, og Lyngsie, som tidligt var hærdet i Livets Skole, skyede ikke Kampen eller skarpe Vaaben. Men, naar den Bitterhed, der ofte følger i Stridens Spor, forlængst er glemt, vil Mindet blive bevaret om en Mand, som trofast stred Livet igennem for den Sag, han lige fra Ungdommen havde ofret sine bedste Kræfter, og fra udenforstaaende skal det tillige med Anerkendelse nævnes, at Lyngsie i Kraft af sin personlige Position formaaede at holde de Vildskud borte fra Bevægelsen, som man kender fra andre Lande.

Fredag den 8. Januar fandt Lyngsies Jordefærd Sted. Kisten førtes fra Hjemmet i Bagsværd pr. Bil gennem Buddinge, Søborg, Bispebjerg til »Lygten«, hvor der udenfor Mælkeriet »Enigheden«s Bygningskompleks foregik en kort Højtidelighed, og efter at Kisten var overført til en Ligvogn trukket af fire sorte Heste og et Tog af Arbejderfaner og en tusindtallig Skare havde sluttet sig til, satte Ligtoget sig paany i Bevægelse ind gennem Byen. Udenfor Arbejdsmændenes sørgesmykkede Ejendom i Nørre Søgade, hvor Lyngsie bag Hjørnevinduerne havde haft sit Kontor, gjorde det store Tog Holdt i to Minutter, før det fortsatte til »Forum«. Her fra denne Kæmpehal fandt Bisættelsen Sted. Behængt med sorte Draperier, smykket med Grønt og Flag var det store Rum forvandlet til et værdigt Kapel. Baaren blev anbragt paa en høj Katafalk, omgivet af Kandelabre med flakkende Lys og efterhaanden et Bjerg af Kranse. Over fem Hundrede Arbejderfaner med Flor om Spydtoppen blev baaret ind og grupperet om og bag Katafalken. Og 9000 Mennesker fyldte Rummet, da Statsminister *Stauning* traadte frem ved Kistens Hovedende og holdt Sørgetalen:

»Vi tager i Dag Afsked med en af de største og betydeligste Skikkelser, som har levet i vort Land, og vi mindes ved denne Baare om en Klasses Rejsning, om Kampe og Sejre, men mest om det store Bygværk, som Lyngsie var Mester for, danske Arbejdsmænds stærke Organisation. Lyngsie var Stridsmand, men han var ogsaa Bygmester. Han tog Kampen, fordi den var nødvendig, men han glemte ikke det første fornødne for Arbejderklassen, han lagde Sten paa Sten til Organisationen, og han vaagede over denne Organisation. Han var til sin sidste Stund rede til at værne det Værk, som han med god Grund omfattede med Stolthed og Kærlighed.«

Fra Lyngsies Bisættelse i »Forum«. Stauning taler, stående bag Kisten.

Stauning mindedes Lyngsies fattige Barndom og gav i store Træk et Billede af hans Liv og hans organisatoriske Gerning, hvorefter han fortsatte:

»Han viste sig som en god Borger, og hans Organisationsarbejde bevirkede, at de ufaglærte, de sløve og modløse, blev vaagne, dygtige, maalbevidste Samfundsborgere, der over alt har ydet en Indsats i det offentlige Liv.

Det er utroligt, som der er talt Usandhed om Lyngsie, sikkert til hans sidste Stund. Hans Løn, hans Formue, hans Ejendomme, var stadig Genstand for Omtale, men alle Historierne var Fantasi — ondsindet Fantasi. Lyngsies Livsværk var ikke til egen Fordel, det var viet Arbejderklassen. Stort er det, hans Gerning medførte for Arbejderne, og stort er det, som Samfundet vandt ved den Højnelse, som Organisationen medførte. Med Stolthed talte Lyngsie om den vældige Forandring i Kaarene, i Hjemmene, i Festklæderne, og med Begejstring foreholdt han Arbejderklassen, at endnu skønnere Opgaver venter paa Løsning ved Sammenholdets Magt. Han besad i sin sidste Levetid den samme Overbevisnings Styrke som i Ungdommen, og hans sidste Ord til Offentligheden var netop en Appel til Arbejderne om Sammenhold. Med berettiget Forbitrelse vendte han sig imod Forsøg paa at splitte Arbejderne til indbyrdes Strid, og med logisk Kraft viste han Gang paa Gang, hvorledes kun Sammenholdet og Organisationen er Værn for Arbejdernes Interesser.

Lyngsie var Arbejderklassens ægtefødte Søn, — — et Tilbageblik over hans Liv er et Tilbageblik over Arbejderbevægelsens Historie, og det ved vi, at vor gamle Kammerat luede af Begejstring, naar han kastede Blikket

Lyngsies nærmeste Medarbejdere bærer hans Kiste ud af »Forum«.
Paa Billedet ses bl. a. Axel Olsen, Hans Nielsen, Robert Nielsen, Andreas Nielsen.

tilbage, og vi ved ogsaa, at Lyngsies Navn er vævet ind i mange Blade af denne Historiens Bog.

I 40 Aar har jeg, omend yngre end Lyngsie, været med i Arbejdet sammen med ham og med andre, som forud er gaaet bort. Et Væld af Erindringer er strømmet frem i disse Dage, og en varm Følelse af Taknemmelighed maa beherske os alle..

Lyngsie var en særpræget og en selvstændig Mand; der var Tider, hvor man ikke helt forstod hans Bevægelser; men vi ved, og vi vidste altid, at hans Maal var det rette, og naar Kampen var endt, naar Opgøret fandt Sted, saa forsvandt ogsaa den Misstemning, som maaske paa sine Steder havde været tilstede.«

Efter at have omtalt Lyngsies Kamp med den snigende Sygdom, der undergravede hans Kraft, og rettet nogle Ord til hans Hustru og Børn sluttede Stauning sin Tale: »— — En Høvdingestol staar tom. Lyngsie efterlader et dybt Saar i den Organisation, der var hans Storværk, i det Parti, hvis Fremgang var hans Livsglæde. —

Vi tager da Afsked med den djærve Kæmpe, som viede et Liv i vor Klasses og vort Samfunds Tjeneste. Vi siger Tak for alt stort og godt, der er Frugten af Lyngsies Arbejde, og vi lover at værne hans Værk og at føre hans Arbejde videre.

Æret være Mindet om Michael Christian Lyngsie.«

Efter Sørgehøjtideligheden i Forum fulgte tredve Tusinde Mennesker Lyngsie til hans Hvilested ved Søen paa Vestre Kirkegaard, hvor Medarbejdere i Dansk Arbejdsmands Forbund, i den nordiske og den internationale Arbejderbevægelse bragte ham de sidste Hilsner, inden han blev sænket i Graven. En stor Kampesten med kun hans Navn og Fødsels- og Dødsaar viser nu Stedet, hvor han hviler under Grønsværet. Han ligger omgivet af en Skare andre af Danmarks Sønner, Mænd hvis Navn og Gerning vil blive ved at leve: Maleren *Kristian Zahrtmann,* Digteren *Thor Lange,* Københavns Overpræsident *Jens Jensen,* Grønlandsforskeren *Knud Rasmussen,* Komponisten *Carl Nielsen* og mange flere. Det er Mænd, som hver især har skabt et Stykke Danmark, været med til at forme dets Træk, gøre det skønnere, bedre at leve i.

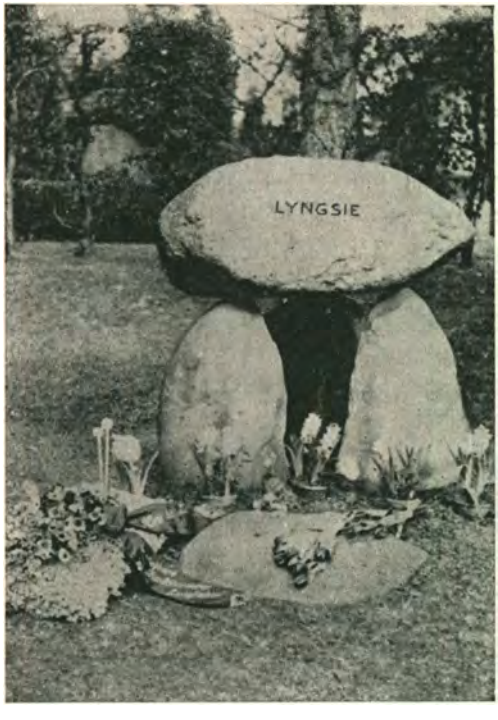

Lyngsies Grav paa Vestre Kirkegaard.

MANDEN OG VÆRKET

Mens dansk Ungdom gennemgaaende er fortrolig med Faserne i Bondestandens Frigørelse fra Stavnsbaand og Hoveri, Ridefoged og Hundehul, kendt med dens økonomiske og kulturelle Rejsning gennem det sidste halvandet Hundrede Aar — fordi den har lært om alt dette i Skolen — er de vigtigste Træk i den danske Arbejderklasses Historie langt fra i samme Grad blevet Almeneje.

Trods et iøvrigt frugtbart Oplysningsarbejde røber Episoder nu og da, at der selv blandt yngre Arbejdere kan savnes Forstaaelse af Sammenhængen mellem Fortidens Kampe og Nutidens Kaar. I den store Offentlighed — uden for Arbejdernes og Arbejdsgivernes Rækker — nyder Fagbevægelsen ikke den Opmærksomhed, som vies andre »Rørelser«, der kan sidestilles med den. Der har under Krig og Besættelse været talt meget om de Faktorer, som har skabt det Danmark, vi kendte før 1940, og givet det danske Folk den Sammenhængskraft og aandelige Styrke, som har baaret os gennem Trængselsaarene siden; men sjældent er nogen i den Forbindelse falden paa at henvise til Fagbevægelsen, Arbejdernes Rejsning ved faglig Sammenslutning og fælles Optræden. Det er sket, det skal indrømmes.

Naar saa faa har fattet den folkelige og kulturelle Betydning af det faglige Røre, hænger det maaske i nogen Grad sammen med, at Bevægelsen og dens Resultater saa ofte blot fremstilles gennem tørre Tal og Data, Vedtægter og Overenskomster, i det hele som noget lidet fængslende og løftende for dem, som ikke er direkte implicerede. Naturligvis er Fagbevægelsen vokset frem som en økonomisk Nødvendighed, men dens Vækst og Trivsel, dens Retning

og Indhold har den dog faaet i Kraft af de Mennesker, de Personligheder, som gik i Spidsen og brød Vej. Det er Menneskers Liv og Skæbner, den har drejet sig om, og ikke blot om at flytte nogle Kroner og Ører fra nogle Lommer til andre. »Den Armé, vi skaber«, udtalte J. Jensen 1898, »maa være stærk og fast, thi den skal erobre en Verden, og den maa være demokratisk ordnet, thi den skal udvikle Mennesker.«

Et Tilbageblik over den faglige Arbejderbevægelse lader i alle Tilfælde, for den, der *kan* se, denne fremtræde som et levende, bevæget, spændende Drama, hvis Hovedhandling bestod i, at en udbyttet og undertrykt og uvidende Samfundsklasse ved Sammenhold, Organisation og Oplysning kæmpede sig frem til medborgerlig Anerkendelse, til Ret og Indflydelse i Lighed med andre Lag og Grupper i Samfundet.

Da M. C. Lyngsie kom med i denne »Folkerørelse«, var den ingenlunde noget nyt Fænomen. Den var rejst af Pionererne i 70'erne. Et nyt Hold af Mænd, *C. C. Andersen, Hørdum, P. Knudsen,* havde øvet deres faglige Gerning, før de gik op i den politiske Arbejderbevægelse. Agitatoren *Ferdinand Hurop* var i 80'erne skudt op som en Komet paa den faglige Himmel. *Bresemann* var i 90'erne en samlende Kraft gennem sit Blad, »Samarbejdet«. Mange andre havde øvet Bedrifter ved banebrydende Agitation eller ved at samle spredte Foreninger til Fællesorganisationer eller landsomfattende Forbund. Fremfor alt havde *Jens Jensen* skabt sit første store Livsværk ved at samle først Hovedstadens, siden alle Landets organiserede Arbejdere i een Sammenslutning og ikke blot givet Bevægelsen øget Styrke gennem den fælles Ledelse, men ogsaa indpodet den Demokratiets Aand og Rettens, Samarbejdets og Arbejdsfredens Idealer.

Det var imidlertid væsentlig *de faglærte,* som havde rejst denne »Bygning til Skærm i vor Nød«. De ikke helt uddøde Traditioner fra Lavstiden dannede et Grundlag at bygge paa. Fællesskabet om Fagets Færdigheder og Ritus fremkaldte en faglig Selvbevidsthed, der ikke maa undervurderes som Bindemiddel.

Lyngsies Værk bestod i at faa *Bundklasserne,* Mændene *uden* faglig Uddannelse, til at slutte op, til ogsaa at forstaa Sammenholdets Betydning. Og det har været en Bedrift, der kan sidestilles med de største. Denne Rejsning af det nederste Lag i Befolkningen har mere end noget andet været med til at præge de politiske,

sociale og kulturelle Tilstande her i Landet. Ingen Hær kan rykke frem hurtigere end dens langsomste Tröppedel, ingen Konvoj sejle hurtigere end dens langsomste Skib. Derfor har de ufaglærtes Højnelse ikke blot været af Betydning for dem selv, men været til Styrkelse for hele Fagbevægelsen og Arbejderbevægelsen. Det vilde utvivlsomt have været vanskeligere, have kostet alvorligere Kampe at bedre Lønvilkaarene for alle Haandens Arbejdere, om de fagløse Proletarer havde hængt bagefter og været anvendelige som en Slags »femte Kolonne« overfor det samlede Organisationsværk. Det har Lyngsie hindret. Han har tilmed skabt en Organisation af ufaglærte, som savner Sidestykke i noget andet Land. Overfor det Spørgsmaal, som nu og da udløser Diskussion, om denne enestaaende Sammenslutning, Dansk Arbejdsmands Forbund, nu ogsaa er »tidssvarende«, stod Lyngsie og staar hans Efterfølgere rede med det Modspørgsmaal, om de ufaglærte da lønmæssigt og kulturelt staar højere i noget andet Land, og da særligt i de Lande, hvor Arbejdsmændene staar delt og er absorberet af de øvrige efter industrielle Linier formede Organisationer?

Perioden forud for 1897—98 kan man kalde den faglige Opmarch, da det væsentlige var at komme i Fodslag. Først efter Arbejdsmandsforbundets Stiftelse i 1897, De Samvirkendes Dannelse 1898 og den store Lockout 1899 vandt Organisationerne Indflydelse paa Arbejdsforholdenes Ordning og blev en Magt i Samfundet. I de ca. 35 Aar, som fulgte herefter — indtil Lyngsies Død — udfoldede Fagbevægelsen sine Særtræk, gik den i Aktion. I denne dansk Fagbevægelses »klassiske« Periode stod Michael Christian Lyngsie som dens mest centrale Skikkelse. Han var vel ikke dens øverste Leder. Jens Jensen, hvis Navn Lyngsies ikke fordunkler, fratraadte som den faglige Fører 1903 for at vie Resten af sit Liv til Arbejdet i Københavns Kommune. Var dette ikke sket, vilde en Del Begivenheder maaske have formet sig anderledes, selv om Udviklingens Retning var blevet den samme. Nu fulgte andre Mænd i De samvirkende Fagforbunds Formandsstol, men der skete intet af Interesse eller Betydning paa det faglige Omraade, som ikke Lyngsie paa en eller anden Maade var med i, og ofte satte han sit Præg paa det, som skete. Det var ikke ueffent, naar et borgerligt Blad engang skrev, at Lyngsie »legemliggjorde Fagforeningens Princip og Begreb«. Han stod oftest i Begivenhedernes Midte, forrest i Angrebet. Alene hans Navn lød som en

Relief af Billedhuggeren Svend Lindhart i Opgangen til D. A. F.s Hus, Nyropsgade 25.

Fanfare, ingen anden Arbejderførers Navn har haft den samme ildnende Klang.

Lyngsie var en begavet Mand; med sine daarlige Øjne saa han klart paa de foreliggende Situationer, og i Reglen vurderede han ogsaa nøgternt, hvad det var muligt at presse ud af dem. Over sine egne Medlemmer havde han en ganske særlig Magt. Til sine nærmeste Medarbejderes Bekymring modstod han desværre ikke altid Fristelsen til at »spille for Galleriet«. Mens Jens Jensen i Aarenes Løb mere og mere udfoldede sine diplomatiske Evner, lod Lyngsie sig efterhaanden beherske af sine potentatiske Tilbøjeligheder. Det er sandsynligt, at en mere facil Forhandlingsform i det lange Løb havde indbragt ham endnu bedre Resultater end dem, han hentede ved Vestervold. Og det kan vist nu betragtes som hævet over

Diskussion, at hans Dømmekraft svigtede ham under den store Kamp 1925 og ligeledes 1928, da han engagerede sig saa stærkt i en udenlandsk Konflikt. Han var ensidig, utilbøjelig til at lade sig raade af andre, usmidig, hvor Interesserne tørnede sammen. Derfor kom han ogsaa op i de mest forrygende Konflikter, ikke blot med Arbejdsgiverne, men ogsaa med andre Grupper og Grene af Arbejderbevægelsen. Hans Sindstilstand var præget af store Udsving, enten opstemt eller nedstemt. Moderne Psykiatrikere vilde sikkert karakterisere ham som udstyret med visse »maniske« Anlæg. I saa Henseende var han aandeligt beslægtet med nogle af Nationens største Mænd. Han var sin Levetid igennem en af de mest omstridte offentlige Personer i Landet. Elsket og forgudet af sine egne, hadet og bagvasket af Modstanderne, almindeligvis fremstillet som en Samfundsfjende, et Skadedyr. Faa har som han afgivet Stof til Visedigtere og Karikaturtegnere.

Man bruger sommetider Udtrykket »helstøbt« om en Personlighed. Lyngsie maa man kalde en sammensat Natur. Naar der verserer saa mange Opfattelser af ham, hænger det naturligvis ogsaa sammen med, at den Lyngsie, som paa de ældre Dage i lange Perioder var svækket af Sygdom, frembød et andet Billede end Agitatoren og Organisatoren, da han stod i sin fulde Kraft. I denne Levnedstegning er det forsøgt at vise, at Lyngsie var et Menneske, stor i Fortrin, men ogsaa med Skrøbeligheder. Hans Navn vil leve i Historiens Pantheon som en af de store Personligheder, der har formet vort Land. Han var en jævn og simpel Arbejdsmand, men hans Gerning fik national Rækkevidde, forsaavidt som den Omvæltning, han var med til at forberede og en drivende Kraft i, den har styrket Land og Folk med et helt Samfundslag, som for en eller to Menneskealdre siden maatte føle sig sat uden for Fællesskabet. I Begrebet *de Elendige* ligger jo egentlig: de uden Fædreland.

LITTERATURFORTEGNELSE

Sin Barndom og Tiden paa Hærens Laboratorium har Lyngsie flere Gange omtalt i Foredrag og Taler. Referater af saadanne findes bl. a. i »Vore Herrer« 22. Januar 1920, i »Nordjyllands Social-Demokrat« 26. Juni 1928 og i Aftenbladet 26. August 1928. — Poul Engelstoft og Hans Jensen (Red.): Bidrag til Arbejderklassens og Arbejderspørgsmaalets Historie i Danmark fra 1864 til 1900. 1931. — J. Jensen og C. M. Olsen: Oversigt over Fagbevægelsen i Danmark 1871—1900. 1901. — Chr. Lyngsie, Georg Hansen o. fl.: Ved Arbejdsmændenes Forbunds 25 Aars Stiftelsesfest 3. April 1909. Optegnelser og Billeder fra 25 Aars Virksomhed for Organiseringen af de københavnske Arbejdsmænd. 1909. — J. N. Abrahamsen og Chr. Sørensen: Arbejdsmændenes Forbund for Jylland og Fyn 1889—1914. 1914. — J. C. Larsen og Chr. Sørensen: Arbejdsmændenes Forbund for Sjælland og Øerne 1890—1915. 1915. — M. C. Lyngsie og Chr. Sørensen: Dansk Arbejdsmands Forbund gennem 25 Aar 1897—1922. 1922. — Axel Olsen, Carl Hansen og Peter Andersen: Jord- og Betonarbejdernes Fagorganisations 50 Aars Stiftelsesfest 3. April 1934. 1934. — A. Kocik: De københavnske Havnearbejderes Organisations Historie 1914—1939. 1939. — Karl Raloff: Lager- og Pakhusarbejdernes Forbund gennem 50 Aar. 1890—1940. 1940. — (Mar. Kristensen:) De samvirkende Fagforbund i Danmark 1898—3. Januar—1923. 1923. — S. Agerholm og Anders Vigen: Arbejdsgiverforeningen gennem 25 Aar, 1896—1921, 1921. — (S. Agerholm og C. Plum:) Dansk Arbejdsgiverforening gennem Aarene 1921—1936. 1936. — Arbejdsstandsningen af 24. Maj 1899 I. Fællesudvalget til Afgørelse af Arbejdsstridigheder som Arbejdsdomstol. U. A. — Oluf H. Krabbe: Carl Ussing i Skrift og Tale. 1935. — N. F. Nielsen o. fl.: Jubilæumsskrift i Anledning af A/S Mælkeriet Enighedens 25-aarige Stiftelsesdag 1922. — Aktstykker vedrørende Mælkeriet Enigheden. U. A. — Otto Jensen: Industriforbund, Bidrag til Belysning af et fagligt Problem. 1933. — Carl F. Madsens Tale paa Skotøjsarbejdernes Kongres 13. Juni 1925 om »Storkonflikten og dens Efterspil« findes bl. a. i »Arbejderen« for 25. Juli 1925. — En Menneskeskæbne. Kbh. 1905. Trykt hos Mohr & Co. — Demokratiets Valgudvalg: Afsløringer. Kbh. 1905. — N. Bransager og Palle Rosenkrantz: Den danske Regering og Rigsdag, 1901, S. 299 ff. — Folketingets Forhandlinger 1898—1906. — Landstingets Forhandlinger 1925—31. — Kø-

benhavns Borgerrepræsentations Forhandlinger 1900—1915. — Dansk biografisk Leksikon. — Mindeblad i Anledning af M. C. Lyngsies Død. — Arbejdsmændenes Fagblad Nr. 21—24, 1932. — Chr. Sørensen: Arbejdsmands-Organisation i Danmark. Soc. Dem.s Kronik 14. og 15. Sept. 1932. — Th. Stauning: Ved Lyngsies Baare, i Af Tidens Strid, 1933, S. 191—94. — Poul Müller: Michael Christian Lyngsie i Værket »Foregangsmænd« III, 1937. — Oluf Bertolt: Michael Christian Lyngsie, en dansk Arbejdsmand, Radioforedrag, trykt i Arbm. Fagblad Nr. 13, 15. Juli 1940. — Nekrologer og anden Omtale i hele Landets Presse Januar 1932. — Endvidere: Fagblad for de forenede Arbejdsmænd Januar 1892—Oktober 1893. — Arbejdsmændenes Fagblad December 1893—December 1896, 1895—1896 baade en jysk og en sjællandsk Udgave. — Arbejdsmændenes Fagblad 1897—1931, i Aarene 1917—19 dog kaldet D. A. F.s Maanedsberetning. — Protokoller over D. A. F.s Kongresser 1898—1932. — »Arbejderen«, Meddelelsesblad for De samvirkende Fagforbund i Danmark 1904—1931. — »Arbejdsgiveren« 1900 ff. — De samvirkende Fagforbunds aarlige Beretninger. — Dagspressen. — Hertil kommer utrykt Materiale (bl.a. Mødeprotokoller) i D. A. F.s, D. s. F.s og Arbejderbevægelsens Arkiv, Breve i Fru Lyngsies Besiddelse, og som Kilder bør tilføjes mundtlige Meddelelser fra et stort Antal Personer, ingen nævnt, ingen glemt.

NAVNELISTE

Abrahamsen, J. M. 45, 51, 66, 67, 75, 85
Agerholm, S. 126
Alemane 123
Andersen, C. C. 20, 199
Andersen, E. P. 28
Andersen, P. 74
Arup, Will. 101, 109

Bahnson, J., Krigaminister 18, 21
Bartholdy, G. 180
Bojsen, Emil 66
Bojsen, Frede 69
Bording, Kr. 137, 181
Borgbjerg, F. J. 42, 76, 80, 118, 124, 139, 146
Bresemann, S. 94, 199
Brey, Aug. 123
Buhl, Vilh. 108, 165

Chievitz, Ole 189, 190
Christens, Dr. 115
Christensen, Anders 26, 37
Christensen, Chr. 110
Christensen, Ludv. 174

Dalhoff, J. 125
Drejer, Carl 89, 106, 117, 127, 149

Fimmen, Edo 161
Fraenkel, Arnold 74

Gran, Carl 99, 101, 102, 109

Halkjær, Højesteretssagf. 52
Hansen, Fr. (Slagelse) 40, 43, 45, 48, 51, 57, 86, 88, 89, 90
Hansen, H. P. 94
Hansen, H. M. (Esbjerg) 45, 51, 85, 86, 106
Hansen, I. A. 92, 93, 95, 99, 100, 101, 102, 108, 109, 119, 126, 130, 134, 137
Hansen, Th. 74
Hauberg, Sophus 184
Hauch, H. 176
Hauge, C. N. 139, 145
Heide, Axel 54, 94
Helsing, Vald. 101
Hertz, Fr. A. 24
Holm, Hans 77
Holm, P. 72
Holst, V. T. 24
Honoré, H. 67, 68
Hurop, F. 22, 199
Hørdum, Chr. 17, 199

Ipsen, I. I. 59

Jensen, Anton 43
Jensen, Chr. 176
Jensen, Chr. (Kolding) 26, 37, 43, 44, 45, 46, 48, 51, 85, 86, 88, 90, 103

Jensen, Eiler 156
Jensen, Hans 52, 53, 62, 86, 87
Jensen, Harald 174
Jensen, Jens, Form. f. D. s. F. 25, 34, 71, 88, 91, 92, 94, 95, 101, 121, 140, 197, 199, 200, 201
Jensen, Richard 179
Jensen-Klejs 193
Johansen, Oscar 108, 165
Johnsen, P. C. 15
Juul-Rysensteen, Chr. 72
Jæger, Hans 59
Jönsson, Janne, 51, 122, 169
Jørgensen, Einar 120, 136

Kauffmann, W. F. L., General 18
Kjærbøl, Johs. 165, 178, 179, 181, 192
Klausen, K. M. 68, 69, 79
Knudsen, P. 15, 20, 25, 88, 91, 101, 199
Kragh, Oluf 153, 158, 162, 172
Kristensen, Marinus 122, 132, 135, 137, 139, 144, 146, 147, 148

Lamprecht, Blikkenslager 10
Langkjær, H. 109, 126, 130, 133, 134, 136, 145, 155, 160, 169, 193
Larsen, J. Chr. 51, 85, 86, 89, 115, 117, 151, 152
Levinsen, Oscar 90
Lyngsie, Ane Margrethe, Lyngsies Mor 9 ff.
Lyngsie, Nielsine, f. Olsen 17, 43, 44, 60, 68, 69, 183, 187

Madsen, Carl F. 101, 102, 104, 109, 119, 120, 121, 126, 127, 129, 134, 146, 147, 167, 174, 176
Madsen-Mygdal 153, 159, 161, 162, 163, 176, 179
Mannerheim, Gustaff 158
Marott, Emil 66, 67
Marstrahd, Jacob 34, 54, 76, 77
Mikkelsen, Niels, L.'s Morfar 9
Mikkelsen, P 62, 78, 85, 86, 89
Moltesen, L 160, 163
Mortensen, A. C. 74, 75
Mortensen, Sophus 62, 85, 86, 89, 101, 117 ,122, 149
Mundberg, Anthon 18
Møldrup, Marie, L.'s Mormor 9
Mønsted, Otto 56, 60

Neergaard, N. 145
Nielsen, Andreas 161, 196
Nielsen, Arnold 99, 101, 104
Nielsen, Hans (Aalborg) 85, 106, 107, 117, 149, 152, 172, 196
Nielsen, Hans (Horsens) 74, 75
Nielsen, Johannes 50, 51, 85, 86, 98
Nielsen, N. F. 52, 53
Nielsen, Olivia 51, 61, 169
Nielsen, Robert 87, 113, 134, 151, 161, 173, 190, 196
Nielsen-Kolding 115
Nygaard, Vilhelm 101, 134, 173, 176, 178, 181
Nymark, J. A. 24, 25

Olsen, Axel 90, 106, 107, 110, 117, 149, 151, 196
Olsen, L.'s Plejefar 10
Olsen, Martin 91, 95, 101, 102

Pedersen, P. D. 72
Petersen, Martin 101, 103
Petersen, V. S. 134, 176
Philipsen, Gustav 54, 108
Pinstrup, P. 162, 165, 166
Pio, Louis 23
Poulsen, P. 58
Rasmussen, H. 91, 94
Rasmussen, Laust 68, 75
Rasmussen, Sofie 99
Riis-Hansen, K. 178
Rohmann, H., Kaptajn 19, 20
Rosenvinge-Sørensen 86
Rostrup, Kaspar 109, 114

Schlanbusch, Johs. 62, 189, 191
Schovelin, Jul. 73

Schrøder, Gasværksarb. 78, 79
Sejersen, Mikkel 25
Setälä, E. 157, 160, 162, 163
Stauning, Th. 119, 126, 133, 135, 139, 141, 145, 147, 153, 162, 163, 176, 181, 194, 195, 196
Svendsen, Em. 92, 99, 101, 103, 109, 121
Søller, Klosetfabrikant 32 f.
Sørensen, Chr. 86, 87, 88, 106, 107, 115, 117, 118, 123, 127, 128, 129, 134, 149, 150, 191
Sørensen, Erik N. 67, 68

Tillge, A. 16, 71
Topsøe-Jensen, V. 160
Trier, Herman 22, 54, 94

Ussing, Carl 108, 109, 183

Westergaard, Carl 89, 90
Wiinblad, Emil 20, 70
Willumsen, H. V. 26, 27, 28, 36, 40, 41, 42, 43, 45
Witzansky, H. 74, 77, 78
Wulff, Jul. 67, 69, 73

Zeuthen, F. 113

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord 7
De unge Aar ..... 9— 22
Agitator og Organisator ..... 23— 48
Mælk og Margarine ..... 49— 65
Rigsdagsmand og Borgerrepræsentant ..... 66— 80
I Spidsen for Danmarks Arbejdsmænd ..... 81—123
Den store Kamp 1925 ..... 124—151
Mig lille Mand ..... 152—188
Død og Eftermæle ..... 189—197
Manden og Værket ..... 198—202
Litteraturfortegnelse ..... 203—204
Navneliste ..... 205—207

*

